

Tapahtumia 1975

Kauan odotettu päätös - laskuvarjotoiminnanohjaaja

Laskuvarjovuoden on tämän historian kronologisesti etenevissä osioissa useimmiten aloittanut kuvaus laskuvarjourheilun keskuustoimikunnan LuKT:n ensimmäisestä kokouksesta. Vuonna 1975 niin ei käynyt. Muutaman vuoden veivaaminen laskuvarjotoiminnanohjaajan palkkaamisasiassa saatiin maaliin **Antti Aarnio-Wihurin** puheenjohtajalla SIL:n hallituksen kokouksessa 14.1.1975. Tämä olikin vuoden 1975 ensimmäinen laskuvarjourheiluun liittynyt merkittävä asia.

Tapahtuma kirjattiin melko lakonisesti hallituksen kokouspöytäkirjan kahdeksanneksi pykäläksi, joka oli otsikoitu ”Laskuvarjotoiminnan ohjaajan toimen täyttäminen”:

*”Toimeen oli määrääjän kuluessa saatu kaikkiaan 6 hake-
musta, joista LuKT oli alkukarsinut 4 ja jättänyt kaksi mahdol-
lista. Niistä kahdesta hallitus valitsi laskuvarjotoiminnan oh-
jaajaksi **Eero Kausalaisen** Vekaranjärveltä. Toiminnanjohtaja ja LuKT:n puheenjohtaja valtuutettiin neuvottelemaan hänen kanssaan toimenkuvauksesta ja muista vastaavista kysymyksistä ja liiton puheenjohtaja valtuutettiin päättämään lopullisesta palkkauksesta.”*

Muutamaa päivää myöhemmin LuKT:n puheenjohtaja **Timo Nieminen** soitti Vekaranjärvelle ja esitti jalkaväen vääpelille kysymyksen: ”Olitko sä tosisasi?” Vääpeli mietti asiaa ja kertoi olleensa.

SIL:n tuleva laskuvarjotoiminnanohjaaja Eero Kausalainen syksyllä 1974, vielä entisen firman haalareissa. Kuva: Eero Kausalainen

Kausalainen aloitti työnsä ilmailuliitossa 5.5.1975, Hän oli 28-vuotias Utin Laskuvarjokerhon hyppymestari, joka oli hypännyt ensimmäisen laskuvarjohyppynsä Lappeenrannassa joulukuussa 1967, Utin Laskuvarjokerhon **Markku Paakkasen** Aliupseerikoulussa vetämällä hyppykurssilla. Hyppykokemus oli ilmailuliiton työuran alkaessa 521 hyppyä, joka tuohon aikaan tarkoitti kohtuullisen kokenutta hyppääjää. Hän oli taustaltaan ammatillisena, joka oli vuodesta 1965 alkaen toiminut sotakouluja lukuun ottamatta koko palvelusaikansa koulutus-tehtävissä Karjalan Prikaatissa, viisi viimeistä vuotta sissikomppaniassa.

Kausalaisesta tuli pitkäaikainen Suomen laskuvarjourheilun palvelija. Jos Historiahepulta kysytään, liiton hallituksen valinta oli loistava, ainoa oikea. Asiaa ei kuitenkaan pidä kysyä Historiahepulta, koska hän on hieman jäävi. Asiaa voivat parhaiten arvioida vuosina 1975–1991 SIL:n laskuvarjopalveluja käyttäneet ilmailuliiton jäsenet.

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 14.1.1975: Suomen Ilmailuliitto ry:n hallituksen kokous 1/75
Eero Kausalainen 25.11.2020

Hyppymestarit koulunpenkillä ja pohtimassa

Vuoden toinen laskuvarjoasia, ensimmäinen varsinainen laskuvarjotapahtuma, oli 25.1.1975 Utissa järjestetty hyppymestariseminaari. Tilaisuus oli LuKT:n aloitteesta ja johdattamana syntynyt, joten LuKT oli hyvin mukana tässä kauden avauksessa.

Jo vuosia oli todettu laskuvarjokoulutuksen epäkohdaksi hyppymestarikoulutuksen puutteellisuus ja epäyhte-näisyys. Asian korjaamiseksi SIL alkoi järjestää keskitettyjä hyppymestarikursseja. Ainoastaan kurssin hyväksytysti suorittaneilla oli mahdollisuus saada hyppymestarin kelpoisuus. Kurssien aloittamisen jälkeen todettiin tarpeelliseksi myös ylläpitää jo kelpoisuutensa saaneiden hyppymestarin pätevyyttä. Taustoja ja perusteita tähän tähtääville toimille oli pohdittu LuKT:ssa edellisenä syksynä.

Aiempien päätösten mukaisesti LuKT järjesti ensimmäisen hyppymestariseminaarin Utissa, Laskuvarjojääkärikoulun tiloissa 25.1.1975. Paikalle oli saapunut 17 hyppymestaria yhdeksästä kerhosta. Osallistuminen oli kohtuullisen hyvä, mutta osa kerhoista ei lähettänyt edustajiaan paikalle. Tilaisuuden oli valmistellut ja sitä veti LuKT:n varapuheenjohtaja ja parin viimeisen hyppymestarikurssin vetäjä **Pekka Karhumäki**. Koska tilaisuus oli ensimmäinen laatuaan, on historian kannalta tarpeellista kertoa tilaisuudesta hieman yksityiskohtaisemmin.

Tapahtuma oli suunniteltu kaksisuuntaiseksi siten, että alustajat olivat valmistelleet esitykset, joiden perusteella keskusteltiin ja annettiin palautetta, mielipiteitä, kokemuksia ja kehitysehdotuksia hyppymestareiden koulutukseen liittyvistä asioista. Kokous ei tehnyt mitään sitovia päätöksiä, mutta se kuitenkin esitti joitakin paikalla olleiden kokeneiden hyppymestarien yhteisiä esityksiä.

Ensimmäinen aihe oli hyppymestarien oppilaspudotusten määrän seuranta. Pohdittiin, pitäisikö hyppymestarien itsensä pitää tarkkaa päiväkirjaa suorittamistaan oppilaspudotuksista. Arveltiin, että se ainakin suuremmissa kerhoissa, joissa oli paljon oppilaita, aiheuttaisi hyppymestareille melkoisesti lisätyötä. Tästä aiheesta syntyi osanottajien yhteinen mielipide: "...hyppymestarikehuuun uusia uusia yhteydessä esitettävä kerhon antama virallinen todistus pudotusten määrästä pitäisi riittää..." Kerhoilla oli omien intressiensä vuoksi tarpeen joka tapauksessa seurata pudotuksia, koska hyppymestarit saivat tähän aikaan omalle hyppytililleen hyvitystä pudottamistaan oppilaita.

Seminaarissa oli tarkoitus käydä läpi LuKT:n laatima alkeiskoulutusohjelman runko, mutta se ei vielä onnistunut, koska ohjelma oli vielä vaiheessa. Sen sijaan keskusteltiin yleisemmin koulutuksesta alkeisvaiheesta lupakirjaa saakka. Yleisenä koulutukseen liittyvänä tietona ilmailuhallituksen tarkastaja, LuKT:n jäsen **Lars Bäckström** kertoi oppilaskoulutuksesta viranomaisen tilaston perusteella. Vuonna 1974 alkeiskursseilla oli koulutettu oppilaita noin 110, joista 74 SLK:ssa Helsingissä. Hän myös kertoi, että laskuvarjohyppääjän lupakirjoja oli vanhentunut enemmän, kuin uusia oli myönnetty.

Lupakirjavaatimukset puhuttivat osanottajia. Keskustelun jälkeen tilaisuuden sihteerinä toiminut **Timo "Unda" Aalto** saikin kirjattua konkreettisia kehitysehdotuksia. Erityisesti kritisoitiin lupakirjavaatimukseen kuuluvaa spiraalitestistä, jota esitettiin poistettavaksi vuodelta 1971 olevista lupakirjavaatimuksista. Testiä on tässä historiakirjoituksessa esitelty aiemmin, mutta pieni kertaus lienee paikallaan:

Spiraalitestissä oli saman hypyn aikana suoritettava viidessä sekunnissa vähintään kuusi käännöstä (360°) oikealla, pysäytys, jonka jälkeen viidessä sekunnissa kuusi käännöstä vasemmalle ja pysäytys. Määräyksessä edellytettiin painelaukaisimen tai vastaavan automaattilaukaisimen käyttöä spiraalitestin aikana. Testissä suorituksen kokonaiskesto sai olla enintään 11 sekuntia ja sen saattoi aloittaa kumpaankin suuntaan tahansa. Hyppykorkeuden oli oltava 2 000–2 500 m. Spiraalitesti oli kovin vaativa, jonka vuoksi jotkut joutuivat yrittämään kymmenenkin kertaa ennen suorituksen läpimenoa. Tämän vuoksi suorituksista "fuskattiin" jonkin verran, jolloin se ei vastannut alkuperäistä tarkoitusta. Seminaarin esitys spiraalitestin poistamisesta toteutuikin melko pian, koska sitä ja sen tarkoituksenmukaisuutta kritisoitiin kerhoissakin melko yleisesti.

Muina lupakirjaan liittyvinä tarpeellisina vaatimuksina seminaari esitti portaittaista hyppykoulutusohjelmaa, johon liittyisi teoreettisen tiedon lisääminen ja syventäminen. Spiraalitesti tilalle esitettiin eri hypyillä tehtäviä MM-sarjaa ja tynnyriä. Myös MM-sarja lienee tuttu, mutta kerrataan: vauhdinoton jälkeen käännös vasemmalla/oikealla (360°), takavoltti ja samat liikkeet uudelleen. Käännösten suunnat vaihtelevat, mutta perättäiset käännökset tehtiin aina eri suuntiin.

Seuraava aihekokonaisuus tuli toistumaan seuraavien vuosikymmenien vastaavien koulutustilaisuuksien vakioaiheena: vaaratilanneilmoitusten käsittely. Tämän aiheen oli valmistellut virkatyönä Lars Bäckström. Ilmoituksia oli vuonna 1974 tehty 31, mitä pidettiin vähäisenä, ainakin jos verrattiin muista pohjoismaista saatuihin tietoihin. Näistä tapahtumista 18 oli sattunut oppilashyppääjille, 9 pakkolaukaisu- ja 9 itselaukaisuhyppyillä. Oppilaita kuusi oli naisia, mikä oli merkittävästi suurempi osuus, kuin heidän lukumääräinen osuutensa hyppääjistä. Hyppymestarit olivat ilmoittaneet yhdeksästä vaaratilanteesta ja lupakirjahyppääjät neljästä tapauksesta.

Vaaratilanteita arvioitiin yksityiskohtaisesti, mutta millaisia ne olivat ja mihin niiden vuoksi päädyttiin, ei seminaarin pöytäkirjassa esitetty. Ainoastaan yksi tähän liittyvä yleiskommentti oli paperille taltioitunut: "*Yleisimpänä vaaratilanteeseen johtavana syynä oli apuvarjon tarttuminen repun yläpähän*".

Lars Bäckström kertoi ajatuksista laskuvarjojen pakkaus- ja huoltojärjestelyiden muuttamisesta tulevaisuudessa. Esityksessä kerrottiin vallankumouksellinen ajatus, jossa teho- ja liitovarjojen (= PC-tyyppiset ja patja-varjot) tarkastettaisiin LJK:n pakkaamon sijasta kerhoissa. Tarkastus olisi *pakkausmestarin* suorittama visuaalinen tarkastus 100 hypyn välein. Voimassa olleen ilmailumääräyksen mukaan urheiluarjot oli tarkastettava 100 hypyn välein. Tämä koski päävarjoja. Lisäksi oli kaikkia laskuvarjoja koskevat määräajat – vaikka varjoa ei olisi käytetty (esimerkiksi varavarjo) - joiden tarkastusjakso vaihteli varjon iän mukaan kolmesta vuodesta jokavuotiseen tarkastukseen. Esityksen ero aikaisempaan oli siinä, että voimassa olleen määräyksen mukaan tarkastuksen saisi suorittaa vain hyväksytty laskuvarjokorjaamo, uuden ajatuksen mukaan kerhossa oleva koulutettu henkilö.

Vaikka tarkastaja Bäckströmin esittämä ajatus ei tullut toteutumaan vielä pitkään aikoihin, on siinä kuitenkin tunnustettavissa ensimmäinen aihio seuraavalla vuosikymmenellä toteutuneesta laskuvarjojen tarkastusjärjestelmästä, josta joku saattaa tunnistaa sanat *kalustomestari* tai *laskuvarjotarkastaja*. Mutta ei siis vielä...

Seminaarin ja hyppymestarikurssienkin vetäjä Pekka Karhumäki esitteli 1974 pidetyn hyppymestarikurssin kehittämää *parakieltä*. Tämä oli ensimmäinen asian laajempi esittely. Symboli- ja merkintäjärjestelmä tulikin nopeasti yleiseen käyttöön kaikissa kerhoissa.

Seminaarilaiset pohdiskelivat tällaisten tilaisuuden merkitystä ja tarvetta tulevaisuudessa. Tarpeelliseksi todettiin. Arveltiin, että seinäarissa pitäisi olla vähintään viisi henkilöä, kolmesta kerhosta. Tällaiseen seminaariin osallistumista pidettiin tarpeellisena vähintään kerran kahdessa vuodessa. Todettiin myös, että ”... *näiden pienten työryhmäseminaarien lisäksi olisi tarpeen järjestää suurehko seminaari, jossa olisivat mukana kaikkien laskuvarjokerhojen edustajat*”.

Varsinaisten hyppymestarin toimintaan liittyvien asioiden lisäksi seminaarissa oli myös kaksi kilpailutoimintaa sivuavaa ohjelmakohtaa. LuKT:n varapuheenjohtaja Karhumäki karhusi rahoja: hän muistutti vielä tilittämättömistä MM-kisapaidoista. Kerhoja pyydettiin patistamaan asianosaisia paitavastaavia.

Toinen näistä sivuaiheista käsitteli laskuvarjotuomarien koulutusta, jota LuKT:n puheenjohtaja **Timo Nieminen** on valmistellut. Karhumäen välittämän esityksen mukaan Suomessa tulisi olemaan kolmen tasoisia tuomareita: pienissä kansallisissa kilpailuissa toimiva tuomari, SM-tasolla toimiva tuomari ja kansainvälisen tuomarikelipaisuuden omaava tuomari.

Tilaisuus oli historiallinen ja vastasi hyppymestarikoulutusta koskeviin toiveisiin, joita oli esitetty jo 1960-luvulta alkaen.

Suomen Ilmailuliitto ry/LuKT, pöytäkirja 30.1.1975: Hyppymestariseminaari 25.1.1975
Liikenneministeriön Ilmailuosasto 23.6.1971: LT 1/71 Laskuvarjohyppytoiminta
Ilmailuhallitus 12.10.1972: AIR M10-2 Laskuvarjojen huolto ja tarkastukset
Eero Kausalainen 25.11.2020

Parannellaan laskuvarjoja

Relatiivihyppäryhmä Sorsien kaksi hyppääjää **Into Taskinen** ja **Hannu Sailavuo** kokivat tarpeelliseksi saada litteämmän varjokokonaisuuden, jota varten he hakivat 7.2.1975 ilmailuhallitukselta lupaa modifioida Para-Commander pääkupuja, jotta sen pakkaustilavuus saataisiin pienemmäksi.

Para-Commander ilman stabilisaattoreita Zephyrhills'issä syksyllä 1974. Kuva-kaappaus Heikki Sidensnören kaitafilmitä.

Hakemuksessa ei tätä varsinaista syytä esitetty, mutta siinä kerrottiin, että USA:ssa oli paljon tällä tavalla modifioituja Para-Commandereja, jotka hakijoiden kertoman mukaan toimivat hyvin ja turvallisesti. Varsinainen tavoite oli saada varjo sopimaan uuteen, USA:sta edellisen vuoden hyppymatkan kokemusten innoittamana hankittuun Jerry Bird reppukokonaisuuteen. Tässä varustekokonaisuudessa oli litteä rintapakkauusvaravarjo ja päävarjon tavanomaista matalampi ja pisaran muotoinen reppu. Muotoilulla oli tarkoituksena parantaa hyppääjän lento-ominaisuuksia vapaassa pudotuksessa litteämmän ja aerodynaamisesti edullisemman varjopakkauksen avulla

Ilmailuhallitus suhtautui hakemuksiin myönteisesti, mutta esitti ehtoja muutostyölle. Ne sai suorittaa vain hyväksytyssä laskuvarjokorjaamossa, jossa niistä oli myös tehtävä asianmukainen työkirjanpito. Varjoille myönnettiin aluksi koehyppy lupa. Ilman lopullista hyväksymistä varjoilla sai hypätä ainoastaan luvan hakija, eivät muut Kymmenen hypyn jälkeen hyppääjien oli esitettävä ilmailuhallitukselle kirjallinen selvitys modifioidusta laskuvarjosta saaduista kokemuksista. Hakijat toimivat ehtojen mukaan, toimittivat selvityksensä ja saivat varjoille koehyppyjen jälkeen 19.6.1975 hyppy luvan.

Vaikka vuonna 1975 viidellä legendaarisen *Sorsat* -joukkueen jäsenistä oli Jerry Bird varusteet, ei PC:n stabi-

lisaattorien muutostöitä ei tullut laajasti levinnyttä villitystä. Patjat tulivat pian korvaamaan vanhaksi käyneet PC:t. Tässä yhteydessä sekä myös laskuvarjomääräysten uudistamisessa ilmailuhallituksen uusi laskuvarjotoimintaan erikoistunut tarkastaja **Bäckström** alkoi "haukkua hintaansa": laskuvarjoihin liittyvää teknistä ja toiminnallista asiantuntemusta löytyi nyt myös viranomaiselta. Sivujuonne tietenkin oli, että SIL ei ollut enää ainoa asiantuntija. Yhteistyö kuitenkin jatkui kuitenkin edelleen erinomaisena, sillä Bäckström oli heti tarkastajanimityksensä jälkeen kutsuttu LuKT:n jäseneksi.

Kuvassa Pauli Belik (vasemmalla) ja Eero Ylinen Jerry Bird reppu-valjasvarustuksessa, jotka jäivät lyhytikäiseksi välivaiheeksi nopeassa varustekehityksessä. Muutaman vuoden kuluttua kaikilla relatiivihyppääjillä alkoi olla varavarjo selkäpuolella ja päävarjona patja. Kuva: via Hannu Sailavuo

Myös muita PC:n modifiointilupia oli ilmailuviranomaiselta haettu vuosien varrella. Turkulainen **Seppo Kokkonen** oli jo vuonna 1971 hakenut lupaa muuttaa PC lyhentämällä punoksia ja lisäämällä yksi aukko siten, että kupu vastaisi PC:n suoritusarvoiltaan paremmaksi koettua mallia "Competition". Lupaprojekti lienee jäänyt hieinan kesken, koska Kokkonen antoi muutostyöhön liittyneen lausunnon käyttökokemuksistaan vasta 22.5.1975. Ilmeisesti tuore ilmailuhallituksen tarkastaja Bäckström oli huomannut, että lausuntoa ei ollut aikanaan toimitettu säällisessä ajassa luvan saamisen jälkeen.

Näinä aikoina monet tarkkuushyppääjät lyhentelivät melko surutta punoksia ilman lupaa. Useimmiten viritykset onnistuivat, eikä punosten lyhennyksistä aiheutunut merkittäviä ongelmia.

Hannu Sailavuo/Into Taskinen, kirje ilmailuhallitukselle 7.2.1975: PC Mark I:n modifiointi

Ilmailuhallitus, kirje D:no 649/64/75 1975-02-14: Laskuvarjojen, rek. n:ot 361 ja 6244 modifiointi

Hannu Sailavuo/Into Taskinen, kirje ilmailuhallitukselle 20.5.1975: Laskuvarjojen rek. n:ot 361 ja 624 modifiointi

Ilmailuhallitus, kirje D:no 649/64/75, 1975-06-19: Modifioitujen laskuvarjojen rek. n:ot hyväksyminen käyttöön laskuvarjohyppytoiminnassa

Hannu Sailavuo, puhelinkeskustelu 9.10.2019

Liikenneministeriö, ilmailuosasto, kirje 1.10.1971, D:no 3209/65/71: PC – modifikaatio

Seppo Kokkonen, kirje 22.5.1975: PC-modifikaatio

Ilmailuhallitus, kirje 19.6.1975, D:no 2381/65/75: Laskuvarjon rek. no. 763 hyväksyminen käyttöön laskuvarjohyppytoiminnassa

Para-Ski Welt Cup III

Helmikuussa 1975 Suomi osallistui ensimmäisen kerran kansainväliseen Para-Ski kilpailuun, jossa lajeina olivat suurpujottelu ja tarkkuushyppy laskuvarjolla. Kilpailut järjestettiin Italian Corvarassa 1.-8.2.1975. Ilmailuliitto oli LuKT:n päätöksen mukaisesti hyväksynyt kilpailun vuoden 1975 kisaohjelmaan, mutta liitolla ei ollut osoittaa varoja matkaan. Koska kysymyksessä oli FAI:n kisakalenteriin kuulunut maailmancup, tapahtui kisaan ilmoittautuminen SIL:n kautta. LuKT nimesi marraskuun 1974 kokouksessaan **Harri Toivosen** joukkueenjohtajaksi ja asiamieheksi.

Toivosen lisäksi joukkueeseen kuuluivat kilpailijoina **Timo Rautiainen** Varkaudesta, **Hannu Pernu** Oulusta ja **Börje Lassfolk** Vaasasta. Kisaturisteina oli tunnettuja suomalaisia laskuvarjohahmoja.

Suomen iloinen Para-Ski joukkue ja kisaturisteja Corvarassa helmikuussa 1975. Seisomassa vasemmalta Mikko Närhi, kilpailija Harri "Kitu" Toivonen, kilpailija Hannu Pernu, Affe Norra, kilpailija Börje Lassfolk, Martti Laitamäki, edessä kilpailija Timo "Tiksa" Rautiainen, Eero "Kustu" Ylinen ja Kauko Koiso. Kuva: Mikko Närhi.

Suunnatonta menestystä ei tässä kilpailussa vielä saavutettu. Joukkue tosin sai "ainakin metrin korkuisen" pokaalin, mutta sen jakoperusteena oli: "Ensimmäinen ei-alppimaan Para-Ski joukkue". Osallistujamaita oli 11 ja kilpailijoita 57. Joukkuekilpailuissa (hypyt + hiihto) Suomi saavutti sijan 17. Ainoastaan USA:n joukkue jäi selän taakse.

Suomen joukkue oli pahoillaan paitsi suoran tuen puuttumisesta, myös erilaisten tällaisissa kilpailuissa joukkueiden kesken yleisesti jaettavien lahjaesineiden (viirit, matkamuuiesineet, ym.) puuttumisesta. LuKT päätyikin tämän vuoksi tekemään liiton hallitukselle aloitteen erilaisen lahjakrääsän hankkimisesta edustusjoukkueiden tarpeisiin.

Kisa oli hieno ja hyvin järjestetty, mutta matkaan liittyi vauhtia ja vaarallisia tilanteita. Niistä kertoi kisaturistina mukana, vasta myöhemmillä matkoilla kilpailijana ollut ollut Mikko Närhi syksyllä 2020:

"...Auto hajosi matkalla pari kertaa jo ennen alpeja. Omistaja Kauko Koiso ilmoitti, että siinä ei ole kunnan jarruja ja jouduimme olemaan päivän Saksassa ja korjauttamaan jarrut. Totta kai

meidän kaikkien piti osallistua laskun maksamiseen. Toisen kerran hajosi vesipumppu ja se korjattiin moottoritiellä paikallisen tiepalvelun toimesta.

Kenkuilevaa bussia korjataan tien päällä. Kuvasta tunnistettavissa Ralf Norra (kartta(?) ja Tapparannin pipo) ja Timo Rautiainen (sininen pusero ja lippis takaperin). Kuva: Mikko Närhi.

Menomatalla olimme pari päivää Innsbruckissa ja aiheutimme lievää pahennusta heittämillä saunassa löylyä. Lauteilla lehteä lukeva hotellin asukas poistui pikaisesti jotain mutisten ja meni hotellissa olevan uima-altaan viereen lepotuoliin jatkamaan lukemista. Se loppui lyhyeen, kun suomipojat ryntäsivät karjuen lauteilta vilvoittelemaan ja hyppäsivät uima-altaaseen, roiskeiden kastellessa lehden lukijan ja hänen sanomalehtensä. Voi sitä ilmettä ja – ilmeisesti – voimasanojen tulvaa.

Itävallassa kyllä hävetti, kun porukka meni kuselle keskellä päivää pienen kauniin kylän keskusaukiolla sijaitsevaan suihkulähteeseen.

Itse kilpailussa vaasalainen kilpailija [Börje Lassfolk] ei osallistunut kisalaskuihin. Oli ilmeisesti hänen taidoilleen liian vaikea rata. Hannu Pernu ja Timo Rautiainen suorittivat osuutensa kunnialla.

Matkanjohtaja Kauko Koiso oli lainannut järjestäjältä 500 \$. Oli luvannut lähettää rahat heti Suomeen päästyään. Ei ilmeisesti lähettänyt, koska seuraavana vuonna Courchevelissa Italian joukkueenjohtaja kysyi meiltä rahoista ja Kauko Koisosta.

Lähtiessämme hotellista porukka alkoi ottaa matkamuistoja hotellin tavaroista ja Hannu Pernu puuttui asiaan, minkä johdosta hän oli koko loppumatkan epäsuosiossa. Reissu oli tavallaan hieno kokemus, mutta sen pilasi runsas alkoholi. Ymmärrän kyllä nyt tuon ilmaisella viinalla läträämisen...”

Suomen Para-Ski joukkue Para-Ski Maailmancupissa Italian Corvarassa 1975. Hannu Pernu (vasemmalla), Börje Lassfolk ja Timo Rautiainen. Kuva: Mikko Närhi.

Joukkueenjohtajana toiminut ”Kitu” Toivonen muisteli samaa matkaa haastattelussa marras- ja joulukuussa 2018:

*”...Olen myös osallistunut ensimmäiseen Para-Ski MM-kisoihin Italiassa. Mukana oli joukkueenjohtajana **Kake [Kauko] Koiso**. Muita kilpailijoita oli lisäksi Mikko Närhi [ei ollut kilpailijana] ja pari muuta Oulusta. Koison Kake osti joukkueelle bussin Tampereelta. Sillä kuljettiin meno ja paluu. Kuskeina oli Koiso ja minä. Kisat olivat hienot ja hyvin järjestetyt.*

Paluumatkan juuri alettua Koiso sai sydänkohtauksen. Kake kuitenkin tuli bussilla kotiin. Ajoin koko matkan Italiasta Suomeen, kaksi ja puoli vuorokautta. Pysähdyttiin vain tankkaamaan. Tukholmassa kysyin kavereilta, löytyykö muuta kuskia, koska aion ottaa kännin. Ei sitten löytynyt. Känni jäi ottamatta koska sammuin parin kaljan jälkeen.

Matkan jälkeen Kake möi bussin pois. Tunnetun hyppylentäjän ja Tampereen kerhon puheenjohtajan Kake Koison lentoura päättyi tähän matkaan.”

Se ”ainakin metrin korkuinen” pokaali piti luovuttaa matkan jälkeen ilmailuliittoon, mutta Historiaheppu ei sitä siellä 16 vuoden oleskelunsa aikana muista koskaan nähneensä.

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 9.11.1974: LuKT 9/1974

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 22.2.1975, LuKT 1/1975

Eero Kausalainen 3.1.2019 (haastattelu): Harri ”Kitu” Toivonen, Suomalainen laskuvarjovaijuttaja

Mikko Närhi: sähköpostit 20.1.2020 ja 3.12.2020

Mikko Närhi, puhelinkeskustelu 27.11.2020

Laskuvarjotoimikunnan kevätpuuhia

Laskuvarjourheilun keskustoimikunnan kevätkausi – tai oikeastaan kokouskausi, sillä tammikuinen hyppymestariseminaari oli jo osa LuKT:n toimintaa – alkoi 22.2.1975. Ilmailu-lehdessä olleessa kokousreferaatissa todettiin:

*”Vuoden ensimmäinen kokous alkoi lupaavasti, kun **Niemisen Timppa** toivotti SIL:n laskuvarjotoimienohjaajaksi valitun **Eero Kausalaisen** tervetulleeksi. Eero astuu toimeensa 5.5.75. Näin on jo pitkään esillä ollut tavoite saavutettu...”*

Tähän ensimmäiseen kokoukseen osallistui keskustoimikunta lähes kokonaisuudessaan. Uuteen LuKT:aan kuuluivat vuonna 1975: puheenjohtaja: Timo Nieminen (Vaasan Laskuvarjokerho), varapuheenjohtaja **Pekka Karhumäki** (Jämsän-Seudun Ilmailuyhdistys), jäsenet **Lars Bäckström** (Ilmailuhallitus), **Erkki Hakanen** (Tampereen Laskuvarjokerho), **Rauno Härkönen** (Imatran Ilmailukerho), **Markku Laksio** (uusi, Utin Laskuvarjokerho), **Hannu Laitinen** (uusi, Laskuvarjojääkärikoulu/Utin Laskuvarjokerho), **Ralf Norra** (Suomen Laskuvarjokerho), **Eero Ylinen** (Suomen Laskuvarjokerho) ja **Harri Toivonen** (Tampereen Laskuvarjokerho).

Keskustoimikunnan sihteerinä toimi 30.4.1975 saakka SIL:n lentotoiminnanohjaaja **Jaakko Kaskia** ja sen jälkeen Eero Kausalainen. Tästä kokouksesta oli poissa utililainen Laksio. Mukaan oli jo nyt kutsuttu tuleva toiminnanohjaaja Kausalainen. LuKT:n jäsenmäärä oli hieman pienentynyt aikaisemmasta. Tämän perusteena oli LuKT:n pöytäkirjan mukaan se, *”...että nyt on käytettävissä päätoiminen alan virkailija ja siten keskustoimikunta voi keskittyä enemmän periaatteellisiin kysymyksiin yksityiskohtien valmistelun asemasta.”*

Tässä kokouksessa tehtiin merkittävä päätös SM-kilpailuista: lajina ovat ensimmäistä kertaa relatiivilajit, 4-henkilön muodostelmahyppy ja 10-hyppääjän nopeustähti. Merkittävää oli myös päättää, että SM-kisakokous pidetään yhtenä pakettina, jossa ovat edellä mainitut muodostelmahyppylajit, myös ne perinteiset: taito- ja tarkkuushyppylajit. Kisat jakaantuvat relatiiviosioon, joka järjestetään 2.–4. ja konventionaaliset hyppy (lue: taito- ja tarkkuuslajit) 5.-13.7.1975. Kisapaikka on Nummela. Kilpailut järjestää Suomen Laskuvarjokerho. Ylituomariksi LuKT nimesi Erkki Hakasen. Koska tiedossa oli, että kilpailuun saattaa osallistua myös ulkomalaisia, päätettiin, että osanotto on sallittua myös ulkomaalaisille, mutta mestaruuksia voivat voittaa vain Suomen kansalaiset. Oli vihiä siitä, että Ruotsista saattaisi tulla 10-miehinen joukkue eivätkä ”hurrit” saa voittaa Suomenmestaruutta!

Edustajista ensimmäiseen relatiivihyppyjen MM-kilpailuihin keskusteltiin. Pitkän väentämisen jälkeen päädyttiin siihen, että lähetetään 10-miehinen joukkue, josta voidaan muodostaa 4-hyppääjän joukkue. Osaa ottavan joukkueen on täytettävä tasovaatimus: sen on pystyttävä tekemään 10-hyppääjän tähti. Joukkueen taso voidaan todeta ainoastaan SM-kilpailuissa.

LuKT päätti jatkaa hyväksi todettuja ilmailuliiton vetämiä hyppymestarikursseja. Vuoden 1975 kurssin vetäjäksi nimettiin laskuvarjotoiminnanohjaaja Kausalainen, joka valtuutettiin nimeämään apulaisekseen toisen pätevän kouluttajan. Kausalainen laatii – tässä vaiheessa vielä talkootyönä – LuKT:n seuraavaan kokouksen esityksen kurssin pääsyvaatimuksista ja toimintaperiaatteista sekä esityksen oppilaiden tai kokelaiden ”jatkohoidosta” kurssin jälkeen. Aiemmistä ajatuksista poiketen LuKT päätti suositella, että tulevat kurssilaiset eivät suorittaisi oppilaiden harjoituspudotuksia ennen kurssia. Jos pudotuksia on jo ehditty suorittaa – niitä oli edellytetty ennen aikaisempia kursseja – ei se kuitenkaan ole esteenä kurssille pääsulle.

LuKT:n toimintasuunnitelmaan vuodelle 1975 kuuluivat:

- Järjestelmälliset toimenpiteet lajin tulostason kehittämiseksi, myös huomioiden kansainvälinen tulostaso
- Yleisen ”know how”n lisääminen in informaation lisääminen yleisesti harrastajiin
- Järjestötoiminnan tehostaminen = kiinteyttäminen
- Turvallisuustoimikunnan työskentelyn tehostaminen

Ja näin saatiin johtokunnan toiminta käynnistettyä. Seuraava kokous, LuKT 2/1975 pidettiin noin kuukautta myöhemmin, 15.3.1975. Se oli luonteeltaan rutiinikokous, jossa työstettiin kesken olleita asioita, mutta ei tehty suuria avauksia. Pöytäkirjasta voi kuitenkin tehdä joitakin poimintoja tuohon aikaan ”ajassa liikkuvista” asioista.

Esillä oli periaatteellinen kysymys, jota oli aika ajoin käsitelty koko LuKT:n olemassaolon ajan. Ilmailun kokousreferaatissa vastattiin kokouksessa käsitellyn perusteella Pohjois-Suomen hyppykansan tyytymättömyyteen LuKT:n kokoonpanoon siltä osin, että LuKT:ssa ei ollut edustusta pohjoisesta. Referaatissa kerrottiin, että kyse ei ole alueellisesta syrjinnästä, vaan lähinnä käytännön syistä (pitkät kalliit matkat, työesteet, yms.). Todettiin myös, että *”... esitys henkilökohtaisista varamiehistä ei ole käytännössä mahdollista siksi, että toimikunta työskentelee yleensä varsin pitkäjännitteisesti. Näin ollen varamies, joka ei tunne käsiteltävien asioiden taustaa ja aikaisempia vaiheita, ei pysty ottamaan niihin kantaa...”*

Puheenjohtaja Nieminen esitti ajatuksen suomalaisen laskuvarjojulkaisun perustamisesta. Perusteluna hän esitti, että tällä hetkellä käytettävä Ilmailu ei pysty julkaisemaan riittävästi aineistoa laskuvarjourheilusta. LuKT päätti tutkia mahdollisuuksia ja palata asiaan myöhemmin. Asia olikin esillä jo seuraavissa ja sitäkin seuraavissa kokouksissa.

LuKT oli huolissaan laskuvarjojen huoltotilanteesta Laskuvarjojääkärikoulussa. Harri Toivosen yritys *Laskuvarjotarvike Ky* oli onneksi saanut luvan tarkastaa alle vuoden ikäisiä laskuvarjoja, joka pieneltä osalta helpotti huolto-ongelmaa.

Kokouksessa vilahteli myös monia muita asioita, mutta ne olivat eri tavoin vaiheissa siten, että asioita työstettiin, mutta varsinaisia päätöksiä ei tehty.

Huhtikuun kokous, *LuKT 3/1975*, pidettiin tavanomaisen SIL:n toimitalon sijasta kaupungilla, jäsen Norran työpaikalla Talobaines Oy:n tiloissa *19.4.1975*. Kokouksessa oli jälleen esillä, edellisen kokouksen tapaan, ongelmallinen laskuvarjojen huoltotilanne. LJK:n laskuvarjopakkaamo oli ilmoittanut, että se on puolustusvoimien omien aikataulujen ja tarpeiden vuoksi suljettu siviilivarjoilta syyskuun loppuun, siis koko parhaimman hyppykauden ajan. Ilmailuhallituksen edustaja Bäckström saattoi kuitenkin kertoa kokousosanottajille, että viranomaisen on suhtautunut ymmärryksellä ja auttanut ongelmassa: se oli jo myöntänyt jonkin verran jatkoajoja laskuvarjojen määräaikaistarkastuksille, joten suotuisia ennakkotapauksia joustomahdollisuuksista oli olemassa.

Tässä kokouksessa todettiin jatkona puheenjohtaja Niemisen edellisessä kokouksessa esitettyyn toiveeseen omasta lehdestä: *”Laskuvarjomiesten ikioma julkaisu ”Exit” on parhaillaan työn alla. Päätoimittajan tehtäviä hoitelee ”Eetu” Hakanen ...”* Lehden oli määrä olla puhdas laskuvarjojulkaisu, jota oli suunniteltu julkaistavaksi 5 numeroa vuodessa ja vuosikerran hinnaksi on suunniteltu noin 20 markkaa. Ensimmäisen numeron painokseksi suunniteltiin 1000 kappaletta, myöhempi painosmäärä voisi olla n. 500 kappaletta. Lehden toimitukseen osallistuisivat kaikki hyppääjät sekä eri osa-alueisiin erikoistuneet vakituiset avustajat. Lehden tarkoituksena oli *”...parantaa tähän asti vaikeuksissa ollutta tiedotustoimintaa.”*

Jo pari kuukautta myöhemmin lehden tekijät löivät hanskat tiskiin, LuKT:n pöytäkirjamerkinnän mukaan: *”...Kyseessä on lähinnä aikapula (työesteet). päätoimittaja Hakasella, sekä myöskin aineistopula. Alustavasti avustajiksi lupautuneet ovat varsin huonosti hoitaneet lupaamansa kirjoitustyöt...”* Näin *”Exit”* kukistui. LuKT:n puheenjohtaja yritti vielä käynnistää projektia toista kautta neuvottelemalla aktiivisen laskuvarjotoimittaja **Erkki Näätäsen** kanssa, mutta sekään ei ottanut tulta, koska hän ei pitänyt lehteä taloudellisesti kannattavana. Epäilemättä hyvä ja tarpeeseen suunniteltu projekti hiipui siihen.

Jonkinlaisena lääkkeenä tiedotusvajeeseen luotiin LuKT:n puheenjohtajan myöhemmin tehdyn esityksen mukaisesti kiertokirjejärjestelmä, jossa kerhoille jaettaisiin yksi kappale kutakin kirjettä ja yksittäiset kerhojen jäsenet voisivat pientä kulukorvausta vastaan tilata itselleen oman kappaleen. Tällainen kirje ilmestyisi esityksen mukaan noin kymmenen kertaa vuodessa, tarpeen vaatiessa useimminkin. Kirjeiden käytännön toteutus jäi ehdotuksen mukaan laskuvarjotoiminnanohjaaja Kausalaisen tehtäväksi.

Kiertokirjejärjestelmä käynnistyi ja siitä tuli oleellinen osa ilmailuliiton sisäistä laskuvarjotiedotusta. Oma lehti koettiin kuitenkin tärkeäksi – kiertokirjejärjestelmästä huolimatta - ja jo seuraavana vuonna saatiin nyt kytemään jäänyt kipinä puhallettua kunnon liekkiin, joka paloikin – välillä kirkkaasti ja välillä kituen – 1990-luvun alkuun saakka.

Huhtikuun kokouksessa jäsen Norra pyysi ilmailuliitolta laskuvarjotoiminnanohjaajaa toimihenkilöksi toiselle SM-kisaviikolle, mikä sopikin liiton vallitseviin käytäntöihin.

Ilmailu 4/1975

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 22.2.1975: LuKT 1/1975

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 5.6.1975: LuKT 4/1975, 1.6.1975

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 7.8.1975: LuKT 5/1975, 10.7.1975

Eero Kausalainen 1.12.2020

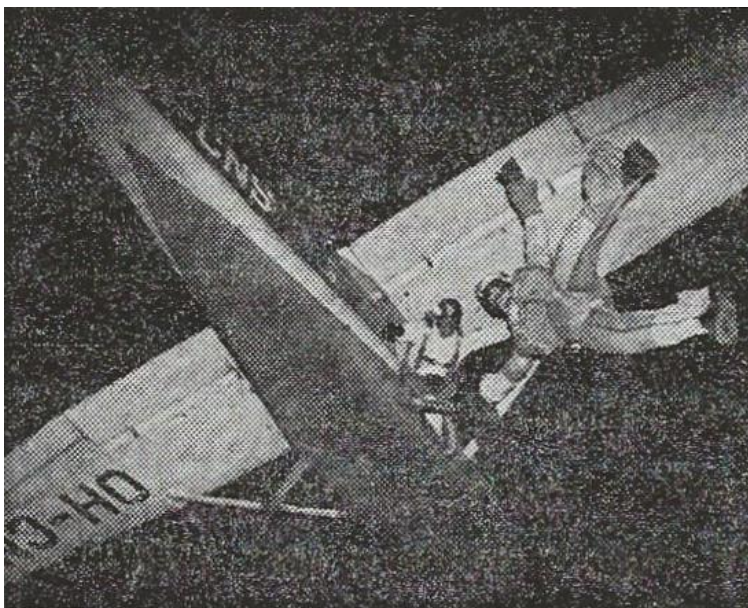
Yötähti Helsingissä

Helsingin Sanomat uutisoi näyttävästi sunnuntainumerossaan 13.4.1975 Helsingin taivaalla yöllä tehdystä Suomen ennätystähdestä, joka tehtiin ”viikonvaihteessa”, mikä tarkoittanee perjantai- tai lauantai-iltaa 13.4.1975. Lehtijutun johdanto-osassa kerrottiin:

”Kolmen laskuvarjohyppääjän komea tähtikuvio syntyi pilkkopimeälle taivaalle viikonvaihteessa Malmin lentokentällä. Suomen laskuvarjokerhon hyppääjien äärimmäisen vaarallinen yöhyppy onnistui toisella yrityksellä, ja miehet nappasivat nimiinsä Suomen ennätyksen...”

Kuviossa olleet Hakkapeliitat -joukkueen hyppääjät olivat konkari **Risto Valta** ja kaksi vähemmän konkaria, **Kari Hallikainen** ja **Jorma Öster**. Öster oli näinä aikoina alkanut tehdä nimeä vapaapudotuskuvaajana, jossa hän nopeasti kehittyikin Suomen parhaaksi, mutta oli tämän hypyn aikoihin vielä kuvaajauransa alussa. Tällä hypyllä oli tarkoitus kuvata muodostelmaa, mutta kuvista onnistui vain uloshypyn jälkeen otettu kuva.

Hyppy tapahtui Cessna FR172 F ”Reims Rocket” koneesta (OH-CNS). Pilottina oli SLK:ssa pitkäaikaisen hypypilottiuran tehnyt **Jarmo ”Japi” Grönlund**. Hyppykorkeus oli noin 2 500 metriä.

Hyppy onnistui, mutta tähän aikaan ei ollut olemassa ennätysääntöjä, joissa olisi huomioitu muodostelmahyppy. Siksi niitä ei myöskään rekisteröity missään. On mahdollista, että tämä olisi ollut Suomen ensimmäinen kolmen hyppääjän yöllä tehty muodostelma. Kahden hyppääjän kohtaamisia oli tehty jo aikaisemmin, mutta kolmen muodostelmasta ei ole täyttä varmuutta.

Kuva uloshypystä oli ainoa onnistunut otos. Kuvan otti Öster. Hallikainen on jo lähtenyt koneesta, Valta on vasta lähdössä koneen ovelta. Kuva: Jorma Öster

”Hesarin” lähes kokosivun lehtijutussa hyppyä kutsuttiin äärimmäisen vaaralliseksi. Jos otetaan huomioon, että Öster ja Hallikainen eivät vielä tähän aikaan olleet hirmuisen kokeneita –

Sorsia lukuun ottamatta kukaan ei Suomessa ollut - ja konkarihyppääjäksi mainittu, useita Suomen ja pohjoismaiden mestaruuksia voittanut Risto Valta oli profiloitunut ensisijaisesti taito- ja tarkkuushyppääjänä, ei hyppy ehkä ollut täysin vaaraton. Ei se kuitenkaan ainakaan käytettävissä olleiden tietojen mukaan ollut ”äärimmäisen vaarallinen”.

Laskuvarjourheilun keskustoimikunta ei tästä hienosta ja isosta jutusta maan suurimmassa päivälehdessä ihastunut, innostui kyllä. Ja piti kirjoitusta epäasiallisena. Huhtikuun kokouksen pöytäkirjan mukaan:

”...LuKT piti kirjoitusta hyvin epäasiallisena. Vastaisuuden varalta LuKT kehottaa hyppääjiä harkitsemaan tarkkaan mitä sanoo haastattelutilaisuudessa ja mikäli mahdollista, aina lukemaan kirjoitus ennen sen julkaisemista.”

Österin vapaapudotuskuvaustaidot eivät vielä tällä hypyllä päässeet oikeuksiin, mutta tämän vuoden aikana ja tästä eteenpäin tulimme näkemään jo hienoja otoksia.

Helsingin Sanomat 13.4.1975

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 19.4.1975: LuKT 3/75

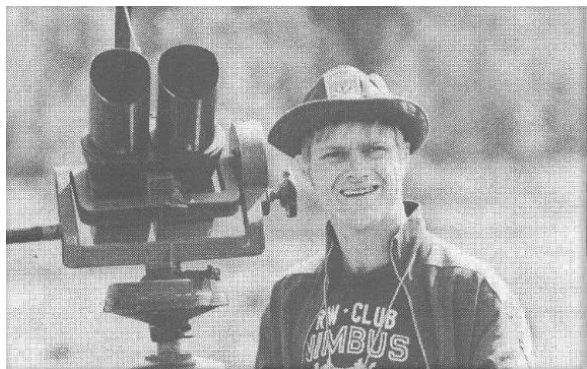
Ilmailuliiton laskuvarjomies aloittaa virallisesti

Virallisesti laskuvarjotoiminnanohjaaja **Eero Kausalainen** työsuhde Suomen Ilmailuliitossa alkoi 5.5.1975, mutta kuten edellä esitetystä käy ilmi, työt alkoivat aluksi luottamusmiespohjalla jo vuoden ensimmäisessä LuKT:n kokouksessa helmikuussa 1975. Pöytäkirjoja ja kokousreferaatteja kirjoitettiin ja hyppymestarikurssia suunniteltiin.

Laskuvarjotoiminnanohjaajan tehtäviin kuuluivat mm. ilmailuliiton lentotoiminnanohjaaja **Jaakko Kaskialta** perityt LuKT:n sihteerin tehtävät. Muilta osilta toimenkuva oli määritetty melko yleisellä tasolla, mutta se tarkentui ja muotoutui ajan mittaan. Yhdeksi näistä tarkentuneista tehtävistä tuli tiedonvälitys lehtikirjoitusten avulla, aluksi kokousreferaattien muodossa. Varsinainen artikkelien kirjoittelu alkoi jo heti työuran alussa. Ensimmäinen tällainen oli Ilmailu-lehden kesänumeron kirjoitus relatiivihyppäämisestä, ”*Pieni johdatus relatiiviin*”. Toimenkuvan kannalta merkittävimmät artikkelit tulivat kuitenkin käsittelemään laskuvarjohyppäämisen tekniikkaa ja turvallisuutta. Ensimmäinen tämän aihepiiriin kirjoitus julkaistiin Ilmailu-lehden numerossa 10/1975 nimellä ”*Vaara hyppylennolla*”.

Osa tiedonvälitystä oli, lehtikirjoittelun lisäksi, myös toiminnanohjaajan toimittamat, puheenjohtaja Niemisen alkuaan ideoimat laskuvarjotiedotteet. Niiden avulla voitiin välittää ajankohtaisia asioita, tietoja LuKT:n päätöksistä, tulevista kilpailuista ja niin edelleen.

Koska tehtävään liittyi oleellisena osana hyppymestarikurssien järjestäminen ja vierailut laskuvarjokerhoissa, ilmailuliitto haki ilmailuhallitukselta Kausalaiselle lupaa toimia hyppymestarina ja hyppykouluttajana kaikissa SIL:n jäsenkerhoissa. Määräysten mukaan kerhossa sai toimia kouluttajina ja hyppymestareina ainoastaan sen koulutusluvassa mainitut henkilöt. Ilmailuhallituksen 26.9.1975 myöntämä lupa mahdollisti toiminnan ilman, että Kausalainen olisi pitänyt erikseen liittää jokaisen kerhon koulutuslupaun.

SM-kisaorganisaatio pyysi laskuvarjotoiminnanohjaajaa toimihenkilöksi Nummelan SM-75 kisaan. Liitto suostui, koska muutkin toiminnanohjaajat osallistuivat omien toimialojensa kilpailujärjestelyihin. Tätä avustamista laskuvarjotoiminnanohjaaja toteutti myöhemmin pääasiassa osallistumalla tuomarina laskuvarjourheilun SM-kilpailuihin 1990-luvun alkupuolelle saakka.

Eero Kausalainen tuomarina Nummelan SM-kilpailuissa. Kuva: HILYSET/Helsingin Ilmailuyhdistys

SIL esitteli uuden toiminnanohjaajansa liiton jäsenkunnalle Ilmailun numerossa 6–7/1975 artikkelissa ”*Kuukauden Ilmailija Eero*”. Muiden pohjoismaiden laskuvarjotai ilmailuliitoissa ei ollut vastaavaa virkailijaa ennen vuotta 1979, jolloin Ruotsin laskuvarjoliitto SFF palkkasi **Lars Wennströmin** päätoimiseksi konsulentiksi.

Eero Kausalainen 1.12.2020

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 14.1.1975: Hallituksen kokous 1/75

Ilmailu 6–7/1975

Ilmailu 10/1975

Suomen Ilmailuliitto ry, kirje ilmailuhallitukselle 18.9.1975

Ilmailuhallitus: Päätös n:o 3945/354/75 Suomen Ilmailuliitto ry:lle 26.9.1975

Laskuvarjourheilu 2/1979

Mitä maksoi 1975?

Aloitetaanpa hintavertailut tärkeämmästä päästä. Kossupullo maksoi tilastokeskuksen mukaan 23 markkaa vuonna 1975, tilastonikkarien ostovoimakertoimia käyttäen hinta vastaisi kirjoittamishetken nykyrahassa 3,86 €. Sillä hinnalla pystyisi nykyään vetämään todelliset talouslärvit. Vaikka kossupullon hinnalla saattaisikin olla joku heiveröinen yhteys laskuvarjourheiluun, on tässä laskuvarjohistoriassa kuitenkin syytä pitäytyä pääaiheessa. Mitä maksoi laskuvarjoilu armon vuonna 1975 ja olisiko se kallista nykyrahassa?

Vuonna 1975 yksitoista laskuvarjokerhoa Suomessa järjesti alkeishyppykursseja. Tyypillinen kurssin hinta oli 300 markkaa, nykyrahassa (vuoden 2019 tilaston mukaan 1 Mk = 0,84 €) noin 252 €. Helsingissä hinta oli 450 Mk (378 €) ja Oulussa 350 Mk (294 €). Kurssiin kuului yleensä kaksi tai kolme hyppyä, Helsingissä viisi.

Pakkolaukaisuhyppyjen hinnat vaihtelivat kerhoittain välillä 14–17 Mk (11,8–14,3 €).

Yksittäiset hinnat eivät tietenkään ole sellaisenaan verrattavissa, koska eri alueilla hintakehitys on ollut erilainen. Myös palkkataso on aivan erilainen. Melko vaatimatonta palkkaa nauttinut laskuvarjotoiminnanohjaaja tienasi tänä vuonna 2 800 mk, mikä tilastokeskuksen kertoimen mukaan olisi vuoden 2019 kertoimen mukaan nykyrahassa 2 361 € kuussa, josta tietenkin pitää vähentää verot.

Ilmailu 5/1975

Tilastokeskus 30.11.2020: www.stat.fi

LuKT:n kiihkeä meno jatkuu...

Meno oli kiihkeää. Kesäkuun kuudentena pidettiin kokous 4/1975. Pääosa kokouksen asioista liittyi tässä tarinassa muualla kerrottuihin tarinoin. Osa kannattaa kuitenkin merkitä erikseen muistiin tässä kohdassa. Tuomarikoulutus oli puheenjohtajan tärkeäksi katsoma aihe, joka eteni hitaasti, mutta varmasti. Hänen esityksensä mukaan tuomareiksi kelpuutetaan ne, jotka ovat jo aikaisemmin toimineet. He voivat hakea liitolta tuomarikirjaa. Uusille tuomareille järjestetään kurssi. SM-kisoissa tarjotaan viidelle tuomarioppilaalle tilaisuus harjoitella ylituomari **Eetun [Hakanen]** hellässä huomassa.

Pakkausmestarikurssista keskusteltiin. Asiaa oli jo aikaisemmin pyöritelty LuKT:ssa. Pöytäkirja mukaan: *”...Esitettiin kurssin pidon lykkäämistä toistaiseksi. Esitys hyväksyttiin. Asiaan kuitenkin palataan, kun saadaan selville ilmailuhallituksen virallinen kanta ”siviilien” suorittamaan korjaamo- ja pakkausmestari toimintaan.”* Vaikka asiassa ei nyt vielä edetty, ajatus ainakin laskuvarjojen pakkaustoiminnan ja mahdollisesti myös korjaustoiminnan siirtymisestä siviilipuolelle oli alkanut itää.

Kuopion suunnalla oli ollut vaaratilanne, jossa hyppääjä jäi roikkumaan turvavyöstä koneen ulkopuolelle. LuKT katsoi, että hyppytoiminnassa ei turvavöiden käyttö ole turvallista, vaan ne pitäisi kokonaan poistaa. Ajatus ei ollut uusi, sitä oli pohdittu usein aikaisemminkin ja päädytty samaan lopputulokseen. Aihe tuli myöhemmin esille uudelleen ja uudelleen, lähinnä viranomaisen suunnalta. LuKT:n kanta pysyi tässä kokouksessa esitetyn kaltaisena, ainoastaan suurempien hyppykoneiden pohjalta nähtiin myöhemmin istuinvoiden käyttö perusteluksi.

LuKT:n turvallisuuskomitean puheenjohtajana oli toiminut **Lars Bäckström**, mutta hän ilmoitti olevansa pakotettu eroamaan puheenjohtajuudesta leipätyönsä vuoksi: hän ei voi puheenjohtajana tehdä esityksiä ja määräsluonnoksia, jotka hän sitten työssään ilmailuhallituksessa käsittelee ja asiallisesti hyväksyy. Ero myönnettiin. Toisaalta: Bäckström osallistui LuKT:ssa kaikkien asioiden käsittelyyn - niidenkin, joita hän myöhemmin käsittelee työtehtävissään. Pöytäkirjoista ei löydy jääviysilmoituksia, puhumattakaan, että olisi poistuttu kokouksesta...

Antero Takkala ja nolla-nolla SM-kisoissa, ilmeisesti vuonna 1977. Kuva: Eero Kausalainen.

Kuten jo edellä on kerrottu, **Erkki Näätäsen** kanssa oli käyty tuloksettomia keskusteluja laskuvarjolehden toimittamisesta. Tässä kokouksessa Näätänen oli esillä myös siksi, että hän oli myös tehnyt LuKT:lle tarjouksen laatia hyppykoulutusta tehostavan diasarjan. LuKT piti ajatusta hyvänä. Päätöksiä ei tehty, mutta LuKT valtuutti puheenjohtaja Niemisen käymään lisäneuvotteluja Näätäsen kanssa. Neuvotteluja on ehkä käyty, mutta ei ole tietoa, mihin erinomainen ajatus lopulta kukistui.

Myös hypymestarin käsikirjasta puhuttiin tässä(kin) kokouksessa. Ensimmäinen luonnos oli lausuntokierroksella LuKT:ssa. Kirjaa ei kuitenkaan sellaisenaan koskaan toteutettu, mutta sitä varten kootusta aineistosta tuli hypymestarikurssien oppi- ja luentomateriaalia.

Kokouksessa kerrottiin, että Laskuvarjojääkärikoulussa on järjestetty valmennustilaisuus, jossa on ollut valmentajana siviili, huippuhyppääjä **Antero Takkala**. Suomen laskuvarjourheilu oli vuosien saatossa saanut siitä suunnasta valtaisesti erilaista apua, materiaalista ja myös henkistä, erityisesti muistaen LJK:n lausunto energiakriisin aikana. Nyt voivat siviilit kerrankin jakaa omaa tietotaitoaan puolustusvoimien suuntaan.

Jäsen Bäckström arveli, että uusittu pakkolaukaisuhinnan kiinnitystä koskeva määräys on ollut ilmeisen onnistunut, koska vajaatoimintoja ei ole enää esiintynyt.

Ilmailu 6–7/1975

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 1.6.1975: LuKT 4/1975

Eero Kausalainen 2.12.2020

Mestarikurssi

Tuore laskuvarjotoiminnanohjaaja **Eero Kausalainen** alkoi toteuttaa tehtävänsä, johon kuului oleellisena osana tiedon jakaminen ja laskuvarjourheilun turvallisuustyö. Ensimmäinen merkittävämpi ponnistus tällä alueella oli Jämillä 7.-15.6.1975 järjestetty hyppymestarikurssi, jonka veti nyt ja seuraavat 15 vuotta ammattityönä liiton palkkaama laskuvarjotoiminnanohjaaja.

Kurssilla oli toisena kouluttajana **Matti Heino** Imatran Ilmailukerhosta, pilottina ja apukouluttajana hyppymestari **Paavo Huusari** Utin Laskuvarjokerhosta. Kurssilla vieraili myös ilmailuhallituksen tarkastaja ja liiton laskuvarjokeskustoimikunnan jäsen **Lars Bäckström**, joka esitteli viranomaisorganisaatiota ja antoi ohjausta laskuvarjourheilun viranomaisbyrokratiasta.

Kurssilla oli kaksitoista oppilasta - tai opetuslasta, kuten Ilmailu-lehteen kurssikirjoituksen tehnyt **Alpo Laisi** asian ilmaisi: **Kari Hallikainen** (SLK), **Tapani ”Bablo” Heino** (IIK), **Jouko Juusela** (SLU), **Pentti Kauppinen** (KaiLK), **Raimo Kempainen** (OLK), **Olli Laatta** (SLU), **Alpo Laisi** (FLU), **Jari Mäkinen** (JSIY), **Göran Porko** (VaaLK), **Mauno Räsänen** (TLU), **Veikko Saarinen** (VaaLK) ja **Christian Salminen** (SLK).

LuKT oli hyväksynyt kurssin koulutusohjelman kevään kokouksissaan. Ohjelman runko perustui melko pitkälle edellisen kahden mestarikurssin vetäjän **Pekka Karhumäen** konseptiin. Uusi vetäjä oli kuitenkin tuonut mukaan joitakin uusia painotuksia, joista oli sovittu työryhmässä Karhumäki-Kausalainen.

Aikaisemmillä kursseilla oli pohdiskeltu, pitäisikö kurssilla olla ”tykinruokaa” – oikeita oppilaita, joita pudotettaisiin lentokoneesta – vai ei. Asiaa oli kokeiltukin. Vielä edellisellä kurssilla oli koettu ongelmaksi, että näitä harjoitusoppilaita oli liian vähän, jolloin mestarikurssilaiset joutuivat pudottamaan myös toisiaan. Kurssilaisten mielipiteeksi jäi, että seuraava kurssi olisi järjestettävä paikassa, jossa olisi oikeita hyppyoppilaita helpommin saatavilla, kuin Jämillä. Kurssilaiset myös arvelivat, että ei ole järkeä pudottaa kokeneita hyppääjiä, koska heidän hyppjensä arvostelu olisi liian helppoa.

Jäljempänä esitettyjä näkemyksiä ja perusteluja ei ole kirjattu mihinkään, vaan ne perustuvat aiheeseen syvästi sekaantuneen Historiahepun hiljalleen haurastuvaan muistista - jota kuitenkin tukevat lähdevitteinä olevat dokumentit ja kirjoitukset - löytyy seuraavia perusteluja vuoden 1975 linjauksille:

”Edellisen vuoden kurssilaisten syvällä rintaäänellä esitetyille ajatuksille esitettiin vuoden 1975 kurssia valmisteltaessa vasta-argumentteja. Uutena kurssinjohtajana arvelin – neuvoteltuani toisena kurssin valmistelutyöryhmään kuuluneen Karhumäen kanssa – että ehkä olisi kuitenkin parempi, että kurssilaiset pudottaisivat vain toisiaan. Mielestäni mielestä olisi opetusoppillisesti ja turvallisuudenkin kannalta ongelma, jos koneessa on yhtä aikaa kaksi tumpeloa suhmuroimassa. Jos kokematon oppilas tekee jonkin odottamattoman virheen, ei vasta alaa opiskeleva hyppymestarikokelas kenties osaa hoidella tilannetta oikein ja ajoissa. Silloin voisi käydä niin, että se koneessa toimintaa valvova kurssin vetäjä tai kouluttaja ”ei ehdi hätiin” ja vahinko sattuu.

Ennen kurssia oli LuKT:ssa myös tultu siihen tulokseen, että oppilailta ei edellytetä harjoituspu-dotuksia ennen kurssia, kuten oli vaadittu edellisillä kursseilla. Karhumäen ja Kausalaisen kurssia koskevassa neuvonpidossa oli tullut esille, että hyppääjien osaamistaso oli ollut kovin kirjava kurssin alkaessa. Kirjavuus liittyi hyppykokemukseen, joka olisi ainakin osittain korjattavissa täsmällisin osanottajavaatimuksin. Toinen asia olivat harjoituspu-dotukset kerhoissa.

Pudotuksia oli opetettu kovin monin tavoin, kerhojen käytännöt olivat kirjavia. Siksi päädyttiin ajatukseen, että kurssilla olisi helpointa opettaa oppilaita, joilla ei ole entuudestaan omassa kerhossa opittua toimintamallia.

Kun oppilaille opetetaan uutena asiana hyväksi todetut hyppymestari käytännöt, voitaisiin hyppymestarien toimintaa samalla yhdenmukaistaa ja kehittää koko maassa. Jokaisessa kerhossa oli tietenkin lentokoneesta ja hyppyvarusteista johtuvia eroja, mutta yleiset toimintamallit ja -periaatteet voisivat olla samat.”

Kurssin sisältö ja tuntijako olivat likimain samat, jotka on jo aiemmin esitelty tässä kirjoituksessa. Kurssiin liittyvänä uutena asiana olivat kuitenkin hyppymestari kokelaiden harjoittelun ja kelpoisuuden saamisen edellytykset. Kurssilla annettavan teoriakoulutuksen lisäksi sen ehdoton painopiste oli käytännön harjoittelu, toiseksi suurimpana aihealueena koulutustaito ja ajallisesti merkittävimpänä käytännön hyppytoiminta, joka keskittyi hyppymestarin tehtävien opetteluun ja harjoitteluun. Kurssilla oli tavoitteena saada jokaiselle oppilaalle yhteensä seitsemän harjoituspudotusta, jotka jakautuivat seuraavasti:

- pakkolaukaisuhypyt	4
- hypyt 3–5 sekunnin vapaapudotuksella (varusteissa Kap 3 laukaisin)	1
- keskikorkea hyppy, vähintään 20 sekunnin vapaapudotus	1
- korkea hyppy, vähintään 40 sekunnin vapaapudotus	1

Hyppyharjoitukset aloitettiin vuonna 1975 ja aina myöhemminkin tärkeimmistä ja samalla vaativimmista hypyistä, joita olivat ”naruhyppy” ja lyhyet, oppilaiden ensimmäisiä vapaapudotuksia kuvaavat hypyt. Jos hyppytoiminta sujui hyvin ja sääät suosivat, kurssin lopulla päästiin harjoittelemaan hyppymestarin tehtävää myös hieman korkeammalta. Vuonna 1975, kuten myös aina silloin tällöin myöhemminkin, kaikkia suunniteltuja harjoituksia ei saatu toteutettua.

Vasta kurssin jälkeen oppilaat aloittivat hyppymestariharjoittelun omissa kerhoissaan. Jokaiselle oppilaalle annettussa kurssitodistuksessa esitettiin kurssin jälkeen laskuvarjokerhoissa suoritettavat harjoituspudotukset. Jos hyppymestari kurssin kaikki edellä kuvatut hyppyharjoitukset oli saatu suoritettua, oppilaille määrättiin suoritettavaksi kerhoharjoittelussa, omien hyppymestarien valvonnassa, vähintään kolmekymmentä harjoituspudotusta, eriteltynä seuraavasti:

- pakkolaukaisuhyppyjä	15
- matalia vapaapudotushyppyjä 750-1 500 metrin korkeudesta	10
- korkeita vapaapudotushyppyä 2 000-2 500 metrin korkeudesta	5

Mikäli kurssilla ei saatu täysiä pudotusmääriä täyteen, oppilaiden todistukseen lisättiin harjoituspudotuksia sama määrä samanlaisia pudotuksia, jotka olivat kurssilla jääneet tekemättä.

Kun oppilas oli suorittanut hänelle määrätyn harjoittelun kerhon koulutuspäällikön hyväksymällä tavalla, hänen oli vielä suoritettava hyppymestarinäyte LuKT:n nimeämälle kokeneelle hyppymestari, jota kutsuttiin *tarkastushyppymestari*ksi. Historiaheppu muistelee, että nimitys herätti joissakin pahaa verta. Nimeämisen tarkoituksena ei kuitenkaan ollut jakaa arvonimiä, vaan yksinkertaisesti osoittaa kokenut hyppymestari, joka ottaa tietyltä oppilaalta kolmesta oppilaspudotuksesta koostuvan taidonnäytteen. Hyppymestarinäytteeseen kuului vähintään kolme hyppyä, yksi kustakin edellä esitetystä hyppyluokasta.

Hyväksytyyn hyppymestarinäytteen jälkeen oppilas saattoi hakea hyppymestarin kelpoisuutta ilmailuhallituksesta. Kahdella edellisellä kurssilla kurssinjohtaja esitteli kurssilaiset ja heidän menestymisensä LuKT:lle, joka kuulemansa lausunnon perusteella puolsi tai päätti olla puoltamatta oppilaiden hyppymestarin kelpoisuutta.

Vuoden 1975 kurssista alkaen LuKT putosi pois kelpoisuuden myöntämisketjusta. Se ainoastaan nimesi hyppymestarit, jotka ottavat vastaan vihoviimeisen opinnäytteen ennen kelpoisuuden myöntämistä.

Tällä kurssilla käytettiin oppilaiden omia hyppyvarusteita, joihin kiinnitettiin tarvittaessa pakkolaukaisuhihna. Tämän vuoksi kuvat olivat myös pakkolaukaisuhypyillä Para-Commander tyyppisiä tehoarjoja. Ensimmäisellä Kurssillaan vetäjä Kausalainen muistelee olleensa mukana hyppylennoilla valvojana, mutta ei hypännyt itse. Ratkaisu ei ollut hyvä, koska hypääjäuormassa oli oppilaspudotusten kannalta turhaa lastia. Seuraavilla

kurssilla Kausalainen hyppäsi myös itse harjoitusoppilaina pakkolaukaisu- ja itselaukaisuhypyjä siten, että mestarioppilas sai harjoituspudotuksen myös heittäessään kouluttajansa koneesta. Näin jokaiselta hypypokalta tuli yksi harjoituspudotus enemmän, kuin vuoden 1975 kurssilla.

Ilmailu 11/1974

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 22.2.1975: LuKT 1/1975

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 15.3.195: LuKT 2/1975

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 19.4.1975: LuKT 3/1975

Suomen Ilmailuliitto ry, koulutusohjelma: Hyppymestarikurssi 1975/1976

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 7.8.1975: LuKT 5/1975, 10.7.1975

Ilmailu 12/1975

Eero Kausalainen 2.12.2020

Laskuvarjourheilu lailliseksi - Suomessakin

Muutamien onnettomuuksien jälkiselvittelyissä (esimerkiksi Utti 5.5.1973 ja Immola 23.9.1973) oli käynyt ilmi, että ilmailuviranomainen oli laittomasti antanut määräyksiä laskuvarjotoiminnasta. Asia korjattiin Ilmailulain pykälää 98 muuttamalla. Ennen laissa sanottiin vain jotain siihen suuntaan, että laskuvarjohypyt ovat erityislaatuista ilmailutoimintaa, *josta määrätään erikseen*. Lainoppineiden mielestä lainkohta oli epämääräinen, eikä oikeuttanut viranomaista antamaan sellaisia laskuvarjomääräyksiä, joita se oli vuosien varrella antanut. Uusi 13.6.1975 päivätty laki tarkensi viranomaisen oikeuksia määräysten antamiseen. Aikaisempi ongelma korjattiin juridisesti päteväksi kirjoittamalla uudelleen ilmailulain 98 §, joka kuului muutoksen jälkeen seuraavasti:

”Erityislaatuinen ilmailutoiminta

98 §. (13.6.1975/485) Laskuvarjohyppyjen suorittamiseen ilma-aluksesta muutoin kuin hätätilanteessa vaaditaan lupakirja. Tällaiseen lupakirjaan ja sen haltijaan on vastaavasti sovellettava, mitä ilmailulupakirjoista ja niiden haltijoista on säädetty. Laskuvarjohyppääjään on myös vastaavasti sovellettava, mitä ilma-aluksessa tehtävää suorittavasta on säädetty.

Ilmailuhallitus antaa tarvittavat määräykset laskuvarjohyppytoiminnasta ja siinä käytettävistä välineistä sekä siitä, millä ehdoilla hyppääminen on koulutustarkoituksessa tai muutoin sallittu ilman 1 momentissa tarkoitettua lupakirjaa.”

Uusi lainkohta rinnasti laskuvarjohyppääjät muihin lupakirjan haltijoihin ja henkilöihin, joilla on joku määritetty tehtävä lentokoneessa lennon aikana. Teksti täsmensi, että kuka tahansa hyppääjä lentokoneessa toimiikaan, häntä koskee ilmailulaki samalla tavalla, kuin lentokoneen miehistöä. Merkittävä muutos oli myös se, että aikaisemmasta 98 §:n tekstistä poiketen viranomainen sai nyt selkeästi valtuudet antaa määräyksiä laskuvarjohyppytoiminnasta ja siinä käytettävästä kalustosta.

Eduskunta: Muutos ilmailulakiin 13.6.1975/485, 98 §

Hyppyleirejä

Jo 1960-luvun loppupuolella laskuvarjokerhot alkoivat järjestää erityisiä hyppyleirejä. Joissakin tapauksissa, kuten esimerkiksi Imatralla, leiri järjestettiin omalla kotikentällä. Usein kuitenkin haluttiin päästä pois omalta kentältä rauhaisempiin oloihin ja vapautua muun ilmailiikenteen tai lennonjohdon asettamista rajoituksista. Tässä tarkoituksessa helsinkiläiset pitivät hyppyleirejä Nummelassa, tamperelaiset Jämällä, Oululaiset Vaalassa ja kuopiolaiset Varkaudessa, ja niin edelleen.

Leireillä oli monenlaisia etuja tavanomaiseen hyppytoimintaan verrattuna. Leiriajaksi oli varmistettu, että lentokone tai -koneita oli toimintakuntoisina paikalla ja lentäjiä ynnä hyppymestareita oli toimintakuntoisina paikalla, useimmiten jopa aamusta alkaen. Oppilaille leirit tarjosivat nopean tavan edistyä, kun saattoi hypätä nopeassa tahdissa useita hyppejä päivässä, monena päivänä peräkkäin. Pitemmälle ehtineille tarjoutui mahdollisuus hypätä lyhyessä ajassa paljon harjoitushyppyjä.

Luonnon helmassa Turun ja Porin kerhojen yhteiseltä Oripään leiriltä kesäkuussa 1975. Vasemmassa kuvassa varjovaruksessa (v) Altti Salonen, Mauno Räsänen, Seija Lehtinen, edessä istumassa Maurits Kouhia. Kuva: Martti Vieru

Samalla leirillä pakkaamassa ja pohtimassa Arno Ylhä (vasemmalla kyykyssä), Maurits Kouhia (seisoo), Olli Laatta, Harry Latvala, Seppo Kokkonen ja Martti Vieru. Kuva: Martti Vieru

Kun järjestettiin leirejä oman kotikentän ulkopuolella, se yleensä edellytti vähintään muonituksen järjestämistä, jottei toimintaan tulisi tarpeettoman pitkiä taukoja ruokailujen vuoksi. Majoitus tapahtui useimmiten teltoissa, mitä ainakaan 1970-luvulla ei vielä pidetty

kummoisenakaan suorituksena. Olihan vasta laskeuduttu puusta ja opittu tulenteko...

Koko perheen yhteistä harrastusta Oripään leirillä. Kuva: Martti Vieru

Leireille tuotiin perheet mukana, näin pääsivät pienten lasten äiditkin viettämään laatuaikaa pölyisillä hyppykentillä – ehkä jopa välillä hyppäämäänkin. Myöhempinä aikoina vaatimustaso ainakin majoituksen osalta kasvoi.

Leirejä järjestettiin usein juhannuksen aikoihin, jolloin saatiin monta ylimääräistä vapaapäivää täydentämään tai korvaamaan harrastukseen ”menetettyjä” lomapäiviä. Edellä olevat kuvat ovat Turun Laskuvarjourheilijoiden järjestämältä Oripään leiritä, jolle osallistui parikymmentä hyppääjää Turusta, Tampereelta ja Porista.

Martti Vieru: Valokuvakokoelma
TLU:n leikekirja: Turun Sanomat (?) 19.6.1975
Eero Kausalainen 3.12.2020

Selvitys savuhyppytoiminnasta

LuKT ja SIL olivat pitäneet savuhyppytoimintaa tärkeänä. Vaikka se ei ollut varsinaista urheilutoimintaa, sitä harjoittivat savuhyppääjän koulutusta saaneet entiset tai nykyiset urheiluhyppääjät ja toiminnan Suomessa oli aloittanut laskuvarjokerho. Savuhyppytoimintaa pidettiin yhteiskunnallisesti merkityksellisenä, jonka vuoksi se oli urheiluilmailun imagon kannalta tärkeää. Suomessa oli kesällä 1975 kaksi laskuvarjokerhoa, joiden toimintaohjelmassa oli tavanomaisten urheiluhyppyjen lisäksi myös savuhyppytoiminta. Oulun Laskuvarjokerho oli toiminnan alkuunpanija, jolla oli jo kohtuulliset toimintaresurssit. Myös Kajaanissa toimivan Kainuun Laskuvarjokerhon ohjelmaan kuului savuhyppytoiminta, mutta siellä toiminta jäi ilmeisen vähäiseksi, eikä saavuttanut samanlaista näkyvyyttä tiedotusvälineissä, kuin Oulun toiminta.

Ilmailuliiton tuore laskuvarjotoiminnanohjaaja **Eero Kausalainen** suoritti 18.6.1975 uuden työuransa ensimmäisen virkamatkan Ouluun, tutustuakseen aiheeseen. Matkan yhteydessä käytyjen neuvottelujen perusteella hän kirjoitti muistion, jossa kuvattiin savuhyppytoimintaa erityisesti Oulussa mutta myös muualla Suomessa. Liitto julkaisi sen pohjalta myös artikkelin Ilmailu-lehdessä, jota käytettiin myöhemmin osana opetusministeriön urheiluneuvostolle pidetyssä tiedotustilaisuudessa jaettua materiaalia.

Suomen Ilmailuliitto ry, muistio 24.6.1975

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 25.8.1975: LuKT 6/1975

Ilmailu 3/1976

Eero Kausalainen 3.12.2020

Tamperelaisten sataysivitonon kaatui

Tampereen Laskuvarjokerhon mainio hyppykone, Porista aikanaan vekselivetoisesti ostettu Cessna 195 (OH-CSB) kukistui 30.6.1975 tyyppilennolla laskussa Härmälän kentälle. Pilottina oli **Timo Lehtonen**, jolla oli takanaan jo viisi aikaisempaa lentoa. Tyyppikouluttajana mukana oli kokenut porilainen Cessna-pilotti **Timo Mäntylä**.

Kentällä oli voimakas ja puuskainen sivutuuli. Koneen koskettaessa maata kiitotien länsipäässä tarttui voimakas sivutuuli koneeseen, joka alkoi kääntyä oikealle. Molemmat pilotit painoivat voimakkaasti varvasjarrua, jonka seurauksena jarruputki katkesi. Tässä vaiheessa koneen vasen laskuteline murtui alta ja siipi painui kiitotiehen, ja sen kärki taipui ylöspäin. Koneen pysähdyttyä täyteen tankatuista säiliöistä alkoi valua polttoainetta, jolloin tilanteen päähenkilöt poistuivat nopeasti paikalta.

"Sierra Bravo" epäonnistuneen laskun jälkeen häpeällisesti kumollaan Tampereen Härmälän kentällä. Kuva: Lauri Volanen

Kone ei kuitenkaan syttynyt palamaan eikä kumpikaan piloteista loukkaantunut. Kone kuitenkin vaurioitui niin pahasti, että sen korjaus arvioitiin liian kalliiksi. Tämän tyyppinen laskuvaurio Cessna 195:llä ei ollut harvinaisen. Kannuspyöräkoneella, jonka laskuteline oli melko korkea ja kapea, laskuvaurioita esiintyi melko usein. Erityisesti sivutuulilaskut olivat konstikkaita, jonka vuoksi ohjaaja aina joskus huomasi muuttuneensa matkustajaksi.

Onneksi vakuutukset olivat kunnossa. Vakuutusyhtiö maksoi 4/5 koneen arvosta. Tampereen kerhon konevaurio ei kuitenkaan kestänyt kauan. Jo marraskuussa samana vuonna kerho omisti uuden Cessna 195:n (OH-CSC), joka löytyi Helsingistä.

Seppo Uolamo, Apali Oy 2004: Härmälä – Tampereen lentokenttä

Tampereen Laskuvarjokerho ry, toimituskunta, Tamprint 1993: Tampereen Laskuvarjokerho 25 vuotta

Eero Kausalainen 3.12.2020

Monilajinen laskuvarjo-SM

Vuoden 1975 SM-kilpailut olivat historialliset. Entisten konventionaalisten lajien (taito- ja tarkkuuslajit) rinnalle oli tullut relatiivi. Tavanomaisemmissa lajeissa säännöt olivat pääpiirtein ennallaan, joskin sääntöjen rakenne poikkesi aikaisemmasta. Lopultakin oli saatu suomennettua FAI:n sääntökokoelma *Sporting Code*, tai ainakin sen laskuvarjourheilun kannalta keskeiset osat. Säännöt muodostuivat nyt FAI-säännöistä ja niitä täydentävät, paikallisten olosuhteiden ja kisatietojen kannalta tarpeelliset ilmailuliiton SM-säännöt. Kilpailu järjestettiin Nummelassa. Kilpailut olivat ennätyspitkät, mutta ne jakautuivat kahteen osaan. Relatiivilajit olivat 2.–4.7. ja konventionaaliset lajit 5.–13.7. 1975. Hyvien säiden ansiosta kilpailu saatiin kuitenkin loppuun pari päivää etuajassa. Kilpailun käytännön järjestelyistä huolehti Suomen Laskuvarjokerho.

SM-kilpailun ainoa 10 hyppääjän joukkue harjoittelemassa uloshyppyä Islanderista. Kuva: Tuula Heikkolan kokoelma / Suomen Ilmailumuseo

Nopeustähti -lajissa käytettiin hyppykoneena vain tätä lajia varten vuokrattua kaksimoottorista Britten Norman Islanderia, tunnukseltaan OH-BNC. Kaikissa muissa SM-kilpailun lajeissa, myös 4-sekvenssissä, toimittiin

kerhojen vakituisista koneista, joita oli tilattu paikalle eri kerhoista: Cessna 206 (OH-CSU) Imatralta, Cessna 182 (OH-CCA) Utista ja Pilatus Porter (OH-POA) Helsingistä.

Kilpailusääntöjen kansallisissa osioissa rajattiin oikeuttaa voittoa Suomenmestaruuksia. Kilpailijoiden piti edustaa sitä kerhoa, jota he vuoden ensimmäisessä kilpailussa olivat ilmoittaneet edustavansa. Jos SM-kisa oli ensimmäinen, silloin heillä oli mahdollisuus ilmoittaa mikä tahansa kerho. Kukaan ei jäsenyyttä tarkastanut. Joukkuelajissa kaikkien oli edustettava samaa kerhoa, sekajoukkueet saattoivat kilpailla, mutta ei kilpailla mestaruudesta. Myöskään ulkomaalaiset eivät voineet kilpailla Suomen mestaruuksista. Näin oli LuKT päättänyt alkuvuoden kokouksissaan. Näillä päätöksillä oli vaikutusta tulosluetteloon.

Kilpailun ylituomarina toimi **Erkki Hakanen** suoraan Tampereelta. Kilpailuista Ilmailu-lehteen artikkelin kirjoittaneen **Erkki Näätäsen** mielestä Hakanen toimi käytännössä myös kilpailun johtajana. Näätäsen kirjoitti, että Hakasen tervehdys aamubriefingissä oli kuvaava: *”Hyvät kilpailijat ja toimitsija... Se toimitsija oli ilmeisesti starttimestari **Kari Hallikainen**, joka hoiti hommelinsa erittäin hyvin pienen alkuharjoittelun jälkeen...”*

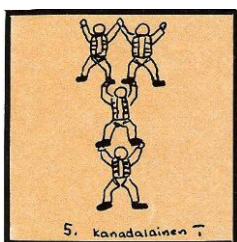
Relatiivihypyissä oli kaksi lajia: 10-hyppääjän nopeustähti ja 4-sekvenssi. Nopeustähdessä joukkue hyppäsi koneesta siten, että hyppääjät eivät saaneet hypätä kiinni toisissaan. Suoritukselle otettiin aika, joka alkoi ensimmäisen hyppääjän uloshypystä ja päättyi 10-tähden valmistumiseen. Jotta tähti voidaan hyväksyä, oli sen pysyttävä koossa viisi sekuntia. Hypykorkeus tässä lajissa oli 3 000 metriä.

4-sekvenssissä hyppy neljä hyppääjää poistui koneesta 2 500 metrin korkeudessa ja muodostivat tähden. Tähtien jälkeen kaikki hyppääjät tekivät takavoltin, irrallaan toisistaan. Tuomarien kellot käynnistyivät vartin aloituksesta. Tämän jälkeen joukkueen piti tehdä neljän hyppääjän ennalta määrätty (arvottu) muodostelma, joka saattoi olla Y, kanadalainen T, timantti, ja niin edelleen. Ajanotto päättyi muodostelman valmistumiseen. Jos se ei valmistunut, aikaa otettiin myös vajaasta muodostelmasta, esimerkiksi jos vain kolme hyppääjää oli koossa. Valmiista ja hyväksyttävästä muodostelmasta joukkue sai pisteen. Paremmuus ratkaistiin ensisijaisesti pisteiden mukaan, tasapisteissä olleilla suorituksien käytetty aika ratkaisi.

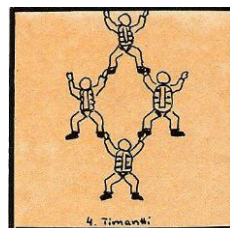
SM-kilpailun ensimmäisenä lajina oli 10-hyppääjän nopeustähti. Tai eihän se mikään kilpailu ollut. Oli vain yksi joukkue, pääasiassa Suomen Laskuvarjokerhon jäsenistä koostuva joukkue *Sorsat*. Joukkue halusi päästä Suomen MM-edustusjoukkueeseen Saksan Warendorfissa. Tätä varten sen oli annettava kilpailutilanteessa näyte kyvystään tehdä kilpailusääntöjen mukaisesti kymmenen hyppääjän tähti. *Sorsat* hyppäsivät kisaohjelman mukaisesti viisi hyppyä. Neljäkin olisi riittänyt, mutta ensimmäisellä hypyllä – juuri sillä ainoalla, mikä meni läskiksi – tuomarit eivät maasta nähneet kuviota, jonka vuoksi joukkue sai yrittää uudelleen. Todettakoon, että tuomarointi tapahtui maasta. Tuomareilla oli käytössään jalustalliset puolustusvoimilta lainatut kiikarit. Videoista – puhumattakaan ilmavideoista – ei tässä vaiheessa ollut mitään tietoa.

Toisella hypyllä, sillä ensimmäisellä arvostellulla, 10-tähti syntyi, mutta oli koossa muutaman sekunnin kymmenyksen verran liian vähän aikaa, joten sitä ei hyväksytty. Seuraavalla hypyllä kymmenen tähti syntyi 39,2 sekunnissa ja oli taatusti riittävän kauan koossa. Seuraavat hypyt olivatkin sitten vain tätehyppyjä. Koska osanottajajoukkueiden minimimäärää ei ollut määritetty, *Sorsat* voittivat näillä hypyillä SM-kultaa. Ja MM-kisapaikan.

Neljän hyppääjän sekvenssiin osallistui viisi joukkuetta, joista kaksi Helsingin ulkopuolelta, kaksikymmentä hyppääjää, koska joukkueissa 4-hyppääjän lajissa oli tässä vaiheessa kirjaimellisesti ainoastaan neljä hyppääjää. Ei ollut myöhempien aikojen tapaan vaihtomiestä tai kuvaajaa. Viidestä joukkueesta kaksi oli muodostettu *Sorsien* kymmenen hyppääjän joukkueesta hypänneistä. Relatiivilajeihin osallistui kaikkiaan 22 hyppääjää – ei valtavasti, mutta hyvä alku lajiryhmän ensimmäisissä SM-kilpailuissa.

4-sekvenssissä hypättiin kuusi kierrosta. Suoritusten taso ei ollut kaksinen, ei edes voittajilla. Joukkueet saattoivat saada juuri ja juuri valmiiksi aloituskuviona olleen neljän tähden, mutta sitä seuraava muodostelma jäi useimmiten tekemättä tai jäi vajaaksi. Mikään joukkue ei onnistunut tekemään toisena kuviona olleita timanttia ja Kanadan T:tä. Paremmuus

saatiin sentään ratkaistua. Hopeamitalin voitti kuitenkin kilpailujen kolmanneksi paras joukkue. Kisasääntöjen mukaan ulkomaalaiset eivät voi kilpailla mestaruudesta, joten toiseksi parhaan tuloksen saanut joukkue ei kilpaillut mestaruudesta, koska yksi sen jäsenistä oli **George Frey** USA:sta. Mies on sama, joka tuli tässä tarinassa aikaisemmin esitellyille suomalaisille Floridan matkaajille tutuksi loppusyksyllä 1974. Frey intoutui vierailemaan Suomessa joukkueoverinsa **Mauri Purkusen** kanssa – joka hyppäsi Freyn kanssa myös tässä SM-kilpailussa. Tämän joukkueen muut jäsenet olivat eri kerhoista.

4-sekvenssin voittajat "Intsan porukka" juhlii voittoa: Oikealta Into Taskinen, Heikki Side, Hannu Sailavuo ja Onni Kuusisto. Vasemmalta lähestyy Kari Puhakka. Kuva: Hannu Sailavuo.

Muodostelmahyppyjen jälkeen vuorossa oli taitohyppy. Käännöksiä ja voltteja väännettiin taivaalla entiseen tapaan ja entisellä nopeudella. Useimmat tekivät sarjat kymmenen sekunnin pintaan, mutta sekä **Rauno Härkönen** että **Olavi "Enska" Kilpinen** pyöräyttivät kumpikin nopeimmat sarjansa 8,9 sekunnissa. Myös taitohyppässä tuomarointi tapahtui jalustallisilla kiikareilla maasta käsin.

Tuntematon hyppääjä syöksynyt Para-Commander-varjollaan myötätuuleen maalialueen hiekkaan. Oikealla tuomari Ilkka Stauffer. Kuva: Tuula Heikkolan kokoelmat / Suomen Ilmailumuseo

Tarkkuuslajit Nummelan harjulla olivat mielenkiintoiset. Tuuliolosuhteet korkealla harjulla sijaitsevalla lentokentällä olivat nykytermein ilmaistuna haastavat. Kilpailut saatiin kuitenkin toteutettua. Tulostalalle oikeuilevat tuulet aiheuttivat ajoittain nopeita vaihdoksia. Parhaat saatiin hyvinkin selville, mutta tulostaso jäi kauaksi edellisvuotisista Utin kisoista. Nyt henkilökohtaisen tarkkuuden voittajan **Tatu Soinin** tulos kymmenen kierroksen

oli 10,19 metriä. Edellisenä vuonna **Cekkeri Satamo** oli voittanut mestaruuden kymmenen kierroksen kilpailussa tuloksella 0.95 metriä. Nyt Satamolla meni huonommin. Tämä kilpailu ei ollut Satamon: viime vuoden mestari oli nyt vasta sijalla 18. Henkilökohtaisessa tarkkuushypyssä oli osanottajina 46 hyppääjää.

Patjavarjoja näkyi tässä kilpailussa vielä kovin vähän, mutta ensi vuonna vähän enemmän. Nyt oli patjojen avautumisessa suuria ongelmia. "Cekkeri" Satamolla oli kuvan mainiolla Para-Sled varjollaan vajaatoiminta kahdella peräkkäisellä hypyllä. Kuva: Tuula Heikkolan kokoelma / Suomen Ilmailumuseo.

Joukkuetarkkuuskilpailussa oli mukana yhdeksän joukkuetta, 36 kilpailijaa. Haastavista tuuli- ja termiikkiolosuhteista huolimatta joukkuetarkkuus voitettiin viiden kierroksen kilpailussa noin neljä metriä paremmalla yhteistuloksella, kuin vuotta aikaisemmin. Voittajajoukkue oli kuitenkin sama: Laskuvarjojääkärikoulu. Ja LjK:n joukkueen hyppääjätkin olivat samat, kuin vuotta aikaisemmin; **Hannu Laitinen**, "Enska" Kilpinen, **Kalle Savolahti** ja **Tatu Soini**. Tässä lajissa varavarjokeikkoja tuli ihan mukavasti. Kuopion joukkueessa hypänneelle "Cekkeri" Satamolle tuli varavarjokeikkoja tuli kaksi peräkkäin. Jälkimmäisellä hänet piti pelastaa alas puusta. Joukkue sai näistä kaksi uusintahyppyä ja sen lisäksi muusta syystä. Joukkue tulikin hypänneeksi viiden kierroksen kilpailussa kahdeksan hypyää, mikä lienee epävirallinen Suomen ennätys.

Tämän SM-kilpailun konventionaalisissa lajeissa (taito- ja tarkkuushyppy) kilpailtiin myös kerhojen Suomen mestaruudesta, vaikka siinä lajissa ei mitaleja jaettukaan. Tässä kilpailussa oli mukana ainoastaan kolme sellaista kerhoa, joilla oli sekä taito- että tarkkuushypyssä vähintään kolme osallistujaa. Kerhojen molempien lajien kolmen parhaan tulokset molemmissa lajeissa huomioitiin paremmuuteen. Tämän kilpailun voitti Laskuvarjojääkärikoulu. Kukaan ei koskaan ollut ajatellut LjK:ta kerhona, mutta asiaa ei ollut määritetty säännöissä. Jälkeenpäin asiasta keskusteltiin vilkkaasti. LjK:n joukkueessa hyppäävät ammattisotilaat saivat hypätä SM-kilpailuissa, koska he olivat kaikki ilmailuliiton ja Utin Laskuvarjokerhon jäseniä. Tuloksia tarkasteltaessa huomataan myös, että LjK:ssa palvelevat **Tapani Rekola** ja **Markku Paakkanen** eivät kilpailleetkaan LjK:n, vaan ULK:n nimissä. Rekolan osalta tulospalvelu hieman horjahteli, koska virallisten tulosten mukaan hän hypäsi tarkkuutta ULK:n nimissä, mutta taitohyppyä LjK:n nimissä.

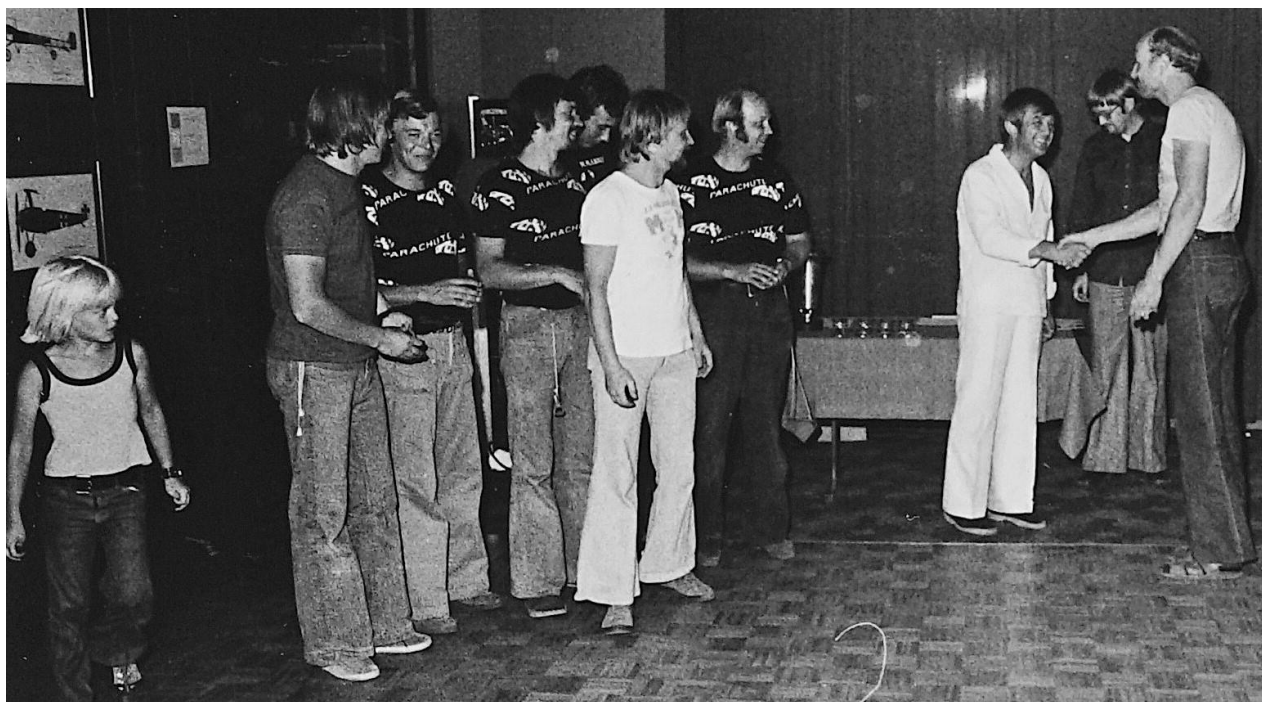
Seuraavassa LuKT:n kokouksessa SM-kisan jälkeen 25.8.1975 LuKT totesi, että "...voi SIL:n järjestämissä kilpailuissa kerhon mestaruuden voittaa vain liiton jäseneksi rekisteröity kerho." Vaikka hyppääjät olisivatkin SIL:n jäseniä!

Kilpailun aikana oli aikaa seurata kanssakilpailijoiden suorituksia. Kuvassa kilpailijoita ja toimihenkilöitä puffettiteltan nurkalla, oikealta Timo Aalto, tuomari "Affe" Norra, Jorma Mali, jonka takana tunnistamaton henkilö, Tapani ja Matti Heino (eivät sukua), loput tunnistamattomia. Kuva: Tuula Heikkolan kokoelma / Suomen Ilmailumuseo.

Joukkuetarkkuuden kakkoset, Imatran Ilmailukerho palkintojenjaossa Nummelan Airmotellissa: Matti Heino (vasemmalla), Tapani Heino, Jorma Suppola ja kuvasta poistumassa selin Rauno Härkönen. Kuva: Tuula Heikkolan kokoelma / Suomen Ilmailumuseo.

10-miehen nopeustähden voittajajoukkue saamassa palkintoa: vasemmalta Into Taskinen, Pertti Jompero. Harri Toivonen, Pauli (Pavel) Belik, Karu Puhakka ja Rolf Leiman. Palkintoja jakavat SIL:n varapuheenjohtaja Olavi A. Rautio (valkoinen asu), kättelyvuorossa Heikki Side. Raution ja Siteen välissä taustalla Helsingin Ilmailuyhdistyksen (HILY) toiminnanjohtaja Timo Mäkinen. Kuva: Tuula Heikkolan kokoelma / Suomen Ilmailumuseo.

Tuloksia:

10-hyppääjän nopeustähti

1. Sorsat	32 pistettä
Into Taskinen, Heikki Side, Onni Kuusisto, Hannu Sailavuo, Pauli Belik, Rolf Leiman, Pertti Jompero, Eero Ylinen, Karu Puhakka, Martti Laitamäki	

4-hyppääjän sekvenssi

1. Intsan porukka	21 pistettä
Into Taskinen, Heikki Side, Onni Kuusisto, Hannu Sailavuo	
2. Paulin jengi	10 "
Pauli Belik, Rolf Leiman, Pertti Jompero, Eero Ylinen	
3. Sapelitanssijat	9 "
Kari Hallikainen, Jorma Öster, Lauri Oksanen, Matti Karttunen	
4. Lettukerpät	keskeytti
Antero Takkala, Risto Salonen, Reijo Korpinen, Jorma Suppola	

Kilpailun ulkopuolella:

Finnusa	13 pistettä
George Frey, Eero Kausalainen, Mauri Purkunen, Pekka Tuominen	

Henkilökohtainen tarkkuushyppy (10 kierrosta)

1. Tatu Soini	Laskuvarjojääkärikoulu	10,19 m
2. Olavi Kilpinen	Laskuvarjojääkärikoulu	11,70 "
3. Hannu Laitinen	Laskuvarjojääkärikoulu	12,20 "
4. Rauno Härkönen	Imatran Ilmailukerho	13,57 "
5. Risto Koivisto	Lahden Laskuvarjokerho	14,68 "
6. Hannu Hernesniemi	Oulun Laskuvarjokerho	15,73 "

7. Tapani Rekola	Utin Laskuvarjokerho	18,03 "
8. Veikko Korhonen	Suomen Laskuvarjokerho	18,86 "
9. Risto Salonen	Kuopion Ilmailuyhdistys	19,09 "
10. Markku Paakkanen	Utin Laskuvarjokerho	19,19 "

Taitohyppy (5 kierrosta)

1. Olavi Kilpinen	Laskuvarjojääkärikoulu	46,8 sekuntia	9,35 s (k-arvo)
2. Markku Jääskeläinen	Utin Laskuvarjokerho	50,3 "	10,06 "
3. Pekka Tuominen	Lahden Laskuvarjokerho	50,5 "	10,10 "
4. Tatu Soini	Laskuvarjojääkärikoulu	53,7 "	10,74 "
5. Hannu Laitinen	Laskuvarjojääkärikoulu	55,9 "	11,18 "
6. Rauno Härkönen	Imatran Ilmailukerho	56,8 "	11,36 "
6. Esa Huusari	Utin Laskuvarjokerho	56,8 "	11,36 "
8. Tapani Rekola	Laskuvarjojääkärikoulu	57,2 "	11,44 "
9. Tapio Satamo	Kuopion Ilmailuyhdistys	57,3 "	11,46 "
10. Anssi Horppu	Utin Laskuvarjokerho	58,8 "	11,76 "

Yleismestaruus (henkilökohtainen tarkkuus + taitohyppy)

		Taito	Tarkkuus	yhteensä
1. Olavi Kilpinen	Laskuvarjojääkärikoulu	1,17 pist	4,68 pist.	5,85 pist.
2. Tatu Soini	Laskuvarjojääkärikoulu	1,02 "	5,37 "	6,39 "
3. Hannu Laitinen	Laskuvarjojääkärikoulu	1,22 "	5,59 "	6,81 "
4. Rauno Härkönen	Imatran Ilmailukerho	1,36 "	5,68 "	7,04 "
5. Pekka Tuominen	Lahden Laskuvarjokerho	2,19 "	5,05 "	7,24 "
6. Tapani Rekola	Laskuvarjojääkärikoulu	1,80 "	5,72 "	7,52 "
7. Markku Jääskeläinen	Utin Laskuvarjokerho	2,57 "	5,03 "	7,60 "
8. Esa Huusari	Utin Laskuvarjokerho	2,19 "	5,68 "	7,87 "
9. Tapio Satamo	Kuopion Ilmailuyhdistys	2,39 "	5,73 "	8,12 "
10. Risto Salonen	Kuopion Ilmailuyhdistys	1,91 "	6,27 "	8,12 "

Joukkuetarkkuus 5 kierrosta

1. Laskuvarjojääkärikoulu, Hannu Laitinen, Olavi Kilpinen, Kalle Savolahti, Tatu Soini	15,20 m
2. Imatran Ilmailukerho, Tapani Heino, Jorma Suppola, Matti Heino, Rauno Härkönen	16,86 "
3. Kuopion Ilmailuyhdistys 1, Reijo Korpinen, Timo Rautiainen, Risto Salonen, Tapio Satamo	19,23 "
4. Lahden Laskuvarjokerho, Risto Koivisto, Matti Valkama, Pekka Kittelä, Pekka Tuominen	22,29 "
5. Utin Laskuvarjokerho, Hannu Ilves, Jukka Ilves, Esa Huusari, Markku Jääskeläinen	27,97 "

Kerhokohtainen kilpailu (henkilökohtaisten taito- ja tarkkuustulosten perusteella)

1. Laskuvarjojääkärikoulu; Olavi Kilpinen, Tatu Soini, Hannu Laitinen	190,49 pistettä
2. Utin Laskuvarjokerho; Markku Jääskeläinen, Esa Huusari, Tapani Rekola	223,39 "
3. Kuopion Ilmailuyhdistys; Tapio Satamo, Reijo Korpinen, Risto Salonen	249,25 "

Ilmailu 6–7/1975

Ilmailu 8/1975

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 22.2.1975: LuKT 1/1975

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 19.4.1975: LuKT 3/1975

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 23.8.1975: LuKT 6/75, 25.8.1975

Hannu Sailavuo 3.12.2020

Eero Kausalainen 4.12.2020

Teksti ja kuvat... laskuvarjoreportteita

Edellä kerrotun SM-kisatarinan yhtenä tärkeänä lähteenä oli Ilmailu-lehdessä ollut **Erkki Näätäsen** kirjoitus "Nummelan SM eli minne tuuli kuljetti". Näätäsen kirjoitukset ovat olleet tärkeitä lähteitä ja taustamateriaalia

myös monille muilla tämän historian kirjoituksille. Ilmailu-lehti oli ainoa valtakunnallinen ilmailujulkaisu. Oli lajin kannalta tärkeää, että siellä kerrottiin laskuvarjourheilusta paitsi harrastajille itselleen, myös muulle ilmailuliiton jäsenkunnalle. Erkki Näätänen oli 1970-luvun alkupuolella merkittävin laskuvarjourheilusta kirjoittanut alan tuntilija, joka kirjoitti laskuvarjoasioista enimmäkseen Ilmailu-lehteen, mutta jonkin verran myös muihin julkaisuihin. Näätänen myös kuvasi paljon. Useimmiten kuitenkin hänen juttujensa yhteydessä luki: ”*Teksti Erkki Näätänen, Kuvat: Erkki Näätänen ja Tuula Heikkola*”. He tekivätkin suuren osan jutuistaan yhdessä. Monilta heidän aikalaisiltaan löytyy vieläkin jostain nurkista ammattitasoisia mustavalkokuvia, joissa on kuvan takana leima *Parafoto*, joka oli heidän yhteinen epävirallinen toiminimensä. Kuvista ei ole varmaa tietoa, kumpi on milloinkin ollut kameran takana. Tätä kirjoitettaessa noista ajoista on kulunut jo 45 vuotta, mutta Ilmailu-lehdissä julkaistu aineisto on taltioituna Senior Skydivers ry:n digitaalisessa arkistossa. Se on erinomainen kooste laskuvarjourheilun tapahtumista 1970-luvulla. Historiaheppu kiittää!

Erkki Näätänen ja Tuula Heikkola olivat molemmat Suomen Laskuvarjokerhon hyppääjiä. Näätänen ajautui hyppykurssille puolivahingossa, kun hän toimittajana halusi kirjoittaa artikkelin laskuvarjohypystä. Tuula Heikkola (1951–2019) aloitti laskuvarjourheilun sekä siihen liittyvän valokuvausharrastuksen 1969, samoihin aikoihin Näätäsen kanssa. Kummastakaan ei tullut pitkin linjan ”hyppynarkomaania”, mutta molemmilla oli hyppyjä sen verran, että tunsivat lajia ja pystyivät sitä arvioimaan ja dokumentoimaan. Tuula Heikkolan satoja laskuvarjourheiluun liittyviä kuvia käsittänyt kokoelma lahjoitettiin vuonna 2019 Suomen Ilmailumuseolle, johon ne on taltioitu ilmailuhistoriallisia kuvia tarvitsevien saataville. Heidän yhteistyönsä jatkui vuoteen 1975 saakka.

Koska molemmat olivat 1970-luvun ensimmäisellä puoliskolla tärkeitä dokumentaristeja, joita itseään ei kuitenkaan useinkaan nähty kameran etupuolella, ei ainakaan painetuissa julkaisuissa, eivätkä he tule muulla tavalla esille myöhemmin tässä historiassa, Historiaheppu pitää tärkeänä esitellä myös tällaisia laskuvarjourheilun taustavaikuttajia osana tätä laskuvarjohistoriaa.

Tuula Heikkola ja Erkki Näätänen 1970-luvun alkupuolella. Kuvat: Tuula Heikkolan kokoelma / Suomen Ilmailumuseo

Samoihin aikoihin oli Heikkolan ja Näätäsen lisäksi myös muutama muu sellainen kirjoittaja, joka ei muista syistä tule tai ole tullut tutuksi näiden tarinoiden lukijoille. Näissä kertomuksissa on aikaisemmin mainittu Suomen Laskuvarjokerhossa vaikuttanut **Timo Mäkinen**, jota vuonna 1971 mainostettiin Ilmailu-lehden uutena laskuvarjotoimittajana. Hän kirjoittikin ansiokkaita juttuja. Ensimmäinen niistä esitteli Suomessa vielä tuntemattomia patjavarjoja ja niiden aerodynamiikkaa.

Timo Mäkinen ja Tuula Heikkola samassa kuvassa 1970-luvun alkupuolella. Kuva: Tuula Heikkolan kokoelma / Suomen Ilmailumuseo.

Hänen kirjoituksensa käsitelivät edellä esitetyn lisäksi pääasiassa turvallisuusaiheita, kuten USA:n laskuvarjonnettomuuksia, hyppääjän pelkoa ja laskuvarjohyppääjän terveydellisiä vaatimuksia. Joukkoon sopi myös Ilmailu-lehden koulutusnumeroon tehty urheilumuodon esittely ”*Tie laskuvarjourheilijaksi*”. Mäkinen

kirjoittajaura jäi lyhyehköksi, mutta aiheistonsa puolesta täydensi hyvin taistelijaparin Näätänen & Heikkola pääosin kilpailutoimintaan liittyneitä julkaisuja. Mäkisen kirjoittaja- ja hyppyura päättyivät 1970-luvun puolivälin aikoihin. Hän toimi kuitenkin edelleen ilmailun parissa Helsingin Ilmailuyhdistyksen HILY:n toiminnanjohtajana ja laskuvarjourheilun taustatukijana, johon ainakin esimerkinomaisesti palaamme uudelleen vuoden 1977 tapahtumien yhteydessä.

Samoihin aikoihin edellä esiteltyjen kanssa aloitti kirjoittamisen myös, edellä esiteltyjen tapaan Suomen Laskuvarjon laskuvarjohyppääjä **Kari Vaahtera**. Hänen ensimmäinen kirjoituksensa käsitteli taitohypyn arvosteluvaikeutta melko tieteelliseen tapaan. Seuraavana oli vuorossa useammassa Ilmailu-lehdessä julkaistu kirjoitussarja ”*Kari Vaahteran relatiivikoulu*”. Myös turvallisuusasiat kiinnostivat. Siihen liittyvä kirjoitus oli ”*Minuutti hypyturvallisuutta*”.

Kari Vaahtera SLK:n parakilla vuonna 1974. Kuva: Lauri Oksanen

Noin vuoden 1975 aikaan tuli toimittajajoukkoon vielä uusi henkilö – josta tuli lopulta kaikista tunnetuin - jonka pääala oli vapaapudotuskuvaus – pääosin valokuvia ja dioja, mutta myös filmejä. Hän oli **Jorma Öster**, jonka jo vuoden 1975 aikana onnis-

tui saamaan paljon kuviaan ensin pääasiassa Ilmailu-lehteen, mutta pian myös muihin julkaisuihin, Suomessa ja ulkomailla. Hänestä tuli palkittu ja kansainvälisesti arvostettu vapaapudotuskuvaaja, jonka otoksia tultiin näkemään suurissa alan lehdissä, aikakauslehdissä, televisiossa ja jopa joissakin hienoissa laskuvarjourheilun kuvateoksissa. Viimeksi mainituista on esimerkkinä saksalaisen **Heinz Fischerin** hieno kuvateos ”*Zwischen Himmel und Erde*”.

Vieressä Jorma Österin omakuva hyppykuvausuran alkuaikoina vuonna 1975. Kuva: Jorma Öster.

Ilmeisesti viimeisin Österin julkaistuista kuvista tai oikeastaan filmeistä löytyy vuonna 2014 valmistuneesta, tunnetun hyppykuvaajan **Carl Boenish**'in elämästä kertoneesta Universal Picturesin elokuvasta ”*Sunshine Superman*”, josta löytyy Österin otoksia. Elokuva on ollut parinkin filmifestivaalin ohjelmassa (New York 2014 ja Toronto 2014). Öster oli myös yksi merkittävimmistä taustatekijöistä 1976 perustettaessa suomalaisen laskuvarjourheilun erikoislehteä, johon palaamme myöhemmin näissä tarinoissa.

Näiden lisäksi oli useita kirjoittajia, jotka tulivat tunnetuksi muuta kautta ja sen vuoksi he tulevat tai ovat jo tulleet tutuksi tämän historian muista tarinoista. Näistä hahmoista voi mainita pitkäaikainen LuKT:n jäsen ja puheenjohtaja **Timo Niemisen**, joka kirjoitti muun muassa relatiivihyppäämisestä ja hyppymestarin toiminnasta ja **Risto Valta**, joka kirjoitti relatiivista. Myös relatiivivirtuoosi **Eero ”Kustu” Ylinen** kirjoitti hyppymestariuiminnasta, myöhemmin myös relatiivista. Näiden lisäksi vuosikymmenen alkupuolella oli useita yksittäisiä henkilöitä, jotka kirjoittivat kilpailu- tai matkajuttuja tai vaikkapa kurssikertomuksia (esim. hyppymestarikurssit) itse mukana olleina. Varsinaisten artikkelien lisäksi useat LuKT:n jäsenet laativat Ilmailu-lehteen kokousreferaatteja. Toukokuussa 1975 tehtävässään aloittanut ilmailuliiton laskuvarjotoiminnanohjaaja **Eero Kausalainen** oli heti tehtävänsä alusta alkaen aktiivinen kirjoittaja, jonka ensimmäinen artikkeli ”*Pieni johdatus relatiivisiin*” julkaistiin Ilmailu-lehden kesänumerossa 1975.

Vuosikymmenen jälkipuoliskolla tilanne muuttui. Ilmailu-lehden rinnalle tuli uusi edellä Österin esittelyn yhteydessä mainittu media, joka saattoi palvella laskuvarjourheilijoita aikaisempaa paremmin siksi, että siinä voitiin kirjoittaa teknisiä artikkeleita ja asioista muutenkin vapaammin, kun lukijoina oli miltei ainoastaan

laskuvarjoureilijoita. ”...*Ruma sana sanotaan niin kuin se on...*”, kuten 1970-luvun viihdyttäjä **Simo Salminen** asian olisi ilmaissut. Tässä vaiheessa kirjoittajia tuli paljon lisää, mutta samalla edellä esiteltyt ”varsinaiset laskuvarjotoimittajat” vähitellen katosivat näkyvistä. Kirjoitukset Ilmailu-lehdessä vähenivät, mutta eivät onneksi kokonaan lakaneet, koska laskuvarjoartikkelien kautta muukin ilmailuliiton jäsenkunta sai tietoa, mitä hyppyrheilun puolella tapahtuu.

Ilmailut 2–5/1971

Ilmailut 2, 4–8/1972

Ilmailu 10/1972

Ilmailut 9–10 ja 12/1973

Ilmailut 3, 5, 8 ja 10/1974

Ilmailu 6–7/1975

Ilmailu 8/1975

Heinz Fischer 1982: Swischen Himmel und Erde

Universal Pictures 2014: Sunshine Superman

HS Vantaa 7.-13.5.2020

Eero Kausalainen 11.12.2020

Tanskanmaalla on jotain mätää – vai onko?

Koskapa jo prinssi Hamletin repliikiksi on aikanaan laitettu otsikon väite Tanskan tilanteesta, piti asia käydä tarkastamassa. Tehtävää suoritti Suomen Ilmailuliiton laskuvarjohyppyjen PM-kilpailuihin nimeämä edustusjoukkue. Samalla tietenkin käytiin kisaa pohjoismaiden paremmuudesta. Kilpailupaikka oli Års, joka on Tanskan mantereen pohjoisella puoliskolla, Suomesta tultaessa Ålborgista vähän ohi ja sitten oikealle. Kilpailun ajankohta oli 3.-7.8.1975.

Joukkueeseen nimettiin SM-kilpailun perusteella taitohypyn kolme parasta kilpailijaa ja henkilökohtaisen tarkkuuden neljä parasta kilpailijaa. Joukkuetta nimettäessä oli tiedossa, että rahallinen tuki joukkueelle on vaatimaton tai vähäinen, joten kilpailijat joutuvat itse maksamaan kustannuksensa. Siksi valintaperusteisiin lisättiin maininta, että jos joku valituista ei voi lähteä, kilpailijaksi valitaan henkilökohtaisen tarkkuuden seuraavaksi paras. Näiden periaatteiden mukaan kilpailijoiksi lopulta löytyi vain kuusi henkilöä. Joukkueesta tuli – LjK:n loistavan SM-menestyksen seurauksena – melko sotilaallinen joukko: **Olavi ”Enska” Kilpinen**, **Tatu Soini**, **Tapani Rekola**, **Hannu Laitinen**, **Markku Paakkanen** ja ainoana siviilinä edellä luettelujen laskuvarjojääkärien joukossa Lahden Laskuvarjokerhon **Risto Koivisto**. Siviili oli myös joukkueen tuomari, LuKT:n puheenjohtaja **Timo Nieminen**. Joukkueenjohtajaksi LuKT oli nimennyt vielä puolisosotilaallisen **Eero Kausalaisen**, joka oli ”päässyt siviiliin” vasta kolme kuukautta aikaisemmin ja joka oli vasta totuttautumassa siviilielämään. Joukkueessa oli kilpailukutsussa mainitun seitsemän kilpailijan sijasta vain kuusi, jonka vuoksi Suomi tuli maiden välistä paremmuutta määritettäessä ottamaan maksimivirhepisteet puuttuvasta hyppääjästä kaikissa lajeissa.

Suomi menestyi kilpailussa hyvin. Henkilökohtaisissa lajeissa saatiin yksi hopea ja kaksi pronssia. Joukkuetarkkuudessa Suomi voitti reippaalla erolla seuraavaan. Maiden välisessä maottelussa Suomi sijoittui toiseksi, vaikka ”Araska” hyppäsi joukkueessa jokaisella kierroksella.

Taitohypyssä hypättiin viisi kierrosta. Suomen ennakkosuosikki Enska Kilpinen teki ensimmäisellä hypyllään oman ennätöksensä 8,7 sekuntia. Pari kierrosta myöhemmin hän vielä paransi omaa ennätystään tuloksella 8,2 sekuntia. Tarkkuushypyllä tapahtuneen lievän loukkaantumisen jälkeen yksi hyppy epäonnistui tuloksen jäädessä kymmenen sekunnin huonommalle puolelle. Yksi epäonnistuminen ja oman tason alapuolelle jäänyt tulos kostautui. Mitalin väriksi jäi lopulta pronssi. Edelle kiilasivat taitohypyn voittanut Norja **Egil Kato Hansen**, ja hopealle sijoittunut Ruotsin **Tony Månson**. Nopeimman kilpailusuorituksen teki Månson: 7,7 sekuntia. Tässä vaiheessa on muistutettava, että tuomarointi tapahtui Tanskassakin kiikarien avulla.

Henkilökohtaisessa tarkkuudessa hypättiin kymmenen kierrosta. Paras suomalainen oli Tatu Soini, joka sijoittui toiseksi yhteistuloksellaan 4,83 metriä, häviten voittaja Uno Alpforsille 28 senttiä. Immolan vuoden 1973 PM-kilpailuista suomalaisille tutuksi tullut **Nicky Gyllenkrok** sijoittui kolmanneksi häviten Soinille runsaan metrin. Immolassa Gyllenkrok oli ainoa patjahyppääjä. Hän käytti Para-Sled kupua, samanlaista, jonka hänen esimerkkinsä innoittamana osti myös Suomen ”**Cekkeri**” **Satamo** Immolan kisoja seuraavana vuonna. Nyt

Gyllenkrok vaihtoi viimeisillä kilpailuhypyillään kupua ja hyppäsi Strato Star kuvulla, jollaisia Suomessakin tul-
tiin näkemään runsaasti lähivuosina.

Suomen voitokas tarkkuushyppyjoukkue: Olavi Kilpinen (vas.), Tapani Rekola, Hannu Laitinen ja Tatu Soini. Kuva: Eero Kausalainen

Joukkuetarkkuudessa hypättiin neljä kierrosta. Suomen sotilasjunta otti heti ensimmäisellä kierroksella johdon käsiinsä eikä luovuttanut sitä koko kilpailun aikana. Joukkueessa hyppäsivät, hyppyjärjestys näytti määräytyneen lähes virkaiän mukaisesti, Hannu Laitinen (kapteeni), Tapani Rekola (vääpeli), Enska Kilpinen (ylikersantti) ja Tatu Soini (ylikersantti).

Yleismestaruudessa paras suomalainen oli Kilpinen, joka tarkkuushyppäjänsä epäonnistumisesta huolimatta kiilasi yleismestaruuden kolmannelle sijalle. Tämän lajin voitti Tony Månson ja toiseksi tuli Egil Kato Hansen.

Suomen joukkue viettää siestaa tuulen keskeytettyä kilpailun. Kuvassa Markku Paakkanen (vas.), Olavi Kilpinen, Tapani Rekola, Eero Kausalainen, Hannu Laitinen ja Tatu Soini. Taustalla mainio joukkueajoneuvo VW Kleinbus. Kuva: Eero Kausalainen.

Tarkkuuslajeissa käytettiin ensimmäistä kertaa PM-tasolla sähköpläkkää. Sen käyttöön liittyi toinen kilpailun kahdesta protestista. Norjan, Tanskan ja Ruotsin joukkueiden johtajat tekivät protestin, koska heidän keskuudessaan vallitsi epäluottamus laitteen ja

tuomareiden väliseen yhteistoimintaan. Tuomarineuvosto hylkäsi protestin, koska se ei perustunut kilpailun sääntöihin eikä myöskään FAI:n sääntökirjaan Sporting Codeen.

Tästä seurasikin melko naurettava episodi. Joukkueenjohtajat eivät hyväksyneet tuomarineuvoston päätöstä, vaan tekivät uuden, kilpailun jurylle osoitetun protestin. Tarinan hauskuus on siinä, että juryn muodostivat joukkueiden johtajat. He siis tekivät protestin, jota sitten itse käsittelivät. Paitsi Suomen joukkueenjohtaja, joka ei protesteihin osallistunut. Asia kuitenkin eteni juryn käsittelyssä niin, että kilpailun ruotsalainen ylituomari **Rickard Henrysson** esitteli sähköpläkkää ja kertoi sen käyttöperiaatteista jurylle. Esityksen jälkeen jury olikin saavuttanut sen viisauden tason, jolla se saattoi yksimielisesti hylätä kolmen jäsenensä protestin.

Sähköpläkkäkiistan selvittyä aiheesta saatiin vielä loppunäytös. Joku ilkeämielinen kilpailija runttasi maahantullessaan pläkkää niin voimallisesti, että se hajosi. Kilpailun viimeiset hypyt hypättiin perinteiselle lätkälle ja mitattiin sillä tarkkuudella, minkä tuomarin silmän ja merkkitikun yhteistyö mahdollisti.

Toinen kilpailun protesteista oli yksiselitteinen ja selkeä. Norjalaishyppääjä sai uusintahypyn toisen hyppääjän aiheuttaman häirinnän takia.

Kilpailut sujuivat kokonaisuutena hyvin, joten kilpailut saatiin tuulen aiheuttamista katkoksista huolimatta loppulta vietyä aikataulussa, jopa kolme päivää etuajassa. Kilpailuorganisaatio oli pienempi, kuin mitä Suomessa oli totuttu, mikä aiheutti pientä takkuilua. Samoin järjestelykokemusta näytti puuttuvan. Kilpailun johtaja ei rojhennut yksin päättää mistään. Suomen joukkueen kisamatkakin sujui hyvin. Ilmailuliiton puheenjohtaja oli **Antti Aarnio-Wihuri**, mikä aivan ilmeisesti edisti sponsoriavun saamista Wihuri-Yhtymältä. Joukkue sai veloitusta käyttöönsä Volkswagen Kleinbus pikkubussin.

Tuloksia:

Henkilökohtainen tarkkuus (10 kierrosta)

1. Uno Alpfors	Ruotsi	4,55 m
2. Tatu Soini	Suomi	4,83 ”
3. Nicky Gyllenkrok	Ruotsi	5,99 ”
4. Tom Skogsberg	Norja	6,93 ”
5. Bruno Kristensen	Tanska	6,98 ”
6. Tony Månson	Ruotsi	7,92 ”
7. Hannu Laitinen	Suomi	8,29 ”
8. Knut Sætre	Norja	8,72 ”
9. Egil Kato Hansen	Norja	8,96 ”
10. Erik Justesen	Tanska	9,07 ”

Taitohyppy (5 kierrosta)

1. Egil Kato Hansen	Norja	41,6 sekuntia
2. Tony Månson	Ruotsi	41,9 ”
3. Olavi Kilpinen	Suomi	45,5 ”
4. Erik Justesen	Tanska	48,2 ”
5. Nicky Gyllenkrok	Ruotsi	50,1 ”
6. Tatu Soini	Suomi	52,2 ”
7. Halvard Stensaas	Norja	52,3 ”
8. Knut Sætre	Norja	52,6 ”
9. John Holstein-Magnusson	Tanska	53,8 ”
10. Bjørn Eriksson	Tanska	55,5 ”

Yleismestaruus

1. Tony Månson	Ruotsi	4,982 pistettä
2. Egil Kato Hansen	Norja	5,056 ”
3. Olavi Kilpinen	Suomi	5,535 ”
4. Nicky Gyllenkrok	Ruotsi	5,609 ”
5. Tatu Soini	Suomi	5,703 ”

6. Erik Justesen	Tanska	5,727 ”
7. Knut Sætre	Norja	6,132 ”
8. Tom Skogsberg	Norja	6,323 ”
9. Uno Alpfors	Ruotsi	6,415 ”
10. Hannu Laitinen	Suomi	6,449 ”

Joukkuetarkkuus (4 ? kierrosta)

1. Suomi (Hannu Laitinen, Olavi Kilpinen, Tatu Soini, Tapani Rekola)	17,43 m
2. Norja (Kato Hansen, Knut Sætre, Halvard Stensaas, Tom Skogsberg)	22,98 ”
3. Ruotsi (Uno Alpfors, Tony Månson, Nordin, Fransson, Nicky Gyllenkrok)	35,50 ”
4. Tanska (Mogens Clausen, Petersen, Kristensen, Gade)	35,52 ”

Maaottelu

1. Norja	12,633 pistettä
2. Suomi	12,714 ”
3. Ruotsi	15,861 ”
4. Tanska	17,247 ”

Ja oliko sitä mätää Tanskanmaalla? Miелensäpahoittajan ilmaisua käyttäen: Kyllä ei sellaista todettu. Sääät olivat hyvät, majoitus ja muona kelpoiset. Kisaorganisaatioissa olisi ollut vielä hiomista, mutta ei sitä mädäksi saattanut sanoa.

Ilmailu 6–7/1975

Ilmailu 8/1975

Ilmailu 9/1975

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 1.6.1975: LuKT 4/1975

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 7.8.1975: LuKT 5/1975, 10.7.1975

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 25.8.1975: LuKT 6/1975, 23.8.1975

Relatiivi MM-lajiksi – Warendorf 1975

Jo muutaman vuoden ajan oli FAI:n laskuvarjokomitea CIP valmistellut relatiivihypyjen – nykyisin muodostelmahypyjen – otamista mukaan MM-tasolle. Valmistelut tarkoittivat sääntöjen valmistelua ja kokeiluja pienemmissä relatiivikilpailuissa ympäri maailmaa. Näistä on tässä kirjoituksessa kerrottu jo esimerkkejä lähiympäristöstämme: Östersundin relatiivikilpailu Ruotsissa 1973, RW-PM-kilpailu Norjassa 1974 ja oma SM-kilpailumme Nummelassa heinäkuussa 1975. Vastaavia kilpailuja oli järjestetty ympäri maailmaa. Niistä saadut kokemukset oli pyritty kiteyttämään ensimmäisen RW-MM-kilpailun sääntöihin.

mään ensimmäisen RW-MM-kilpailun sääntöihin.

Historiallinen ensimmäinen maailmanmestaruuskilpailu relatiivihypyissä käytiin Saksan Liittotasavallan Warendorfissa 4.-15.9.1975. Sääntövalmistelussa oli päädytty kahteen lajiin. Ensimmäinen niistä oli kymmenen hyppääjän nopeustähti. Siinä kilpailtiin, mikä joukkue nopeimmin muodostaa kymmenen hyppääjän tähden. Hyppääjät eivät saaneet olla kiinni toisissaan uloshypyssä. Aika otettiin ensimmäisen hyppääjän uloshypystä 10-tähden valmistumiseen. Joukkue sai pisteen kustakin muodostelmassa olleesta hyppääjästä. Sen lisäksi otettiin aika. Pisteiden avulla voitiin määrittää niiden joukkueiden paremmuus, jotka eivät saaneet kymmenen tähteä sallitun työskentelyajan sisällä valmiiksi. Ensin laskettiin pisteet, sen jälkeen määritettiin tasapisteissä olleiden järjestys käytetyn ajan perusteelle. Hypykorkeus oli 3 000 metriä. Kilpailujoukkueeseen sai kuulua kymmenen hyppääjän lisäksi kaksi vaihtomiestä (alternate), jota saattoi käyttää joukkueessa joukkueen sitä halutessa, ilman ilmoituksia tai eri muodollisuuksia. Hyväksyttävän tähden piti pysyä koossa vähintään viisi sekuntia.

Neljän hyppääjän sekvenssissä suoritus oli sama, kuin SM-kilpailuissa. Hyppykorkeus oli 2 500 metriä, aloitussuorituksena 4-tähti, jonka purkaminen takavoltin kautta käynnistää ajanoton. Suoritukseen katsottiin aika, mikä käytetään uuden muodostelman valmistumiseen. Tämä muodostelma oli arvottu. Se saattoi olla tähti tai joku muu kilpailusäännöissä esitetty vaihtoehto.

Nopeustähti valmis. Tämä kesti koossa reilusti yli vaaditut viisi sekuntia. Kuvakaappaus kaitafilmitä: Heikki Sidensnöre

Molemmat lajit tuomaroiitiin maasta. Katselulaitteena oli video. Tapahtumasta kuvatussa kaitafilmissä näkyy Ranskan laskuvarjoliiton hieno videoauto ja kuvauslaitteet. Ei kuitenkaan ole tietoa, oliko se vain Ranskan joukkueen omiin tarpeisiin vai käyttikö kilpailukoneisto sitä. Tämä oli todennäköisesti ensimmäinen kerta, kun MM-tasoisessa kilpailussa käytettiin suoritusten arviointiin videota. Suomessa tätä ihmettä saatiin vielä odottaa jokunen vuosi.

Suomen joukkueen rahoitustilanne oli vaikea. Ilmailuliiton rahaa ei juuri ollut. Finnairilta saadut yksitoista vaapaalippua (10 x 100 % ja 1 x 50 %) helpottivat matkustusta, mutta osanottomaksut olivat kalliit. Koko kisabudjetti oli noin 10 000 markkaa. Joukkue hankki itse rahaa joukkueenjohtajaksi alkuvaiheessa nimetyn **Eero "Kustu" Ylisen** johdolla. Rahan hankkimiseksi myytiin kisapaitoja ja tarroja. Joukkue ei tiukan rahoitustilanteensa vuoksi osallistunut 4-hyppääjän kuviohyppyihin. LuKT oli esittänyt, että jos 4-miehininen joukkue muodostetaan 10-miehen joukkueesta, se voi osallistua. Joukkue päätti keskittyä yhteen lajiin, mutta jälkepäin kuitenkin pohdiskeltiin, että olisiko sittenkin pitänyt...

LuKT:n päätöksen mukaan MM-joukkueeseen valitaan SM-kilpailujen 10-henkilön lajin voittajajoukkue tai jos mikään joukkue ei pysty suorittamaan kymmenen tähteä hyväksyttävästi, kisaan lähetettäisiin kuitenkin 1–2 tarkkailijaa opintomatkalle. Kuten olemme edellä saaneet lukea, *Sorsat* täyttivät suoritusvaatimuksen vaikeuksitta. Alustavasti joukkueenjohtajaksi valittu Kustu Ylinen oli kuitenkin itse kilpailija, jonka vuoksi hänen tilalleen nimettiin **Timo "Unda" Aalto**, joka oli samalla myös joukkueen vaihtomies. Joukkueeseen kuuluivat kapteeni ja kilpailija **Into Taskinen**, kilpailijat **Pauli Belik**, **Pertti Jompero**, **Onni Kuusisto**, **Rolf Leiman**, **Kari Puhakka**, **Hannu Sailavuo**, **Heikki "Hemuli" Side**, **Harri Toivonen** ja **Eero Ylinen**. Jos oli itse kilpailu sellaiseenaan historiallinen, oli historiallinen myös Suomen edustusjoukkueen kokoonpano: kaikki kilpailijat olivat samasta kerhosta, Suomen Laskuvarjokerhosta Helsingistä.

Suomesta lähdettäessä joukkueella ei ollut suuria tavoitteita. Ajateltiin, että riittäisi, jos kilpailusta selvittäisiin kunnialla siten, että saataisiin kasaan mahdollisimman monta kymmenen miehen tähteä. Harjoitushyppyjen jälkeen tavoitteet hieman kirkastuivat. Enää ei pidetty riittävänä onnistunutta tähteä, vaan myös hyvää suoritus-aikaa ja sijoituksistakin alettiin haaveilla. Vielä ensimmäinen kilpailuhyppykin meni hyvin, mutta sen jälkeen joukkue herpaantui, ei mennyt ihan yhtä hyvin ja pallo oli jonkin aikaa hukassa. Neljällä viimeisellä hypyllä taas tehtiin tähtiä, rauhallisesti ja varmasti, mutta välillä oli hukattu etsikkoaika. Lopputuloksena oli 12. sija. Pisteitä kertyi 93 sadasta mahdollisesta. Suoritus-aika oli 189,13 sekuntia.

Ennakkosuosikki USA aloitti vaisusti, mutta paransi loppua kohti ja voitti lopulta koko kilpailun. Erot kärjessä eivät olleet kymmenen hypyn kilpailussa suuria. Ruotsi sijoittui yhdeksänneksi, mikä Suomen joukkueen mielestä oli heidän tasoonsa oikea sijoitus. Olivat selvästi parempia, kuin suomalaiset.

Sorsat Warendorfin RW-MM-kisoissa. Pauli Belik (vasemmalla), Heikki Side, Into Taskinen, Onni Kuusisto (piilossa Taskisen takana), Hannu Sailavuo, Harri Toivonen, Eero Ylinen, Kari Puhakka ja Pertti Jompero. Kuva: Rolf Leiman

Myös neljän hyppääjän lajissa USA vei potin. Kilpailun yllättäjä oli Ruotsi, joka oman kertomansa mukaan oli tullut hakemaan mitalia. Vielä seitsemän kierroksen jälkeen he olivat kiinni hopeamitalissa. Heidän kahdeksas hyppynsä oli kuitenkin täydellinen katastrofi. Yksi hyppääjä jäi ulos kuvasta, joka vuoksi heidän koko vuoden kestänyt ankara harjoittelunsa valui hiekkaan. Käytävissä olevasta aineistosta ei ilmene heidän lopullinen sijoituksensa. He eivät ainakaan sopineet kuuden parhaan joukkoon.

Joukkueenjohtajakin pääsi taivaalle: Suomen lipun kanssa kisojen avajaisissa. Kuvakaappaus kaitafilmitä: Heikki Sidensnöre

Paras maa oli luonnollisesti molemmat lajit voittanut Yhdysvallat. Ruotsi sijoittui tässä kilpailussa kohtuullisesti. Olivat viidentenä. Ehdottomasti paras pohjoismaa, huimasti edellä kaikkia muita.

Onni Kuusisto pakkaa tšekkiläisvalmisteista PTCH-7 varjoaan (PC:n tyyppinen kupu). Kuvakaappaus kaitafilmitä: Heikki Sidensnöre.

Kilpailuun osallistui 22 maata. 10-henkilön nopeustähteen osallistui 15 ja 4-hyppääjän kuvioon 20 joukkueita. Merkille pantavaa oli, että Itä-Euroopan joukkueista osallistui ainoastaan Puola

(4-hyppääjän kuviohyppy). Pohjoismaista osallistuiivat Suomen lisäksi Ruotsi ja Norja, jotka osallistuiivat kumpaankin lajiin. Tanskalla oli ainoastaan 4-miehen joukkue.

Vasemmalla *relatiivin uranuurtaja* ja näyttöshyppytiimin mies Jerry Bird itse suunnittelemissaan hyppyvarusteissa. Kuvakaappaus kaitafilmitä: Heikki Sidensnöre.

Ensimmäisen RW-MM-kilpailun ohjelmaan sopivat mainosti näyttösesitykset. Paikalle oli saapunut amerikkalainen USFET (United States Free-

fall Exhibition Team) ”...*tarkoituksenaan levittää relatiivin filosofiaa ja tehdä tunnetuksi se kaikki ulottuvuudet*”, kuten kilpailusta Ilmailu-lehteen kirjoittanut joukkueenjohtaja Unda Aalto asia kuvasi. Ja edelleen Aallon sanoin:

”...Avajaispäivänä ryhmä kokosi taivaalle 16-miehisen timanttikuvion. Tuntui uskomattomalta nähdä todellisuudessa se, minkä oli aikaisemmin nähnyt vain valokuvissa ja piirroksissa. Varsinaisena erikoisuutena ryhmä esitti 19 miehen kokoaman 5-sakaraisen tähden.

Ensivaikutelma USFETin esityksistä oli huumaaava. Paluuta todellisuuteen seurasi kuitenkin syvä masennustila, kun tunsu kyvyttömyytensä ylivoimaisten suoritusten edessä...”

Kilpailujen päätöspäivänä yritettiin uutta maailmanennätystä. Tavoitteena oli 37 hyppääjän tähti. Yritys kuitenkin kukistui kahdenkymmenen hyppääjän paikkeilla. Uutta yritystä aiottiin, mutta sään takia yritys jäi vain aikeen asteelle.

Kilpailujen järjestelyistä ei Unda Aallolla ollut korkeaa käsitystä. Tuomaristoa ja johtajistoa oli riittävästi eikä teknisessä kalustossa, lentokoneissa tai videolaitteistossa ollut huomauttamista. Erilaiset käytännön toiminnot eivät sen sijaan toimineet. Toimihenkilöt eivät tuntuneet tietävän mistään mitään ja vastuuta siirrettiin ketterästi toisalle. Myös kilpailijoiden välttämättömistä tarpeista huolehdittiin Aallon mukaan huonosti. Majoituskin oli sijoitettu melko kauas hyppypaikasta. Hyppykoptereiden startti ja hyppääjien maahantulo tapahtuivat välittömästi kilpailualueen tuntumassa, mikä tapahtumasta kuvatun filmin mukaan näytti toimivan hyvin. Aalto kaihoili saman kesän Nummelan SM-kisoja, joista saksalaiset olisivat hänen mielestään voineet ottaa oppia.

Tuloksia:

10-hyppääjän nopeustähti (10 kierrosta)

1. USA	100/163,85 (100 pistettä/163 s)
2. Australia	100/175,15
3. Ranska	100/177,75
4. Saksan Liittotasavalta	100/180,03
5. Kanada	100/180,04
6. Etelä-Afrikka	100/227,29
12. Suomi	93/189,13

4-hyppääjän muodostelma (10 kierrosta)

1. USA	40/49,92
2. Ranska	40/56,69
3. Saksan Liittotasavalta	40/72,83
4. Italia	40/98,37
5. Hollanti	40/117,24
6. Itävalta	40/138,37

Kokonaiskilpailu

1. USA	0 pistettä
2. Ranska	3 ”

3. Saksan Liittotasavalta	5 ”
4. Hollanti	12 ”
5. Ruotsi	12 ”
6. Australia	12 ”

Kilpailumatkasta on Senior Skydivers ry:n verkkosivuilla digitoitu kaitafilmi, joka kuvasi Hemulin Side (nykyisin Sidensnöre). Tämän kertomuksen kuvituksessa on käytetty kuvakaappauksia filmiltä.

Ilmailu 11/1975

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 19.4.1975: LuKT 3/1975

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 1.6.1975: LuKT 4/1975

Heikki Sidensnöre: kaitafilmi RW-MM 1975 Warendorf

VAARA HYPPYLENNOILLA

Ilmailuliiton laskuvarjotoiminnanohjaajan palkkaamisen yhtenä perusteena oli laskuvarjourheilun turvallisuusongelmat, joihin toiminnanohjaajan työllä oletettiin olevan suotuisa vaikutus. Toiminnanohjaaja asettikin turvallisuusasiat tärkeällä sijalle. Tietouden levittämistä pidettiin tärkeänä. Toiminnanohjaaja **Eero Kausalainen** aloitti tällä alueella kirjoittamalla artikkelin laskuvarjohyppylentotoiminnassa esiintyvistä vaaratilanteista. Artikkelin nimi oli ”*Vaara hyppylennolla*”.

Hyppymestarin toiminnasta hyppylennolla oli melko vähän ohjemateriaalia. Oppilashyppääjän kanssa toimimista oli esitelty, mutta pakkolaskusta tai muista hyppylentämiseen liittyvistä asioista ei ollut paljoa aineistoa. Kausalaisen artikkelin yksi kimmoke oli Utissa viisi vuotta aikaisemmin sattunut pakkolaskutilanne, jossa hyppykone joutui moottorin sammuttua tekemään pakkolaskun etusektorissa olleelle tielle. Moottori sammui sellaisessa korkeudessa, että hyppääminen ei ollut mahdollista.

Kirjoituksessa oli kaksi keskeistä aluetta: lentokoneen toimintahäiriön aiheuttama tilanne (esimerkiksi pakkolasku hyppääjät mukana tai hätähyppy) ja laskuvarjon aukeaminen hyppykoneessa tai sen ovella. Kirjoituksessa pohdittiin toimintavaihtoehtoja eri tilanteissa ja esitettiin suosituksia ja toimenpideohjeita.

Tästä aihealueesta tai edes Utin pakkolaskusta ei ollut aikaisemmin tähän aiheeseen keskittyntä esitystä. Artikkelin toimintamallit hyppääjille olivat kirjoittajan omia, joiden oikeellisuutta ei missään ollut ennakkotarkastettu. Kukaan ei malleja kuitenkaan kyseenalaistanut, joten ne alkoivat elää omaa elämäänsä hyppymestarikurssien koulutusohjelmissa tulevina vuosina, hiljalleen kehittyen.

Kirjoituksen kattamiin alueisiin ei ollut myöskään lentäjille minkäänlaista kirjallista ohjetta. Kerhojen kirjalliset hyppylento-ohjeet ilmestyivät tai ainakin yleistyivät vasta muutaman kymmenen vuoden päästä. Siihen asti elettiin pääosin kansanperinteen ja perimätiedon varassa.

Tämäkin artikkeli on historiasta kiinnostuneiden saatavissa Senior Skydivers ry:n digiarkistossa.

Ilmailu 10/1975

Suomen Ilmailuliitto ry, koulutusohjelma: Hyppymestarikurssi 1975/1976

Ensimmäinen EM-kilpailu – Portorož

Suomalaisia kilpailijoita oli jo useina vuonna käynyt osallistumassa suomalaisen hyppykauden päätösaikoihin ajoittuvaan Adriatic Cup’iin Jugoslavian Portorož’issa, kuten on kerrottu historian aikaisemmissa osissa. Kilpailussa oli ollut vain tarkkuuslajeja, henkilökohtaisia ja joukkuelajeja sekä myös veteen. Vesihyppyllä tosin ei mitattu matkaa, vaan aikaa, joka hyppääjällä kului kosketuksesta veteen, koskettamiseen hypyn maalina olevaan punaiseen poijuun ja uimiseen koskettamaan 25 metrin päässä olevaa valkoista maalipoijua. Vuonna 1975 perinteet eivät enää kaikilta osiltaan jatkuneet. Nyt lajit oli muokattu MM-kilpailulajien ja FAI:n

kilpailusääntöjen mukaisiksi, mutta tämän rantalomakohteessa järjestetyn kilpailun yleisövetonaula oli tietenkin jätetty paikalleen: tarkkuushyppy veteen ja sitä seuraava uimakilpailu rantalomailijoiden iloksi.

Kilpailuille oli myös saatu Euroopan mestaruuskilpailun arvo. Ilmailuliiton kannalta se antoi kilpailulle virallisen statuksen, jolloin se myös merkittiin liiton kisakalenteriin. Aikaisemmin oli tapahtumaan saaneet osallistua halukkaat – jotka toki olivat Suomen kärkikaartia tai ainakin sitä lähenteleviä hyppääjiä. Kisakalenteri myös merkitsi, että liitto – tai tietenkin laskuvarjourheilua ohjastava LuKT otti kantaa, kuka saa edustaa maata. Kisakalenteriin merkittiin myös tapahtuman ajankohta: 20.9.-4.10.1975.

Vaikka LuKT määrittää, kuka saa osallistua, sillä ei ollut jakaa varoja osanottajille. Jo osanottomaksu oli 200 USA:n dollaria per osanottaja, siihen lisäksi matkat ja vähän sekalaisia kuluja. Osanottajien nimeämistä vaikeutti myös samoja kilpailulajeja käsittelevä PM-kilpailu. Tähän kilpailuun oli osoitettu lentolippuja, koska katsottiin, että PM-kisa on – osana pohjoismaista yhteistyötä - tärkeysjärjestyksessä edellä ja molempiin ei lippuja riittänyt. Kun PM-kilpailu lähestyi, osoittautui selkeimmäksi mennä sinne pintateitse, koska lentämällä ei olisi päästy riittävän lähelle. Lopulta LuKT päätyi esittämään EM-joukkueelle viisi vapaalippua (100 %) ja yhden puolikkaan vapaalipun (50 %).

Suomen edustusjoukkue Portorožin EM-kilpailuissa 1975: Pekka Tuominen (vas.), Tatu Soini, Olavi Kilpinen, Matti Heino, Hannu Laitinen ja joukkueenjohtaja Pekka Karhumäki. Kuva: Hannu Laitinen/Pekka Karhumäki

Koska oltiin ”kahden kilpailun loukossa”, LuKT päätti jätti itselleen option olla jakamatta lippuja EM-joukkueelle, jos ei matkaan voida lähettää riittävän hyvätasoista joukkuetta. Kilpailujen päivämäärät mahdollistivat osallistumisen molempiin kilpailuihin, mikäli vain kilpailijalla riittää maksukykyä. Valintaperusteet oli SM-kilpailujen yleismestaruuden paremmuus. Jos joku valituista ei voisi lähteä, otettaisiin tilalle seuraava, mikäli olisivat riittävän kovatasoisia. Ja olihan niitä. Ja maksukyvyssäkin löytyi. Joukkueeseen nimettiin johtajaksi **Pekka Karhumäki**, entinen Portorož-veteraani ja kilpailijoiksi valikoituivat **Olavi Kilpinen** (LJK), **Hannu Laitinen** (LJK), **Tatu Soini** (LJK), **Pekka Tuominen** (LLK), **Rauno Härkönen** (IIK) ja **Matti Heino** (IIK).

Urhea joukko. Joku notkea lukija ehti kenties jo huomata että lippuja oli kuusi, viisi täysin vapaata ja yksi puolikashintainen. Joukkueeseen kuului seitsemän henkilöä ja kaikki lähtivät matkaan. Vinksahantanut yhtälö ratkesi siten, että Matti Heino, ensimmäisessä kansainvälisessä edustustehtävässään, hyppäsi oman Saabin puikkoihin ja ajaa hurautti sillä Jugoslaviaan yhdessä Rauno Härkösen kanssa. Hurauttikin onnistuneesti, koska he olivat jo pelipaikalla joukkueen saapuessa.

Niukoilla piti matkaan lähteä: PM-joukkueen Wihuri-yhtymältä lainaama Kleinbuss auttoi EM-joukkuetta epäsuorasti, koska sen avulla joukkueelle vapautui lentolippuja. Finnair tuki lentolipuilla, joita ”paranneltiin” Aurinkomatkojen avulla: matkatoimisto järjesti vapaat meno- ja paluumatkat charter-koneessa. Ja kun vielä painiliitolta saatiin tukena verryttelypuvut, tosin vain lainaan, olikin jo mukava lähteä matkaan.

Seuraavana päivänä aloitettiin harjoitushypyillä. Illalla oli tervetuliastparty, jossa valittiin Mr. Parachutist ja kaksi perintöprinssiä. Suomen osalta kilpailun avaus sujui kehnosti. Tässä lajissa ei päästy edes pistesijoille. Lajia ei mainita Sporting Codessa, joten ei ole tietoa, millä kilpailu- ja tuomarisäännöillä toimittiin.

Perinteisen avajaislentonäytöksen jälkeen kisa aloitettiin tarkkuushypyillä. Maalina käytettiin Neuvostoliiton joukkueen mukanaan tuomaa sähköpläkkä. Suomalaisten ensimmäinen kilpailija oli Laitinen, joka kuitenkin epäonnistui pahanlaisesti tehden yli kahdeksan metrin tuloksen. Tulos oli hänen SM-suorituksensa huomioiden valitettava ja jäi tämän kilpailun ainoaksi epäonnistumiseksi. Seuraavien neljän hypyn yhteistulos oli vain 73 senttiä. Muilla meni paremmin. Kahden kierroksen jälkeen Soini oli jaetulla kolmannella sijalla kahden sentin tuloksella ja Härkönen jaetulla neljännellä sijalla tuloksellaan 4 senttiä. Tällä kierroksella Soini polkaisi nolla-nollansa niin voimallisesti, että kilpailun ainoa sähköpläkä hajosi. Sen jälkeen jatkettiin perinteisellä silmä-käsi-tikku-ravistahihasta tuomarityylillä. Joukkueen mielestä tällä oli seurauksia, mutta turhaan valittivat, koska itse rikkoivat pläkkän.

Henkilökohtaista tarkkuutta hypättiin viisi kierrosta. Suomalaisten tulostaso oli keskimäärin SM-kilpailuja parempi, kun huomioidaan kierrosmäärät. Härkösen kohdalla sattui joukkueen mielestä selvä tuomarointivirhe, mutta asialle voi voinut mitään. Sähköpläkä olisi ollut parempi! Rauno Härkönen oli kaikesta huolimatta paras suomalainen kelpo tuloksella 22 senttiä. Hänen sijoituksensa EM-kilpailussa oli jaettu 13. Tässä kohtaa on hyvä tarkentaa, että kilpailuun osallistui Euroopan ulkopuolelta USA:n joukkue. Se ei kilpaillut Euroopan mestaruudesta, mutta näkyi tulosluettelossa kahtena sijalukuna: koko kilpailun sijoitus ja EM-sijoitus.

Joukkuetarkkuudessa Suomelle oli arvottu kilpailun ensimmäinen hyppyvuoro. Vaikka hypättiin ensimmäisenä, ei siitä lopulta tullut mitään ongelmaa. Vaikka lajin alkaessa tuulen nopeus pyöri lähellä sallittua rajaa, 5 – 6,5 metriä sekunnissa, joukkue teki hyvää tulosta. Ensimmäisen kierroksen päätyttyä joukkue oli viidentenä. Seuraavakin kierros sujui melko hyvin, mutta tulosta hieman heikensi Soinin pienoinen lipsahdus. Nyt oltiin sijaluvulla seitsemän. Miesten joukkuetarkkuudessa oli mukana 15 joukkuetta. Kolmas ja viimeinen kierros sujui myös hyvin ja onnistuttiin parantamaan sijoitusta numeroa pienemmäksi.

Suomalaisten tarkkuushypyn taso oli molemmat lajit huomioiden kohtuullisen hyvä, vaikka ei vielä mitalien syrjään vielä päästyäkään.

EM-kilpailun oheen oli yleisölajiksi otettu näytöshyppykilpailu, jossa Suomikin kantoi kortensa kekon. Tässä ei mestaruuksista kilpailtu, vaikka sijoituksia jaettiin. Suomi laittoi tässä kilpailussa peliin kuusi hyppääjää. Joukkueen hyppykorkeus oli 2 000 metriä. Uloshyppy tapahtui pareittain käsi kädessä. Kellojen avulla parit irrottivat otteensa samanaikaisesti. Tämän jälkeen kaksi ensimmäistä paria liukuivat vastakkaisiin suuntiin ja kolmas pari rinta rinnan ensimmäisten parien irrottautumispaikkojen kautta. Hypyn aikana käytettiin minuutin verran palavia tehostesavuja.

Kun varjot olivat auki ja ensimmäiset savurasiat sammuneet, joukkueet sytyttivät ketjujen päässä alapuolellaan roikkuvat kaksi merkkisavua. Tämän jälkeen kaikki hyppääjät pyörivät varjojaan (PC-tyyppiset pallokuvut) samaan suuntaan. Kun ketjusavut olivat sammuneet, jokainen hyppääjä heitti noin 300 metrin korkeudesta seitsemän eriväristä WC-paperirullaa, jotka purkautuivat taivaalle uljaan näköisesti pitkiksi nauhoiksi. Taisi levitä Jugoslavalaisen hyppykeskuksen vuoden vessapaperit taivaalle tässä Suomen joukkueen hyppyiloittelussa. Suomalaisten itsensä mielestä näytös oli mahtava, mutta tuomariston mielestä se oikeutti vasta kahdeksanteen sijaan.

Suomen joukkue valmistautumassa hyppyyn, vasemmalla Tatu Soini, Rauno Härkönen, Hannu Laitinen, Pekka Karhumäki ja Pekka Tuominen. Ilmeisesti ollaan lähdössä näyttöshyppykilpailuun, koska teltan ovella näkyvä ilmailukäyttöön hyväksytyjä WC-paperirullia. Kuva: Hannu Laitinen/Pekka Karhumäki

Kilpailuun liittyi yleisölajina vesihyppy. Tuntematon kilpailija on osunut veteen punaisen maalipoijun viereen, jonka koskettamisen jälkeen hänen on uitava koskettamaan kuvassa oikealla näkyvää valkoista maalipoijua. Kuva: Hannu Laitinen/Pekka Karhumäki.

Näytöshyppykilpailun voitti Neuvostoliitto. Esitys alkoi hyppykoneen matalalla ylilennolla yleisön yli. Koneen perässä roikkui käyden varassa Neuvostoliiton naisjoukkueen hyppääjä **Maja Kostina**, 4 000 hypyn veteraani. Ylilennon jälkeen kone otti hieman korkeutta ja Kostina irrottautui köydestä ja laskeutui maahan pakkolaukaisuvarjolla.

Voittosuorituksen lisäksi neuvostoliittolaiset hyppääjät tekivät kuuden miehen tähden, jonka he purkivat 600 metrin korkeudessa ja aukaisivat varjonsa 400 metrin korkeudessa. Tähän aikaan FAI:n laskuvarjourheilusäännöissä (Sporting Code) alin avauskorkeus oli 400 metriä, joten sääntöjä ei rikottu.

Perinteisessä Adriatic Cup'issa oli aina ollut mukana myös vesihyppykilpailu. Vaikka nyt pidettiin EM-kilpailua, oli sen verran Adriatic Cup'ia vielä jäljellä, että vesihypyt oli pakko hypätä. Se järjestettiin viimeisenä päivänä, koska kilpailun jatkaminen määrän varjon kanssa ei ehkä olisi ollut viisasta. Vesihypyssä oli vain yksi kierros. Suorituksessa ei saanut fuskata esimerkiksi irrottautumalla valjaista jo ilmassa. Suoritus hylättiin, jos irrotti kuvun ennen jalkojen koskettamista veteen. Tämän kilpailun voitti Neuvostoliiton **Nikolae Usmayev** ajallaan 11,63 sekuntia. Paras suomalainen ja pohjoismaalainen oli Enska Kilpinen, jonka sijaluku oli 27, aika oli 19.80 sekuntia.

Suomalaisilla oli kilpailun aikana pientä sivujuonnetta. Heinon autosta oli levinnyt kytkin, joka kuitenkin onneksi saatiin korjattua kilpailun aikana. Tähän aikaan taisi suomalaisilla olla vain huonoja autoja, koska muistamme myös aikaisemmin kerrotut saman vuoden Para-Ski joukkueen autohankaluudet. Heinon Saabin korjaus kuitenkin onnistui, mutta aikataulusyistä taistelijapari Heino-Härkönen joutui poistumaan jo ennen vesihyppykilpailua.

Jo muutaman vuoden ajan oli kansainvälisissä kilpailuissa nähty patjavarjoja, muutama jo Suomessakin. Oli selvää, että varjokalusto tulisi muuttumaan. Joukkue harjoittikin kilpailun kestäessä asiaan liittyvää tutkimusta, jonka perusteella syntyi yhteenveto kilpailussa käytetyistä päävarjojen kuvuista. Luettelo oli tämän näköinen:

UT-15	62
Papillion	22
Klutz	8
Strato [Star]	6 (patjavarjo)
PC Mark I	6
PTCH	4
Sled	3 (patjavarjo)
Hapa	1
PC Competition	1
Yhteensä	113

Patjavarjoja oli kaikkiaan yhdeksän, niistä kolme oli Para-Sled varjoja, jollainen oli tullut suomalaisille tutuksi jo PM-73 kilpailusta ja seuraavana vuonna **Cekkeri Satamon** kilpailuvälineenä. Nyt oli tullut markkinoille kiinnostava uutuuks, viisitunnelinen Para-Flite yhtiön valmistama Strato Star, joita tultiinkin näkemään melko yleisesti Suomessakin Patjavarjoja lukuun ottamatta kaikki varjon olivat enemmän tai vähemmän PC:n klooneja tai ainakin samalla periaatteella toimivia kupuja. Suomalaisilla ei vielä ollut patjavarjoja.

Tuloksia:

Henkilökohtainen tarkkuus, naiset (5 kierrosta)

1. G. Madinelli	Italia	0,14 m
2. Maja Kostina	Neuvostoliitto	0,30 "
3. L. Vojirova	Tšekkoslovakia	0,42 "

Henkilökohtainen tarkkuus, miehet (5 kierrosta)

1. Ivo Skotak	Tšekkoslovakia	0,00 "
2. Chuck Collingwood	Yhdysvallat	0,02 "
3. Jack Brake	Yhdysvallat	0,03 "
4. G. Dinev	Bulgaria	0,05 "

5.	N. Davidkov	Bulgaria	0,08 ”
6.	G. Meszarovicz	Unkari	0,10 ”
13.	EM Rauno Härkönen	Suomi	0,22 ”
24.	EM Tatu Soini	Suomi	0,69 ”
38.	EM Olavi Kilpinen	Suomi	2,09 ”
43.	EM Pekka Tuominen	Suomi	2,78 ”
66.	EM Hannu Laitinen	Suomi	8,75 ”

Taitohyppy, naiset (3 kierrosta)

1.	Maja Kostina	Neuvostoliitto	7,8111 s (keskiarvo)
2.	Sergeeva	Neuvostoliitto	7,9222 ”
3.	Svacko	Neuvostoliitto	7,9333 ”

Taitohyppy, miehet (3 kierrosta)

1.	Jean-Claude Armaing	Ranska	6,6889 “
2.	Vladimir Gurnij	Neuvostoliitto	6,8111 “
3.	Ivo Skotak	Tšekkoslovakia	6,9888 ”
3.	Nikolai Usmaev	Neuvostoliitto	6,9888 ”
42.	Olavi Kilpinen	Suomi	9,1889 ”
48.	Tatu Soini	Suomi	10,0888 ”
52.	Hannu Laitinen	Suomi	10,7111 ”
53.	Pekka Tuominen	Suomi	10,9555 ”
59.	Rauno Härkönen	Suomi	11,6889 ”
73.	A Dogruoz	Turkki	16,0000 ”

Yleismestaruus, miehet

1.	Vladimir Gurnij	Neuvostoliitto	3,4395 pistettä
2.	Ivo Skotak	Tšekkoslovakia	3,4944 ”
3.	Nikolai Usmaev	Neuvostoliitto	3,5444 ”
39.	Olavi Kilpinen	Suomi	5,0124 ”
41.	Tatu Soini	Suomi	5,1824 ”
49.	Rauno Härkönen	Suomi	5,8884 ”
52.	Pekka Tuominen	Suomi	6,1828 ”
63.	Hannu Laitinen	Suomi	7,2277 ”
74.	M. Sanches	Espanja	15,0240 ”

Joukkuetarkkuus, naiset (3 kierrosta)

1.	Neuvostoliitto	1,99 m
2.	Saksan Demokraattinen Tasavalta	6,75 ”
3.	Tšekkoslovakia	6,95 ”

Joukkuetarkkuus, miehet (3 kierrosta)

EM	1.	Yhdysvallat	0,07 ”
1.	2.	Neuvostoliitto	0,29 ”
2.	3.	Puola	0,55 ”
3.	4.	Bulgaria	0,93 ”
4.	5.	Tšekkoslovakia	1,73 ”
5.	6.	Saksan Demokraattinen Tasavalta	2,05 ”
6.	7.	Suomi	3,03 ”
7.	8.	Unkari	3,09 ”
8.	9.	Italia	4,16 ”
9.	10.	Tanska	5,56 ”
13.	14.	Belgia	16,57 ”

Adriatic Cup, naiset (vesihyppy)

1. Irina Klabuhn	Saksan Demokraattinen Tasavalta	16,70 s
2. L. Suplanova	Tšekkoslovakia	20,20 ”
3. Janina Borkowska	Puola	21,50 ”

Adriatic Cup, miehet (vesihyppy)

1. Nikolai Usmaev	Neuvostoliitto	11,36 ”
2. Chuck Collingwood	Yhdysvallat	13,47 ”
3. E. Eskenberov	Neuvostoliitto	14,23 ”
27. Olavi Kilpinen	Suomi	19,80 ”
29. Hannu Laitinen	Suomi	20,37 ”
39. Pekka Tuominen	Suomi	22,57 ”
49. Tatu Soini	Suomi	28,03 ”

Näytöshyppykilpailu

1. Neuvostoliitto	43 pistettä
2. Tšekkoslovakia	32 ”
3. Italia	28 ”
8. Suomi	24 ”

Käytettävissä olleista tuloksista näkyy suomalaisten osalta erikseen mainittuna sijoitus EM-kilpailussa ainoastaan henkilökohtaisessa ja joukkuetarkkuudessa. Taitohypyn ja yleismestaruuden tuloksista ei ilmene, ovatko sijaluvut kokonaiskilpailussa vai EM-kilpailussa.

Joukkueenjohtaja Pekka Karhumäen Ilmailu-lehteen kirjoittamasta kisajutusta käy ilmi, että Matti Heino oli mukana edustusjoukkueessa, mutta hänen hypyistään ei kerrota mitään eikä hänen nimeään tai tuloksiaan mainita Karhumäen lehtijuttuunsa tekemästä tulospoiminnasta. Myöskään alla luetelluista muista lähteistä ei asiasta löydy tietoa. Heino ei myöskään voinut tulla valituksi joukkueeseen SM-yleismestaruuden perusteella, koska hän ei tulosluettelon mukaan osallistunut taitohyppyyn ja sitä kautta yleiskilpailuun. Joukkuetarkkuudessa hän voitti SM-hopeaa hyvällä henkilökohtaisella tuloksella, joten tarkkuushyppääjänä olisi voinut olla mies paikallaan. Historiahepun arvaus on, että vaikka Heino oli mukana matkalla, hän ei jostain syystä kilpaillut.

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 22.2.1975: LuKT 1/1975

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 19.4.1975: LuKT 3/75

Ilmailu 5/1975

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 5.6.1975: LuKT 4/1975, 1.6.1975

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 7.8.1975: LuKT 5/1975, 10.7.1975

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 25.8.1975: LuKT 6/75, 23.8.1975

Ilmailu 8/1975

Ilmailu 9/1975

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 21.10.1975: LuKT 7/75, 19.10.1975

Ilmailu 11/1975

Ilmailu 1/1976

Suomen Laskuvarjokerho ry: SM-1975 tulokset

Virpi Talja – Raija Syyrakki 1995: Ensimmäiset 25 vuotta, Jyväskylän Laskuvarjokerho

Pekka Karhumäki, haastattelu 5.9.2016

Rauno Härkönen, haastattelu 23.5. ja 4.10.2018.

Eero Kausalainen 27.12.2020

LuKT:n kolmas ja neljäs kvartaali

LuKT oli vuonna 1975 erittäin aktiivinen. Kokouksia pidettiin kahdeksan. LuKT:n kilpailutoimintaan ja edustusjoukkueisiin liittyneitä päätöksiä on jo edellä käsitelty. Tässä kerrotaan LuKT:n toiminnan ydinkohtia heinäkuun kokouksesta alkaen.

Kokous 10.7.1975 pidettiin Nummelassa heti SM-kilpailun päätyttyä. Siksi kokouksen asialista oli vahvasti kisapainotteinen, mutta sentään jotain muutakin sopi esityslistalle mukaan. Tällaisena muuna aiheryhmänä käsiteltiin kerhojen paperisodan helpottamiseen liittyviä asioita. Toiminnanohjaaja **Kausalainen** oli laatinut

hyppymestarikurssiin liittyviä dokumentteja, kuten *Ohjeita tarkastushyppymestarille, Tarkastushyppymestarin lausunto, luettelo tarkastushyppymestareista ja todistuslomake hyppymestarikurssin suorittamisesta*. Lisäksi hän esitteli kerhoja varten laaditun *ohjeen koulutusluvan anomiseksi*. Viimeksi mainitun ohjeen LuKT hyväksyi jaettavaksi kerhoille, muiden kohdalla otettiin aikalisä.

LuKT pohdiskeli vuoden 1976 kilpailuja. Nummelan SM-kilpailun kokemusten perusteella todettiin tarpeelliseksi jakaa kilpailut osiin siten, että ainakin relatiivilajit pidettäisiin eri aikana, kuin konventionaaliset – perinteiset taito- ja tarkkuuslajit. Muuten kilpailut venyivät suhteettoman pitkiksi. Pohdittiin myös mahdollisuutta jakaa muut lajit erillisiksi kilpailuikseen. Taito- ja tarkkuuslajien osalta ei tämä kuitenkaan tullut toteutumaan pitkiin aikoihin.

Myös seuraavan vuoden PM-kilpailun järjestäminen puhutti. LuKT valtuutti puheenjohtaja **Niemisen** ja sihteeri Kausalaisen tutkimaan mahdollisuuksia kilpailujen järjestämiseksi. Relatiivikilpailun osalta merkittävä asia oli konekalusto, jonka lisäksi oli tutkittava aika ja paikka.

Elokuun kokous pidettiin 23.8.1975. Tässä kokouksessa käsiteltiin turvallisuusasioita, kuten useimmissa kokouksista. Kokous kävi läpi ilmailuviranomaiselle toimitettuja vaaratilanneilmoituksia. Osa ilmoituksista oli täytetty puutteellisesti, jonka vuoksi ilmoitukset eivät vastanneet sitä tarkoitusta, mitä varten niitä tehtiin: kokemusten hyväksi käyttö ja sitä kautta hyppyturvallisuuden kehittyminen. LuKT katsoi, että ilmoituksesta olisi käytävä selville tapahtumien kulku kokonaisuudessaan, tapahtumien syyt ja seuraukset. Ilmailuhallituksen edustaja **Lars Bäckström** kertoi, että viranomainen tulee tiukentamaan käytäntöä vaatimalla lisäselvityksiä. LuKT kiinnitti myös huomiota siihen, että joillekin henkilöille näyttää sattuvan erittäin usein vaaratilanteita. ”*LuKT päätti ryhtyä tarkkailemaan mainittuja henkilöitä...*” Tarkkailtiin, kuka tarkkaili ja miten, ja seurasiko siitä mitään? Tästä ei ole jäänyt aikakirjoihin merkintöjä, muistikuvista puhumattakaan.

Samaan aihepiiriin liittyen LuKT vastaanotti edellisenä vuonna nimeämänsä *turvallisuuskomitean* (puheenjohtaja Lars Bäckström, jäsenet **Harri Toivonen** ja **Kari Vaahtera**) *mietinnön*. Siinä käsiteltiin laskuvarjourheilun turvallisuutta kuuden osa-alueen kautta. Ensimmäinen alue käsitteli alkeiskoulutusta. Vuoden 1974 aikana oli pakkolaukaisuhypyillä yhdeksän vaaratilannetta, mikä oli 27 % kaikista vaaratilanneilmoituksista. LuKT piti lukua suurena ja esitti, että LuKT:n olisi kiireesti julkaistava uusi alkeiskoulutusohjelmansa. Koulutuksessa olisi kouluttajien kiinnitettävä erityisesti huomiotaan käytännön toimintaan hypyllä liittyviin suorituksiin. Oppilaan asennetta olisi tarkkailtava ennen ja jälkeen hypyn. Ennen ensimmäistä hyppyä olisi suoritettava useita harjoituksia harjoitusvaljaissa sekä täysissä hyppyvarusteissa hyppykoneesta. Tällaisiksi harjoituksiksi katsottiin uloshyppy-, ohjaus- ja vaaratilanneharjoitukset. Tällaisia harjoituksia olisi toistettava myös hyppyjen välillä.

Keskustoimikunta kiinnitti myös huomiotaan naispuolisille oppilashyppääjille sattuneisiin vaaratilanteisiin. Koska heille sattuu suhteessa eniten vaaratilanteita, pitäisi heidän koulutuksessaan olla eniten käytännön harjoituksia.

Muistiossa esitettiin myös havainto, että alkeishyppyjen vaaratilanteiden määrä oli kuluvana vuonna ollut merkittävästi pienempi, kuin edellisenä vuonna. Turvallisuuskomitea arveli, että ainakin osasyynä tähän tilanteen paranemiseen oli ilmeisesti uusi, edellisen vuoden lopulla julkaistu määräys pakkolaukaisuhinnan kiinnityksestä (AIR M 10-3).

Toinen aihealue oli jatkokoulutuksessa sattuneet vaaratilanteet. Niitä oli saman verran, kuin pakkolaukaisuhyppyjen vaaratilanteita: yhdeksän tapausta, 27 % ilmoitetuista vaaratilanteista. Turvallisuuskomitea piti kiireellisenä erityisen jatkokoulutusohjelman kehittämistä.

Muistiossa esitettiin myös, että kuluvana vuonna oli muistion valmistumiseen mennessä (elokuu 1975) sattunut jatkokoulutusvaiheessa jo kymmenen vaaratilannetta eli yksi enemmän, kuin koko edellisenä vuonna yhteensä.

Kolmas ryhmä oli vaaratilanteiden määrän osalta edellisiin verrattuna vähäinen, mutta ei merkityksetön. Vuosien 1974 ja 1975 aikana oli sattunut joitakin vaaratilanteita, jotka liittyvät puutteelliseen hypääjän varusteiden tarkastukseen ennen hyppyä. Komitea piti tärkeänä, että LuKT laatisi erityiset kirjalliset ohjeet varusteiden tarkastustoimenpiteistä. Tästä aiheesta oli ollut Ilmailu-lehdessä aikaisempina vuosina kaksi

- A. Yleisvaatimukset
- B. Itselaukaisun alkeet
- C. Vapaapudotustekniikka ja sen kehittäminen
- D. Vaaratilanteet ja toiminta niiden sattuessa vapaapudotuksen aikana
- E. Varavarjo ja sen käyttö (jatkokoulutus)
- F. Barometrilaukaisijat ja niiden toiminta
- G. Ohjaustaidon parantaminen; tarkkauslaskut
- H. Mittarit ja niiden käyttö
- I. Hyppykone
- J. Hyppyaikan määrittely
- K. Sääoppi
- L. Pakkaus-koulutus; pakkausnäyte
- M. Varusteiden tarkastus ennen hypyä
- N. Kirjalliset ja suulliset kokeet

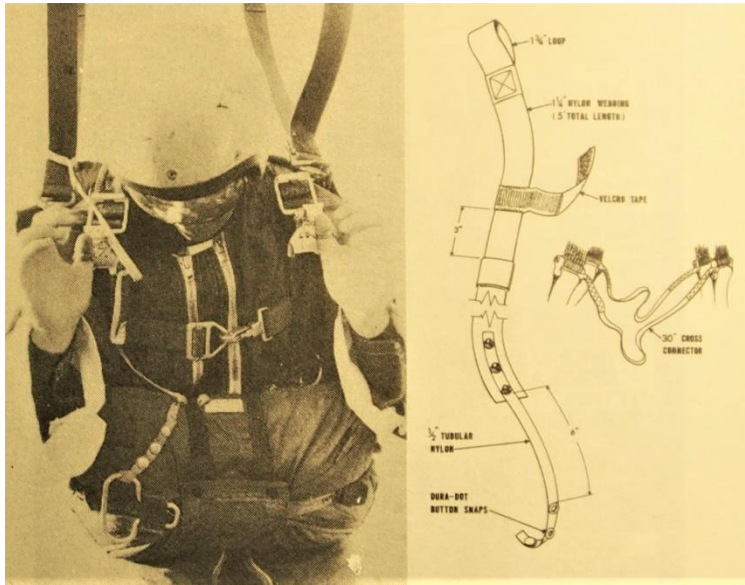
kirjoitusta (Kari Vaahtera: *Minuutti hyppyturvallisuu*ta, Ilmailu 4/1972 ja – varusteiden tarkastuksen osalta hieman suppeampi – Timo Nieminen: *Mesuroinnista*, Ilmailu 5/1973), mutta niissä esitetyt asiat eivät olleet edenneet kirjalliseksi ohjeeksi.

Muistiossa luettiin ohessa näkyvät aihealueet, joiden ainakin pitäisi löytyä kehitettävästä jatkokoulutusohjelmasta.

Neljänneksi ryhmäksi komitea oli ottanut varavarjot. Tähän aikaan pääosa varavarjoista oli umpikupuisia, joissa ei ollut ohjausaukkoja.

Umpikupuisella varjolle oli heiluri – vajoamista vakauttavasta huippuaukosta huolimatta – melko tavallinen ilmiö. Se saattoi aiheuttaa vaurioita hyppääjän laskutelineille. Lisäksi umpikupuvarjoille oli olemattomien ohjausominaisuuksien vuoksi suuri mahdollisuus laskeutua hyppääjän kannalta vaaralliselle maahantuloalueelle. Komitea esittikin, että ohjattavat varavarjot määrättäisiin pakolliseksi. Ohjattavia varavarjoja ei koskaan määrätty pakollisiksi, mutta varustekehityksen myötä ehdotus toteutui vähitellen seuraavien vuosien aikana.

Toinen varavarjoihin liittynyt esitys oli varavarjojen varustaminen pakkolaukaisu-järjestelmällä, jolloin voitaisiin irrottautua vajaatoimisesta päävarjosta myös alkeisvarjoja käytettäessä. Tällaisessa järjestelmässä

(esimerkkinä mainittiin Steve Snyder systeemi) oli pakkolaukaisuhihna, jonka toinen pää on kiinnitetty päävarjon kantohihnaan ja toinen rintapakkausvaravarjon kahvaan. Irrottauduttaessa päävarjosta pakkolaukaisuhihna vetää varavarjon kahvasta, jolloin apuvarjolla varustettu varavarjo avautuu. Oppilaiden rintapakkausvaravarjoissa ei käytetty apuvarjoja, niiden avautumismenetelmän vuoksi. Tässä järjestelmässä apuvarjo olisi kuitenkin pakollinen. Komitean esitys oli mielenkiintoinen ja kertoi, että nyt oli ammattireiska valmistelemassa laskuvarjoasioita. Tämä esitys ei koskaan toteutunut, mutta tuli esille täysin toisenlaisen varustekokonaisuuden yhteydessä seuraavalla vuosikymmenellä.

Kuvassa Stevens Cutaway System -nimellä tunnettu järjestelmä. Muitakin vastaavia oli maailmalla.

Komitealla ei ollut paljoa sanottavaa päävarjoista. Huomiota kuitenkin kiinnitettiin nilkkamurtumiin, joita oli edellisenä vuonna ollut kolme. Niiden perustella esitettiin, että yli 85 kiloa painavien hyppääjien pitäisi ennen kelpoisuutta tehoarjoon (PC tai vastaava) käyttää halkaisijaltaan vähintään 32 jalan (9,75 m) suuruista kupua.

Turvallisuuskomitea arveli, että ainakin osassa vuoden 1974 vajaatoimintatapauksia syynä oli todennäköisesti huolimaton pakkaus. Komitea totesi, että koska pakkauslupakirjakoulutus on vielä kehitysasteella, olisi pakkaus-koulutusta lisättävä alkeis- ja jatkokoulutuksen aikana.

Turvallisuuskomitean mietintö oli melkoinen toiveiden tynnyri, johon LuKT ei ottanut suoraa kantaa ei tässä eikä seuraavissakaan kokouksissa. Kaikki ehdotukset eivät olleet sellaisenaan toteuttamiskelpoisia, mutta tulevaisuus näytti, että suunta oli oikea ja että monet asiat tulivat toteutumaan ainakin jossain muodossa.

Turvallisuusasioiden lisäksi käsiteltiin ”irralisena” kilpailuasiana Para-Ski. Edellisenä talvena oli joukkue käynyt kilpailuissa, kuten tässä tarinassa on jo kerrottu. LuKT arveli, että kiinnostusta saattaisi olla myös tulevana vuonna. Para-Ski oli siis tullut jäädäkseen, vaikka se LuKT:n kilpailuhierarkiassa jäi MM- ja PM-kilpailujen alapuolelle.

Edellisessä LuKT:n kokouksessa jäi asioita käsittelemättä aikapulan vuoksi. Siksi päätettiin pitää Nummelan Airmotellissa kaksipäiväinen sessio, jossa ensin työstettäisiin keskeneräisiä asioita yhdessä ja sen jälkeen pidettäisiin kokous, jossa asiat muodollisesti päätettäisiin ja kirjattaisiin. Varsinainen kokouspäivä oli 19.10.1975. Kokous oli vuoden seitsemäs. Pöytäkirjattavia pykäläitä ei ollut kovin paljoa, mutta ne olivat laajoja ja asioiden valmistelussa oli tehty paljon työtä.

LjK:n lahja LuKT:lle: tehopakkaus Hannu Laitinen oli pitkäaikaisin LuKT:n jäsen, joka toimi myös useita vuosia SIL:n hallituksessa. Kuva: Puolustusvoimat via Seppo Sola-saari.

Yksi suurista asioista oli kuitenkin tehty ihan muualla, mutta sen laajuuden vuoksi LuKT sai puuhata hyvän tovin asiaan liittyvää päätöstä. LuKT:n ensimmäistä vuottaan palveleva jäsen **Hannu Laitinen** oli valmistellut laskuvarjohyppääjän jatkokoulutusohjelman. Työ oli mittava ja voidaan olettaa, että Laskuvarjojääkärikoulussa hyppykoulutusosaston johtajana (1971–1986) palveleva Laitinen oli saattanut ainakin jossain määrin yhdistää leipätyön ja harrastuksen. LjK:lla oli myös itsellään tarvetta vapaapudotuskoulutuksen ja siihen liittyen jatkokoulutusohjelman kehittämiseen. Vapaapudotuksen perusteet ovat samat siviileillä ja sotilailta. LuKT hyväksyi esityksen, mutta antoi sen viilaamisen lopulliseen muotoon Laitisen ja LuKT:n sihteeri Kausalaisen tehtäväksi.

Suuri asia oli myös lausuntopyyntö ilmailuviranomaiselle kahdesta perustavaa laatua olevasta ilmailumääräyksestä: *Ilmailuhallituksen päätös laskuvarjohyppykoulutuksesta ja Laskuvarjohyppääjän lupakirja*. Niihin oli sen verran kommentteja, että vastauksen laatiminen annettiin LuKT:n puheenjohtajan ja sihteerin tehtäväksi. Korjaamista oli paljon, koska sihteeri veloitettiin pyytämään määräysluonnokset uudelleen LuKT:n käsittelyyn uutta lausuntoa varten. Määräysten oli määrä tulla voimaan vuoden 1976 puolella. Lupakirjamääräysesityksestä oli poistettu paljon kritiikkiä osakseen saanut spiraalitesti, joka oli määrä korvata taitohyppysarjalla.

Kokouksessa on todennäköisesti käsitelty myös puheenjohtaja Niemisen laatima, 11.9.1975 päivätty alkeiskoulutusohjelma. Se oli arkistoitu yhdessä tämän kokouksen aineiston mukana ja ohjelma oli päivätty LuKT:n edellisen kokouksen jälkeen. Kokouksen sihteerinä toiminut Historiaheppu ei muista, miksi ohjelmasta ei ole mainintaa pöytäkirjassa, mutta muistaa, että se oli kerhoissa käytössä, vaikka siitä ei löytynyt tätä kirjoitettaessa minkäänlaista kirjausta mistään. Samaa ohjelma käsiteltiin uudelleen seuraavan vuoden kesällä, jolloin LuKT:n kokouksessa keskusteltiin sen virtaviivaistamisesta.

Vuoden 1976 PM-kilpailu oli tavallista merkittävämpi kilpailuasiana. Suomi oli isäntämaa, mikä ei vielä ollut ongelma. Paikaksi oli kaavailtu Uttia, johon oli ilmavoimilta saatu alustava myönteinen vastaus. Haastavampi oli lentokonekysymys. Kyseessä oli relatiivikilpailu, jossa lajeina olivat 8- ja 4-hyppääjän sekvenssi. Suomessa ei ollut siviilipuolella yhtään riittävän suurta lentokonetta. Sellaisen vuokraaminen siirtolentoineen epäilemättä maksaisi hunajaa. Toiminnanohjaaja veloitettiin selvittämään asiaa...

Kokouksessa keskusteltiin myös yhteistyöstä Itä-Euroopan maiden kanssa. Portorožin EM-kilpailun yhteydessä oli itäsaksalaisten kanssa neuvoteltu DDR:n aloitteesta mahdollisesta yhteistyöstä, joka voisi toimia vierailu – vastavierailu periaatteella. Unkarista oli saatu suullisena vierailukutsu. He halusivat kutsua 10 suomalaista noin viikon mittaiselle harjoitusleirille Unkariin keväällä 1976. Kutsun paras osa oli se, että he eivät olleet kiinnostuneita vierailemaan Suomessa, mikä olisi edellyttänyt melkoisia järjestelyjä ja maksanut rahaa..

LuKT oli nyt ottanut kilpailuohjelmaan myös Para-Ski lajin ja ”...velvoitti sihteerin hoitamaan Para-Ski-76 asian vaatiman kirjeenvaihdon...”

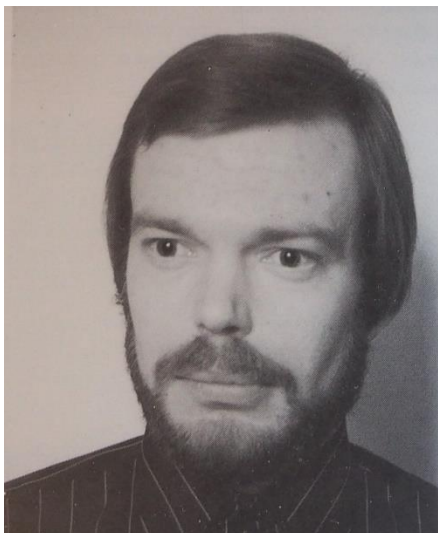
Vuoden kahdeksas ja viimeinen LuKT:n kokous pidettiin Tampereella 23.11.1975. Ensin pidettiin kokous ja sen jälkeen pidettiin laskuvarjoureilijoille ja kerhojen edustajille tiedotus- ja keskustelutilaisuus ajankohtaisista laskuvarjoasioista.

Kokoukselle kerrottiin ilmoitusasiana, että LJK:n laskuvarjopakkaamo suorittaa urheiluvarjojen korjauksia ja tarkastuksia vuonna 1976 ajanjaksoilla tammikuu – toukokuu ja lokakuu – marraskuussa. Muina aikoina e laskuvarjoja korjattu missään. Ainoastaan uusia ja käyttämättömiä laskuvarjoja saattoi saada tarkastettua Laskuvarjotarvike Ky:ssä ilmoitettujen ajanjaksojen ulkopuolella.

Vaikka LuKT:lla oli nimetty turvallisuuskomitea, se silti käsitteli edelleen yksittäisiä vaaratilanteita ja niistä tehtyjä yhdistelmiä kokouksissaan, myös tässä. Yhdessä niistä oli sysäyksenä LJK:n laskuvarjopakkaamon johtaja **Jorma Korhoselta** saatu suositus, jossa suositellaan Grabber-tyyppisen apuvarjon (pitkä, erittäin voimakasjousinen) käyttämistä ainoastaan riittävän tiukassa repussa, sillä väljässä repussa apuvarjo saattaa luiskahtaa vinoon siten, että se ei ponnahta ulos repusta toivotulla tavalla. LuKT totesi kokouksessaan, että "...*turbulenssin aiheuttamia vaaratilanteita oli yllättävän runsaasti*". Yhdeksi lääkkeeksi turbulenssiin oli otettu käyttöön tällaisia "super-apuvarjoja".

Yleisimmäksi vaaratilanteen alkusyyksi todettiin hyppääjän huono tai virheellinen suoritus (asentovirhe tai huolimattomuus). Pakkolaukaisujärjestelmään aikaisemmin liittyneitä vaaratilanteita ei nyt tutkimuksessa erässä (ilmoitusnumerot 15–42) ollut lainkaan, joten järjestelmää koskeva ilmailumääräys todettiin toimivaksi. Vaaratilanteilmoitusten – raporttien – perusteella LuKT suosittelee kiinnitettäväksi entistä suurempaa huomiota varusteiden tarkastukseen. Erityisesti olisi syytä tarkastaa repun kartiot, laukaisuvaajeri ja sen suojauputki ja sokat, sekä laukaisukahva. Näihin kohteisiin pitäisi kiinnittää huomiota sekä varjojen pakkaustarkastuksissa että hyppääjän varusteiden tarkastuksessa ennen hypylle lähtöä. Suositeltiin myös, että hyppymestarien ja kokoneiden hyppääjien pitäisi tarkastuttaa varusteensa toisella hyppääjällä.

Kilpailuasioilla oli tässäkin kokouksessa merkittävä osa. Utin Laskuvarjokerho oli hakenut RW-PM-kilpailujen järjestämisoikeutta Utissa elokuussa 1976. Ilmavoimilta oli saatu "jokseenkin varma vahvistus" hyppykoneista: ilmavoimat ovat luvanneet vuokrata kilpailujen käyttöön DC-3 kuljetuskoneen. Koneen vuokraushinta tai muut ehdot eivät olleet vielä kokouksen aikana tiedossa. Tämä oli historiallinen ensimmäinen kerta Suomessa, kun puolustusvoimien ilma-alusta saadaan käyttää siviilien ilmailukilpailussa. Suuressa maailmassa oli usein nähty sekä PM- että MM-kilpailuissa sotilaskoneita, mutta Suomessa asia oli uusi. Puolustusvoimilta oli tiedusteltu myös mahdollisuutta järjestää kilpailujen muonitus varuskunnan ruokalassa tai muuten siihen tukeutuen. Lopulta saatiin lentokone, mutta ruokailu ei onnistunut.

Utin Laskuvarjokerho aikoi urakoida kisajärjestäjänä, sillä se oli hakenut ja saanut paitsi edellä mainitun PM-kilpailujen järjestelyoikeuden, myös SM-kilpailujen järjestelyoikeuden.

Kilpailutoimintaa liki liipaten käsiteltiin myös valmennusasioita. Suunniteltiin leirin järjestämistä aloitteleville hyppääjille Suomessa. Päätettiin myös valmentautumiseen liittyvien artikkeleiden kääntämisestä suomalaishyppääjien valmennustarpeisiin. Ulkomailla tai ulkomaalaisten kanssa ensi vuonna järjestettävistä valmennusleireistä keskusteltiin. Unkarin ja Itä-Saksan asiat olivat vireillä, mutta vahvistuksia puuttui. Ulkomailla tai ulkomaalaisten kanssa pidettävien valmennusleirien osanoton kriteereinä tulevat olemaan kilpailijan kehitystaso ja -mahdollisuudet, mutta valinnassa tulitaisiin suosimaan myös nuoria ja kehityskelpoisia hyppääjiä.

Tampereen Laskuvarjokerhon vaikuttaja ja LuKT:n jäsen Erkki "Eetu" Hakanen n. 1972. Kuva: via Tampereen Laskuvarjokerho

Tämä kokous oli **Erkki "Eetu" Hakasen** viimeinen LuKT:n jäsenenä. Tämä Tampereen Laskuvarjokerhon aktiivi ja aikaisempi sihteeri oli LuKT:n jäsenenä vuosina 1972–1975. Hän toimi aktiivisesti erilaisissa varojen keräysprojekteissa sekä osallistui tuomarina useisiin SM-tason kilpailuihin.

Ilmailu 4/1972

Ilmailu 5/1973

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 7.8.1975: LuKT 5/1975, 10.7.1975

Ilmailu 8/1975

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 23.8.1975: LuKT 6/75, 25.8.1975

Suomen Ilmailuliitto ry, Laskuvarjourheilun keskuustoimikunta 22.8.1975: Turvallisuuskomitean mietintö

Ilmailu 9/1975

Dan Poynter 1977: The Parachute Manual – Technical Treatise of the Parachute

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 21.10.1975: LuKT 7/1975, 19.10.1975

Ilmailu 11/1975

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 19.10.1975: LuKT 7/75, 21.8.1975

Suomen Ilmailuliitto ry, LuKT/TN 11.9.1975: Ohje 1.1. Alkeiskoulutusohjelma

Ilmailu 12/75

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 2.12.1975, LuKT 8/1975, 23.11.1975

Tampereen Laskuvarjokerho ry, toimituskunta, Tamprint 1993: Tampereen Laskuvarjokerho 25 vuotta

Kalustoasioita ja -määräyksiä

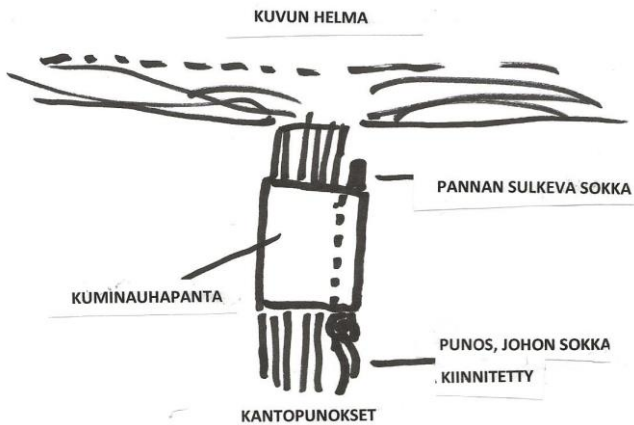
Vuoden aikana viranomaisen julkaisi useita laskuvarjourheiluun liittyviä teknisiä määräyksiä. Viranomaisen oli nyt aktiivinen. Olihan sillä reipas ammattireiska, tarkastaja **Lars Bäckström** hommissaan. Ilmailuhallituksessa oli mies, joka ymmärsi laskuvarjohyppäämistä ja siihen liittyvää tekniikkaa ja osasi etsiä alaan liittyvää tietoa ulkomaisista laskuvarjojulkaisuista, valmistajien turvallisuustiedotteista sekä myös ulkomaisten viranomaisen julkaisemasta materiaalista. Nämä olivat olleet ilmailuliiton puolella enemmän tai vähemmän saavuttamattomissa, laskuvarjolehtiä lukuun ottamatta. Liitossa ei ollut lehtiä niiden hyödyntämisen kannalta merkityksellisellä tavalla ymmärtävää lukijaa ennen toukokuuta 1975, jolloin se palkkasi laskuvarjotoiminnanohjaajan.

Bäckström oli aktiivinen ja määräyksiä alkoi tulla LuKT:n pohdittavaksi. Liiton ja Ilmailuhallituksen kesken oli kirjoittamaton sopimus, että mitään laskuvarjomääräyksiä ei julkaista ilman liiton lausuntoa. Niin ei myöskään tapahtunut, paitsi edellisenä vuonna 1974, kun LuKT ei ehtinyt lausua tai viranomaisen ei ehtinyt odottaa lausuntoa pakkolaukaisuhinnan kiinnityksestä. Ilmailuhallituksen kautta paitsi tuli määräyksiä ja yksittäisiin varusteisiin liittyviä teknisiä muutosmääräyksiä, myös muuta teknillistä, aikaisemmin katveeseen jäänyttä informaatiota, josta oli hyötyä laskuvarjourheilulle.

Tarkastaja Bäckströmin aikana ensimmäinen viranomaisen julkaisemista laskuvarjojen tekniikkaan liittyvistä määräyksistä oli 1975-06-10 päivätty muutosmääräys M 618/75, joka koski laskuvarjoissa käytettäviä apuvarjoja. Asiakirjoista ei käy ilmi, että tämä määräys olisi käynyt ilmailuliiton lausunnolla. Määräyksellä kiellettiin sellaiset niin sanotut hämähäkityypiset apuvarjot, jonka helmasta lähtee erillisiä kantopunoksia. Välinettä näkemättömälle asia avautunee, jos kerrotaan sen olevan kuin automaattisesti jousivoimalla avautuva sateenvarjo, jonka jäykisterangoista lähtee kantopunoksia, joiden tehtävänä on estää varjon kääntyminen nurin, kuten sateenvarjolle saattaa käydä syyspuhurin yllättäessä.

Urheiluvarjoissa ei juuri tällaisia hämähäkkiapuvarjoja käytetty, mutta useissa pelastusvarjomalleissa niitä käytettiin. Apuvarjoon oli liittynyt onnettomuuksia, joissa pelastushyppääjän jalka tai joku muu on jäänyt kiinni apuvarjon kantopunoksiin estäen varjon avautumisen. Urheiluvarjoista ainoastaan tšekkiläisvalmisteisissa PTCH-varjoissa oli hämähäkkiapuvarjo, mutta siinä oli erilliset kantopunokset korvattu harsokankaalla, jolloin takertumisvaaraa ei ollut. Kiellettyä mallia oleva jousiapuvarjo määrättiin poistettavaksi seuraavan tarkastuksen yhteydessä ja viimeistään 1975-12-31. Kuten päiväyksestä huomaamme, ilmailuviranomainen oli siirtynyt jonkin uuden standardin mukaiseen päiväykseen.

Edellä esitetyn isäksi määräyksellä annettiin tavanomaisemmin käytetylle jousiapuvarjolle vähimmäisjousivoima. Kierrejousella varustetun apuvarjon jousivoiman oli määräyksen mukaan oltava vähintään noin 120 N (noin 12 kp). Pelastusvarjoissa suositeltiin käytettäväksi kierrejousiapuvarjon alla ponnahduslautasta [jonka tarkoitus oli estää apuvarjoa oppoamasta kupukankaan sisään]. Määräyksessä kiellettiin kiinnittämästä ponnahduslautasta apuvarjoon tai sen yhdyspunokseen. LuKT palasi tähän määräyskohtaan myöhemmin, koska sen mielestä kierrejousiapuvarjolle jousivoimalle asetettuja vaatimuksia ei voinut tai ei ollut järkevää kaikissa tapauksissa soveltaa.

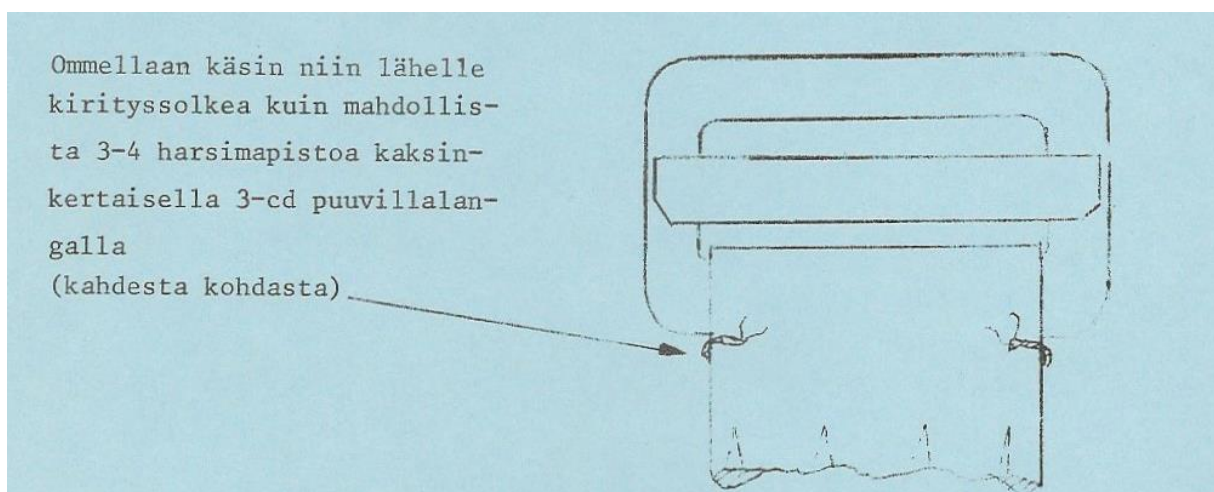
Seuraava viranomaisen suunnasta tihkunut tekninen informaatio ei tullut määräyksen muodossa. Se oli Pioneer-laskuvarjojen valmistajan ohje LPD-järjestelmän (Line-over prevention device) käytöstä. Tässä pyöreäkupuisiin pelastus- ja varavarjoihin asennetussa järjestelmässä oli kantopunosten ympärille, kuvun helman lähelle asennettava joustava, noin tuuman levyinen kuminauhapanta, joka piti punokset tiukassa nipussa laskuvarjon avautumisen aikana, niin kauan, kunnes kaikki kantopunokset ovat kireällä ja kupu suorana. Panta asetetaan paikalleen pakkausvaiheessa, kun punokset ovat suorana ja tarkastettu – ennen punostusta kumilenkkeihin.

Piirros: Eero Kausalainen

Ohjauspunokseen oli pakattaessa tehtävä pieni lenkki, jotta saataisiin hieman löysää sokan kiinnittämistä varten. Punosten kiristyessä ja suoristuessa laskuvarjon avautuessa ohjauspunos veti siihen kiinnitetyn varmistussokan ulos, jolloin panta avautui. LPD-järjestelmän tarkoituksena oli estää kuvun epäsymmetrisestä avautumisesta johtuva jakautunut kupu pitämällä kuvun helma supussa niin kauan, että kaikki punokset olivat suorana ja jännittyneinä. Tässä ohjeessa neuvottiin vetämään ohjauspunoksesta, jos panta ei jostain syystä ei avaudu ja kupu ei pääse kehittymään. Jostain syystä tästä ei tehty muutosmääräystä – ehkä siksi, että valmistaja ainoastaan antoi tiedonannon (notice) tällaisten varusteiden käyttäjille. Asia hoitui ilmeisesti jätetyn valmistajan monisteen avulla.

Tätä järjestelmää käytettiin Pioneer-tehtaan 23 ja 26 jalkaisissa (halkaisija) pelastus tai varavarjoissa. Suomessa tätä järjestelmää käytettiin jonkun verran Pioneer-tehtaan pelastus- ja varavarjoissa.

21.10.1975 Ilmailuhallitus julkaisi muutosmääräyksen, joka koski erityisesti taitohypyn harrastajien suosimaa, Pioneer tehtaan valmistamaa *Super Pro* valjaskokonaisuutta. Määräys perustui valmistajan samantapaiseen suositukseen (notice), kuin edellä kuvattu varmistussokkaa koskeva ohje. Tämän ”notiisin” perusteella viranomaisen kuitenkin päätti laatia laskuvarjon käyttäjiä velvoittavan määräyksen, jossa oli myös selkeä toteutus-aikataulu. Varusteita käytettäessä oli ilmeisesti havaittu, että valjaat olivat kuluneet kiristyssovkien kohdalta. Valjaiden kiristyssovki pääsi liikkumaan siten, että valjaisiin saattoi kohdistua leikkausvoimaa, joka saattoi kulluttaa ja vaurioittaa valjashihnaa tai jopa katkaista sen. Valmistajan ohjeen tarkoituksena oli poistaa tämä mahdollisuus.

Kuvassa näkyvät käsin tehdyt ompelut pitävät kiristyssovkien oikeassa asennossa, jolloin kulumista ei esiinny. Piirros: Ilmailuhallitus

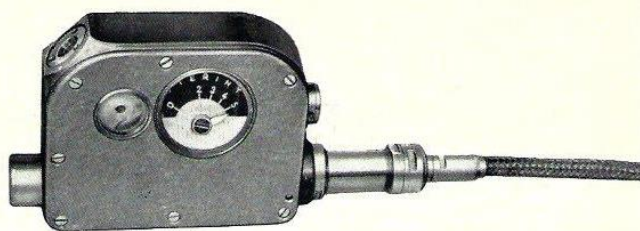
Ommel suositeltiin tehtäväksi sellaisiin *Super Pro* valjaisiin, joissa ei ollut puskuria [soljen ja varsinaisen hihnan väliin asennettua, kantavan hihnan kulumista estävää kangaspalaa] ”...neulottuna tiukasti kiristyssovkien

säättämätöntä puolta vasten...” kuten muutosmääräyksessä asia esitettiin. Vaikka työohjeen kohdassa käytettiin sanaa ”suositellaan”, määräyksessä toimenpideosassa esitettiin selkeä vaatimus, että toimenpide on tehtävä viimeistään seuraavan tarkastuksen yhteydessä. Toimenpide oli yksinkertainen, mutta sen saivat suorittaa ainoastaan hyväksytyt laskuvarjokorjaamot. Kenelläkään muulla ei ollut vuonna 1975 oikeuksia tehdä laskuvarjoihin minkäänlaisia korjauksia.

Muutosmääräys oli melko vähäinen, mutta vastaavanlaisia ongelmia saattoi löytyä myös muista varusteista. Muutosmääräykset tulivat olemaan myöhemmin tärkeä osa laskuvarjon korjaustoiminnassa käytettävää lähde- ja opintomateriaalia. Ne olivat yleensä tärkeitä ja tarpeellisia, mutta joskus, esimerkiksi edellä esitellyn apuvarjoja koskevan muutosmääräyksen kohdalla, niitä myös saatettiin kritisoida perustellusti. Vaikka muutosmääräykset pääosin julkaistiin ulkomailta saatavan teknisen aineiston perusteella ilman liiton lausuntoja, Ilmailuhallitus oli kuitenkin valmis korjaamaan ilmailuliiton ja/tai LuKT:n niissä toteamia virheitä tai puutteita.

Muutosmääräysten lisääntyvä julkaiseminen osoitti, että viranomaisen oli saanut palvelukseensa laskuvarjotekniikasta ymmärtävän henkilön, joka myös osasi kerätä ja hyödyntää eri lähteistä saatavilla olevaa materiaalia. Näitä lähteitä tulivat olemaan alan ulkomaiset lehdet, valmistajien tiedotuspalvelu ja ulkomaiden viranomaisten julkaisema aineisto. Suomen Ilmailuliiton ja LuKT:n asema ja monopoli laskuvarjoasioiden ainoana ”tietäjänä” murtui. Yhteistyö kuitenkin jatkui edelleen tiiviinä, mutta viranomaisen ei enää ollut samalla tavalla riippuvainen ilmailuliiton asiantuntemuksesta, kuin aikaisemmin, ennen Bäckströmin palkkaamista.

Suomessa oli käytetty KAP-3 varolaukaisimia jo muutaman vuoden ajan. Niiden käyttö oli kuitenkin jossain määrin villiä ja vapaata. Ei ollut määräystä, kuinka niitä hallinnoitaisiin. Laukaisimien tavallinen hankintatapaikin oli vuosikymmenen alkupuolella melko villi ja vapaa: niitä oli usein ostettu kilpailumatkoilla pysyvää länsivaluutan puutetta potevilta itäeurooppalaisilta kilpakumppaneilta. Lajitoverihintaan ja ilman kuittia. Virallisempiäkin kauppoja saatettiin tehdä. Vuosikymmenen jälkipuoliskolla laitteita saattoi jo ostaa virallisemmalta kauppialta, jollainen oli Suomessa idänkauppaan erikoistunut Kaakon Rajakauppa Oy.

Jo vuoden 1973 helmikuussa LuKT oli käsitellyt asiaa ja nimennyt silloisen LuKT:n jäsenen **Heikki Siirpään** laatimaan nuotitus, kuinka laitteet rekisteröitäisiin ja tarkastettaisiin. Asia ei silloin edennyt maaliin, mutta nyt oli ilmailuhallitus pannut toimeksi ja laatinut ilmailumääräyksen *AIR M10-7 Laskuvarjohyppytoiminnassa käytettävät barometrilaukaisimet*. Ja ilmailuviranomai-

sellehan määräyksen julkaisu tietysti kuuluikin, mutta sillä ei vielä 1973 ollut sellaista elävää voimaa käytettävissään, joka olisi hoitanut asian valmiiksi. Määräyksessä käytettiin tästä päävarjoon asennettavasta laitteesta nimeä barometrilaukaisin, mutta se oli hybridi, jossa elementteinä olivat sekä kellolaite että ilmanpaineen vaihteluihin perustuva barometrikoneisto. Määräys oli suoraan räätälöity koskemaan KAP-3 tai sitä täydellisesti vastaavaa, mutta toisessa maassa valmistettua PPKU-laukaisinta, koska nämä olivat vuonna 1975 ainoat Suomessa käytetyt laukaisintyytit. Ruotsissa tosin oli näiden laukaisimien rinnalla amerikkalaisvalmisteisia varavarjoon asennettavia laukaisimia, mutta ne eivät koskaan rantautuneet Pohjanlahden itäpuolelle.

Barometrilaukaisimet asetettiin tällä määräyksellä samalle viivalle muiden ilmailutoiminnassa käytettävien laitteiden kanssa. Ne oli hyväksyttävä, ne oli tarkastettava ennen käyttöä ja sen jälkeen määräajoin ja niillä piti olla ilmailuvälineiltä vaadittava kirjausjärjestelmä.

Määräyksessä edellytettiin barometrilaukaisintyyppin hyväksymistä ennen käyttöönottoa. Hyväksyjä oli ilmailuhallitus. Hyväksymistä varten tarvittiin käyttöohje, tarkastus-, korjaus- ja huolto-ohjeet sekä mahdolliset muut tarpeelliset asiakirjat. Laitetyypin hyväksymisen lisäksi jokainen laiteyksilö oli tarkastutettava ennen sen ottamista käyttöön. Laukaisin on myös tarkastutettava, jos sitä ei ole käytetty yli kuuteen kuukauteen.

Laukaisimen sai tarkastaa hyväksyty ilmailuvälinekorjaamo, tarkemmin sanottuna mittarikorjaamo. Tällainen verstaasai viranomaisen hyväksymänä tarkastaa lentokoneiden korkeusmittareita tai muita mittareita. Laitteen käyttöä ja laukaisuja valvottiin kirjanpidon avulla. Laitteen korjaukset kirjattiin korjaamon avaamaan laitekorttiin ja käyttäjällä oli oltava tarkka kirjanpito laukaisujen määrästä.

Laukaisinta koskeva ilmailuliiton ohje oli julkaistu keväällä 1971 ja sen käyttö esitettiin ilmailumääräyksessä vuonna 1971. Edellä esitelty tekninen laukaisinmääräys julkaistiin 27.10.1975 ja se astui voimaan 1.1.1976. Voimassaolohetkellä käytössä olleille laukaisimille, joiden tarkastusjakso oli ylitetty marraskuun 1975 loppuun mennessä, annettiin puolen vuoden siirtymäaika. Tällainen laukaisin oli tarkastettava viimeistään 30.5.1976. Laukaisimia oli tähän saakka tarkastanut ilmavoimien varikko, mutta tämän määräyksen mukaan niitä voisivat tarkastaa myös muut ilmailumittareita huoltavat korjaamot.

Laukaisin ja sen toiminta ja käyttö on esitelty melko perusteellisesti tämän kirjoituksen vuoden 1971 osiossa.

Ilmailuhallitus, muutosmääräys 1975-06-10: M-määräys no. 618/75: Laskuvarjon apuvarjo
 Pioneer Parachute Co. Inc. 8/75: Notice to owners and users of Pioneer parachute models PA-R-23, PA-R-26 and PA-R 26C
 Ilmailuhallitus, muutosmääräys 1975-10-21: M-määräys no. 636/75: Pioneer. Laskuvarjon valjaat
 Ilmailuhallitus, ilmailumääräys 1975-10-27: AIR M 10–7 Laskuvarjohyppytoiminnassa käytettävät barometrilaukaisimet
 Suomen Ilmailuliitto ry: LuKT:n pöytäkirja 24.2.1973, LuKT 2/1973
 Suomen Ilmailuliitto ry, 1971: KAP-3 laskuvarjon barometrilaukaisimen ohjeet
 Liikenneministeriön ilmailuosasto, Lentokelpoisuustiedote LT 1/71, 23.6.1971: Laskuvarjotiedote No. 1/71: Laskuvarjohyppy
 Eero Kausalainen 4.1.2021

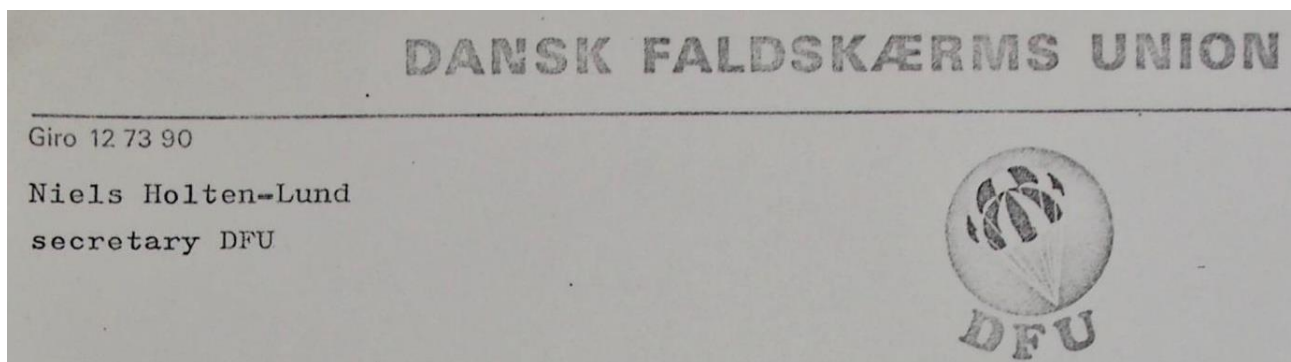
Turkkulaiset ilmailuliittoon

Yllä oleva otsikko on harhaanjohtava, mutta ei aivan perätön. Laskuvarjourheilu alkoi Turussa jo vuonna 1967, kun tuore laskuvarjojääkäri **Seppo Kokkonen** alkoi puuhata laskuvarjotoimintaa Turkuun. Toiminta käynnistyikin lähes saman tien, silloin Turun Lentokerhon laskuvarjojaostona. Lentokerho oli ilmailuliiton jäsen. Laskuvarjotoimintaa jatkettiin lentokerhon suojissa syksyyn 1972 saakka, jolloin laskuvarjourheilijat irtautuivat siitä ja perustivat Turun Laskuvarjourheilijat. TLU oli alusta alkaen mukana liiton riennoissa, osallistui LuKT:n toimintaan, lähetti oppilaita hypymestarikursseille ja osallistui SM-kilpailuihin.

Mutta: SIL:n jäsenyys, oli jäänyt huomaamatta – sekä Turuus että ilmailuliiton päässä. Tämä pikkujuttu korjattiin loppusyksystä 1975. Kerho haki ja ilmailuliiton hallitus hyväksyi Turun Laskuvarjourheilijat Suomen Ilmailuliiton jäsenkerhoksi 13.11.1975.

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 13.11.1975: Hallituksen kokous 6/1975
 Seppo Kokkonen: Haastattelu 14.2.2019
 Suomen Ilmailuliitto ry: LuKT:n pöytäkirja 21.10.1972, LuKT 9/1972
 Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 2.12.1975, LuKT 8/1975, 23.11.1975
 Mikko Uola 1994: Suomen Ilmailuliitto 75 vuotta; 1919–1994

Laskuvarjokoordinaatiota Kööpenhaminassa

Vuoden 1975 pohjoismainen laskuvarjourheilun koordinointi- ja yhteistyökokous pidettiin 15.11.1975 Kööpenhaminassa. Kokoukseen osallistuivat Suomesta LuKT:n nimeämät puheenjohtaja **Timo Nieminen** ja sihteeri **Eero Kausalainen**. Kokouksessa oli seitsemän osanottajaa, Ruotsista yksi, Norjasta, Tanskasta ja Suomesta kaksi osanottajaa.

Kokouksen aluksi vaihdettiin informaatiota. Vuoden 1975 lopulla Suomessa laskettiin olleen noin 500 laskuvarjourheiluvaa jäsentä, Norjassa noin 800, Ruotsissa noin 1 200 ja Tanskassa noin 1 000 jäsentä.

Ensimmäinen varsinainen päätösasia oli vuoden 1976 PM- kilpailu, jonka isäntävuorossa oli Suomi. Kilpailupaikaksi ilmoitettiin Utti ja alustavaksi ajankohdaksi 7.-15.8.1976. Kilpailun käytössä tulee olemaan 10-hyppääjän lajiin soveltuva lentokone. Lajeina olisivat 10- ja 4-hyppääjän lajit. Keskustelussa esitettiin kuitenkin huoli, että tuleepa kalliiksi, jos maa haluaa osallistua sekä 4- että 10-hyppääjän lajiin. Suomi oli valmistellut kilpailusäännöt MM-sääntöjen pohjalta. Säännöt hyväksyttiin, mutta asia tuli kuitenkin muuttumaan hovissa...

Kokouksessa todettiin olevan kiinnostusta ja tarvetta määrittää pohjoismaiden ennätyksiä. Sovittiin, että kunkin pohjoismaan kansalliset ennätykset ovat hyväksymiskelpoisia myös pohjoismaisiksi ennätyksiksi. Pohdittiin, mitä ennätyslajit voisivat olla. Päädyttiin seuraaviin ennätysluokkiin: henkilökohtainen tarkkuushyppy, joukkuetarkkuushyppy (4-henkilöä), henkilökohtainen taitohyppy (3 taitohyppysarjaa), 4-hyppääjän relatiivi (pöytäkirjan mukaan: *4 man RW solo figure*), 10-hyppääjän nopeustähti, suurin tähti ja korkeimmalta tehty hyppy. Sovittiin, että Tanska laatii pohjan ennätyslistalle ja pyytää muilta tiedot heidän kansallisista ennätyksistään. Niistä parhaat hyväksyttäisiin pohjoismaisiksi ennätyksiksi. Tanskan laskuvarjoliitto DFU ylläpitää ennätysrekisteriä.

Pohjoismaisen Para-Ski kilpailu oli myös käsittelyssä. Sovittiin, että pohjoismaisessa kilpailussa sääntöjen olisi noudatettava mahdollisimman hyvin kansainvälisiä sääntöjä, paitsi että lajeina olisivat tarkkuushyppy ja 15 kilometrin murtomaahiihto – mikä onkin melko kaukana niistä tähän mennessä noudatetuista kansainvälisistä säännöistä. Pistelaskun tavoitteena on, että voittajan olisi oltava hyvä molemmissa lajeissa. Pisteet lasketaan korottamalla kummankin lajin sijaluku toiseen potenssiin ja laskemalla pisteet yhteen. Ruotsi ilmoitti järjestävänsä ensimmäisen tämän tyyppisen pohjoismaisen kilpailun vuonna 1977 Östersundissa. Kilpailu ei kuitenkaan vielä olisi PM-kisa, vaan CUP-tyyppinen. Kilpailut tultiinkin järjestämään, mutta tämän kokouksen ajatuksen sovellettavista säännöistä eivät pitäneet.

Tässä kokouksessa kuten myös jokseenkin kaikissa tulevilla pohjoismaisissa laskuvarjokokouksissa keskusteltiin myös tulevan FAI:n laskuvarjokomitea CIP:n kokousasioita mahdollisten yhteisten näkemysten muodostamiseksi jo ennen kokousta. Tulevien MM-kilpailujen säännöt puhuttivat. Taito- ja tarkkuuslajien MM-kilpailu oli 1976 Italiassa ja RW-kilpailu 1977, mutta paikka ei vielä ollut varmistunut. Yleisesti ajateltiin, että säännöt pitäisi pääpiirtein pitää sellaisena, kuin ne nyt olivat, mutta eräät yksityiskohdat saattaisivat kaivata tarkistamista. Norja kuitenkin esitti, että relatiivilajeissa nykyiset 4- ja 10-hyppääjän lajit pitäisi muuttaa 6- ja 10-hyppääjän muodostelmiksi. Tästä ei syntynyt yksimielisyyttä. MM-asioihin liittyen Norja esitti, että kilpailujen yhteydessä pitäisi olla koulutusohjelma, jonka mukaan koulutettaisiin tuomarioppilaita. Tämä esitys toteutuikin jo seuraavissa MM-kilpailuissa.

Islanti ei ollut koskaan osallistunut näihin pohjoismaisiin kokouksiin, mutta tiedettiin siellä olevan alkuvaiheissaan pinnistelevää laskuvarjotoimintaa. Ruotsi, Norja ja Tanska esittivät, että muut pohjoismaat voisivat lähettää kouluttajan Islantiin auttamaan siellä alkuvaiheissaan olevaa laskuvarjourheilua. Muut pohjoismaat voisivat yhdessä osallistua matkakuluihin, islantilaiset huolehtisivat majoituskuluista. Ajatus tuntui yleisesti hyvältä, mutta suomalaiset ilmoittivat, että heillä ei ole osoittaa varoja tämän tyyppiseen toimintaan.

Dansk Faldskærms Union 19.1.1976: Minutes of the Meeting the fifteenth of November 1975

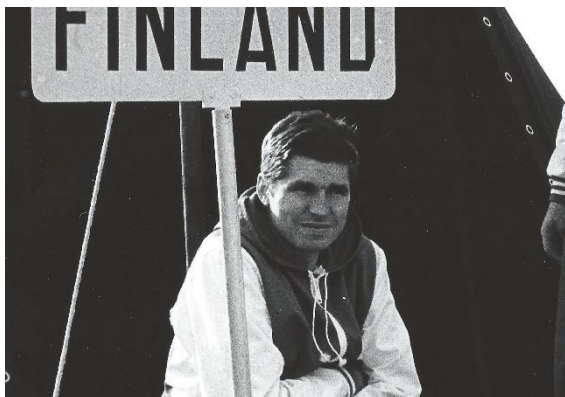
Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 2.12.1975, LuKT 8/1975, 23.11.1975

Ilmailu 12/1975

Eero Kausalainen 4.1.2021

Sillin syys

Suomen Ilmailuliiton syysliittokokous pidettiin 29.11.1975 Hyvinkäällä. Liiton terävimpään kärkeen valittiin odotetusti uudelleen puheenjohtajaksi **Olavi A. Rautio** ja varapuheenjohtajaksi Imatran ilmailuvoimamies **Esko Lehtinen**. Liiton hallituksessa oli aikaisemmin ollut malliksi jokunen korkea upseeri, mutta sellaiset olivat jo karisseet vuoteen 1975 mennessä. Varsinaisia ”mandaattipaikkoja” ei hallituksessa enää ollut – virallisesti ei ollut koskaan ollutkaan - ellei sellaiseksi katsottu ilmailuhallituksen edustajaa. Tässä kokouksessa valittiin ero- vuoroisena uudelleen ilmailuhallituksen lentoturvallisuusosaston päällikkö **Carl-Eric Calás**.

Laskuvarjoväen kannalta merkittävä, mutta odotettu tapahtuma oli **Timo Niemisen** uudelleenvalinta LuKT:n puheenjohtajaksi, joka oli samalla automaattisesti liiton hallituksen jäsen. Varapuheenjohtajaksi valittiin **Hannu Laitinen**. Hän oli ollut LuKT:n toiminnassa mukana vasta kuluneen vuoden, mutta osoittautunut aikaansaavaksi ja aktiiviseksi jäseneksi.

Ilmailuliiton hallituksen LuKT:n ehdotuksen perusteella nimeämä Vuoden Laskuvarjourheilija ja samalla Neste Oy:n kiertopalkinnon saaja julkaistiin tässä kokouksessa: **Olavi "Enska" Kilpinen** Utista ja Laskuvarjojäkärikoulusta. Valintaperusteena oli hänen hyvä kilpailumenestyksensä.

Olavi Kilpinen. Kuvaaja ei ehtinyt SIL:n kokoukseen mukaan. Kilpinen tässä kuvassa seuraavan vuoden 1976 MM-kilpailuissa Italian Guidoniassa. Kuva: Eero Kausalainen

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 2.12.1975, LuKT 8/1975, 23.11.1975

Ilmailu 12/1975

Ilmailu 2/1976

"Kitulle" rajoitettu tarkastuslupa

Ilmailuhallitus myönsi 15.12.1975 Laskuvarjotarvike Ky:lle oikeus tarkastaa käyttämättömien laskuvarjojen rekisteröintiin liittyviä käyttöönottotarkastuksia. Lupa oli myönnetty **Harri "Kitu"** Toivosen omistamalle kommandiittiyritykselle, mutta kansan suussa yhtiö oli yhtä kuin Kitu. Tarkastuslupa ei ollut ihan ensimmäinen, koska hän oli jo aiemmin saanut luvan tarkastaa alle vuoden ikäisiä ja käyttämättömiä varjoja. Pakkauslupia oli myönnetty jo aiemmin, mutta niihin ei liittynyt mitään laskuvarjon käyttöikään vaikuttavaa tarkastusta, ellei oteta huomioon pakkaustarkastukseen aina liittyvää yleistä laskuvarjon kunnon arviointia. Laskuvarjojen tarkastustoiminnasta yrityksessä vastasi toimiluvan mukaisesti yrityksen omistaja Harri Toivonen.

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 15.3.1975: LuKT 2/1975

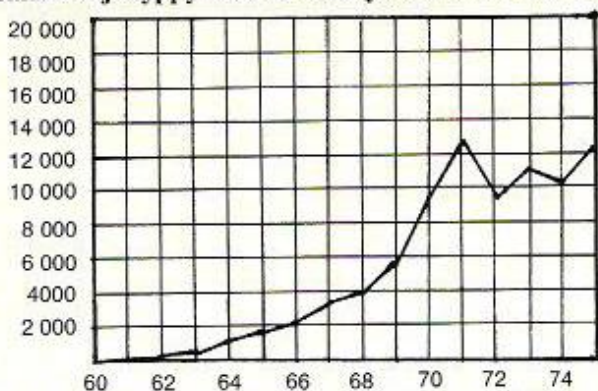
Ilmailuhallitus: Tarkastuslupa n:o 758/64/75, 1975-12-15

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 17.2.1976, LuKT 1/76, 7.2.1976

Vuoden 1975 toiminnasta ja tilastoista

Liiton toimintakertomuksen mukaan laskuvarjourheilun kannalta eräs merkittävimmistä tapahtumista oli laskuvarjotoiminnanohjaajan toimen täyttäminen. Tällä oli toimintakertomuksen mukaan huomattava vaikutus erityisesti seuraavilla laskuvarjotoiminnan alueilla: yhteydenpito liiton ja ilmailuhallituksen välillä on parantunut, hypykerhojen ja liiton väliset suhteet ovat eheytyneet merkittävästi, liiton ja laskuvarjokerhojen välinen sisäinen tiedotus on parantunut ja lisäksi LuKT:n päätösten toteutus ja toimeenpano ovat tehostuneet.

Laskuvarjohyppymäärien kehitys vuosina 1960–1975

Edellä luetellut seikat olivat aineettomia, eikä niitä voitu muuttaa suoraan numeroiksi ainakaan vuositasolla. Varsinainen toiminta tietenkin tapahtuu aika kerhoissa – silloinkin, kun toimijana on muodollisesti ilmailuliitto, kuten on asian laita SM-kilpailuissa. Kaikki hyppyt niissä kirjataan kerhojen tilastoihin. Ainoat ilmailuliiton nimiin kirjattavat toimintaluvut ovat SIL:n suoraan järjestäneet hyppymestarikurssit.

Hyppyyvuosi 1975 oli hyvä. Toiminta oli hyppymäärien osalta kääntynyt parin vuoden tasanteen jälkeen uudelleen nousuun. Hyppyjä kertyi koko maassa kaikkiaan 12 235 (edellisenä vuonna 10 586), mikä

jäi vielä hieman alle vuoden 1971 kaikkien aikojen ennätyksestä 13 005. Sekä Ilmailuliiton toimintakertomuksessa että Ilmailu-lehden vuoden 1975 toimintaa koskevissa osioissa kerrotaan aktiivisten laskuvarjokerhojen lukumääräksi 17. Hyppymääriä löytyy kuitenkin vain 16 kerholla, jossa on myös mukana liiton järjestämä hyppymestarikurssi.

Ilmailuliiton laskuvarjokerhoilta saamien toimintailmoitusten mukaan Suomessa oli vuonna 1975 kaikkiaan 494 henkilöä, jotka hyppäsivät vähintään yhden laskuvarjohypyn. Kerhot kouluttivat alkeiskursseillaan 233 ensikertalaista (206). Vuoden lopussa oli voimassa 140 (115) laskuvarjohyppääjän lupakirjaa. Hyppymestarikeilu-putuksia voimassa vuoden lopussa 55 (58). Hyppymäärien perusteella aktiivisimmat kerhot olivat:

Suomen Laskuvarjokerho	5 056 hyppyä
Utin Laskuvarjokerho	1 798 ”
Oulun Laskuvarjokerho	1 570 ”
Imatran Ilmailukerho	863 ”
Tampereen Laskuvarjokerho	803 ”

Muutamana edellisenä vuosina Utin Laskuvarjokerho oli ollut hyppymäärissä mitattuna aktiivisin kerho. Se oli kuitenkin aktiivinen kilpailujärjestäjä, mikä nosti vuoden hyppysaldoa merkittävästi. Suomen Laskuvarjokerho oli jäsenmäärältään suurin. Vuonna 1975 se järjesti sekä yhdistetyt perinteisten taito- ja tarkkuuslajien että relatiivilajien yhdistetyn SM-kilpailun. Lisäksi sillä oli ollut keväällä pienempää kilpailutoimintaa.

Muutamien vuosien kuluttua tulimme näkemään hyppylukuja, joihin verrattuna yllä olevat numerot edustaisivat vain harrastajasarjaa.

Ilmailu 4/1975

Suomen Ilmailuliitto ry: Toimintakertomus vuodelta 1975

Laskuvarjoturvallisuus 1975 lukuina

Suomessa oli vuoden 1975 loppuun mennessä suoritettu järjestäytyneen laskuvarjohyppytoiminnan piirissä (alkanut 1962) yhteensä 83 708 urheilulaskuvarjohyppyä. Tänä aikana sattui seitsemän kuolemaan johtanutta laskuvarjo-onnettomuutta. Vuonna 1975 ei sattunut kuolemaan johtaneita onnettomuuksia.

Tunnuslukuja laskettuna FAI:n laskuvarjotoimikunnan CIP:n tilastointitavan mukaan:

<i>Hyppyjä Suomessa vv. 1962–1975</i>	<i>Onnettomuuksia Suomessa 1962–1975</i>	<i>Hyppymäärä / onnettomuus</i>	<i>Hyppääjämäärä / onnettomuus</i>
83 708	7	11 958	324

Edellisen vuoden loppuun mennessä Suomessa oli suoritettu 71 473 laskuvarjohyppyä. Kuolemaan johtaneiden onnettomuuksien kokonaismäärä ei muuttunut edellisestä vuodesta. Edellisen vuoden loppuun mennessä Suomessa oli hypätty 10 210 hyppyä yhtä onnettomuutta kohti. Nyt sama suhdeluku oli selvästi parantunut ja jatkoi paranemista tästä eteenpäin joka vuosi seuraavien kahdeksan vuoden ajan.

CIP:n lukujen käyttämiseen liittyy joitakin epätarkkuuksia, jotka on kerrottu näiden tarinoiden aikaisemmissa osioissa.

Technical & Safety Subcommittee, IPC: Safety Report 2012

Eero Kausalainen 17.2.2015

Tapahtumia 1976

Varainhankintaperiaatteista kisamatkoille

Kisamatkoihin ei yleensä saatu riittävästi Suomen Ilmailuliiton budjettivaroja ja opetusministeriönkin avustukset kohdentuivat vain harvoin laskuvarjourheiluun. Puuttuvia varoja oli hankittu esimerkiksi tarra- ja paitakaupoilla. Hankintaa olivat tehneet kerhot ja yksityishenkilöt. Kisamatkat olivat kuitenkin SIL:n edustusjoukkueiden matkoja, joten liiton roolia oli syytä selvittää. Lisäksi pari vuotta aikaisemmin oli MM-kilpailumatkan yhteydessä syntynyt epäselvä tilanne, kun yksityishenkilöt olivat sijoittaneet kisamatkaan omia varojaan, mutta eivät saaneet niitä takaisin liiton kautta.

Laskuvarjourheilun keskustoimikunnan puheenjohtaja ja sitä kautta myös SIL:n hallituksen jäsen **Timo Nieminen** tiedusteli hallituksen tammikuun kokouksessa, että voiko joku SIL:n keskustoimikunta harjoittaa omaa rahavirtojen ohjailua liiton kautta. Ajatuksena oli, että jos keskustoimikunta kerää varoja liiton budjetin ulkopuolelta, se saisi vapaasti käyttää keräämiään varoja parhaaksi katsomiinsa tarkoituksiin. Hallitus hyväksyi periaatteen, kunhan rahaa kerätään hallituksen ennakolta hyväksymään tarkoitukseen. Jollei kaikkea kerättyä rahaa saataisi käyttää alkuperäiseen tarkoitukseen, voi keskustoimikunta päättää varojen käytöstä, mutta sen on tehtävä liitolle selvitys rahojen käytöstä. Hallitus nimesi liiton talouspäällikkö **Leo Vesalainen** laatimaan tarkemman ohjeiston.

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 16.1.1976: Suomen Ilmailuliitto ry:n hallituksen kokous 1/1976

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 2.12.1975: LuKT 8/1975, 23.11.1975

Ilkka Stauffer 11.11.2020

Keskustoimikunta aloittaa ja uusiutuu

Laskuvarjourheilun keskustoimikunta aloitti toimintavuoden 7.2.1976 Malmin lentoasemalla pidetyllä kokouksella. LuKT:n kokoonpanossa oli tapahtunut jonkin verran muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna. Neljä vanhaa jäsentä oli jäänyt pois ja tilalle oli otettu kolme uutta. Kokoonpano vuonna 1976 oli seuraava: puheenjohtaja **Timo Nieminen** (Vaasan Laskuvarjokerho), varapuheenjohtaja **Hannu Laitinen** (Utin Laskuvarjokerho ja LJK), jäsenet **Lars Bäckström** (ilmailuhallitus), **Risto Koivisto** (uusi jäsen, Lahden Laskuvarjokerho), **Ralf Norra** (Suomen Laskuvarjokerho), **Mikko Närhi** (uusi jäsen, Oulun Laskuvarjokerho), **Risto ”Hukka” Salonen** (uusi jäsen, Kuopion Ilmailuyhdistys), **Harri Toivonen** (Tampereen Laskuvarjokerho), **Eero Ylinen** (Suomen Laskuvarjokerho) ja sihteerinä, mutta ei LuKT:n äänivaltaisena jäsenenä, viran puolesta **Eero Kausalainen** (Suomen Ilmailuliitto).

Ilmoitusasiana kerrottiin, että Laskuvarjojääkärikoulu on saanut käyttöönsä uuden ilmajarruhidastimella toimivan hyppytornin, josta voidaan perinteisen tornihypyn lisäksi tulla myös (pehmeästi) maahan saakka. Kerhot saavat käyttää tornia, mutta sitä varten on tehtävä tilaus (kirjeitse tai puhelimella) LJK:n hyppykoulutusosastolle (kapteeni Hannu Laitinen tai vääpeli **Markku Paakkanen**). LJK ilmoitti asettavansa torniharjoittelun ajaksi valvojan, jolle on suoritettava korvaus menetetyistä vapaa-ajasta (tuntipalkan suuruinen).

Ilmoitusasioina todettiin, että uusittu määräys laskuvarjohyppääjän lupakirjasta astuu voimaan 1.4.1976. Ilmailuhallituksen edustaja Bäckström esitteli LuKT:lle uutta ilmailumääräysjärjestelmää ja kertoi, että määräykset tulevat maksullisiksi. Niitä voi saada rahaa vastaa tilaamalla koko vuoden ilmailumääräyssarja tai ostamalla yksittäisiä määräyksiä.

Jo aiemmin vireillä ollut valmennusleirihanke Itä-Saksassa oli nytkähtämässä eteenpäin. DDR:n (Saksan Demokraattinen Tasavalta) ilmailuliitto on vastannut SIL:n kirjeeseen ja luvannut vastaanottaa 6–8 suomalaista hyppääjää vuonna 1977. He toivoivat vastaavanlaista kutsua heidän

joukkueelleen Suomeen vuonna 1978. Vastaavaa mahdollisuutta oli yritetty myös Unkarin kanssa, mutta sieltä suunnasta ei ollut kokoukseen mennessä kuulunut mitään. Menestystä yhteistyössä voidaan pitää suurelta osin Niemisen ansiona. Hänen yhteytensä DDR:n laskuvarjo-organisaatioon olivat peruja jo itäsaksalaisten Suomen vierailusta Nummelaan ja Rautavaaraan 1969 ja sitä seuranneesta suomalaisten vastavierailusta, jossa Nieminen oli mukana. Nummelan valmennusleirin yhtenä isäntänä oli silloin Suomen Laskuvarjokerhossa vaikuttanut Nieminen. Hyvänä diplomaattina hän onnistuikin CIP:n kokousten yhteydessä kehittämään hyviä henkilösuhteitaan itäisen Euroopan FAI-edustajiin, mikä edesauttoi tulevien vuosien yhteistyötä ja vierailukutsuja.

Kokouspöytäkirjan mukaan LuKT evästi puheenjohtajaa viikon kuluttua Pariisissa alkavaan CIP:n kokoukseen esittämällä ”...evästyksesi toivomuksen edullisten (halpojen) hyppymahdollisuuksien järjestämisestä ulkomailla...” Suomalaisista kerhoista Suomen Laskuvarjokerho, Oulun Laskuvarjokerho ja Kuopion Ilmailuyhdistys olivat ilmaisseet periaatteellisen halukkuutensa ja valmiutensa otamaan vastaan ulkomaisia vieraita, mikäli Pariisissa käydyissä neuvotteluissa ilmenee halukkaita tulijoita.

Kokouksen merkittävimäksi asiaksi voidaan arvioida LuKT:n työn uudelleen organisointi. Puheenjohtaja oli laatinut suunnitelman keskustoimikunnan työn uudelleen organisoimiseksi. Työtapoja oli tarpeen muuttaa ja kehittää, koska edellisten vuosien kokemusten perusteella työmäärä kasvoi vuosi vuodelta, yksittäisen LuKT: jäsenen työmäärästä tuli kohtuuton. Jäsenten mahdollisuudet kokousasioiden kunnolliseen ennakovalmisteluun olivat tämän vuoksi liian pienet.

Esityksen mukaan perustettiin neljä toimikuntaa ratkomaan erityisalojen kysymyksiä. Toimikunnat olivat: kilpailu-, koulutus-, hyppytoiminta- ja turvallisuus sekä alan kehittämistoimikunta. Uudistuksen arvioitiin tehostavan työskentelyä.

Suunnitelman mukaan alakomiteat tekevät alaansa kuuluvissa asioissa esityön ja pohtivat erilaiset vaihtoehdot, jotka komitea esittelee LuKT:n hyväksyttäväksi. Yksittäisissä tapauksissa alakomitea voidaan valtuuttaa hoitamaan asia loppuun saakka. Tällaisissa tapauksissa olisi kuitenkin LuKT:n tai sen varapuheenjohtajan oltava läsnä kokouksissa. LuKT:n sihteeri Kausalainen veloitettiin osallistumaan kaikkiin alakomiteoiden kokouksiin. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan edellytettiin osallistumaan niin moneen kokoukseen, kuin mahdollista.

Alakomiteoiden työskentelyn käynnistää puheenjohtaja antamalla myöhemmin tarkemmat toimintaohjeet. Alakomiteat voivat myös pitää kahden alakomitean yhteisiä kokouksia. Alakomiteat ja niiden kokoonpanot näyttivät seuraavilta:

KILPAILUASIAT	KOULUTUS	HYPPYTOIMINTA JA TURVALLISUUS	ALAN KEHITTÄ- MISTOIMINTA
Laitinen	Laitinen	Toivonen	Norra
Norra	Koivisto	Koivisto	Ylinen
Ylinen	Bäckström	Bäckström	Toivonen
Salonen	Närhi	Närhi	
	Salonen		

Kokous käsitteli ilmailuhallitukselta saapuneen lausuntopyynnön ilmailumääräykseen *Laskuvarjo-hyppytoiminta*. Muutettavaksi esitettyjä kohtia oli kymmenkunta. Ne olivat luonteeltaan pienehköjä detaljeja. Hyppyvaromääräykset eivät tässä määräysmuutoksessa mullistuneet aikaisempaan verrattuna.

Kokous päätti hyväksyä **Olavi ”Enska Kilpisen** PM-kilpailuissa hyppäämän taitohyppyennätyksen, joka oli yhdellä hypyllä tehty puhtaaksi tuomitun sarjan aika 8,7666... sekuntia.

LuKT keskusteli myös edustusjoukkueen johtajista, joukkueiden valintaperusteista ja varainhankintamahdollisuuksista (paidat, tarrat, tms.), Joukkueenjohtajien valintaperusteet kuitenkin jätettiin vasta perustetun kilpailukomitean edelleen valmisteltavaksi. RW-PM-kisoihin Uttiin päätettiin lähettää SM-kilpailujen voittajat 4- (sekvenssi) ja 10-miehen (nopeustähti) lajeissa. Roomassa, tai tarkemmin sanottuna sen läheisyydessä Italian Guidoniassa pidettävään taito- ja tarkkuushyppyjen MM-kilpailuun päätettiin nimetä yleismestaruuden viisi parasta. Päätöksen perusteena oli huoli taitohypyn hyvinvoinnista Suomessa. Arveltiin, että jos valinnassa painottuisi tarkkuushyppy, se vähentäisi kiinnostusta harjoitella ja osallistua taitohyppykilpailuihin.

Ilmailu 2/1976

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 17.2.1976, LuKT 1/76, 7.2.1976

Eero Kausalainen 9.1.2021

CIP:n relatiivikokous Pariisissa

Noin viikon kuluttua edellä kuvaillusta LuKT:n kokouksesta **Timo Nieminen**, Suomen edustaja FAI:n laskuvarjokomitea CIP:ssä, matkusti Pariisiin. 15.-19.2.1976 pidetyn kokouksen ehdoton painopiste oli relatiivilajeissa, joissa oli kilpailtu ensimmäisen kerran MM-tasolla vuonna 1975.

Kokouksessa keskusteltiin kovasti relatiivin tulevaisuudesta. Päätettiin siirtyä RW-kilpailuissa ns. kuviosarjoihin. Kilpailu tapahtuu 4- ja 8-henkilön joukkuein. 10-henkilön nopeustähti siis tulee jäämään historiaan vain yhden MM-kisavuoden jälkeen. Näitä päätöksiä vauhditti tunnetun amerikkalaisen relatiivihyppäämisen asiantuntija **B. J. Worth**'in järjestämä filmiesitys, jonka avulla esiteltiin uusimuotoista kuviohyppäämistä.

B. J. Worth (kuva vuodelta 1980) Kuva: Eero Kausalainen

Joukkueella on molemmissa lajeissa kullakin hypyllä hyppykorkeudesta riippuva työskentelyaika, jota ei saa ylittää. Tässä ajassa joukkue yrittää tehdä etukäteen määrättyjä kuvioita määrättyssä järjestyksessä mahdollisimman monta. Kustakin onnistuneesta kuvioista joukkue saa yhden pisteen. Joukkue, joka suoriutuu kaikista kuvioista, saa lisäksi yhden bonuspisteen kuviopisteiden lisäksi. Otettiin myös käyttöön pakolliset välisuoritukset, joissa kuvion purkamisen jälkeen muodostuu kaksi tai useampia osamuodostelmia, joiden on pysyttävä koossa uutta kuviota muodostettaessa. Järjestelmää päätettiin kokeilla saman vuoden loka-marraskuussa Etelä-Afrikassa pidettävässä RW-World Cup'issa.

Vaikka relatiivi oli uusimpana lajiryhmänä painotetusti esillä kokouksessa, oli siellä luonnollisesti käsitellyssä myös muita kilpailuasioita. Vuoden 1976 MM-kilpailun ylituomariksi valittu tanskalainen **Svend Brøstedt** esitteli Ruotsin **Rickard Henryssonin** kanssa laatimaansa esitystä tietokoneiden käyttömahdollisuuksista laskuvarjokilpailuissa. Tämä saattaa tuntua oudolta 2020-luvun hyppääjistä. Maailma oli kuitenkin vielä 1970 hieman kesken, ainakin joiltakin osiltaan. Keskeneräisiin tai alkutekijöissään oleviin asioihin kuului tietotekniikka ja sen hyödyntäminen. Esityksen mukaan laskuvarjokilpailuissa, joissa on suuria osanottajamääriä, on tulospalvelua mahdoton saada riittävän nopeaksi ilman tietokoneen apua. Italian MM-76 kilpailussa oli tarkoitus käyttää tuomaroinnin apuna maavideoita ja tietokoneita.

Vertailun vuoksi: kotimaisissa SM-kilpailuissa hoidettiin tuloslaskenta näihin aikoihin vielä taskulaskimien avulla. Ja kyllä se on totta: taskulaskimet oli jo keksitty 1970-luvulla.

Ilmailu-lehdessä olleessa kokousreferaatissa Nieminen korosti, että kokous on erinomainen tilaisuus luoda suhteita muiden maiden laskuvarjo-organisaatioihin, koska kokousedustajilla on yleensä suora kytkentä omien liittojensa johtoportaiseen. Nieminen käyttikin tilaisuutta erinomaisesti vieden eteenpäin jo aiemmin käynnistettyjä projekteja.

Vaikka Unkarin valmennusmatkan osalta oli jo ollut valmiutta ”heittää kirves järveen”, asiat saivat kuitenkin kokouksen aikana suotuisen käänteen. Unkarin edustajat ilmoittivat, että Suomi voi lähettää joukkueen Unkarissa toukokuussa järjestettävälle 1–2 viikon valmennusmatkalle. Myös vierailu DDR:ään edistyi. Kokouksessa CIP:n uudeksi puheenjohtajaksi valittu Itä-Saksan **Horst Brändel** kertoi, että asia heillä etenee ja lupasi antaa suomalaisille tarkempia tietoja kesällä Italiassa järjestettävän MM-kilpailujen yhteydessä.

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 17.2.1976, LuKT 1/1976, 7.2.1976

Ilmailu 3/1976

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 4.3.1976: SIL:n hallituksen kokous 2/1976

Savuhyppääjät jälleen esillä

Ilmailun teemanumeron 3/1976 pääaiheena oli yleisilmailun hyötykäyttö. Eräänä tähän liittyvänä juttuna oli kirjoitus ”Savuhyppääjät”, joka esitteli savuhyppytoimintaa ja sen merkitystä. Näihin aikoihin erityisesti Pohjois-Suomen tiestö - myös metsäautoteiden osalta - oli melkoisen harvaa eikä helikoptereita, vesipommittajista puhumattakaan, juurikaan ollut saatavilla. Tämän vuoksi tiettömäänkin maastoon nopeasti pudotettavan alkusammutusryhmän toiminta nähtiin erittäin merkitykselliseksi ja taloudellisesti kannattavaksi toiminnaksi. Oulun Laskuvarjokerho ry oli tehnyt tällä alalla todella urauurtavaa kehitystyötä.

Vasemmalla savuhyppääjä päivystämässä SM-kilpailujen aikana Oulussa 16.7.1973. Edessä näkyy savuhyppääjän sammutusinstrumentteja ja materiaalin pudotusvarjo. Taustalla kaksi SM-kilpailun hyppykonetta Cessna 195 OH-CSB ja Cessna 182 OH-CCA. Kuva: Erkki Näätänen

Ilmailuliitolla oli tarkoitus hyödyntää tätä lehteä myöhemmin harrasteilmailun markkinoinnissa myös yhteiskuntaa hyödyttävänä toimintana. Savuhyppy olivat yksi tällainen osa-alue. Kirjoitus pohjautui laskuvarjotoiminnanohjaaja **Eero Kausalaisen** edellisenä vuonna tekemään selvitykseen.

Kuva on aidolta savuhyppykeikalta Oulun Siikajoen Luminevalta 16.7.1973. SM-kisoista raportoiva Erkki Näätänen oli savuhyppylennolla mukana ja sai hyvän tilannekuvan varavarjokeikasta, jossa ei käynyt kuinkaan. Kuva: Erkki Näätänen.

Kirjoituksessa ja selvityksessä esitellyistä asioista kerrottiin tässä kirjoituksessa jo aikaisemmin. Lisättäköön tähän loppuun kuitenkin vielä muutama yksityiskohta materiaalin pudotuksesta. Niiden lähteinä ovat olleet oululaisen merkittävän ilmailumiehen **Pentti ”Jänö” Kaukosen** kirja ja Oulun Laskuvarjokerhon 10-vuotishistoriikki:

Maastoon pudotettiin paitsi palomieshyppääjiä, myös heidän tarvitsemaansa sammutuskalustoa. Moottorisahoja ja -ruiskuja ja muuta painavampaa kalustoa pudotettiin laskuvarjoilla, letkuja pudotettiin sellaisenaan. Muonan heittämiseen osoittautui erityisen käteväksi maitotonkka, joka oli pakattu tiukkaan tavaraa. Tavalliseen ja pehmeään maastoon pudotettuna se kesti hyvin ja säilytti sisältönsä ehjänä. Hankittiinpa toiminnan opettelussa empiiristä aineistoa myös siitä, voiko radion pudottaa sellaisenaan – sehän on niin kevyt. Kuori kesti, mutta sisuksista tuli ”salaattia.” Jälkiviisaat olivat sitä mieltä, että radion kohtalon olisi tiennyt kokeilemattakin.

Edellä olevat kuvat eivät esiintyneet Ilmailun artikkelissa, mutta ovat osa samaa **Erkki Näätäsen** vuoden 1973 kuvasarjaa, kuin artikkelin kuvat.

Oulun Laskuvarjokerho ry 1979: 10 vuotta laskuvarjourheilua Pohjois-Suomessa 1969–1979

Ilmailu 3/1976

Ilmailu 3/1973

Pentti Kaukonen (Kustannus Pohjoinen, 1995): Taivaalla tuulee

Liiton hallitus keskustelee ja saa tietoa laskuvarjoasioista

LuKT:n puheenjohtaja **Timo Nieminen**, joka tehtävänsä liittyen oli myös ilmailuliiton hallituksen jäsen, vei 4.3.1976 pidettyyn hallituksen kokoukseen muutamia asioita, jotka hallituksen oli hyvä tietää tai johon toivottiin hallitukselta kannanottoa tai toimia. Ensimmäisenä esiin otetuista asioista oli CIP:n

kokouksessa Pariisissa muutamaa viikkoa aikaisemmin saatu vahvistus valmennusmatkasta Unkariin kuluvana vuonna. Matkasta ei tulisi aiheutumaan kustannuksia liitolle. Toinen vastaava ja samoin ehdoin tehtävä valmennusmatka olisi seuraavana vuonna Saksan Demokraattiseen Tasavaltaan, DDR:ään. Näihin matkoihin ei hallituksella ollut huomauttamista.

FAI:n laskuvarjokomitean CIP:n kilpailukalenteriin kuului syksyllä Etelä-Afrikassa järjestettävä toinen relatiivihypyjen maailmancup. Tämä on ollut ilmeisenä syynä siihen, että puheenjohtaja toi hallitukseen mietittäväksi myös kysymyksen Etelä-Afrikasta. Pöytäkirjan mukaan ”...*Nieminen tiedusteli edelleen, onko liitolla mitään sitä vastaan, että Suomen laskuvarjojoukkue mahdollisesti matkustaa Etelä-Afrikassa pidettäviin kansainvälisiin kilpailuihin. Hallitus totesi, ettei estettä ole olemassa.*”

Näin vastasi hallitus, mutta Etelä-Afrikan asia iskeytyi SIL:n kasvoille kuin märkä rätkki - vielä samana vuonna. Siitä tuli kehkeytymään pitkäaikainen tilanne, jossa ilmailuliiton olemassaolokin tuli vaarantumaan.

Kolmas Niemisen esille nostamista asiaryhmistä liittyi ilmailuliiton sisäiseen FAI-asioiden tiedottamiseen. Niemisen mielestä siinä oli puutteita: liiton edustajien FAI:n eri erikoiskomiteoissa pitäisi olla nykyistä paremmin selvillä FAI:n yleiskokouksen päätöksistä. Esitys koettiin tarpeelliseksi. Korjausliikkeenä päätettiin lähettää komiteoiden edustajille ja keskustoimikuntien puheenjohtajille kopiot yleiskokousten pöytäkirjoista. Kysymys oli ajankohtaisempi, kuin sitä esitettäessä ehkä osattiin aavistaa, sillä edellä esitetty pitkäaikainen ongelmatilanne liittyi myös FAI:n yleisempiin linjauksiin, joiden kanssa yksittäiset ilmailuliitot tai niiden lajiryhmät tulivat olemaan vaikeuksissa.

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 4.3.1976: Hallituksen kokous 2/1976

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 17.2.1976, LuKT 1/1976, 7.2.1976

Ilmailun 1/1976

Ilmailu 3/1976

Eero Kausalainen 10.1.2021

Pin Check

Laskuvarjotoiminnanohjaaja **Eero Kausalainen** ”haukkui hintaansa” jakamalla Ilmailu-lehden maaliskuun 1976 numerossa teknistä turvallisuustietoutta laskuvarjokerhoille ja hyppääjille artikkelissaan *Pin Check*, joka käsitteli laskuvarjohyppääjän varusteiden tarkastusta. Laskuvarjoturvallisuudesta ja –tekniikasta oli toki jo aiemmin ollut kirjoituksia. Yksittäiset kokeneet harrastajat olivat kirjoittaneet satunnaisesti tällaisia artikkeleita. Laskuvarjotoiminnanohjaajalla oli kuitenkin työnsä vuoksi paremmat mahdollisuudet laatia tällaisia kirjoituksia ja kerätä niihin aineistoa, kuin vapaaehtoisella luottamusmiesorganisaatiolla.

Artikkelissa käsiteltiin hyppykalustoa, jollaista nykyhyppääjällä voi olla vaikeuksia tunnistaa. Artikkelin valokuvat otti tilaustyönä tässä tarinassa jo aiemmin mainittu kuvaaja/toimittaja **Erkki Näätänen**. Vaikka aikaisemmin näissä tarinoissa mainittua turvallisuuteen tähtäävää koulutusdiasarjaa ei koskaan syntynytäkään, Näätänen kuitenkin julkaisi paljon muita laskuvarjourheilutiedottamiseen liittyneitä valokuvia.

Vuonna 1976 hyppymestarin silmien eteen saattoi tulla tämän tyyppisiä varusteita ja vikoja. Jutun otsikkona käytetty englanninkielinen termi ”pin check” viittaa pää- tai varavarjon laukaisuvaijerin sokkien tarkastukseen.

Huolimattomasti suoritetussa tarkastuksessa tämä voi helposti jäädä huomaamatta. Sandumin kullessa varavarjon kahvan yli on sen aukaiseminen erittäin vaikeaa. Muissa maissa on tällainen virhe aiheuttanut onnettomuuksia.

Jalkahihnat voi laittaa myös näin. Istuinhihnan ympärille kiertyneet jalkahihnat eivät aiheuta kovinkaan suurta turvallisuusriskiä, mutta varjon avautumisvaiheen tunnelmat tällaista asennusta käyttäen säilynevät takallistossa vielä pitkään hypyn jälkeenkin.

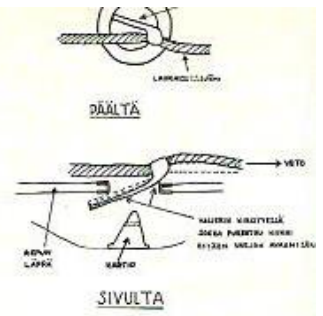
Ns. ylijäämävaljaiden jalkahihnat on mahdollista kiinnittää väärään paikkaan. Erityisesti oppilashyppäjillä tämä on tyypillinen virhe. Jalkahihnan oikea kiinnityskohta on ylempänä näkyvä V-lenkki.

Vaijerin kulku on tarkastettava avaamalla repun puolella oleva suojaläppä ja kokeilemalla, että vaijeri todella pääsee liikkumaan putkessa. Kuvan virhe saattaa aiheuttaa aukaisuvaikkeitä vaijerienkin juutuessa suojaletken reunaan.

Oppilas tulee usein tämän näköisenä tarkastukseen: sandumit ovat auki ja apusokat paikoillaan. Apusokkien tulisi olla kiinnitetty toisiinsa (esim pätkä vanhaa laukaisuvaijeria) ja varustettu räikeän värisillä kangassuikaleilla, kuten kuvassa. Tällöin ne eivät helposti unohdu paikoilleen. Ihanneratkaisu olisi pakkauspyödyän laitaan hihnalla kiinnitetyt apusokat.

Ilmeisesti PIN-CHECK'in laiminlyönnistä johtuen eräs hyvin kokenut hyppääjä joutui turvautumaan varavarjoonsa. Varjossa esiintynyt virhe (piirros) olisi helposti huomattu oikein suoritetussa tarkastuksessa. Muut varjon sokat olivat asianmukaisesti paikoillaan. (piirros E. Kausalainen)

Pin-Check artikkelin kuvitusta. Kuvat: Erkki Näätänen

Ilmailu 3/1976

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 5.6.1975: LuKT 4/1975, 1.6.1975

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 7.8.1975: LuKT 5/1975, 10.7.1975

Laskuvarjohyppääjän koulutusohjelmia

LuKT:n uusi koulutuskomitea, tarkemmin sanoen sen jäsen **Hannu Laitinen**, oli työstänyt (virkatyönään Laskuvarjojääkärikoulun tarpeisiin) valmiiksi 24.3.1976 päivätyn uuden *jatkokoulutusohjelman*. Sen esipuheessa ohjelman laatija Laitinen toteaa: *Oheinen jatkokoulutusohjelma on tarkoitettu koulutuspäälliköiden ja hyppymestareitten käyttöön. Se sisältää asioita, joita LuKT:n mielestä vähintään on opetettava lupakirjahyppäjille...* Ohje ei siis ollut tee-se-itse-opas, vaan edellytti käyttäjältään yksityiskohtaisia tietoja ja kokemusta hyppykoulutuksesta.

17-sivuinen ohjelma oli aikaisempiin verrattuna erinomaisen kattava. Se sisälsi muun muassa:

- Yleisiä ohjeita kouluttajille
- Harjoitusten ja oppituntien suoritusajat ja -järjestys
- Opetuksen jakautuminen eri aineryhmien kesken: minimituntimäärät teoria- ja käytännön koulutukseen aieryhmittäin
- Laskuvarjohypyt ja niihin liittyvät harjoitukset: tavoite kullekin hypylle (hyppyharjoitukselle) ja kuhunkin hyppysuoritukseen liittyvä valjas- tai muu harjoittelu. Hyppyharjoituskokonaisuuksia oli ohjelmassa kaikkiaan yhdeksäntoista.
- Oppitunnit ja sellaiset harjoitukset, jotka eivät liittyneet suoraan tiettyyn hyppysuoritukseen. Nämä oppitunnit käsittivät alkeiskurssia täydentävän teorian itsenäisen hyppääjän tarpeisiin saakka. Harjoitteita olivat esimerkiksi päävarjon kuvun irrotus ja siihen liittyvät varavarjotoimenpiteet, tehovarjon pakkaaminen, ensiapu, varavarjon pakkaus ja painelaukaisin (tässä vaiheessa ainoa varolaukaisin oli päävarjohon asennettava tšekkiläisvalmisteinen KAP-3).

II HARJOITUSTEN JA OPPITUNTIEN SUORITUSAJAT JA -JÄRJESTYS

1. <u>O</u> Kurssin avaaminen (kts. kohta V A.1.)	45 min
2. <u>O</u> Lsvhyppyjä koskevat määräykset (kts.kohta V A.2.)	45 min
3. <u>H</u> Varusteiden tarkastus (kts. kohta V B.1.)	30 min
4. <u>H</u> + <u>lsvh</u> n:o 1. (harj.veto) (kts.kohta IV A.1.)	4 t
5. <u>O</u> Kuvun käsittely ja maahantulo (kts. kohta V A.3)	45 min
6. <u>O</u> Painelaukaisin (kts. kohta V A.4.)	45 min
7. <u>H</u> Painelaukaisin (kts.kohta V B.2.)	45 min
8. <u>O</u> Vapaa putoaminen (kts. kohta V A.1.)	45 min
9. <u>H</u> + <u>lsvh</u> n:o 2 (2-3 s) (kts.kohta IV A.2.)	4 t
10. <u>O</u> Vaaratilanteet ja varavarjon käyttö (kts.kohta IV A.6.)	45 min
11. <u>H</u> Ensiaputoiminta (kts. kohta V B.3.)	2 t
12. <u>H</u> + <u>lsvh</u> n:o 3 (3-5 s) (kts. kohta IV A.3.)	4 t
13. <u>H</u> + <u>lsvh</u> n:o 4 (5-7 s) (kts. kohta IV A.4.)	4 t
14. <u>H</u> + <u>lsvh</u> n:o 5 (10 s) (kts.kohta IV A.5.)	4 t
15. <u>O</u> Mittariston käyttö ja taulukot (kts.kohta IV A.7.)	45 min
16. <u>H</u> + <u>lsvh</u> n:o 6 (12 s) (kts. kohta IV A.6.)	4 t
17. <u>H</u> + <u>lsvh</u> n:o 7 (15 s) (kts. kohta IV A.7.)	4 t
18. <u>O</u> Tehovarjo (kts. kohta V A.8.)	45 min
19. <u>H</u> Tehovarjon pakkaus (kts. kohta V B.4.)	2 t
20. <u>H</u> + <u>lsvh</u> n:o 8 (20 s) (kts. kohta IV A.8.)	4 t
21. <u>O</u> Sääoppä ja uloshyppypaikan määrittäminen (kts.kohta IV A.9.)	1 t 30 mi
22. <u>H</u> + <u>lsvh</u> n:o 9 (20 s) (kts.kohta IV A.9.)	4 t
23. <u>H</u> Varavarjon pakkaus (kts. V B.5.)	2 t
24. <u>H</u> + <u>lsvh</u> n:o 10 (30 s) (kts.kohta IV A.10.)	4 t
25. <u>H</u> + <u>lsvh</u> n:o 11 (30 s) (kts.kohta IV A.11.)	4 t
26. <u>H</u> + <u>lsvh</u> n:o 12 (30 s) (kts.kohta IV A.12.)	4 t
27. <u>H</u> + <u>lsvh</u> n:o 13 (30 s) (kts.kohta IV A.13.)	4 t
28. <u>H</u> + <u>lsvh</u> n:o 14 (30 s) (kts.kohta IV A.14.)	4 t
29. <u>H</u> + <u>lsvh</u> n:o 15 (30 s) (kts.kohta IV A.15.)	4 t
30. <u>O</u> Kilpailuhyppääminen, relativihyppääminen (kts.kohta V A.10)	45 min
31. <u>H</u> + <u>lsvh</u> n:o 16 (40 s) (kts.kohta IV A.16.)	4 t
32. <u>O</u> Näytöshypyt, pimeähypyt (kts.kohta V A.11.)	45 min
33. <u>O</u> Varjon huolto (kts.kohta V A.12.)	45 min
34. <u>H</u> + <u>lsvh</u> n:o 17 (50 s) (kts.kohta IV A.17.)	8 t
35. <u>H</u> + <u>lsvh</u> n:o 18 (50 s) (kts. kohta IV A.18.)	
36. <u>O</u> Kuvun päästäminen (kts.kohta V A.13.)	45 min
37. <u>H</u> Kuvun päästäminen (kts.kohta V B.6.)	1 t

Harjoitusten ja oppituntien suoritusjärjestys ja oppituntien sekä harjoitusten limittäminen esitetään oheisessa taulukossa.

Ohjeen laatija Laitinen oli Laskuvarjojääkärikoulun hyppykoulutusosaston johtaja, joka saattoi hyödyntää omaa ammattiosaamistaan myös LuKT:n jäsenenä ja sen hyödyksi.

Yhteistyö laskuvarjojääkäreiden kanssa kohosi uusiin sfääreihin Laitisen myötä. Hän tuli tästä eteenpäin antamaan mittavan, luultavasti ylittämättömän panoksen suomalaiselle laskuvarjourheilulle, erityisesti kilpailu- ja valmennustoiminnassa, koulutuksessa ja LuKT:n määräys-työskentelyssä.

Harj.n:o	Pudotus- korkeus m	Vapaa putoam/s	Varjo	Huom.
1.	600	-	alkeis	harj.veto
2.	800	2-3	"	
3.	800	3-5	"	
4.	900	5-7	"	
5.	1100	10	"	
6.	1200	12	"	mittaristo
7.	1400	15	"	
8.	1600	20	tehovarjo	360° käänn. asenn.palautt.
9.	1600	20	"	delta ja liuku
10.	2100	30	"	ryhmähyppy
11.	2100	30	"	360° käänn.
12.	2100	30	"	selkästab.
13.	2100	30	"	takavoltti
14.	2000	30	"	vaakakierre
15.	2000	30	"	MM-sarja
16.	2500	40	"	liuku
17.	3000	50	"	läh.harj.
18.	3000	50	"	
19...				hm:n harkinnassa

Yhteenveto koulutusohjelmaan kuuluvista hyppyharjoituksista. Kukin hyppyharjoitus kuvattiin ohjelmassa tarkoin.

Toinen samoihin aikoihin valmistunut koulutusohjelma liittyi entisten laskuvarjoajäkärien koulutukseen siviilihyppyihin. LJK:ssa hyppykoulutuksen saaneita entisiä jääkäreitä saapui jonkin verran kerhoihin jatkaamaan hyppyharrastustaan. Jonkinasteinen ongelma oli, että laskuvarjoajäkärikoulun koulutus ei antanut valmiuksia hyppäämään pikkukoneista ja ohjattavalla urheiluvarjokalustolla. Maahantulo ja varavarjon

käyttö entisillä jääkäreillä oli toki hyvin hallinnassa, mutta juuri uloshyppytekniikka oli tärkeä ja suuressi turvallisuuteen vaikuttava ongelma. Kerhoissa näiden ex-jääkäreiden integroiminen urheiluhyppääjän maailman oli ilmeisen kirjavaa.

Ongelman korjaamiseksi sotilashyppykoulutuksenkin saanut laskuvarjotoiminnanohjaaja **Eero Kausalainen** valmisteli ja koulutuskomitea hyväksyi ohjeen, jonka avulla kerhot voisivat yhdenmukaisella tavalla "tyyppikouluttaa" entiset laskuvarjoajäkärit siviilihyppytoimintaan. Ohjelma liittyi suoraan LuKT:n puheenjohtajan edellisenä syksynä laatimaan alkeiskoulutusohjelmaan siten, että siinä mainittiin ne alkeiskoulutusohjelman kohdat, jotka voidaan katsoa hyväksytyksi laskuvarjoajäkäriin koulutuksen perusteella ja mistä aiheista on annettava lisäkoulutusta.

Yhteistyö ilmailuliiton ja puolustusvoimien kesken sujui loistavasti, joskus epäilemättä paremmin, kuin puolustusvoimat tiesikään. Laitisen koulutusohjelma viipyi eri vaiheissa odotettua kauemmin ja se piti saada valmiiksi hyppykauden alkuun. Tähän aikaan ilmailuliitto monisti jakelumateriaalinsa vahasmonisteina, jossa teksti kirjoitetaan silkkipaperin suojaamalle vahalevyille, vahakselle, ilman värinauhaa olevalla kirjoituskoneella. Vahas asennettiin monistuskoneeseen, jossa tulostusjälki syntyi painomusteen kulkeutuessa monistuspaperille vahaksessa olevien kirjasinjälkien kautta.

Pilkuntarkkana miehenä Laitinen halusi itse tarkastaa vahokset ennen niiden monistamista. Kiire painoi päälle, vahaksia oli hidasta lähettää postissa ja ne saattaisivat vaurioitua.

Mahdetaanko tässä kuljettaa vahaksia? Kuljetuslentolaivueen keskiraskas helikopteri MI-8. Kuva: Eero Kausalainen

Toimitustavan voi nyt kertoa, kun asiasta on jo 45 vuotta ja kaikki asianosaisetkin ovat eläkkeellä... Laitinen oli tarkastanut työpaikallaan Utissa vahokset, jotka piti toimittaa

ilmailuliittoon monistusta ja jakelua varten. Kun laskuvarjotoiminnanohjaaja ja Laitinen keskustelivat asiasta, Laitinen keksi, että tässä olisi ilmakuljetuksen paikka. Utin Kuljetuslentolaivueen keskirasakas MI-8 helikopteri sattui olemaan tulossa käymään Santahaminassa puolustusvoimien tehtävissä. Laitinen antoi tarkastetut vahakset helikopterimiehille. Kun sotaväki oli hoitanut tehtävänsä Santahaminassa, sieltä soitettiin ilmailuliittoon, että ”...nyt se tulee!” Laskuvarjotoiminnanohjaaja kirmaisi ulos toimistostaan Malmin kentän asematasolle. Hetken kuluttua helikopteri jyristi paikalle ja laskeutui. Mekaanikko tuli ulos kopterista, luovutti vahakset, tervehti sotilaallisesti vastaanottajaa, jonka jälkeen hän nousi uudelleen kyytiin ja kopteri jatkoi kotimatkaansa Uttiin.

Suomen Ilmailuliitto ry, LuKT: Ohje 1.3. Laskuvarjojääkäriin koulutus siviilihyppyihin, 3.5.1976

Eero Kausalainen 11.1.2021

Suomen Ilmailuliitto ry, LuKT: Ohje 1.2. Laskuvarjohyppääjän jatkokoulutusohjelma 24.3./7.4.1976

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 17.2.1976, LuKT 1/76, 7.2.1976

Kerhotoimintaa talvella

Luonnollisista syistä laskuvarjourheilua harrastettiin pääsääntöisesti kesällä, kun ilmat olivat lämpimiä, päivät pitkiä ja valoisia ja hyvän sään todennäköisyys melko suuri. Aina on kuitenkin ollut niitä kiihkeämpiä harrastajia, joita hyppyriippuvuuden aiheuttamat vieroituserit pakottavat etsimään helpotusta – talvellakin. Ei pysty odottamaan kevääseen...

Vasemmassa kuvassa tuleva hyppymestari Martti Vieru aloittaa hyppyuraansa, menossa toinen hyppy Turussa helmikuussa 1974.

Alavasemmalla kuva samasta kerhosta. Arto Mattila valmistautumassa talviselle pakkolaukaisuhypylle Turussa 1974. Kuvat: Martti Vieru

Talvihyppääminen oli kovien miesten ja naisten puuhaa vielä 1970-luvulla, jolloin hyppykoneissa ei ollut hypyn hyppylenon aikana kiinni pidettävää ovea. Ovipielessä saattoi olla virtauslista, jonka piti ohjata pahin ilmavirtaus oven ohi. Ei kovin paljon ohjannut. Historiahepulla on eläviä muistikuvia, miltä tuntuu, kun on kaksikymmentä astetta miinusta ja oma

paikka konekuormassa sattuu oviaukon kohdalle. On pakko sanoa mielensäpahoittajaa mukaillen: *Kyllä ei ennen ollut paremmin...*”

Talvihyppytoimintaa Malmilla 7.3.1976. Kuvassa helsinkiläinen relativijoukkue Sapelit: Matti Karttunen, Ahti Honkanen, Kari Hallikainen ja Lauri Oksanen). Kuva: Jorma Öster via Lauri Oksanen

Talvitoimintaa Imatran Ilmailukerhossa Immolassa maaliskuu-huhtikuussa 1976. Oikealla Pauli Aitala. Kuvat: via Olli Halonen

Lauri Oksanen: valokuvakokoelma
 Imatran Ilmailukerhon valokuvakokoelma
 Martti Vieru: valokuvakokoelma
 Eero Kausalainen 11.1.2021

Laskuvarjohiihtäjät taas maailmalla

Para-Ski World Cup järjestettiin Etelä-Ranskan Courchevel’issa 4.-11.4.1976. Vaikka kysymyksessä oli maailmancup ja sitä kautta FAI:n kilpailukalenteriin kuuluva kilpailu, ei sitä LuKT:n puolella noteerattu kovin totiseksi tapahtumaksi. Mitään karsintaa ei ollut ja matkaa saattoi lähteä kuka vain, jos oli rahaa maksaa omat kulut. Koska kysymys oli FAI-tapahtumasta, ilmoittautuminen piti tietenkin hoitaa FAI:n jäsenjärjestön ilmailuliiton kautta. Myös joukkueenjohtajan valinta tapahtui laskuvarjourheilun keskustoimikunnassa melko kepeästi. Yksi halukas oli. **Antero Takkala** kelpasi LuKT:lle, joka hyväksyi hänet vuoden 1976 ensimmäisessä kokouksessa sanamuodolla: *”LuKT:n puolesta ei ole esteitä, mikäli joukkue hyväksyy Takkalan johtajakseen.”*

Ja eivät ne oikeasti mitään laskuvarjohiihtäjiä olleet, vaikka otsikossa niin väitettiin. Tässä kilpailussa, samoin kuin tässä historiatarinassa aikaisemmin kuvatulla kilpailumatkalla, kilpailulajeina olivat suurpujottelu suksin – siis mäenlasku, joka ei ole hiihtoa - ja tarkkuushyppy ilman suksia. Kilpailu oli yhdistetty, mutta molemmissa osalajeissa jaettiin myös palkinnot.

Suomen Para-Ski joukkue Para-Ski Maailmancupissa, Ranskan Courchevelissa 1976. Joukkue vierailmassa matkan varrella ilmailumuseossa. Kuvassa joukkueen hieroja (vasemmalla, Rautiaisen kaveri), Timo ”Tiksa” Rautiainen, Mikko Närhi, Risto Kivisalo ja joukkueenjohtaja Antero Takkala. Kuva: Mikko Närhi

Suomella oli sääntöjen mukaan oikeus lähettää kilpailuun kolmen miehen joukkueen ja yhden naiskilpailijan. Joukkue muotoutui jotenkin, sitä ei LuKT päättänyt. Ilmeisesti Antero Takkala kokosi joukkueen mahdollisesti kiinnostuneista, jotka puolestaan hyväksyivät Andrén joukkueenjohtajakseen.

Suomen tiimin kokoonpano oli Antero Takkala joukkueenjohtajana ja kilpailijoina **Timo Rautiainen**, **Mikko Närhi** ja **Risto Kivisalo**. Antero Takkala, kokenut kisakonkari, oli erinomainen joukkueenjohtaja. Oli erinomainen myös siinä suhteessa, että kohtuuden ystävän ja tiukan urheilumiehen Takkalan johtamassa joukossa ei esiintynyt samanlaista viinan läträystä, kuin edellisellä Para-Ski reissulla. Joukkueen mukana oli myös yllä olevassa valokuvassa näkyvä ”hierojaksi” esitelty mies, joka oli ilmeisesti kisaturistiksi mukaan lähtenyt Timo Rautiaisen kaveri.

Suomen Para-Ski joukkue Para-Ski Maailmancupissa, Courchevel, Ranska 1976. Mikko Närhi Papillon varjollaan finaaliissa hulppeissa alppimaisemissa. Kuva: Mikko Närhi

Matka toteutettiin sitä varten vuokratulla Volkswagen Kleinbussilla. Kukin toimi vuorollaan kuljettajana. Matkan varrella yövyttiin kerran.

Kilpailumenestyksestä ja kisatapahtumista Mikko Närhi kertoi näin:

”Hypyt suoritettiin komeissa maisemissa. Maalialue sijaitsi vuorella 2 300 metrin korkeudessa. Alppimaista olevat kilpailijat olivat kansallisen tason laskijoita ja osallistuivat maittensa mestaruuskisoihin. Timo Rautiainen oli tasaväkinen laskija verrattuna Alppien kavereihin. Me muut olimme laskuissa häntäpäässä.

Oli siellä muitakin kehnompia laskijoita. Havaijilta kotoisin oleva kaveri kysyi, ketkä lähtevät laskuun hänen jälkeensä ja ilmoitti, että hänet voi ohittaa laskun aikana, hän kyllä väistää...”

Matkasta ei ole kirjoitettu kisa-artikkelia tai selvitystä LuKT:lle tai mihinkään muuallekaan. Edellä kerrotut tiedot perustuvat Mikko Närhin kertomukseen, sähköpostiviesteihin vuonna 2020 sekä valokuviin. Matkassa mukana olleen Risto Kivisalon etunimeä ei Närhi muistanut. Se varmistui Historiahepun muistin ja SIL:n luettelosta myönnetyistä laskuvarjoluokista. Nimeä ei löytynyt mistään muusta lähteinä käytettävissä olleista dokumenteista (esim. näiden vuosien SM-kisatulokset).

Tämän vuoden LuKT:n kilpailukomitean pöytäkirjatkin, joista nimi ja muitakin tietoja saattaisi löytyä, ovat niin hyvässä tallessa Suomen Ilmailumuseolla, että niitä ei ole etsinnöistä huolimatta löytynyt.

Suomen Para-Ski joukkue Para-Ski Maailmancupissa, Courchevel, Ranska 1976. Maalialue 2 300 metrin korkeudessa. Maalialueella Timo Rautiainen (edessä) ja Mikko Närhi. Kuva: Mikko Närhi

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 2.12.1975: LuKT 8/1975, 23.11.1975

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 17.2.1976: LuKT 1/1976, 7.2.1976

Mikko Närhi 27.11.2020

Mikko Närhi: sähköpostit 20.1.2020 ja 3.12.2020

Mikko Närhi: valokuvakokoelma

TYTTÖ HYPPÄÄJÄT

Ilmailun huhtikuun 1976 numerossa oli artikkeli ”Tyttöhyppääjät”. Sen ingressissä eli johdanto-osassa todettiin:

”Naispuolinen laskuvarjohyppääjän lupakirjan omistaja on näihin aikoihin asti ollut harvinaisuus. Suomen Laskuvarjokerhon kiivaasti pyörinyt koulutusmylly on parin viime vuoden aikana kuitenkin jauhanut montakin uutta lupakirjatyttöä.”

Tämän laskuvarjohistorian kirjoittamisen aikoihin 2020-luvulla on eri medioissa ja julkisessa kielenkäytössä kiinnitetty paljonkin huomiota sukupuolittuneeseen sanastoon ja kielenkäyttöön, joka on usein tiedostamatonta tai - onneksi nykyään vähenevässä määrin - tiedostettua. Nykylukija varmaan kohottelisi kulmakarvojaan lukiessaan ilmailun kirjoitusta, jonka tärkein motiivi tuntui olleen se, että hei: jopa naisetkin voivat hypätä laskuvarjolla.

On tietenkin totta, mitä kirjoituksessa kerrotaan, että naisia oli lupakirjahyppääjien joukossa ollut varsin vähän, mutta SLK:n ”...*kiivaasti pyörinyt koulutusmylly*” oli parantanut tilannetta. Artikkelissa esiteltiin seitsemän naista, joista neljällä oli ollut laskuvarjohyppääjän lupakirja jo useampia vuosia ja kolme heistä oli aloittanut laskuvarjourheilun edellisenä vuonna ja saanut lupakirjansa samana tai seuraavana vuonna. Suomen Laskuvarjokerhossa oli samaan aikaan jäsenenä kaikkiaan 29 naista.

delleen Pilatukseen ja oli jo silloin huolestunut, kuinka spiraalitesti tulisi onnistumaan ja minkälainen varjo olisi järkevintä hankkia.

Tällä hetkellä Annella on kohta 100 hyppyä täynnä ja suurin osa niistä pitkiä pudotuksia. Viikonlopun viettoon kuuluu erottamattomasti ponkaisu parin tuhannen metrin korkeudella taivaalle. Anne

hittua omanarvontuntoa ja luonnollisen pelkonsa kanssa kamppailevaa minää.

Kolmas uusista lupakirjatyttöistä on Ritva Tikkanen. Hän on hypännyt jo useampia vuosia, mutta kertoo koko toiminnan alussa tapahtuneen ihan huvin kannalta: kerholla oli hyvä henki ja hyppääminen antoi jännittävää vaihtelua arkirutiiniin. Lupakirja ei vie-

Ote artikkelista, Kuvassa Anne Kaukoranta, yksi artikkelin ”tyttöistä”. Kuva: Seija Salonen

Kirjoitus tietenkin heijasteli omaa aikaansa. Kuten olemme näissä historiatarinoissa jo useita kertoja nähneet, media oli kiinnostunut laskuvarjolla hyppäävistä naisista, koska se ilmeisesti koettiin jotenkin eksoottiseksi. Laajimpia artikkeleita oli nähty erityisesti naisille suunnatuissa aikakauslehdissä. Kirjoituksen motiivi juuri ilmailulehdessä julkaistulle artikkelille ei historiahepulle varmuudella avautunut vuonna 1976 - eikä vielääkään. Yhtenä ajatuksena voisi tietenkin ajatella, että tällainen kirjoitus saattaisi innostaa enemmän naisia hienoon harrastukseen ja kenties myös voimaannuttaa siinä jo olevia.

Kirjoituksen päähuomio kohdentui kolmeen vasta valmistuneeseen lupakirjahyppääjään, joiden keskuudessa kirjoituksen mukaan heräsi haaveita tyttöjen yhteisiin hyppysuorituksiin:

”Keväällä -75 SLK:ssa vallinneen valtavan hyppyinnostuksen seassa muutama tyttökin pääsi itseaukaisuhyppyihin asti ja haaveili ”Sitruunapippureista”, tyttöjengistä, joka tekisi tähtiä Amerikan malliin....”

Kirjoitus oli sinänsä mukavaa luettavaa mukavista hyppy- ja kerhokavereista. Se kertoi heidän ajatuksiaan hyppytoiminnasta sekä esitteli hyppääjänaisten ajatuksia ”urakehityksestä” hyppytoiminnassa.

Mielensäpahoittajaa jälleen vääristellen lainatakseen Historiaheppu toteaa, että ”...*kyllä ei ennen ollut paremmin!* Naisia oli mukana merkittävästi vähemmän, kuin nykyään. Tämän historiakirjoituksen syntymisen aikoihin laskuvarjourheilu lienee ainakin Suomessa tasa-arvoisin ilmailumuoto, jossa naisia on määrällisesti enemmän, kuin missään muussa lajiryhmässä. Naisia on myös ollut paljon kerhojen ja jopa entistä LuKT:aa vastaavan laskuvarjotoimikunnan puheenjohtajana.

Suomessa ei ole lyhyttä 1980-luvun poikkeusta lukuun ottamatta ollut naisten sarjaa SM-kilpailuissa. Poikkeuksen saivat aikaan muutamat kokeneet mieshyppääjäkonkarit, jotka vaativat naisille omaa sarjaa naisille epäreilun kilpailun vuoksi. Epäreilu kilpailu ei tainnut olla koko totuus, sillä todellinen syy taisi olla **Sinikka Nieminen**, joka alkoi näyttää kovillekin miehille närhen munat, kuten sanonta kuuluu, ja kivuta palkintosijoille. Ja selvyuden vuoksi: sanonta ei viittaa oululaisiin hyppääjäveljeksiin. Eihän se passannut, että nainen olisi voittanut miehiä. Siksi heille piti saada oma sarja: kilpailkoot keskenään...Tasa-arvoa on lisännyt erityisesti 1970-luvulla lajikirjoon tullut relatiivi eli muodostelmahyppääminen, jossa tyypillisesti on hypätty Suomessakin lajin alusta alkaen pääsääntöisesti ilman sukupuolierottelua.

Ilmailu 4/1976

Eero Kausalainen 15.1.2021

Onnettomuus Kuopion lentoasemalla

Kuopion lentoasemalla sattui koulutushypyllä 24.4.1976 onnettomuus, jossa tapahtumien kulku selvisi pian, mutta varsinainen onnettomuuteen johtuneen tapahtumasarjan, päävarjon vajaatoiminnan alkusyy, jäi teoreettisen tarkastelun varaan. Kuopion Ilmailuyhdistyksen koulutustoiminnassa sattuneessa onnettomuudessa menehtyi 21-vuotias oppilashyppääjä itseaukaisuhypyllä 800 metrin korkeudesta. Tämä oli oppilaan neljästoista hyppy, takana oli yksitoista pakkolaukaisuhyppyä ja kolme itseaukaisua.

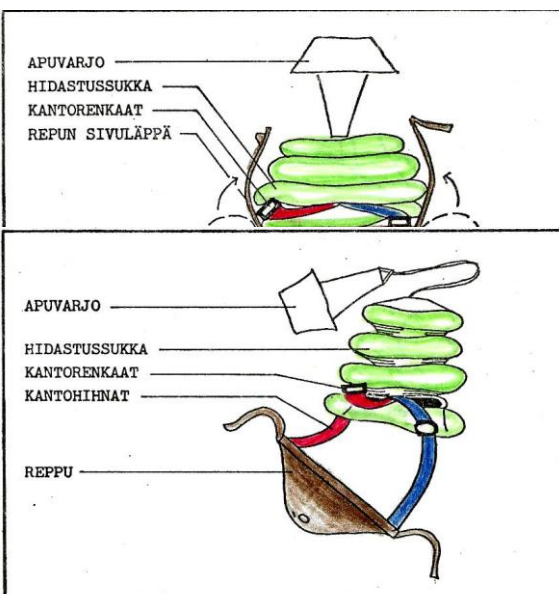
Päävarjoon oli asennettu KAP-3 P tyyppinen varolaukaisin, mutta sillä ei ollut onnettomuuden kannalta merkitystä, koska hyppääjä avasi itse päävarjon repun. Varusteissa ei todettu sellaista vikaa tai puutetta, joka olisi aiheuttanut onnettomuuden.

Ilmailuhallitus nimitti tutkijalautakunnan puheenjohtajaksi kokeneen helsinkiläisen hyppääjän **Ralf Norran**, jolla oli jo entuudestaan kokemusta muutaman aikaisemman onnettomuuden tutkinnasta. Tutkijalautakuntaan kuului myös poliisijäsen **Kari Rantanen**, koska samalla tehtiin kuolemansyyn tutkinta. Onnettomuustutkinnan alkuvaiheessa lautakuntaa avusti myös ilmailuhallituksen vakituinen onnettomuustutkija **Esko Lähteenmäki**.

Tutkimuskertomuksen mukaan hyppääjän uloshypyn jälkeinen ilma-asento oli oikeaoppinen X-asento. Hänen vedettyään molemmat kädet sisään laukaisua varten, hänen asentonsa kallistui oikealle kyljelle ja pää painui alaspäin. Uloshypystä laukaisuun kesti noin kaksi sekuntia.

Laukaisun jälkeen päävarjo alkoi kehittyä suoraksi normaalin näköisesti. Apuvarjo veti hidastussukan suoraksi ja punokset lähtivät purkautumaan kumilenkeistään sukan alapäässä. Punokset purkautuivat kuitenkin vain osittain, jolloin päävarjon kehittyminen pysähtyi ja suoristunut kupu jäi edelleen hidastussukan sisään. Tässä vaiheessa hyppääjä oli kääntynyt pystyasentoon.

Pudottuaan edelleen 5-7 sekuntia X-asennossa hyppääjä veti molemmat kätensä sisään ja laukaisi varavarjon. Sen kupu oli noussut näkyviin siten, että sen ylin osa ulottui päävarjon sukan alaosan korkeudelle. Alin osa kuvusta oli ensin hyppääjän rinnan korkeudella, mutta nousi hypyn loppuvaiheessa kokonaisuudessaan hyppääjän pään yläpuolelle. Varavarjon kupu ei kehittynyt. Laskuvarjot eivät missään vaiheessa olleet sekaantuneet toisiinsa. Varavarjon kantopunokset olivat kokonaan purkautuneet kumilenkeistään.

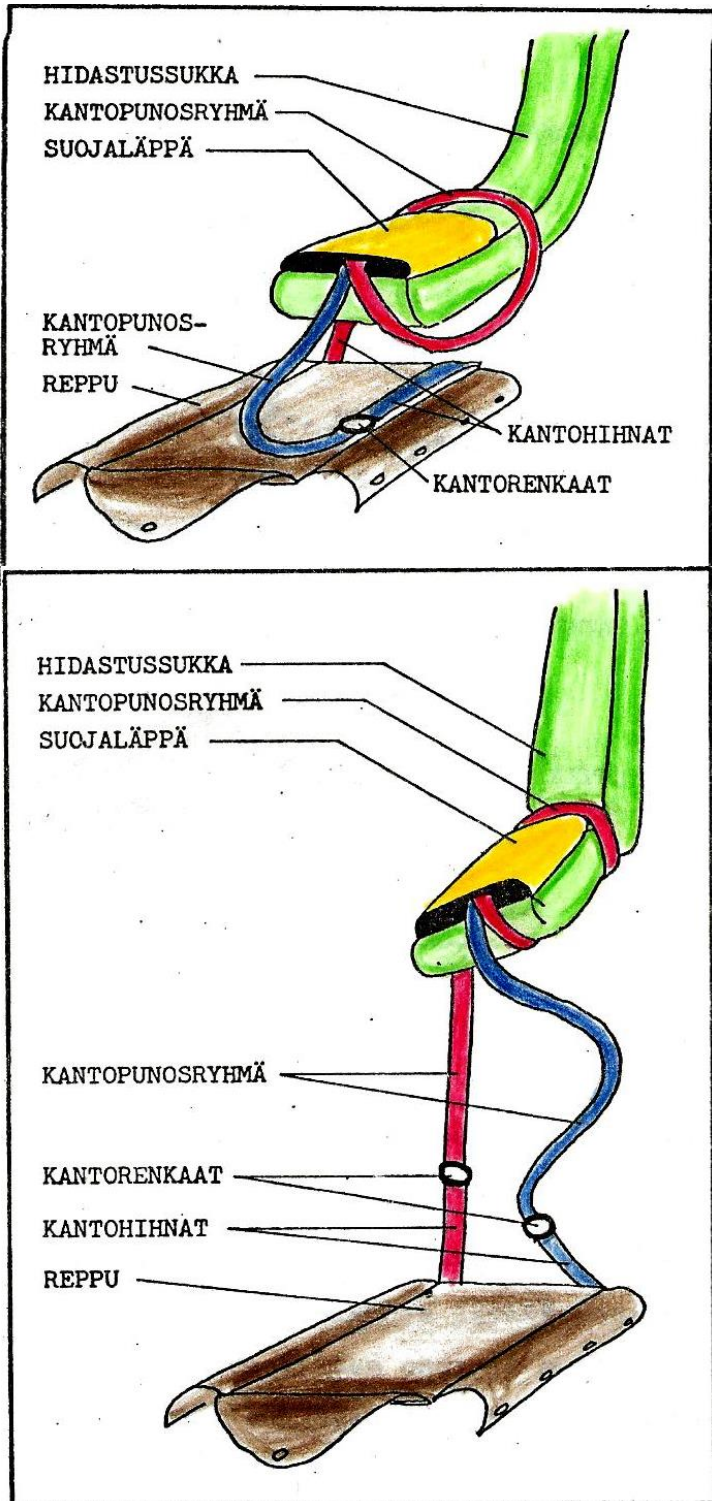

Päävarjon vajaatoiminnan syytä ei pystytty varmuudella selvittämään. Tutkijalautakunta päätyi esittämään eräänä mahdollisena tapahtumaketjuna seuraavaa:

Hyppääjän avattua päävarjon repun sandumit vetivät repun läpät sivuille, jolloin apuvarjo pääsi ponnahtamaan ilmapirtaan. Oikeaoppisessa laukaisuasennossa hyppääjä olisi ensimmäisen kuvan esittämällä tavalla vatsa ilmapirtaa kohti.

Onnettomuushypyllä hyppääjä kuitenkin kallistui oikealle, pään painuessa samalla alaspäin. Tutkijalautakunta arveli, että kallistumisen vuoksi ilmapirta on saattanut nostaa laskoksilla olevan

hidastussukan irti ja ulos päävarjon repusta viereisen kuvan osoittamalla tavalla.

Jos punoksia niputettaessa kumilenkkeihin, niitä ei ole punostettu kokonaan, vaan kantohihnojen päähän on jäänyt tarpeettoman pitkä osa punoksista sitomatta, saattavat molemmat saman puolen kantohihnat painua hidastussukan laskosten väliin reppua suljettaessa.

Tutkijalautakunta arveli mahdolliseksi, että toisen puolen kantohihna ja punosnippu on saattanut pyörähtää hidastussukan päälle hidastussukan noustessa myytyä hypääjän repusta.

Apuvarjon alkaessa vetää hidastussukkaa suoraksi, on sen punosnippujen vuoksi jäykkä alaosa saattanut pudota hetkeksi takaisin repun pohjalle, jossa vaiheessa kantohihna ja toinen punosnippu ovat voineet hypääjän kallistuksen vuoksi sivusta tulleen ilmavirran ansiosta pyörähtää sukan jäykemmän alaosan yläpuolelle kolmannen kuvan osoittamalla tavalla.

Kun apuvarjo on vetänyt hidastussukan suoraksi, arvellaan sukan yläpuolella olleen punosnipun lukkiutuneen sukan jäykemmän punostusalueen yläpuolelle vasemmalla olevan kuvan tapaan.. Punosnippu ei teorian mukaan ole päässyt luiskahtamaan punostusta suojaavan läpän ohi.

Putoamisen aikana hypääjä pyöri hiljaa, mikä aiheutti punoksiin kierrettä. Lopputuloksena oli viimeisessä kuvassa näkyvä lukkiutuma.

Tutkijalautakunnan mielestä kuvasarjan esittämä lukkiutuma on voinut johtua kantohinojen virheellisestä asettamisesta ja punoksiin mahdollisesti punostamatta jääneestä osasta. Toisaalta tutkijalautakunta painottaa, että lukkiutuma ja tapahtumasarja on sen mukaan mahdollinen myös ilman pakkausvirhettä.

Tutkimuksissa ei saatu selville, miksi varavarjo ei kehittynyt. Se oli laukaistu 500-600 metrin korkeudessa. Sen kupu oli noussut yhtenä mytynä ylöspäin päävarjon suorana olleen sukan vieressä niin, että se ylin osa oli ulottunut sukan puolivälin tasalle ja alin osa hyppääjän rinnan korkeudella.

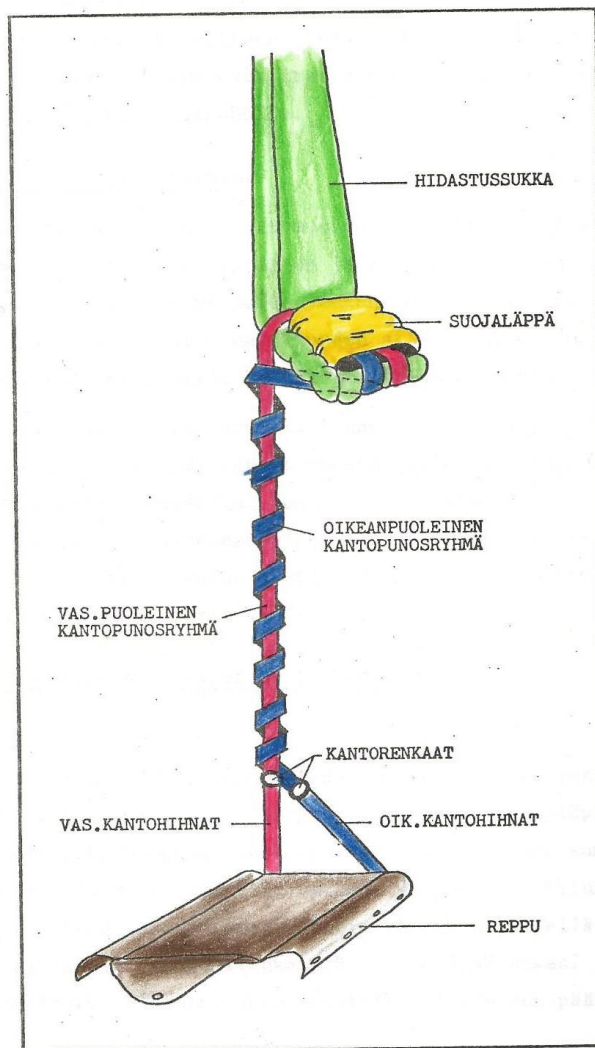
50-100 metrin korkeudessa kupu sai osittain ilmaa, mutta ei kuitenkaan kehittynyt. Mitään selkeää syytä varavarjon avautumattomuudelle ei löytynyt. Eräinä mahdollisuuksina tutkijalautakunta esitti kuvun huippulengin tai jonkun punoksen takertumista varavarjon päätysandomin kiinnitysoukkuun tai varavarjoon sandomin alle kiinnitettyyn puukkoon. Myös takertumista jompaan kumpaan päävarjon olkalukkuun pidetään mahdollisena. Toisen olkalukun kansi oli auki, mutta ei tiedetä, missä vaiheessa se on avattu tai avautunut.

Onnettomuus oli poikkeuksellinen tapahtumasarja, jossa monet yksittäiset tekijät näyttävät yhdessä aiheuttaneen onnettomuuteen johtaneen tapahtumasarjan.

Tässä, kuten monissa aikaisemmissa hyppyonnettomuuksissa tutkijalautakunta totesi joitakin virheitä tai laiminlyöntejä, joilla ei kuitenkaan ollut vaikutusta onnettomuushyppyyn tai sen kulkuun. Onnettomuushyppyllä toiminutta hyppymestaria, vaikka hän oli ”ikiaikainen kuopiolainen”, ei ollut merkitty kouluttajaksi kerhon koulutuslupaun. Toinen havainto liittyi vähäiseen virheeseen laskuvarjon asiakirjoissa: oli merkitty väärä valmistaja.

Edellä esitetty perustuu tutkimuskertomuksessa esitettyihin teorioihin ja arviointeihin, joita ei kuitenkaan voitu varmuudella todentaa. Tutkijalautakunnan kirjaama onnettomuuden syy kuitenkin perustui todettuihin tosiasioihin:

”Hyppääjän laukaistua päävarjon kaltevassa asennossa hidastussukan alaosa lukkiutui ja kupu jäi hidastussukan sisään. Hänen laukaistuaan varavarjon osa kuvusta jäi häneen kiinni. Hyppääjä ei ilmeisesti tehnyt mitään auttaakseen varavarjon kuvun kehittymistä. Hypyn loppuvaiheessa varavarjon kupu irtosi hyppääjästä jäaden kuitenkin aukeamatta.”

Tämä oli kahdeksas kuolemaan johtanut hyppyonnettomuus järjestäytyneen laskuvarjourheilun hyppytoiminnan alkamisesta vuonna 1962. Edellinen kohtalokas onnettomuus oli sattunut kolme vuotta aikaisemmin. Vuonna 1973 sattui kaksi kuolemaan johtanutta onnettomuutta.

Ilmailuhallitus: Tutkimuskertomus; Laskuvarjohyppyonnettomuus Erkki Olavi Kiljander, Kuopion lentoasema 1976-04-24

Ookkonä Oulusta, hyppääkkönä turbosta?

OLK:n alkuvaiheissa sillä oli ollut hyppykoneina Fairchildia, niiden jälkeen pienempiä Cessnoja vuoteen 1974 saakka. OLK:n laajeneva toiminta, erityisesti savuhyppääjien ja kaluston kuljettaminen, edellyttivät tehokkaampaa konekapasiteettia, joten ostettiin ”suoraan pakasta” Cessna 206, OH-CGB.

Alkuvuonna 1976 kerhosta tuli harvinaisuus laskuvarjokerhojen joukossa, koska sillä oli käytössään peräti kaksi lentokonetta. OLK osti ”kaksi-nolla-kuutosen” rinnalle toisen koneen, Cessna 172, tunnukseltaan OH-CSI. Tämä kone jäi kuitenkin lyhytikäiseksi, koska se kärsi kesän aikana totaalisen tuhon Haapavedellä.

”Vähän käytetty Cessna 172 myydään eniten tarjoavalle...” OH-CSI selällään Haapavedellä. Kuva: via Raimo Karhu

Toukokuussa 1976 OLK osti suuremman hyppykoneen pieneksi käyneen Cessna 206:n tilalle. Uusi kone tuli samalta tehtaalta, mutta oli varustettu turbomootorilla: Cessna 207, tunnukseltaan OH-CGZ.” ”Onnikaksi” ristitty kone otti seitsemän hyppääjää, entinen 206 yhden hyppääjän vähemmän. Turboahdetun moottorin ansiosta korkeatkin keikat onnistuivat. Sellaisesta kertoo oululainen pitkän

linjan hyppääjä ja hyppymestari **Raimo Karhu** julkaisemattomassa muistelukirjoituksessaan *”Minun tieni laskuvarjohyppääjäksi”*:

*”Eräs harvinaislaatuinen suoritus, jonka tein, on hyppy 6 000 m korkeudesta. Ensimmäinen sellainen tehtiin 2.10.1976 pilottina tietysti ”Cöötti” **Ervasti**, hyppykoneena C-207 joka saatiin Ouluun 1.5. C-207 oli turbokone, jossa oli happijärjestelmä, joka mahdollisti yli 4000 m:n hypyt, aina sinne 6 km:iin asti. Oli aika outoa katsoa korkeusmittaria, joka näytti jo jonkun matkaa pudottuakin yli 5 km:n korkeutta.*

*Vapaata pudotusta tuolla hypyllä tuli 105”. Oululaisista pääsi 6 km:n hyppyihin neljä kaveria: Minä, **Sutinen**, [**Raimo**] **Kempainen** ja **Närhin Miki** [**Mikko**].”*

Haapavedellä romuttuneen Cessna 172:n tilalle ostettiin kesällä 1976 uusi samanlainen, paitsi että tämä uusi oli ehjä. Uuden koneen tunnus oli OH-CGF.

Oulun Laskuvarjokerhon "Turbo" Cessna 207 – "Onnikka", joka hankittiin kerholle toukokuussa 1976. Kuva: via Raimo Karhu

Oulun Laskuvarjokerho ry 1979: 10 vuotta laskuvarjourheilua Pohjois-Suomessa 1969–1979
Raimo Karhu (päiväämätön, vuodelta 2005): Minun tieni laskuvarjohyppääjäksi
Laskuvarjourheilu 2/1980

Hyppyhepuilla tuhansittain hyppyjä

Ilmailu-lehden artikkelissa **Eero Kausalainen** kertoi hyppääjistä, joilla oli toukokuussa 1976 vähintään tuhat hyppyä. Kenelläkään ei vielä ollut tuhansia, mutta seitsemällä "vahvistetulla tapauksella" oli kaikilla vähintään tuhat hyppyä, yhteensä siis tuhansittain. Tätä kirjoitettaessa tammikuussa 2021 taitaa löytyä jo ainakin kaksi suomalaista, joilla on yli 10 000 hyppyä, mikä ei 46

vuotta aikaisemmin tuntunut edes mahdolliselta – eikä ainakaan Suomessa.

Tatu Soini saavutti tuhannen hypyn virstanpylvään huhtikuussa 1976. Kuva: Puolustusvoimat via Ilmailu

Ensimmäinen suomalainen tuhannen hypyn haamurajan saavuttanut oli Laskuvarjojääkärikoulussa palveleva ylikersantti **Tuomo "Tomi" Aaltonen**, joka oli tuttu mies myös siviilipuolella. Hän oli saanut ensimmäisenä suomalaisena tuhat hyppyä täyteen vuonna 1969. Näiden tarinoiden lukijoille Aaltonen on tullut tutuksi muun muassa korkeusennätyshypystä maaliskuussa 1968.

Seuraava tuhannen hypyn mies oli siviili **Antero "André" Takkala**, joka edusti tarinan kirjoitushetkellä Kuopion Ilmailuyhdistystä. Hänellä oli Ilmailu-lehden mukaan eniten hyppyjä Suomessa.

Seuraavaksi rajan saavuttivat **Harri ”Kitu” Toivonen** Tampereen Laskuvarjokerhosta ja **Reijo ”Reko” Korpinen**, myös Kuopiosta.

Tuoreempia tuhannen hypyn haamurajan ylittäjiä olivat **Tatu Soini** Laskuvarjojäkärikoulusta, moninkertainen edustushyppääjä ilmailuliiton kisajoukkueissa, Imatran Ilmailukerhon **Rauno ”Rane” Härkönen** ja **Olavi ”Enska” Kilpinen** Laskuvarjojäkärikoulusta. Myös hän oli ollut useita kertoja Suomen edustusjoukkueissa.

Huomattavaa oli, että näistä ”tuhathepuista” Soini sai lukeman täyteen 24.4.1976, Härkönen 9.5.1976 ja Kilpinen 10.5.1976. Jutun kirjoitushetkellä ilmassa leijaili tarkistamattomaksi jäänyt ilmailuhuhu, jonka mukaan myös oululainen **Tapio ”Cekkeri” Satamo** olisi toukokuussa saavuttanut tämän virstanpylvään.

Kaikki edellä esitellyt henkilöt olivat menestyneitä kilpailuhyppääjiä, joille kaikille kertyi lukematon määrä mitaleita Suomenmestaruuskilpailuissa ja kansallisia edustustehtäviä. Aaltosen kilpailu-ura tosin jäi melko lyhyeksi, mutta hänkin voitti muutaman joukkuetarkkuusmitalin 1960-luvulla.

Ilmailu 6–7/1976

Viikkosanomat N:o 13, 29.3.1968

Suomen Ilmailuliitto ry: LuKT:n pöytäkirja 29.3.1968

Suomen Ilmailuliitto ry: LuKT:n pöytäkirja 27.4.1968

Tarkastushyppymestarit koolla

Tarkastushyppymestareiksi kutsuttiin kokeneita hyppymestareita, jotka oli nimetty ottamaan vastaan uusien hyppymestarikokelaiden loppukoe mestarikurssin ja sen jälkeen tapahtuneen harjoitusjakson päätyttyä. Vaikka hyppymestarien peruskoulutus oli saatu säännölliseksi kolme vuotta aikaisemmin, oli LuKT:n hyppymestarikursseja vetäneiden mielestä tärkeää kertoa myös kokeiden vastaanottajille – joista kukaan ei ollut tässä vaiheessa itse saanut kurssimuotoista hyppymestarikoulutusta – koko hyppymestarikoulutuksen idea ja tavoitteet. Tärkeää oli myös saada palautetta näiltä hyppymestarikonkareilta.

Tässä tarkoituksessa ilmailuliitto järjesti LuKT:n puheenjohtaja **Timo Niemisen** ja laskuvarjotoiminnanohjaaja **Eero Kausalaisen** valmistelun pohjalta 8.5.1976 seminaarin tarkastushyppymestareille. LuKT oli hyväksynyt ohjelman jo maaliskuun kokouksessaan.

Seminaari järjestettiin ilmailuhallituksen neuvottelutiloissa Helsinki-Vantaan lentoasemalla. Tilaisuuden puheenjohtaja oli Nieminen. Mukana oli hänen ja toiminnanohjaajan lisäksi ilmailuhallituksen lakimies **Erkki Kannisto** (vain lakiasioihin keskittyneen asialistan kohdan ajan) ja tarkastaja (LuKT:n jäsen) **Lars Bäckström**. Ja paljon muita ei sitten ollutkaan. Siltä osin tilaisuus jäi torsoksi, vaikka laatu tässä tapauksessa kenties korvasi määrän. Toisaalta: ei saatu jaettua kaikille tarkastushyppymestareille heidän tarvitsemaansa tietoa, eikä myöskään saatu mahdollisuutta ajatusten vaihtoon kokeneiden alan miesten – tässä maailmassa miehet hoitivat tällaisen ajatusten vaihdon - maassa ei ollut tämän tason konkarinaisia. Järjestäjä- ja luennoitsijapuolen lisäksi paikalla olivat **Esa Huusari** Utista, **Harri Toivonen** (LuKT:n jäsen Tampereelta) ja **Lauri Oksanen** Helsingistä. Oksanen oli ainoa paikalla olleista, joka oli itse käynyt hyppymestarikurssin.

Koska osanottajia, tarkastushyppymestareita, puuttui paljon – olisi pitänyt olla esitelmöitsijöiden ja vetäjien lisäksi toinen mokoma henkilöitä, tilaisuuden sihteerinä toiminut laskuvarjotoiminnanohjaaja teki yksityiskohtaisen keskustelupöytäkirjan, joka jaettiin myöhemmin tarkastushyppymestareille. Ei tiedetä, jaksoivatko kaikki lukea tarkkaan 10-sivuisen teoksen.

Tilaisuuden esityslistassa oli kuusi pääkohtaa: HM-koulutuksen järjestely ja tavoitteet, kokemuksia hyppymestarikursseilta, havaintoja koulutusjärjestelmästä, hyppymestarikokeen suoritustapa, tarkastushyppymestarin asema ja vastuu sekä soveltuvuus tarkastushyppymestariksi.

Kurssia käymättömille hyppymestarikokelaiden loppukokeiden vastaanottajille oli luonnollisesti syytä esitellä hyppymestarien koulutusjärjestelmä ennen ja nyt. Aihetta esitteli LuKT:n puheenjohtaja Timo Nieminen. Koulutusjärjestelmiä oli ollut kolme, joista ensimmäinen oli käytössä vuosina 1962-1971. Tässä järjestelmässä ei ollut minkäänlaista keskitettyä hyppymestarikoulutusta, vaan koulutus tapahtui kerhossa kelpoisuuden omaavien hyppymestarien valvonnassa ja ohjauksessa. Riittäväksi katsotun harjoittelun jälkeen kerho esitti hyppymestari-kelpoisuutta. LuKT antoi lausunnon hyppymestari-kelpoisuuksista. Ilmailuhallitus myönsi kelpoisuuden vain, jos LuKT oli sitä puoltanut. Hyviä puolia tässä puhtaasti käytännön harjoittelun kautta edenneessä järjestelmässä olivat järjestelmän joustavuus, käytännönläheisyys ja halpuus. Toisaalla vaakakupissa olivat kerhojen väliset taso- ja menettelytapaerot, arvostelun vaikeudet yhteisten menettelyjen puuttuessa ja koulutuksen suppea-alaisuus.

Toinen koulutusjärjestelmä oli käytössä vuosina 1972-1974, jolloin oli jo käytössä keskitetty, noin viikon mittainen hyppymestarikurssi. Kurssin pääsyvaatimuksena olivat itsenäinen hyppääjä (B-luokka tai laskuvarjohyppääjän lupakirja) ja määrätty määrä ennen kurssia suoritettuja harjoituspudotuksia. Osalla hyppymestarikusseista käytettiin ”oikeita” oppilashyppääjiä, jotta mestarikurssilaiset saisivat oikean tuntuman oppilaiden toiminnasta hyppylennolla. Kurssin jälkeen kerho haki kurssin käyneelle hyppymestari-kelpoisuutta. Myös tässä koulutusjärjestelmässä LuKT:n puolto oli välttämätön samalla tavoin, kuin edellisessä järjestelmässä. Erona kuitenkin oli, että LuKT tukeutui hyppymestarikurssin johtajan antamaan arviointiin oppilaan taidoista kurssilla ja arviosta hänen soveltuvuudestaan tehtävään.

Toisen koulutusjärjestelmän etuna oli yhtenäinen koulutus, yhtenäiset arvosteluperusteet, tuoreet opit ja tuntemattomiin kurssilaisiin tutustuminen. Haittoina nähtiin kustannukset ja riittämätön aika: katsottiin, että viikko oli liian lyhyt aika kunnolliselle koulutukselle. Ongelmana todettiin myös kerhoissa ennen kurssia omaksuttujen virheiden poishionta.

Kolmas koulutusjärjestelmä otettiin käyttöön vuonna 1975 aikaisempien kurssien ja koulutuksesta saatujen kokemusten perusteella. Tässä järjestelmässä oppilaiden harjoituspudotukset aloitettiin vasta kurssilla ja niitä jatkettiin vielä kurssin jälkeen, kunnes kullekin oppilaalle kurssin päättyessä määrätty pudotusmäärä oli suoritettu. Mestarikurssilla harjoituspudotuksissa toimivat oppilaina kurssitoverit ja kurssin kouluttajat. Kurssin jälkeen tapahtuneen harjoittelun jälkeen oppilas suoritti hyppymestarikokeen LuKT:n nimeämälle tarkastushyppymestarille. LuKT oli siis edelleen mukana, mutta enää vain välillisesti valitsemalla sopivat henkilöt kokeita vastaanottamaan. LuKT ei enää ottanut kantaa yksittäisiin kelpoisuuden hakijoihin.

Tämän järjestelmän merkittävimpänä etuna pidettiin yhdenmukaista koulutusta ilman, että oppilaat ehtisivät kerhojen kirjaviiden toimintamallien vuoksi oppia virheellisiä tottumuksia. Haittoina – jotka ilmeisesti katsottiin kuitenkin hyväksyttäväksi, koska järjestelmästä pidettiin niistä huolimatta kiinni – pidettiin lisäkustannuksia paitsi kurssista, myös loppukokeen järjestelyistä. Tarkastushyppymestarit eivät saaneet palkkiota, mutta hyppyjä kertyi enemmän ja matkakustannuksiakin saattoi olla. Myös tarkastushyppymestareihin saattoi liittyä ongelmia esimerkiksi siksi, että omalta paikkakunnalta ei sellaista löytynyt.

Seminaarin pöytäkirjassa ilmoitettiin voimassa olevan hyppymestarien koulutusjärjestelmän lopputavoitteet näin:

”Koulutuksen tavoitteena on antaa niin hyvät tiedot hyppytoiminnasta, -turvallisuudesta sekä kouluttamistaidosta, että hyppymestari pystyy itsenäisesti vastaamaan oppilaiden koulutuksesta ja hyppytoiminnasta, sekä siinä yhteydessä nostamaan koulutuksen tasoa.”

Pätevän kuuloisesti sanottu. Pöytäkirjassa vielä esitettiin käytännöllisiä vaatimuksia siitä, mitä hyppymestarin on pystyttävä tekemään:

*”Johtamaan alkeiskurssin koulutus
Johtamaan jatkokurssin koulutus
Toimimaan hyppymestarina ja -kouluttajana hyppytoiminnassa.”*

Tällä Viisaiden Veikkojen Seminaarilla ei ollut huomauttamista hyppymestarien koulutusjärjestelmään tai sen tavoitteisiin.

Seminaarin seuraavana kohteena oli esitellä *kokemuksia hyppymestarikursseista*. Kokemuksia olivat keränneet edelliset kurssit vetänyt **Pekka Karhumäki** ja vuonna 1975 ensimmäisen kurssinsa vetänyt laskuvarjotoiminnanohjaaja Kausalainen, joka myös esitteli aihetta seminaarille. Oppilailla todettiin kursseilla melko triviaalejakin ongelmia. Aikaisemmillä kursseilla oli saattanut olla oppilaita, joilla oli itsellään vapaapudotusongelmia. Myös uloshyppypaikan määrittäminen streamerin avulla ja hyppypaikan valinta lennoilla oli joillekin ongelma – asia, jota ei ilmeisesti ollut harjoiteltu riittävästi aikaisemman koulutuksen aikana. Oppilailla saattoi olla myös muissa henkilökohtaisissa hyppytaidoissa puutteita tai osaamisen taso oli kirjava. Tähän arveltiin johtuneen yhtenäisen jatkokoulutusohjelman puuttuminen. Kirjavan osaamisen tason ja sen hyppymestarikurssille aiheuttaman ylimääräisen haitan arveltiin poistuvan tulevilla kursseilla uuden yhtenäisen jatkokoulutusohjelman myötä.

Seminaari arvioi myös *havaintoja hyppymestarijärjestelmästä*. Tämän otsikon alla pyrittiin yhdessä pohtimaan järjestelmäkokonaisuuden toimintaa saatujen kokemusten valossa: onko kurssilla saavutettava osaamisen taso riittävä – mitä koulutusaiheita puuttuu mitä pitää korjata – ja saavutetaanko kurssin ja sen jälkeisen harjoittelun kautta riittävä taso hyppymestarin tehtävää varten. Yleisesti ottaen järjestelmää pidettiin toimivana. Todettiin myös, että harjoitusvaihe kerhoissa ei kaikilta osin ole vielä toiminut. Tarkoitus on ollut, että siinä vaiheessa pudotetaan oikeita oppilaita hyppymestarin valvonnassa. Oli kuitenkin käynyt ilmi, että joissakin tapauksessa harjoituspuodotuksissa on myös käytetty lupakirjahyppäjiä.

Kurssien nykyinen vetäjä Kausalainen esitteli seminaarin osanottajille *hyppymestarikokeen suoritustapaa* ja tarkoitusta varten laadittuja lomakkeita (*Lausunto hyppymestarikelpuutusta varten, Todistus HM-kurssin suorittamisesta*) hyppymestarikoulutuksesta ja ohjeistusta (*Ohjeita tarkastushyppymestari*lle). Ohjeistuksen oleellisia kohtia oli tarkastettavien harjoitusohjelman täyttymisen toteaminen ennen kokeen vastaanottoa, hyppymestarikokeen ohjelma ja suoritustapa sekä jatkotoimenpiteet kokeen jälkeen. Suoritustavasta ja kokeen arvostelukriteereistä esitettiin yksityiskohtaisia ohjeita arviointien yhtenäistämiseksi. Jatkotoimenpiteet kokeen jälkeen riippuivat siitä, menikö koe läpi. Vaihtoehtona oli esitys kelpoisuuden myöntämisestä tai lisäharjoittelun tai uusintakokeen määrääminen.

Seminaarin yhtenä aiheena oli *Tarkastushyppymestarin asema ja vastuu*. Tehtävänimike herätti kerhoissa ja kentällä jonkin verran kritiikkiä ja ihmetystä, koska hänet saatettiin kokea jonkinlaiseksi ylimmäiseksi vahdiksi tai valvojaksi, jollaiselle ei nähty tarvetta. Nimike oli keksitty lainaamalla idea purje- ja moottorilentopuolelta. Näissä ilmailulajeissa oli erityisiä viranomaisen valtuuttamia tai joskus myös kerhojen omia kerhotarkastuslentäjiä, joiden tehtävä oli vastaava: ottaa vastaan lentotaidon näyttöä ennen lupakirjan myöntämistä tai uusimista. Lentopuolella kysymyksessä oli

jonkinlainen ajokorttipuolelta tuttu ”inssinajo”. Tarkastushyppymestaria ei kuitenkaan nimennyt ilmailuviranomainen, vaan LuKT.

Tässä seminaarissa ja se jälkeisissä tilaisuuksissa yritettiin toppuutella kenttää: tehtävään ei liity mitään muuta valvontaa tai asemaa, kuin yksittäisen hyppymestarikokeen vastaanottaminen yhdeltä tai muutamalta hyppymestarikokelaalta. Tarkastushyppymestarilla ei ollut minkäänlaista muuta asemaa muihin hyppääjiin tai hyppytoiminnassa yleensä. Tarkastushyppymestarin vastuu hyppytoiminnassa kokeen vastaanottamisen aikana on täysin sama, kuin millä tahansa hyppymestarilla.

Seminaarissa oli mukana ilmailuhallituksen lakimies Kannisto, jonka kanssa käytiin läpi keskeisiä hyppytoimintaan liittyviä vastuuasioita. Lainmukaiset vastuut saattoivat olla rikosoikeudellisia, siviilioikeudellisia ja hallinnollisia. Taustalla olivat esimerkiksi edellisenä vuonna uudistettu ilmailulaki, rikoslaki ja vahingonkorvauslaki sekä niiden perusteella annetut erilaiset viranomaismääräykset. Pöytäkirjaan oli kirjattu yksityiskohtaisia käytäntöön liittyviä kysymyksiä ja lakimiehen vastauksia kolmen ja puolen pöytäkirjasivun verran. Aihepiirit liittyivät käytännön hyppytoimintaan, hallinnollisten vaatimusten täyttämiseen (esimerkiksi koulutustason tai vaatimusten täyttämisen toteaminen) ja ilmailutoiminnassa suoritettavan tehtävän määrittelyyn. Myös näytöshyppyjen vastuuasioita käsiteltiin. Pakkaustarkastajan ja hyppymestarin tehtäviinkin liittyviä kysymyksiä esitettiin viime vuosien onnettomuustapauksista käytyjen keskustelujen pohjalta.

Kerhot olivat 1960- ja 1970-luvuilla käyttäneet oppilaan vastuuvapaustodistuksia, ”waivereita”, joissa hyppykurssilaiset ilmoittivat luopuvansa vastuuvaatimuksista vahingon sattuessa. Tarkastettaessa todistusmalleja kävi ilmi, että todistuksen alaikäisiltä vaadittu kohta oli täysin pätemätön. Yleisesti esitettiin, että todistuksella voi olla merkitystä lievemmissä tapauksissa, mutta vakavammissa tapauksissa, kuten onnettomuuksissa, ei todistuksilla ole kerhon tai sen toimijoiden vastuiden kannalta merkitystä.

Seminaari pohdiskeli myös soveltuvuutta ja vaatimuksia tarkastushyppymestarille. Todettiin, että hänen on oltava erittäin kokenut ja pätevä hyppääjä ja hyppymestari ja kouluttaja, jolla on voimassa oleva hyppymestarin kelpoisuus. Hänen on myös oltava vastuuntuntoinen hyppymestarin toimessa ja noudatettava ”...*tinkimättä ilmailumääräyksiä ja koulutusohjeita sekä -ohjelmia*”, kuten asia määriteltiin seminaarin pöytäkirjassa. Seminaari päätyi esittämään, että varsinaista kurssia ei tarkastushyppymestareille järjestetä. Sopivia henkilöitä etsitään kerhojen avulla: kerhoilta päätettiin pyytää esityksiä sopivista henkilöistä.

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 17.2.1976: LuKT 1/1976, 7.2.1976

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 17.5.1976: Tarkastushyppymestariseminaari 8.5.1976

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 21.6.1976, LuKT 2/1976, 19.6.1976

Turkulaiset pimeyden töissä

Suomalaisissa laskuvarjokerhoissa oli harjoitettu ”pimeyden töitä” – yöhyppyjä jo useissa kerhoissa, kuten olemme saaneet lukea aikaisemmin näissä tarinoissa. Myös turkulaiset halusivat seurata aikaansa ja kokeilla tätä eksoottiseksi arvioitua toimintaa, koska ”...*arveltiin hyppyjen olevan erikoinen, jännittävä ja opettavainen kokemus.*” Hyppytapahtuma järjestettiin 10.5.1976 Turun lentoasemalla. Tilaisuudesta kertoi laveasti paikallinen lehti Turun Sanomat, jonka artikkeliin tämä tarina perustuu. ”*Hyppääjinä olivat Laskuvarjourheilijoiden hyppymestarit Seppo Kokkonen, Pertti Koski ja Mauno Räsänen. Vaarallinen, mutta huolellisesti valmisteltu hyppy onnistui erittäin hyvin...*” Näin lehti esitteli tapahtumaan artikkelin johdannossa.

Artikkelissa esiteltiin aluksi yöhyppyjen reunaehtoja: tuulen nopeus saa olla enintään neljä metriä sekunnissa, hyppääjän kypärässä tulee olla vilkkuva valo, korkeusmittarin ja sekuntikellon on oltava valaistu. Lisäksi hyppääjällä on oltava käsivarressa suunnattava valolaite kuvun tarkistamista varten. Yöhypyillä maalialueen on oltava valaistu. Artikkelin vaatimuksia kuvannut teksti ei mennyt kaikissa yksityiskohdissa ihan oikein, mutta melko lähelle. Varustus joka tapauksessa täytti määräyksessä esitetyt vaatimukset.

Artikkelissa kerrottiin hyppymestari Seppo Kokkosen arvioita yöhypyn vaativuudesta:

”Seppo Kokkonen totesi yöhypyn olevan täysin erilainen, kuin valoisassa tehty. Kun näköaistille ei ole kiinnekohtia, jo tasapainoisen hyppyasennon säilyttäminen vapaan putoamisen aikana on vaikeaa ja vaatii erityistä tarkkaavaisuutta. Tarkkana on erityisesti oltava muutenkin, mm. toisten hyppääjien valoja on koko ajan seurattava, jottei tapahdu tuhoisia yhteentörmäyksiä...”

Vaikeimpana asiana artikkelissa kuitenkin pidettiin oikean uloshyppypaikan määrittämistä. Ajautuman määrittämiseen käytetään kreppipaperisuikaletta – streameria - kuten päivähyppyissäkin. Sen oli kuitenkin oltava valaistu riittävän tehokkaasti, jotta se pystyitiin erottamaan.

”Turun Laskuvarjourheilijoiden yöhyppääjät lähdössä jännittävälle keikalleen vas. Seppo Kokkonen, Pertti Koski ja Mauno Räsänen. Kosken kädessä pienellä lampulla valaistava streamer, jonka ajautumisen mukaan hyppääjät päättelivät tuulen suunnan ja voiman” Kuva: Turun Sanomat (?)

Hyppääjät lähtivät koneesta samalla ylilennolla. Mahdollisia yhteentörmäyksiä pimeällä taivaalla ehkäistiin korkeusporrastuksella. Maalialueelle pääsyssä hyppääjät havaitsivat ongelmaksi vaikeuden arvioida etäisyyksiä. Tästä huolimatta Koski ja Kokkonen osuivat muutaman metrin päähän maali-pisteestä. *”...Mauno Räsänen jäi jonkin verran kauemmas. Hänen mittarivalaistuksensa ei ollut onnistunut parhaalla mahdollisella tavalla, eikä avaus tapahtunut sen vuoksi aivan sovitulla korkeudella...”*

Uloshyppykorkeus ei ilmene artikkelista, mutta ilmeisesti on hypätty pilven pohjasta, johon viitataan lauseessa *”pilvirajasta säkkipimeään”*. Ilmailuliiton D-luokkaa koskevissa säännöissä luokkasuoritukseen hyväksyttävän hypyn vapaapudotus on oltava vähintään 20 sekuntia ja etäisyys maalista saa olla enintään 30 metriä. Ei ole kuitenkaan tietoa, oliko hypyn taustalla ajatus luokkasuorituksesta.

Hyppykone oli Cessna FR172F Reims Rocket OH-CNU.

Artikkelin päätteeksi hyppääjät kertoivat kokemuksia ja hypyltä saatuja oppeja. Streamerin ja hypääjien valaistuksessa todettiin olleen parantamisen varaa. Todettiin myös, että maalialue olisi pitänyt paremman havaittavuuden saamiseksi valaista ylhäältä päin. Tässä hyppykokeilussa maalialue valaistiin sen viereen ajettujen autojen ajovalojen avulla.

”...Mutta mukavaa oli eikä kukaan meistä olisi uskonut, että Turku valoineen ja valaistuine ajoneuvoineen on yöllä ilmasta katsottuna niin kaunis, ihasteli Seppo Kokkonen.”

Noin vuotta aikaisemmin oli Malmin kentällä hypätty yöhyppyjä, joista Helsingin Sanomissa kirjoitettiin vaarallisena toimintana, lähes samoilla sanoilla, kuin edellä siteeratusta Turun Sanomien artikkelissa. Tällä kertaa ei asia herättänyt LuKT:ssa keskustelua. Oliko artikkeli jäänyt huomaamatta vai oliko ärsytyskynnys noussut...?

Turun Sanomat (?) 13.5.1976 via Turun Laskuvarjourheilijat ry, Leikekirjan osa 1974–1977

Helsingin Sanomat 13.4.1975

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 19.4.1975: LuKT 3/75

Suomen Ilmailuliitto ry, LuKT 1972: Laskuvarjohyppyjen luokkavaatimukset

<https://www.jetphotos.com/photo/7092686>

Neljän sekvenssi eli kuinka pitää hauskaa Cessnasta

FAI:n laskuvarjokomitea CIP oli alkuvuoden 1976 kokouksessaan viilannut relatiivihyppyjen sääntöjä uuteen uskoon edellisen vuoden MM-kilpailujen kokemusten perusteella. 10-nopeustahdestä luovuttiin ja se korvattiin perättäisistä muodostelmista ja niiden välissä olevista, ennalta määrättyistä välisuorituksista koostuvat liikesarja, sekvenssi.

Neljän hyppääjän sekvenssiä Malmin taivaalla. Kuva: Jorma Öster.

Luovuttaessa kymmenen hyppääjän nopeustähdestä myös joukkueen koko putosi kymmenestä kahdeksaan. Neljän hyppääjän lajissa luovuttiin vakioaloitusmuodostelmana olleesta tähdestä. Tähti säilyi kuvioissa mukana, mutta se oli vain yksi monista mahdollisista muodostelmista.

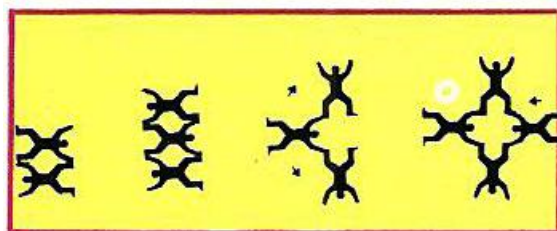
USA:ssa vaikuttanut hyppääjä **Matt Farmer** kirjoitti USA:n laskuvarjoliiton *Parachutist*-lehteen artikkelin, jossa hän esitteli uusmuotoista sekvenssihyppäämistä. Kirjoittaja oli vuoden 1975 USA:n näyttöhyppäryhmän (1975 United States Exhibition Team) jäsen. Artikkelin julkaistiin sellaisenaan **Eero Kausalaisen** suomennoksena *Ilmailu*-lehden toukokuun 1976 numerossa.

Farmer keskittyi neljän henkilön lajiin, koska sen harjoitteluun löytyi sopiva lentokone kerhosta, kuin kerhosta. Edes USA:ssa, missä kaikki oli tietävästi suurempaa ja kauniimpaa, ei Farmerin mukaan löytynyt kaikista kerhoista kahdeksan hyppääjän lajiin riittävän suurta lentolaitetta. Artikkelin nimenä oli yllä olevan otsikon mukaisesti *Neljän sekvenssi eli kuinka pitää hauskaa Cessnasta*. Ajatus oli, että neljän hyppääjän lajia voi harjoitella missä vain, missä hypätään. Yleiset periaatteet neljän ja kahdeksan hyppääjän lajeissa olivat samantapaiset, mutta suurempi muodostelma toi tietysti omia pikku nyansseja mukaan

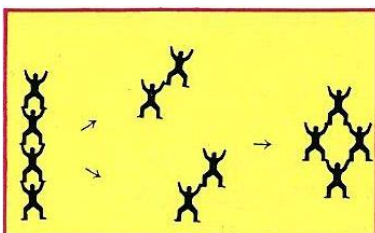
Artikkeli kuvasi neljän hyppääjän sekvenssisarjojen rakennetta ja muodostelmien ja niiden välisten pakollisten siirtymävaiheiden tekoa. Varsinaiset muodostelmat olivat samoja tuttuja, joita oli jo nähty esimerkiksi edellisen vuoden SM-kilpailuissa. Vieressä näkyy osa muodostelmia, ei suinkaan kaikkia olemassa olevia.

Artikkelin piirroksia: Mike Truffer via Parachutist

Näiden perusmuodostelmien muodostaminen on useimmiten itsessään selvää, mutta joidenkin kuvioiden rakentamiseen voi käyttää useampaa vaihtoehtoista tekniikkaa. Esimerkiksi alla olevassa kuvassa muodostetaan kaksois-Murphy kolmen miehen haitarista avaamalla se, jolloin neljäs hyppääjä liittyy muodostelmaan kuvassa

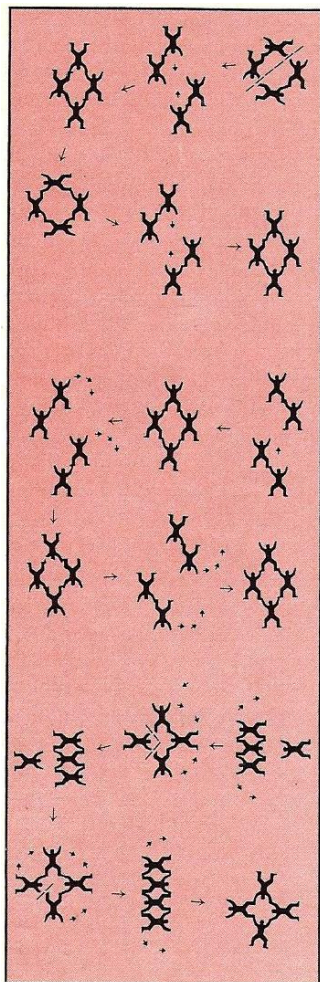
oikealta puolelta. Tekstissä kuvattiin vastaavien piirrosten avulla useiden eri muodostelmien mahdollisia tai suositeltavia tekotapoja.

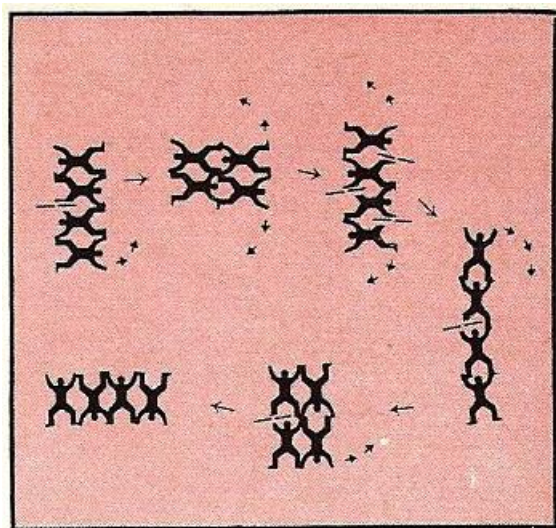
Varsinaisten muodostelmien teon lisäksi esiteltiin pakollisten siirtymävaiheiden tekotapoja. Yksinkertaisimmillaan siirtymävaihe – tai välisuoritus – oli kaikkien hyppääjien yhtäaikaan irrottautuminen toisistaan. Usein siirtymävaiheeseen saattoi kuitenkin liittyä hyppääjien lentäminen pareittain siten, että puretaan edellinen muodostelma kahden hyppääjän ryhmiin, jotka yhdessä lentäen muodostavat uuden muodostelman, kuten viereisessä kuvassa. Siinä

siirrytään caterpillar-muodostelmasta käsiotteiden vaihdon jälkeen pareittain lentäen timanttimuodostelmaan.

Kirjoituksessa myös esiteltiin vieressä ja alla olevia esimerkkikoosteita mahdollisista harjoitteista.

Artikkeliin liittyi kaikkiaan toistakymmentä piirrosta ja runsaasti opastavaa tekstiä. Tällä vuosikymmenellä ei vielä ollut tämän tasoista ohjemateriaalia helposti saatavilla, eikä Youtubeakaan – josta olisi voinut nähdä taiturijoukkueiden hyppyvideoita - vielä ollut keksitty. Kirjoitus tuli siis epäilemättä suureen tarpeeseen.

Senior Skydivers ry julkaisee Suomen Ilmailuliiton luvalla kaikki Ilmailulehden laskuvarjokirjoitukset – ainakin vanhimmat niistä, omilla sivuillaan yhdessä Laskuvarjourheilu-lehtien rinnalla. Se mahdollistaa paremman perehtymisen tähän ja muihin kirjoituksiin, joita tässä historiassa esitellään.

Ilmailu 5/1976
Parachutist 1/1976

Seminaari Savossa

LuKT:n ajatukset hyppymestarien täydennys ja ajantasaistamiskoulutuksesta otettiin hyvin vastaan kentällä. Viikko edellä esitellyn, vähemmän kiinnostaneen tarkastushyppymestariseminaarin jälkeen pukkasi taas uutta seminaaria – nyt Savossa. Kuopion Ilmailuyhdistys isännöi Kuopion Rissalan nimellä tunnetulla lentoasemalla 15.5.1976 järjestettyä hyppymestariseminaaria. Seminaarin aivoitukset kerättiin **Jukka** Nykäsen kirjaamaan muistioon, joka julkaistiin myös Ilmailu-lehdessä.

Seminaarin isäntänä toimi ilmailuyhdistyksen laskuvarjojaoston puheenjohtaja **Antero Takkala**. Hänen lisäksi alustajiksi olivat saapuneet ilmailuhallituksen laskuvarjoasioihin erikoistunut tarkastaja **Lars Bäckström** ja ilmailuliiton laskuvarjotoiminnanohjaaja **Eero Kausalainen** sekä muutaman laskuvarjo-onnettomuuden tutkijalautakunnissa toiminut helsinkiläinen **Ralf Norra**. Paikalle oli saapunut sopiva määrä osanottajia: 11 henkilöä alustajat mukaan luettuna. Kuusi heistä oli Kuopiosta tai lähinaapurista Varkaudesta ja kaksi Jyväskylästä. Varsinaiset esiintyvät taiteilijat, alustajat, tulivat pääkaupunkiseudulta.

Tilaisuuden keskeisimmät aiheet olivat LuKT:n uusien koulutusohjelmien ja niiden tavoitteiden esittely, tarkastushyppymestari toiminnan esittely, ilmailumääräykset, yleinen hyppyturvallisuus ja Suomessa sattuneet kuolemaan johtaneet laskuvarjo-onnettomuudet. Tilaisuus toteutettiin valmisteltujen alustusten ja niiden jälkeen käytyjen keskustelujen avulla.

Tilaisuudessa myös keskusteltiin erilaisista turvallisuussuosituksista tai -ideoista hyppyturvallisuuden parantamiseksi. Esimerkkeinä tällaisista olivat suositus, että hyppylentäjät käyttäisivät laskuvarjoa - edelleen ajankohtainen suositus vuonna 2021 - ja asentamaan suojavaaria ym. estämään hyppääjien ”sekoaminen” pilotin ”työpöytään” (esim. laipat, seosvipu, jne.).

Tilaisuudessa ajatukset virtasivat kahteen suuntaan, joten myös Ilmailuliiton ja LuKT:n suuntaan sinottiin rakentavia ideoita.

Kuopion Ilmailuyhdistyksen isännöimä hyppymestariseminaari Kuopion lentoasemalla 15.5.1976. Lars Bäckström (vas.), Antero Takkala, Eero Kausalainen, Jussi Ikonen, Reijo Kaakinen, Reijo Korpinen, Ralf Norra (edessä), Tuure Helo, Mauno Aihkisalo, Risto Salonen ja Markku Koivula Kuva: Jukka Nykänen.

LuKT:n kokouksessa myöhemmin esitetyn arvioinnin mukaan tämä savolaisseminaari täytti LuKT:n näille tilaisuuksille asettamat vaatimukset, mutta seminaarin toteuttamista vaikeutti liian suuri asiamäärä, jonka vuoksi asioihin ei päästy paneutumaan riittävän syvällisesti.

Ilmailu 8/1976

Suomen Ilmailuliitto ry, muistio: Hyppymestariseminaari Rissalassa 15.5.1976

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja: LuKT 2/1976, 19.6.1976

Lentäjän pelastusrengas

Tampereen suunnalla ilmestyneessä Aamulehdessä oli 18.5.1976 kirjoitus otsikolla ”Lentäjän pelastusrengas”. Artikkelin oli laatinut ilmavoimien ohjaajataustan omannut ilmailuavustaja **Lars-Olof Fredriksson**, nimimerkillä L-OF. Artikkelin ensimmäinen kappale kolahti keskiverto laskuvarjourheilun harrastajaa suoraan hermoon. Oli jo viisitoista vuotta esitelty laskuvarjourheilua yhtenä ilmailun harrastemuotona, joka oli tullut jäädäkseen muiden harrasteilmailun lajien rinnalle.

Aamulehden kirjoituksessa entinen ammatti-ilmailija ja kirjoitushetkellä Suomen Ilmailuliiton tiedotuskeskustoimikunnan jäsen palasi takaisin vanhoihin ennakkoluuloihin, jotka kiteytyvät alla näkyvän artikkelin ensimmäisessä kappaleessa, mutta jatkuivat samansuuntaisina koko jutun ajan.

Laskuvarjourheilun keskustoimikunta käsiteli kirjoitusta kesäkuun 1976 kokouksessaan. Pöytäkirjaan kirjattiin tiukka kannanotto:

”LuKT keskusteli Lars-Olof Fredrikssonin 18.5. Aamulehdessä julkaisemaa kirjoitusta. Artikkelit todettiin erittäin asiattomaksi ja laskuvarjohyppääjiä halventavaksi. Puheenjohtaja on lähettänyt asiasta TKT:lle (jonka jäsen Fredriksson on) kirjelmän, jossa syvästi paheksutaan tämän tyyppistä kirjoittelua ja pyydetään TKT:n kannanottoa. Aiheesta on myös laadittu kirjoitus seuraavaan Ilmailuun.”

Fredrikssonin kirjoituksen ytimiä olivat hänen mielipiteensä laskuvarjosta vain pelastusvälineenä, viittaukset *”...viime aikojen laskuvarjoturmiin, joissa hyppääjä on kohdannut maan vapaapudotuksen nopeudella avautumaton varjo selässään...”* Hän myös esitti asian siten, että laskuvarjon avautumattomuus olisi aina kohtalokasta ja ehdotonta, jonka jälkeen ei olisi enää pelastautumisvaihtoehtoja. Hän myös pohdiskeli, miten on vasta-alkajan henkisen sopivuuden laita.

Seuraavaksi Fredriksson kertoi, kuinka sotilaskoneessa hyppy tapahtuu hienosti ja automaattisesti, koneesta lähdetään, kuin nappi housuista ja hyvin käy, vaikka menisi taju. Ja vielä kiitoradallakin voidaan lähtölaukan aikana pelastautua heittoistuinella. Tämän jälkeen kirjoittaja vetää vielä mukaan liikennelentokoneet ja niiden laskuvarjot:

”...Missä sitten ovat liikennekoneen laskuvarjot ja muut varapelit, saattaisi joku pohtia. Toisaalta taas voidaan kysyä, monestiko liikennesuihkusta olisi pitänyt heittäytyä laskuvarjon varaan?”

Tämän jälkeen Fredriksson kävi läpi lentotoiminnassa tavanomaisia vaaratilanneratkaisuja pelastautumishypyn lisäksi. Tällaisia olivat esimerkiksi pakkolasku tai monimoottoristen lentokoneiden moottorihäiriötilanteissa tukeutuminen vielä käyvään moottoriin.

Ilmailuliiton laskuvarjotoiminnanohjaaja **Eero Kausalainen** laati Ilmailu-lehteen kirjoituksen, jossa hän vastasi kymmeneen Aamulehden artikkelista poimimaansa väittämään. Ilmailun päätoimittaja varusti vastineen otsikolla *”Myyteistä ja niiden särkemisestä”*. Artikkelit Ilmailussa nähtiin

tarpeelliseksi siksi, että Aamulehden ilmailuavustaja kuului SIL:n sisäpiiriin, koska oli erityisesti oikeanlaista ilmailutiedottamista vaalivassa keskustoimikunnassa.

Kirjoitus oli kärjekäs, mutta sovinnollinen. Se päättyi lainaukseen purjelentäjä **Petteri Patolinnan** kirjoituksesta Ilmailussa saman vuoden tammikuun numerossa, vain neljä kuukautta aikaisemmin:

”...Pieni psykologinen puheenvuoro väliin eli ajattelunaihetta itse kullekin! Moottori- ja purjelentäjien välillä tuntuu riittävän joka paikassa kitkaa: ollaan olevinaan toisia parempia, eikä edes aina haluta ymmärtää toisten touhuja... ...Oltiinpa sitten lennokinrakentajia, purje- tai moottorilentäjiä tai laskuvarjohyppääjiä, niin vedetään samaa köyttä, sillä kaiken kaikkiaan olemmehan kaikki samaa pahaa tekemässä...”

Ja jotta ei totuus unohtuisi: vaikka, kuten Patolinnankin kirjoituksesta kävi ilmi, erilaista kissanhännävetoa oli harrastusmuotojen välillä vielä vuonna 1976, vuosikymmenen ensimmäisen puolikkaan aikana laskuvarjourheilu oli jo kuitenkin hyväksytty nopeasti kasvavana lajina ilmailuliiton piirissä. Aamulehden kirjoitus oli harvinainen ja poikkeava ylilyönti ja takaisku.

Ilmailu 6–7/1976

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja: LuKT 2/1976, 19.6.1976

Mestarikoulu Jämillä

Hypymestarikurssi Jämillä toukokuussa 1976: Vasemmalla seisomassa kurssin vetäjä Eero Kausalainen, oppilaat Kari Himmanen, Raimo Karhu, Matti Sammatti, Hannu Hernesniemi, polvella pilotti Juhani Lentonen ja oppilaat Veikko Rissanen, Risto Käyhkö ja Ahti Honkanen. Kuva: Kari Himmanen

Vuoden 1976 aikana hypymestarikoulutuksessa vietiin loppuun LuKT:n pitkäaikainen projekti hypymestarikoulutuksen kehittämiseksi. Keskitetyt kurssit olivat nyt vakiintuneet ja aiemmin ilman

kurssia kelpoisuuden saaneille hyppymestareille – myöhemmin myös kurssin käyneille - oli alettu järjestää jatko- ja täydennyskoulutusta hyppymestariseminaarien muodossa. Hyppymestarien peruskursseille oli myös edelleen tarvetta. Niiden vetäminen oli luontevasti siirtynyt SIL:n laskuvarjotoiminnan-ohjaajan tehtäväksi. Kursseja järjestettiin nyt vuosittain – jos oli riittävästi halukkaita - joskus myös kaksi kurssia vuodessa kysynnän mukaan.

Pääsyvaatimukset kurssille olivat:

- voimassa oleva laskuvarjohyppääjän lupa-
kirja
- vähintään 100 itseaukaisua
- vapaapudotus 30 s väh. 20 kpl
- vapaapudotus 40 s väh. 5 kpl
- vapaapudotus 60 s väh. 1 kpl
- RW-hyppyjä väh. 2 kpl, joista ainakin
toisella kiinniottajana.

Vuoden 1976 hyppymestarikurssi järjestettiin Jämillä 23.-30.5.1976 ilmailuliiton omalla Jämin ilmailuopistolla, kuten muutkin ilmailuliiton vastaavat opettajatason kurssit. Kurssille oli hyväksytty yhdeksän oppilasta, mutta kaksi heistä jäi saapumatta, ennalta syytä ilmoittamatta. Kurssin vetäjä oli liiton mies **Eero Kausalainen**, apukouluttajana Imatran Ilmailukerhoon muuttanut porilainen **Matti Heino**. Hypykoneeksi oli saatu Tampereen Laskuvarjokerholta tarkoitukseen vuokrattu Cessna 195 OH-CSC. Sen toi paikalle kurssin hyppypilottina toiminut **Juhani Lentonen**. Oppilaat olivat **Kari Himmanen** (TamLK), **Matti Sammatti** (TamLK), **Risto Käyhkö** (P-KLU), **Hannu Hernesniemi** (OLK), **Raimo Karhu** (OLK), **Veikko Rissanen** (SLK) ja **Ahti Honkanen** (SLK).

Oppilaan varusteiden tarkastusta harjoitellaan ennen hyppyä. Vasemmalla oppilaan roolissa Veikko Rissanen, keskellä, myös oppilaan roolissa, kurssin kouluttaja Eero Kausalainen ja hyppymestariharjoittelija Hannu Hernesniemi. Kuva: Kari Himmanen

Pääsyvaatimukset kurssille olivat säilyneet edellisestä vuodesta pääpiirtein ennallaan, joskin pieniä tarkennuksia oli tehty: uutena vaatimuksena olivat relatiivihypyt. Uudessa jatkokoulutusohjelmassa oli hyppyharjoituksia, joiden avulla perehdyttiin hyppääjää relatiivihyppäämisen perustaitoihin. Siksi oli välttämätöntä, että hyppymestariilla itsellään on oltava edes jonkinlainen kokemus aiheesta, mikä ei ollut itsestään selvää vuonna 1976.

Kurssin oppilailta oli keskimäärin reilusti suurempi hyppykokemus, kuin mitä edellä on esitetty. Muutamalta tosin puuttui kohtaaminen tai joku pitemmistä vapaapudotuksista, mutta ne puutteet saatiin korjattua kurssihyppyjen yhteydessä.

Tavoite:

- 4 kpl pakkolaukaisuhypyjä
- 1 kpl 3-5 s vapaapudotuspypyjä (painel.)
- 1 kpl väh. 20 s   "   "
- 1 kpl väh. 40 s   "   "

Kurssi saatiin toteutettua suunnitelman mukaan. Puolivälin paikkeilla kovat tuulet keskeyttivät hypptoiminnan, mutta ruokalistalla oli runsaasti muuta toimintaa, luentoja ja kouluttamistaidon harjoituksia. Kurssin käytännön hypptoiminnan tavoitteet näkyvät vierei-

sessä taulukossa. Jos kurssilla ei jostain syystä olisi saatu täyttä määrää pudotuksia, puuttuvat pudotukset olisi lisätty kurssin jälkeisessä harjoitteluvaiheessa suoritettavaksi.

Sekä kurssilla että kurssin jälkeen edellytettiin pudotuksissa myös varolaukaisimella varustetun itselaukaisuoppilaan pudottamisen harjoittelua. Päävarjoon asennettuja vain ensimmäisillä itselaukaisuhyppyillä käytetty KAP-3 laukaisin oli konstikas ja sen sielunelämä ja nippelit piti olla hallinnassa.

Mietteitään hyppymestarikurssista kertoili oppilaana ollut oululainen Raimo Karhu vuonna 2005 laatimassaan muistelukirjoituksessa seuraavasti:

*"...Jostain ihmeen syystä kerhossa johtokunta, vai oisko se ollut **Mikko [Närhi]**, katsoi minut kelpolliseksi lähtemään hyppymestarikoulutukseen, jota en osannut edes uneksia, ajattelin vaan mennä rellestää ja nauttia ottamatta vastuuta oppilaiden kouluttamisesta. Samaan aikaan kutsun sai myöskin Herski [Hannu Hernesniemi], ja niinhän me poijjat lähdettiin Jämijärvelle saamaan hyppymestarikoulutusta. Koulutuksesta vastasi Kausalaisen Eero. Ensimmäiset hypyt päästiin hyppäämään Jämillä 24.5–76 jolloin oltiin vuoroin oppilaana ja vuoroin mestarina. Kurssilla hypättiin kymmenen hyppyä ja varsinainen harjoittelu jäikin sitten paikallisen kerhon varaan ja hyppymestarien valvontaan. Hyppymestarin kelpuutuksen, no:119/77 sainkin sitten alkuvuodesta-77..."*

Kurssista löytyy artikkeli senior Skydivers ry: sivuilla olevassa Laskuvarjourheilu-lehden numerossa 1/1976

Laskuvarjourheilu 1/1976

Raimo Karhu 2005 (julkaisematon): Minun tieni laskuvarjohyppääjäksi

Eero Kausalainen 28.1.2021

Tampereen Laskuvarjokerho ry, toimituskunta, Tamprint 1993: Tampereen Laskuvarjokerho 25 vuotta

"Konventionaaliset hyppääjät" Unkarin valmennusleirillä

Toukokuussa 1976 järjestettiin Unkarin ilmailuliiton – *Magyar Repülő Szövetség* - suosiollisella avustuksella taito- ja tarkkuushyppääjille tarkoitettu valmennusleiri Unkarin Gödöllössä. LuKT:n puheenjohtaja **Timo Nieminen** oli neuvotellut asiasta aiempien CIP:n kokousten yhteydessä ja asiasta oli käyty kirjeenvaihtoa. LuKT:n vuoden 1976 ensimmäisessä kokouksessa ehdittiin jo lähes heittää kirves järveen, mutta lopulta CIP:n kokouksessa helmikuun 1976 puolivälissä tärrpäsi. Unkarilaiset esittivät kutsun Suomen delegaatiolle saapua valmennusleirille toukokuussa 1976.

Valmennusleirille Unkarissa osallistuivat LuKT:n kilpailutoimikunnan valinnan perusteella hyppääjät **Olavi Kilpinen**, **Kalle Savolahti**, **Markku Jääskeläinen**, **Tapio Satamo**, **Pekka Tuominen** ja **Rauno Härkönen**. Joukkueenjohtajana toimi LuKT:n puheenjohtaja Timo Nieminen. Joukkueeseen oli alun perin nimetty myös **Anssi Horppu**, mutta hänen poisjääntinsä vuoksi puheenjohtaja Nieminen valitsi joukkueeseen eräiden kokeneiden kisaohjelmien lausunnon perusteella **Markku Palmun**, joka Anssi Horpun tapaan edusti "kehityskelpoista nuorisoa". Joukkueenjohtaja arvioi myöhemmin joukkueen valintaa onnistuneeksi.

Timo Nieminen kuvasi leirikokemuksia ja niiden herättämiä ajatuksiaan Laskuvarjourheilu-lehdessä olleessa kirjoituksessa seuraavasti:

”..Kahden viikon harjoittelu sikäläisten huippujen kanssa, jotka puolestaan olivat olleet vastaavassa kosketuksessa venäläisten huippujen kanssa, antoi riittävät suuntaviivat valmennustoiminnan järjestelyjen alkamiseen Suomessa...”

Kuten edellä ja LuKT:n pöytäkirjoista käy ilmi, matka oli joukkueenjohtajan mukaan onnistunut ja myönteinen kokemus. Yhteistoiminta isäntien kanssa sujui hyvin. Leirin alussa sää ei suosinut hyppytoimintaa, mutta aikaa ei tuhlatu norkoiluun, vaan harjoiteltiin valjaissa ja trampoliinissa.

Valmennettaville kertyi hyppyjä parhaimmillaan noin kolmekymmentä per henkilö

Cekkeri Satamo hyödynsi leirillä ja muuallakin oppimaansa paitsi omiin hyppyyhinsä, myös kirjoittamalla seuraavana vuonna taitohyppyyn opastavan kirjoituksen säännöllisen ilmestymisensä aloittaneen Laskuvarjourheilu-lehden ensimmäiseen numeroon.

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 21.6.1976, LuKT 2/76, 19.6.1976

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 4.3.1976: SIL:n hallituksen kokous 2/1976

Ilmailu 3/1976

Laskuvarjourheilu 1/1976

Laskuvarjourheilu 1/1977

Venäläistä laskuvarjokalustoa näytillä

UT-15 SARJA 5 1810:- KUPU
PAINELAUKAISIMIA
LASKUVARJOJA
KORKEUSMITTAREITA 390:-
YM. YM. YM.

Suoraan varastosta

KAAKON RAJAKAUPPA OY

KAUPPALANKATU 12
45100 KOUVOLA 10 951/16992

Neuvostoliittolainen ilmailualan valtion omistama vientiyhtiö V/O Aviaexport yritti 1970-luvulla tuoda Suomeen monenlaisia ilmailutarvikkeita lentokoneista pienempiin tilpehööreihin.

Aviaexportin edustajana Suomessa 1970-luvulla oli Kouvolassa vaikuttava Kaakon Raja-kauppa Oy, jossa pääkauppi

oli venäjänkielentaitoinen ilmavoimien everstiluutnantti evp. **Paavo Tahvanainen**. Hän oli ottanut tuotevalikoimaansa muun venäläisen tavaran rinnalle myös laskuvarjourheilussa tarvittavaa kalustoa, esimerkiksi laskuvarjoja, korkeusmittareita ja KAP-3 varolaukaisimia. Näistä maksu ei olisi tapahtunut siihen aikaan Suomen ja Neuvostoliiton tavanomaisen valtioiden välisenä vaihtokauppana, vaan tavanomaisena rahakauppana. Hän järjesti 1970-luvulla useita myyntikiertueita, jotka oli erityisesti suunnattu laskuvarjohyppääjille. Näillä kiertueilla oli yleensä mukana An-2 hyppykone, muutamia venäläisiä kovatasoisia laskuvarjohyppääjiä ja paljon erilaista myytävää kalustoa. Tällaisia retkiä tehtiin eri puolille Suomea, ainakin Helsinkiin, Turkuun ja Ouluun.

Vasemmalla neuvostoliittolaisvalmisteinen alkeisvarjo TM-4 Turun taivaalla esittelyvierailun aikana kesällä 1976. Kuva: Martti Vieru.

Tahvanainen yritti värvätä myös ilmailuliitossa vaikuttaneen Historiahepun edistämään myyntiään, mutta siihen ei voinut suostua, koska olisi ollut mahdotonta edistää sellaisen kaluston myyntiä, johon ei itse uskonut, eikä myynninedistäminen olisi myöskään sopinut yhteen ilmailuliiton työn kanssa. Laskuvarjot olivat kyllä toimivia ja esimerkiksi yllä olevassa mainoksessa näkyvä UT-15 oli selvästi parempi, kuin meillä tutumpi Para-Commander. Venäläisvalmisteisissa laskuvarjoissa ongelmina olivat materiaalien huono kulutuskestävyys, oudot valjaat ja olkalukujärjestelmät sekä lyhyt käyttöikä.

Neuvostoliittolaiset laskuvarjot eivät käyneet kaupaksi. Niillä koehypättiin esittelytilaisuuksissa, mutta ei ostettu. Kaakon Rajakauppa onnistui saamaan myynnin edistäjäkseen utililaisen **Risto Ylä-Outisen**, joka kertoi kokemuksiaan helmikuussa 2021. Hän ei ottanut myyntiponnisteluja kovinkaan vakavasti, mutta sai käyttöönsä esittelyvarjoksi UT-15 varjokokonaisuuden. Varjo kuitenkin vaurioitui melko pian. Ylä-Outinen yritti saada käyttöönsä uuden esittelyvarjon, mihin Tahvanainen ei suostunut, mutta myi sen sijaan uuden käyttämättömän varjon asevelihintaan.

Kaakon Rajakaupan laskuvarjoesittely Malmin kentällä 11.6.1976. Paljon väkeä paikalla: Ilari Degerlund (vasemmalla edessä polvella), tuntematon, Esa Mikkonen, Markku Heilimo, venäläinen hyppääjä, Kari Vaahtera, Eero Kausalainen, Jarmo Grönlund, tuntematon, Kari Himmanen, Pauli Belik, Lars Bäckström, tuntematon, venäläinen hyppääjä, Matti Karttunen, Kari Puhakka, Timo Liukkonen ja Paavo Tahvanainen. Taustalla An-2. Kuva: HILYSET via Eero Kausalainen.

Ylä-Outisella oli venäläisiin valjaisiin liittynyt vaaratilanne, jossa osa olkalukosta irtosi hypyn aikana, mutta onneksi kantohihna ei irronnut valjaista. Tämän jälkeen hän käytti kupua ainoastaan länsimaisten reppu-valjasjärjestelmien kanssa. Hän piti kupua ominaisuuksiltaan erinomaisena tarkkuushyppyvarjona. Kuvun erinomaisuudesta kertoo se, että vuoden 1976 MM-kilpailussa se oli toiseksi eniten käytetty tarkkuuskupu ja eniten käytetty pallokupu (pallokupuja oli vähän yli puolella kilpailijoista). Ylä-Outisen UT-15 oli tiettävästi ainoa venäläinen laskuvarjo, joka näiden myyntiponnistelujen aikana on onnistuttu myymään. Ylä-Outinen myi kuvun muutaman vuoden päästä toiselle utililaiselle hyppääjälle siirtyessään itse patjavarjoon,

Yksi esittelytilaisuuksista järjestettiin Malmille 11.6.1976. Siinä oli mukana taitavia venäläishyppääjiä ja An-2 hyppykone. Tapahtumassa tarjottiin mahdollisuutta kokeilla neuvostovarjoja, ja jotkut niin tekivätkin. Toiset taas – tässä joukossa myös Historiaheppu – käyttivät tilaisuutta hyväkseen ja

hyppäsivät ilmaisen hypyn eksoottisesta koneesta omilla varusteillaan. Hyppypäiväkirjasta löytyy tältä päivältä merkintä kahdesta hypystä An-2 koneesta, ensimmäinen 2 000 ja toinen 1 000 metrin korkeudesta. Varjona oma PC.

Malmin tilaisuudessa ei vielä – ainakaan Historiahepun hauraan muistin mukaan – nähty neuvostoliittolaista patjavarjoa. Muutaman kuukauden kuluttua nähtiin ensimmäinen sellainen – ”venäläinen Strato Star”, kuten **Hannu Laitinen** sitä kuvasi lehtijutussaan – Italiassa MM-kilpailuissa. Myöhemmin niitä näkyi enemmänkin, saman tyyppisiä myös muista Itä-Euroopan maista...

Joissakin näistä Suomessa järjestetyistä esittelytilaisuuksista neuvostoliittolaiset hyppääjät esittelivät myös omia taitojaan sekä varjojen varassa, että myös riippumalla koneen ulkopuolella matalalennossa pitkistä hihnasta ja irrottautumalla siitä, kun kone on ottanut jokusen sata metriä lisää korkeutta.

Näitä neuvostoliittolaisia laskuvarjohmeitä on esitelty tarkemmin Ilmailu-lehden numerossa 11/1971, joka löytyy Senior Skydivers ry:n verkkosivuilta sekä näiden historiatarinoiden vuoden 1971 loppuvuodesta kertovassa osiossa. Malmin tilaisuudessa esitelty kalusto oli nähty jo Suomessa useita kertoja ennenkin, mitään uutta ei ollut verrattaessa vuoden 1971 Malmin esittelytilaisuuteen.

HILYSET, kesäkuu-heinäkuu (?) 1976
Laskuvarjourheilu 1/1977
Ilmailu 11/1971
Eero Kausalainen 1.2.2021
Risto Ylä-Outinen 1.2.2021

Purjelennon MM-kisojen avajaiset - sekoilua ja näytöshyppäjä

Suomalaisella laskuvarjourheilulla oli tuhannen taalan paikka esitellä itseään purjelennon MM-kilpailujen avajaisissa Räyskälässä 13.6.1976. Kilpailujen avajaislentonäytökseen oli suunniteltu näytöshyppäjä. Niitä varten oli Utista saapunut ilmavoimien DC-3 (DO-4), jota varten suuren eteläsuomalaisen laskuvarjokerhon parhaat RW-hyppääjät olivat suunnitelleet ohjelman. Tähän tarinaan liittyvästä tapahtumasarjasta ei löydy kirjallista esitystä tai dokumentteja, satunnaista pöytäkirjamerkintää lukuun ottamatta. Alla oleva kertomus on asiasta jotain tietävän ja ehkä valikoivan muistin omaavan Historiahepun muistelu 42 vuotta myöhemmin:

”Avajaisia edeltävän yön olin kotonani Helsingissä ja saavuin Räyskälään MM-kisojen avajaislentonäytöstä varten 13.6. aamuna. Siellä kuului ja näkyi, että jotain erityistä oli tapahtunut. Alla esitetty tapahtumien kulku perustuu useiden silminnäkijöiden kertomuksiin ja omiin havaintoihin.

Pääosa näytökseen osallistuvista hyppääjistä oli saapunut paikalle jo näytöstä edeltävänä iltana. Ilta oli varmaan pitkä ja mukana oli ilmeisen runsaasti nestemäisiä kiihdyttimiä, josta oli seurauksia. Oliko sitten kiihdyttimien lisäksi erityinen kokemus istuskella nuotiolla suuren metsän keskellä, sillä näytöspäivän aattona Räyskälän leirintäalueen nuotion maisemissa istuskelleet iloiset hyppyveikot, ehkä oli joku siskokin mukana, käynnistivät monia purjelentäjiä lähes koko yön valvottaneen ”meritaistelun” – vai olisiko parempi puhua tässä yhteydessä ”ilmataistelusta”, jossa nämä maan parhaat relatiivin taitajat olivat vahvasti mukana. Tappioitakin tuli. Saattoi siinä kylkiluukin katketa, ”...koska joku ei suostunut keskustelemaan hevosista...” kuten asianomainen itse myöhemmin kertoi.

Älämölö kesti silminnäkijöiden lausuntojen mukaan kutakuinkin koko yön ja piti valveilla myös leirialueella majailevaa kansainvälistä purjelentoväkeä. Aamun valjettua pääosa koitokseen

osallistuneista katsoivat taistelun jälkivaikutusten vuoksi parhaaksi pysyä poissa näkyvistä ja pysyä piilossa koko näytöksen ajan.

Öisen metelöinnin vuoksi lentonäytöspaikalla olleet ilmailuhallituksen edustajat kokosivat koko näytöshyppyjoukon – paitsi ne, jotka katsoivat parhaaksi pysyä piilossa - tilaisuuteen, jossa moitittiin yömellastajia ja epäiltiin heidän fyysispsykkisiä edellytyksiään laskuvarjohyp-pyjen suorittamiseen. Epäilykset perustuivat - eivätkä täysin aiheetta - doping-aineiden ää-nekkääseen käyttöön edeltävän illan ja yön aikana.

Viranomainen sitten lopulta – muutaman asiaan liittyneen protestipuheenvuoron jälkeen – nimesi kaksi luotettavaksi ja selväksi arvoitua henkilöä selvittämään hyppääjien kykyä turval-lisen näytöshypyn suorittamiseen. Nämä kaksi henkilöä – ilmailuhallituksen tarkastaja **Bäck-ström** ja ilmailuliiton laskuvarjotoiminnanohjaaja **Kausalainen** - saivat kumpikin tehtäväk-seen koota oman konekuorman hyppääjistä, joiden hyppykelpoisuudesta nämä luottohenki-löt vastasivat. Heidän vastuullaan oli myös hyppyjen suoritus ja toimiminen hyppymestareina lennoilla.

Me valantehneet luottomiehet löysimme vajaan kaksi konekuormaa luotettavilta vaikuttavia laskuvarjohenkilöitä. Niitäkin löytyi, koska paikalla oli myös hyppääjiä, jotka olivat saapuneet paikalle vasta aamulla ja niitä, jotka muuten eivät olleet osallistuneet öiseen ilotteluun. Hyppy tapahtui vallinneessa tilanteessa, ja koska pilvikorkeus oli alhainen, vain 1 500 metrin kor-keudesta. Relatiivista ei voinut ajatellakaan paitsi korkeuden, myös varsinaisten taitajien va-jaakuntoisuuden vuoksi.

Ensimmäinen konekuorma tulossa. Korkealle ei päästy pilvien vuoksi. Kuva: Sorsat (kuvakaappaus kaitafilmitä)

Oma konekuormani – muistaakseni 12 hyppääjää tai niillä main - hyppäsi yksinkertaisen oh-jelman: ensimmäinen hyppääjä putosi suoraan, seuraava liukui lentosuunnassa 90 astetta vasemmalle ja sitä seuraava vastaavasti oikealle. Neljäs hyppääjä hyppäsi taas suoraan, ja niin edelleen. Ei kummoinen ohjelma, mutta muutakaan ei keksitty ja kaikki näytösohjelmää ennalta valmistelleet olivat vielä kumollaan. Toisen DC-3 kuorman ohjelmasta ei ole muisti-kuvaa.

Oma konekuormani ei lhan osunut siihen, mihin piti. Häpeä hyppypaikasta vastanneelle hyp-pymestarille! Väki hajosi ympäri kenttää, yleisön eteen osui vain jokunen hyppääjä. Näytös-suoritus näin näkyvässä FAI:n maailmanluokan ilmailutilaisuudessa ei pullistanut ylpeydestä siihen osallistuneen rintaa...

Ja maine kasvoi...”

LuKT käsitteli tätä kuohuttavaa tapausta kesäkuun kokouksessaan:

”...Käsiteltiin purjelennon MM-kilpailuiden avajaisia edeltävän illan ja yön tapahtumia Räyskälässä. Eräät laskuvarjourheilijat olivat esiintyneet ”epäurheilijamaiselle” tavalla ollen leirintäalueella alkoholin vaikutuksen alaisena ja meluten siinä määrin, että tuottivat häiriötä... ... Mikäli kokoukselle esitetyt tiedot pitävät paikkansa, paheksuu LuKT tapahtunutta syvästi ja tulee vastaisuudessa ryhtymään toimenpiteisiin tämän kaltaisten tapahtumien toistumisen estämiseksi.”

Hyvä olikin paheksua, mutta LuKT oli Räyskälässä illan ja yön aikana hyvin edustettuna – entisin ja nykyisin jäsenen - näkyvästi ja kuuluvasti. Vaikka pöytäkirjamerkinnän kirjannut LuKT:n sihteeri ehti mukaan Räyskälään vasta aamulla, kun Ilmailuhallituksen johdolla selviteltiin, onko hyppääminen ylipäättäen mahdollista - löytyykö paikalta lainkaan hyppykuntoisia henkilöitä, LuKT:lla oli kokouksessaan ensi käden tietoa tapahtumista. Siitä huolimatta *”...LuKT velvoitti sihteerin selvittämään, mitä todella tapahtui ja ketkä häiriötä ovat tuottaneet...”*

Tuuli oli melko rapsakka. Patjahyppääjäkin oli vaikeuksissa maahantulossa – onneksi kauas yleisöstä. Kuva: Sorsat (kuvakaappaus kaitafilmitä)

Asiasta ei mitään erityistä selvitystä lopulta tehty, vaan se painui vähin ääniin unholaan, missä se on saanut uinua tämän julkaisupäivään saakka.

Näistä purjelennon MM-kilpailuista tuli lopulta laskuvarjourheilulle muutakin takapakkia, kuin hyvän maineen menetys. Ilmailuliitto salli Etelä-Afrikan joukkueen osallistua MM-kilpailuihin ja sillä oli seurauksensa – sekä ilmailuliitolle yleensä, että laskuvarjourheilulle erikseen. Ilmailuliitto ei tähän aikaan nähnyt Etelä-Afrikassa mitään ongelmaa. Liiton hallituksessa oli vuoden 1976 aikana sivuttu muutama kerran Etelä-Afrikkaa ja urheilusuhteita sinne. Esimerkiksi puheenjohtaja **Nieminen** oli tiedustellut, onko liiton puolesta esteitä kilpailumatkalle Etelä-Afrikkaan. Liiton hallitus ilmoitti, että ei ole esteitä. Oli myös pohdittu, voitaisiinko lähettää purjelentäjiä harjoittelemaan Etelä-Afrikkaan sieltä

saadun kutsun perusteella. Päätettiin olla lähettämättä, mutta hallituksen päätöksen yhteydessä ei kirjattu sen tarkempia perusteita.

Opetusministeriö oli luvannut ilmailuliitolle tappiotakuun purjelennon MM-kilpailujen järjestämiselle, jos kilpailujen tuotto puoli ei toteudu suunnitellulla tavalla. Kun kilpailun jälkeen laskettiin tulot ja menot, todettiin taseen jääneen pahasti pakkaselle, mutta ei hätää: pappa betalar! Asia ei kuitenkaan edennyt, kuin Strömsössä, kuten myöhemmin 2020-luvulla tavattiin sanoa. Kun laskelmat ja taseet vietiin hyvässä uskossa opetusministeriöön, vastuministerinä toimi SKDL:n (Suomen Kansan Demokraattinen Liitto) **Kalevi Kivistö**. Hän kieltäytyi tappiotakuun maksamisesta, koska rotuerottelua harjoittavan Etelä-Afrikan oli sallittu osallistua liiton järjestämään MM-kilpailuun. Mitään Etelä-Afrikkaan liittyvää ehtoa ei ministeriön alkuperäisessä tappiotakuupäätöksessä ollut, mutta ei se ministeriä haitannut. FAI:n ei myöntänyt MM-kisoja, ellei kaikilla sen jäsenvaltioilla ollut oikeutta osallistua kilpailuun. Siksi SIL ei voinut diskriminoida Etelä-Afrikkaa ulos kilpailusta.

Tappiotakuusta aiheutuneella kiistalla oli seurauksia tulevina vuosina. Etelä-Afrikasta tuli pian tämän jälkeen suuri poliittinen kysymys, joka vaikutti kaikkeen kansainväliseen urheilutoimintaan tulevina vuosina ja vielä seuraavalla vuosikymmenellä. Näihin ongelmiin palataan laskuvarjourheilun osalta myöhemmin näissä tarinoissa.

Senior Skydivers ry:n sivuilta löytyy ”Sorsien” kuvaama kaitafilmi MM-kilpailun avajaislentonäytöksestä.

Mikko Uola 1994: Suomen Ilmailuliitto 75 vuotta, 1919–1994
 Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 21.6.1976, LuKT 2/76, 19.6.1976
 Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 19.8.1976: hallituksen kokous 5/1976
 Sorsat: kaitafilmi 1976 Purjelennon MM-avajaiset
 Eero Kausalainen 18.12.2018

Pojat taas päättämässä

Vuoden toinen koko LuKT:n kokous pidettiin 19.6.1976. Edellisinä vuosina tähän aikaan pidetty kokous olisi ollut jo neljäs tai viides. Se, että tämä oli vasta toinen, ei tarkoittanut, etteikö toimintaa olisi ollut. Oli ollut paljonkin, mutta nyt toimintaa oli harjoitettu LuKT:n alakomiteoissa ja toimijana olivat olleet myös laskuvarjotoiminnanohjaaja ja LuKT:n yksittäiset jäsenet. Oli pidetty tai osallistuttu hyppestari- ja tarkastushyppyseminaareihin, hyppääjien keskustelutilaisuuksiin ynnä muuhun, joista seminaareista niissä läsnä olleet raportoivat kokoukselle. Kokouksessa hyväksyttiin huomautukset alakomiteoiden toimet ja pöytäkirjat. Kaikki komiteat, Kehittämisen-, kilpailu-, koulutus- ja hyppytoiminta- ja turvallisuustoimikunta, olivat pitäneet kokouksia.

Tässä kokouksessa LuKT käsitteli Aamulehden kirjoitusta (nimimerkki L-OF). Siihen liittyvät LuKT:n toimet jo kuvattu edellä olleissa tarinoissa. Saatiin myös puheenjohtaja **Niemisen** raportti Unkarin kisamatkasta, joka sekin on jo esitelty edellä.

Keskusteltiin Malmilla pidetystä helluntaikisoista. Relatiivikisoihin osallistui joukkueita vain Helsingistä. Kilpailut sujuivat, mutta ongelmana oli katselulaitteiden puute. LuKT päätti, että on selvítettävä kiikarien lainausmahdollisuus tuleviin kisatapahtumiin puolustusvoimilta. Kilpailujen tasoa ei pidetty päätä huimaavana. Osallistuneista joukkueista vain yksi oli harjoitellut.

Kerrottiin myös Tampereen Money-meetingistä 29.5. Se meni hieman mönkään, kun osa eliittihyppääjistä oli valmennusretkellä Unkarissa samaan aikaan ja LJK:n edustusjoukkue Ruotsissa.

Kokouksen ilmoitusasioina kerrottiin myös, että kun ilmailuliiton laskuvarjourheilua harrastavien jäsenten määrä oli vielä edellisenä vuonna vain 270, määrä noussut oli kokoushetken mennessä lähes viiteensataan. Laskuvarjourheilijoiden kiinnostus järjestäytyä näyttää lisääntyneen

merkittävästi. Syytä ei LuKT:ssa pohdittu - tai siitä ei ainakaan ole pöytäkirjamerkintöjä - mutta oman miehen palkkaaminen liitolle saattoi antaa jäsenkunnalle viitteitä liiton lisääntyneestä panostuksesta myös laskuvarjourheiluun. Muilla harrastusilmailun alueilla oli ollut toiminnanohjaaja jo vuosia.

Tässä kokouksessa LuKT:n turvallisuuskomitean puheenjohtaja **Lars Bäckström** ilmoitti olevansa pakotettu eroamaan komitean puheenjohtajasta. Työnantaja ilmailuhallitus oli todennut, että on mahdollista, että hän komitean puheenjohtajana tekee esityksiä ja määräysluonnoksia, jotka viranomaisen edustaja Bäckström käsittelee ja hyväksyy. Ero myönnettiin, mutta uuden puheenjohtajan valinta jätettiin tuonnemmaksi.

Kokous arvioi tulevan taito- ja tarkkuus-SM-kilpailujen tilannetta. Järjestelyt näyttivät olevan hanskassa. Kilpailujen isäntä Utin Laskuvarjokerho ilmoitti Kilpailujen johtajaksi **Markku Laksion** ja ehdotti ylituomariksi joko **Markku Paakkasta**, tai jos hän on estynyt, **Eero Kausalaisista**.

Myös relatiivihyppyjen SM-kilpailujen tilannetta arvioitiin. Kisojen pitopaikka oli Malmin lentoasema ja ajankohta 9.7. alkaen. Isäntäkerho SLK esitti kilpailun johtajaksi Eero Kausalaisista ja Ylituomariksi **Kari Vaahteraa**. Muina tuomareina tulisivat olemaan Suomessa työkomennuksella ollut norjalainen hyppyveteraani **Kjell T. Olsen** ja todennäköisesti myös **Affe Norra**. LuKT arveli, että kilpailujen osanottajamäärä tulee olemaan pieni, siksi se näki tarpeelliseksi määrittää reunaehdot Suomen mestaruuden voittamiselle. Osallistuvan joukkueen olisi saatava vähintään yhtä monta pistettä, kuin kilpailussa on hyppykierroksia. Onnistuneesta muodostelmasta joukkue sai yhden pisteen. Jos yhtään tällaista joukkuetta ei ole, kilpailun status putoaa PM-karsintakilpailuksi, jossa ei jaettaisi SM-mitaleja. Tässä yhteydessä päätettiin, että SM-kilpailuissa noudatetaan samoja sääntöjä, kuin Suomessa järjestettävässä PM-kilpailussa. Hyvä päätös, muta siihen sisältyi ongelmia...

Norjan **Eilif Ness** (CIP:n RW-alamomitean jäsen) on laatinut ehdotuksen Utissa järjestettävien RW-PM kisojen säännöiksi. Muut pohjoismaat olivat hyväksyneet ne, mutta Ruotsi vastusti ankarasti. Ruotsin laskuvarjoliiton SFF:n voimahahmo **Åke Almgren** oli muille pohjoismaille lähettämässään kirjeessä ilmoittanut, että Ruotsi osallistuu PM-kilpailuun ainoastaan, jos noudatetaan Maailman-Cup kilpailun sääntöjä. Pohdinnan jälkeen LuKT päätyi käyttämään Maailman-Cup sääntöjä, joihin tehdään paikallisten olosuhteiden edellyttämät muutokset. Sääntöjen muokkaus haluttuun muotoon annettiin LuKT:n puheenjohtajan ja sihteerin tehtäväksi.

PM-kilpailujen konekysymys oli vielä kokoushetkellä avoimena ja tuli ratkeamaan vasta melko lähellä kilpailuja. Ilmailuliitto oli hakenut puolustusministeriöstä lupaa vuokrata kilpailun käyttöön DC-3 kuljetuskone. Ilmavoimilta oli tullut vihreää valoa, mutta joku asia vielä kiikasti...

MM-kilpailun oli määrä olla Rooman liepeillä Guidoniassa runsaan kahden kuukauden kuluttua, mutta Italian ilmailuliitolta ei ollut saatu kilpailukutsua tai muitakaan yksityiskohtaisia tietoja, vaikka asiaa oli jo erikseen tiedusteltu. Kilpailumatkaa lähtölaukausta vaille valmiina varainkeräyshanke, jossa myytäisiin tarkoitusta varten suunniteltuja T-paitoja ja tarroja. Artikkelit olivat kuitenkin vasta tulossa myyntiin, joten hankinnan tuotosta ei ollut vielä mitään käsitystä.

Vähimmäishyppykokemus ennen liitovarjohyppyjen aloittamista (liitovarjo oli tähän aikaan nykyisin patjavarjona tunnettu laite) puhutti keskustuomikuntaa. Helsinkiläinen hyppääjä oli hakenut lupaa tietyn edellytyksin, vaikka hänellä ei vielä ollut ilmailuhallituksen edellyttämää 200 hypyn kokemusta tehoarjolla (Para-Commander tyyppisillä laskuvarjoilla). 200 hypyn rajoitus oli LuKT:n keksimä aika, jolloin patjavarjot olivat uusia, eikä niitä tunnettu vielä kovin hyvin.

Keskustelussa tuotiin esille, että ellei sääntöä muuteta, LuKT ja ilmailuhallitus tulevat lähitulevaisuudessa saamaan paljon vastaavia hakemuksia. LuKT arveli, että kaluston kehittymisen ja yleisen tietämyksen lisääntyä rajoitus pitäisi ottaa uudelleen arviotavaksi. Ja LuKT arvioi: se päätti ehdottaa

ilmailuhallitukselle, että toimintarajoitusta muutettaisiin. Lähetettävään esitykseen kirjattaisiin vähimmäisvaatimuksiksi ennen liitovarjon käyttöönottoa:

- hyppääjän on saatava pakkaus ja ohjauskoulutus
- vähimmäishyppykokemus ennen ensimmäistä liitovarjohyppyä olisi oltava 100 hyppyä tehovarjolla, ellei laskuvarjon valmistaja edellytä suurempaa kokemusta tai koulutusta

Vaatimuksille taustaa myöhempien aikojen hyppääjille: näihin aikoihin saakka oli joidenkin laskuvarjojen käsikirjoissa edellä kuvatun kaltaisia rajoituksia, vaikka ne länsimaista valmistetta olevista laskuvarjoista katosivat viimeistään vuoden 1976 aikoihin. Esimerkiksi tšekkiläisvalmisteisen PC:n tyyppisen PTCH-7:n käsikirjassa sanottiin Historiahepun muistikuvan mukaan, että se soveltuu ainoastaan kokeneille urheiluhyppääjille, joilla oli vähintään 250 hyppyä vaatimattomamman suorituskyvyn omaavalla varjolla. Historiahepun kokemus ennen ensimmäistä ”Tsekki-PC” hyppyä oli kokonaista 51 hyppyä, joista kolme ”amerikan PC:llä”. Kesäkuussa 1969 oltiin joustavia...

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 21.6.1976, LuKT 2/76, 19.6.1976

Ilmailu 6–7/1976

Suomen Ilmailuliitto ry, LuKT: Tarkastushyppymestarit 20.4.1976

Eero Kausalainen 29.1.2021

Relatiivi-SM minikoossa

Edellisessä LuKT-tarinassa kävi ilmi syitä, joiden vuoksi vuoden 1976 relatiivihyppyjen SM-kilpailu oli kaukana tyypillisestä SM-kilpailusta. Kuviohyppyjen säännöt valmistuivat pohjoismaiden välisen

kiistelystä vuoksi vasta aivan kilpailun aattona. Sääntöjen periaatteet – ne muuttuivat radikaalisti edellisen vuoden sääntöihin verrattuna - oli päätetty LuKT:ssa vain kaksikymmentä päivää ennen kilpailua. Sen jälkeen kesti varmaan vielä hetken, ennen kuin ne oli saatu jakoon lajiryhmän harrastajille. Läheltä piti, ettei mennyt viime tippaan.

Oheinen kuva symboloi pisteittä jääneitä joukkueita, hyppäämässä pilvien lomasta. Kuva on samalta ajalta, mutta ei tiettävästi ole kilpailuhypyltä, vaikka voisi näkymästä päätellen hyvinkin olla. Kuvassa Ahti Honkanen, Kari Hallikainen, Pekka Ora ja Matti Karttunen. Kuva: Jorma Öster

Relatiivihypyjen toiset SM-kilpailut järjestettiin Malmin kentällä 9.-11.7.1976 Suomen Laskuvarjokerhon isännöidyssä - tai ehkä ne vain olivat, sillä ei niitä paljon järjestetty. Paikalla olivat kilpailun johtaja ja tuomari, jolla oli myös kiikarit, mutta paljon muuta ei ollut järjestetty. Eikä ollut paljoa järjestettävääkään, koska osanottajia oli vähän. Ainoa harjoitellut joukkue oli Suomen Laskuvarjokerhon Sorsat, joka oli hypän-

nyt ja harjoitellut järjestelmällisesti jo vuodesta 1973 saakka ja voittanut sekä kymmenen että 4-henkilön lajit edellisenä vuonna Nummelassa.

Kilpailun alkaessa Suomenmestaruudesta kilpailevia neljän hyppääjän joukkueita ilmoitautui tasan yksi: *Sorsat*. Pian löytyi paikalle saapuneista SLK:n joukosta hyppääjiä, joiden joukosta koottiin kolme joukkuetta, jotka osallistuivat kilpailuun hupimielessä ja siksi, että olisi edes vähän kilpailun tuntua. Suomalaisjoukkueiden lisäksi kilpailuun osallistui – vaikka se ei voinut sääntöjen mukaan kilpailla Suomenmestaruudesta – australialainen, Suomessa vierailulla ollut joukkue - *Fat Cats*. Kilpailussa piti myös olla uusi kahdeksan hyppääjän laji, mutta siihen ei löytynyt osanottajia.

Joukkueet hyppäsivät SLK:n muun hyppytoiminnan lomassa, joten siltäkään osin ei tapahtuma vaikuttanut kovin kilpailumaiselta. Sää, tai tarkemmin ilmaistuna hyppykorkeutta alempana olevat pilvet haittasivat jonkin verran. Joukkueet joutuivat etsimään aukkoja pilvissä voidakseen saada arvostelukelpoisen suorituksen. Se ei aina onnistunut. Hyppyjä ei aina saatu tuomarien kiikareihin tai jos saatiin, tuomareiden tarkkailukulma saattoi jäädä säännöissä mainitun 65 asteen alapuolella, jolloin arvostelu oli vaikeaa tai mahdotonta. Tuomareilla ei ollut järjestelmää, jolla se olisi voinut todentaa, milloin tarkkailukulma alitti tuon asteluvun. Kilpailussa oli käytössä vain tavanomaiset käsikiikarit, mistä ilmailuliiton mies **Kausalainen** sai aiheellisesti ankaria moitteita. Olisi pitänyt lainata puolustusvoimilta paremmat. Tuomarit joutuivat näkemänsä perusteella ratkaisemaan, oliko suoritus arvosteltavissa vai ei.

Arvosteluvaikeutta ei ollut, jos taivaalla oli neljä erillistä hyppääjää, mutta jos muodostelma oli koossa, mutta tarkkailukulma matala, saattoi olla vaikeaa päätellä, oliko muodostelma koottu oikein.

Kuvassa 4-miehen lajin Suomenmestarit vuodelta 1976, Sorsat: Into Taskinen (siivellä), muut vasemmalta vaihtomies Kari Puhakka, Pertti Jompero ja Hannu Sailavuo. Kuva: Jorma Öster

Kunkin joukkueen kilpailusuorituksena oli saada aikaan viisi erilaista kuviota, joiden välisten muodonmuutosten piti tapahtua tarkoin sääntöjen määräämällä tavalla. Kuten edellä olleesta LuKT-tarinasta ilmeni, mestaruudesta saattoivat kilpailla vain joukkueet, jotka saivat keskimäärin yhden kuvion per hyppy. Tällaisen tuloksen sai vain kaksi: Sorsat sekä Fat Cats, joka ei voinut sääntöjen ”ulkomaalaisrajoituksen” vuoksi kilpailla mestaruudesta.

Kilpailussa saatiin läpi neljä kierrosta. Mestaruuden voitti Sorsat yhteistuloksellaan 24 pistettä (12 muodostelmaa). **Into Taskinen**, **Hannu Sailavuo**, **Pertti Jompero** ja **Eero ”Kustu” Ylinen**.

Toiseksi paras joukkue oli Fat Cats tuloksellaan 8 pistettä (4 kuviota).

Koska Sorsien tulos täytti PM-edustusjoukkueelle aikaisemmin asetetut vaatimukset, siitä tuli myös edustusjoukkue Utissa parin viikon kuluttua järjestettävässä relatiivihyppyjen PM-kilpailussa. Ylisen tilalle tosin jouduttiin hänen jalkavammansa vuoksi vaihtamaan Sorsat joukkueessa vuosia hypännyt **Kari Puhakka**. Ylinen siirtyi joukkueenjohtajaksi.

Australialainen *Fat Cats* lienee saapunut Suomeen entisen kuopiolaisen, sittemmin Australiaan siirtyneen ja siellä hyppyhommissakin menestyneen **Reijo ”Reko” Korpisen** innoittamana. Pienenä kuriositeettina joukkueesta voisi mainita, että yhdestä sen hyppääjästä (**Graeme Windsor**) tuli vuosikymmeniä myöhemmin FAI:n laskuvarjokomitean IPC:n – siinä vaiheessa CIP oli jo muuttanut alkuaan ranskankielisestä nimestä tulleen CIP-nimilyhenteen englanninkielisen nimen mukaiseksi - pitkäaikaisin puheenjohtaja (9 vuotta), jonka nimen, kasvot ja ”laskuvarjo-CV:n” voi bongata laskuvarjourheilun Hall of Fame sivuilta, joiden linkki löytyy tämän artikkelin lopusta. Windsor – mutta eivät muut Fat Cats joukkueen jäsenet - osallistui myös Suomen taito- ja tarkkuushyppyjen SM-kilpailuun. Näistä SM-kilpailuista voi lukea laajempia tarinoita Senior Skydivers ry:n nettisivuilla olevista Laskuvarjourheilu- lehdistä ja Ilmailu-lehden artikkeleista.

Ilmailu 9/1976

Laskuvarjourheilu 1/1976

Eero Kausalainen 4.2.2021

<https://skydivingmuseum.org/hall-of-fame/inductee/graeme-k-windsor>

Taito- ja tarkkuus-SM

Jos oli Malmin kuviokisoissa vaatimaton osanottajamäärä, pari viikkoa myöhemmin Utissa, tarkemmin sanottuna 23.-31.7.1976, järjestetyissä perinteisempien lajien SM-kilpailuissa oli jo hieman enemmän. Henkilökohtaisessa tarkkuushypyssä oli mukana 61 kilpailijaa, taitohypyssä 21 ja joukkuetarkkuudessa 14 nelimiehistä joukkuetta. Ja oli oikein sanoa nelimiehistä, koska kilpailuun ei osallistunut yhtään naista.

Utti oli kilpailupaikkana mainio. Tilat, maalialueet ja mukavuudet olivat erinomaiset. Kilpailukoneistokin oli kokenut. Utissa oli järjestetty aikaisemmin kolmet viralliset SM-kilpailut (1967, 1972 ja 1974). Lisäksi jo vuonna 1964 oli järjestetty Utin ensimmäiset kilpailut, joilla ei kuitenkaan ollut virallista Suomenmestaruuskilpailun statusta. Sääkin oli kilpailupaikalla mainio. Kaikissa lajeissa saatiin hypättyä täydet hyppykierrokset. Kilpailun johtaja oli **Erkki Kajala**, ylituomari **Markku Paakkanen**, molemmat ULK:sta.

Kilpailun alkaessa sää oli loistava, joten ensimmäisenä lajina hoidettiin pois neljä kierrosta taitohyppyä. Heti ensimmäisistä hypyistä alkaen voitiin arvioida, että tulostasoa tulee ainakin parhaiden osalta olemaan hyvä. Kun kaikki neljä kierrosta oli hypätty, voitiin todeta, että tuloluettelon alkupäässä tulokset olivat selvästi parantuneet edellisestä vuodesta. Parannus näkyi selvästi erityisesti verrattaessa kolmen parhaan taitohyppääjän tämän ja viime vuoden keskiarvoaikoja:

1. Markku Jääskeläinen	8,1 s	(10,06 s vuonna 1975)
2. Olavi Kilpinen	8,3 ”	(9,35 s)
3. Pekka Tuominen	8,9 ”	(10,10 s)

Kymmenen parhaan joukossa oli nähtävissä lähes kaikilla tulosten paranemista, vaikka ei kaikilla aivan näin paljon, kuin kärkikolmikolla.

Sää suosi myös henkilökohtaista tarkkuushyppyä. Kilpailussa saatiin hypättyä kaikki sääntöjen mukaiset kahdeksan kierrosta. Tuulet aiheuttivat kokemattomammille kilpailijoille ongelmia – olipa muutama kokenutkin konkari lähellä mennä lankaan tuulen suunnan muuttuessa. Jos oli kuitenkin huolellisesti seurannut säätilan kehittymistä, tuulen suunnan muutokset olivat ajoissa nähtävissä. Koska suuri enemmistö hyppäsi pyöreillä laskuvarjoilla, väärä uloshyppypaikka saattoi olla tuloksen kannalta kohtalokas. Tuulen suunnan muutokset olivat kuitenkin hitaita, joten maalialueelta ulos

jääneillä ei ollut mahdollisuus vaatia uusintahyppyä: kyseessä ei ollut sellainen nopea säätilan muutos, joka olisi estänyt hyppääjää näyttämästä taitojaan. Purnaaminen ei siis auttanut, jos ei päässyt maalialueelle ja samoihin aikoihin edellä ja jälkeen hypänneet pääsivät maaliin.

Näkymä kilpailualueelta. Yleisön määrästä päätellen menossa saattaa olla joukkuetarkkuuden finaali. Pääosa kilpailijoista käytti vielä pallokupuja. Kuva: via Utin Laskuvarjokerho.

Kun sekä henkilökohtainen tarkkuus että taitohyppy oli saatu päätökseen, voitiin laskea yleismestaruuden lopputulokset. Yleismestaruus määritettiin lisäämällä tarkkuushypyn keskiarvoon puolet taitohypyn keskiarvosta. Koska henkilökohtaisen tarkkuuden kärkipäässä tuloserot olivat pienet, määrääväksi tuli taitohypyn tulos. Yleismestaruuden viiden parhaan joukossa olivat samat henkilöt, kuin taitohypyn tulosluettelossa. Pari kilpailijaa vaihtoivat sijalukuja keskenään, mutta muuten luettelot näyttivät samoilta.

Joukkuetarkkuudessa riitti väriä ja vauhtia tavalliseen tapaan. Kilpailussa hypättiin neljä kilpailukierrosta nelimiehisin joukkuein. Tuuliolosuhteet olivat joukkuetarkkuuden aikana erinomaiset, joka osaltaan edesauttoi erinomaista tulostasoa.

Muutamissa aikaisemmissa SM-kilpailuissa erinomaisesti menestynyt Lahden Laskuvarjokerhon joukkue aloitti komeasti ensimmäisen kierroksen yhteistuloksella 40 senttiä. Vielä toinenkin kierros meni samoissa merkeissä ja johti kilpailua. Kolmannella kierroksella yhdellä joukkueenjäsenellä oli lievä vajaatoiminta, mikä esti häntä pääsemästä maalialueelle. Kilpailijalla olisi ehkä ollut mahdollisuus saada uusintahyppy, mikäli hän olisi antanut säännöissä mainitun merkin ohjausvaikeudesta eli levittänyt kätet ja jalat selvästi näkyvällä tavalla levälleen, eikä yrittänyt laskeutua maalialueelle. Nyt merkkiä ei näytetty eikä tuomaristo havainnut vajaatoimintaa. Yksi kymmenen metrin tulos pudotti joukkueen ulos mitalitaistosta.

SM-kilpailujen tarkkuuslajeissa tuomarit määrittivät oikean uloshyppypaikan ennen lajin alkua tai jos hyppytoiminnassa oli pitempi tauko. Se tapahtui heittämällä hyppykoneesta streameri ja mahdollisesti myös koehyppääjiä. Kilpailijat tarkkailivat streamerin ja mahdollisten hyppääjien ajautumista. Sen lisäksi streamerin maahantulopaikka merkittiin kilpailijoiden nähtävälle asetettuun ilmavalokuvaan kentästä. Tässä streamerin putoamispaikkaan tutustumassa kilpailijat Paavo Huusari (vasemmalla), Olli Parviainen, Jari Mäkinen ja tuomari Eero Kausalainen. Kuva: Matti Virtanen/Kouvolan Sanomat.

Tämä yhden hyppääjän ulosajo puodotti lahtelaiset mitalisijalta, mutta vain neljännelle sijalle noin kuuden metrin päässä voittajasta. Kolmen

kärki oli kovatasoinen. Erot olivat pieniä ja sijaluvut vaihtelivat joukkueiden kesken kierrosten välillä. Kolmen kärjen tulokset sopivat noin metrin sisään, mikä on erinomainen tulos kuudellatoista hypyllä ja lähes pelkästään pyöreillä kuvuilla. Joukkuetarkkuuden voitti lopulta Oulun Laskuvarjokerhon joukkue, monien ennakkosuosikki Laskuvarjojääkärikoulu jäi toiseksi 43 sentin erolla voittajaan. Kolmantena oli Imatran Ilmailukerhon joukkue, puoli metriä LjK:lle hävinneenä.

SM-kilpailuissa kahdeksan hyppääjää hyppäsi patjavarjolla, muut pallokuvuilla. Vaikka USA:n mestaruuskilpailuissa samana vuonna – näin ainakin ilmailuhuhun mukaan – oli ainoastaan yksi pallokupu, oli niitä vielä kotoisissa SM-karkeloissamme aika paljon enemmän: lähes 90 prosenttia kilpailijoista käytti vielä pallokupua. Henkilökohtaisen tarkkuuden kymmenen parhaan joukossa oli vain kolme patjahyppääjää (**Rauno Härkönen, Antero Takkala ja Tapio Satamo**). Ensi vuonna kaikki sitten olikin toisin...

Kilpailun osanottajista kahdeksan käytti patjavarjoa. Heistä vain kolme oli kilpailun kärkisijoilla. Kuvassa relatiivihyppääjänä paremmin tunnettu Suomen Laskuvarjokerhon Markku Heilimo. Kuva: Matti Virtanen/Kouvolan Sanomat

Kilpailussa oli erikoisbonuksena matkalippu MM-kisoihin Italian Guidoniaan, joka sijaitsi Rooman läheisyydessä. Kisajoukkueeseen nimettiin yleismestaruuden viisi parasta kilpailijaa.

Tuloksia:

Henkilökohtainen tarkkuus (8 kierrosta)

1. Olavi Kilpinen	Laskuvarjojääkärikoulu	0,24 m	0,030 m (k-arvo)
2. Antero Takkala	Kuopion Ilmailuyhdistys	0,43 "	0,054 "
3. Rauno Härkönen	Imatran Ilmailukerho	2,31 "	0,289 "
4. Reijo Korpinen	Kuopion Ilmailuyhdistys	2,38 "	0,298 "
5. Markku Jääskeläinen	Utin Laskuvarjokerho	2,48 "	0,310 "

6. Hannu Laitinen	Laskuvarjojääkärikoulu	2,75 ”	0,344 ”
7. Tapio Satamo	Oulun Laskuvarjokerho	2,76 ”	0,345 ”
8. Veikko Korhonen	Tampereen Laskuvarjokerho	3,67 ”	0,459 ”
9. Risto Koivisto	Lahden Laskuvarjokerho	3,77 ”	0,471 ”
10. Pekka Tuominen	Lahden Laskuvarjokerho	3,92 ”	0,490 ”

Taitohyppy (4 kierrosta)

1. Markku Jääskeläinen	Utin Laskuvarjokerho	32,3 s	8,1 s (k-arvo)
2. Olavi Kilpinen	Laskuvarjojääkärikoulu	33,1 ”	8,3 ”
3. Pekka Tuominen	Lahden Laskuvarjokerho	35,4 ”	8,9 ”
4. Tatu Soini	Laskuvarjojääkärikoulu	36,3 ”	9,1 ”
5. Hannu Laitinen	Laskuvarjojääkärikoulu	40,2 ”	10,1 ”
6. Anssi Horppu	Utin Laskuvarjokerho	41,5 ”	10,38 ”
7. Tapio Satamo	Oulun Laskuvarjokerho	41,6 ”	10,40 ”
8. Rauno Härkönen	Imatran Ilmailukerho	42,9 ”	10,7 ”
9. Antero Takkala	Kuopion Ilmailuyhdistys	43,9 ”	11,0 ”
10. Graeme Windsor	Australian Parachute Federation	44,7 “	11,2 “

Yleismestaruus

1. Olavi Kilpinen	Laskuvarjojääkärikoulu	4,168 pistettä
2. Markku Jääskeläinen	Utin Laskuvarjokerho	4,348 “
3. Pekka Tuominen	Lahden Laskuvarjokerho	4,915 “
4. Tatu Soini	Laskuvarjojääkärikoulu	5,242 “
5. Hannu Laitinen	Laskuvarjojääkärikoulu	5,369 “
6. Antero Takkala	Kuopion Ilmailuyhdistys	5,542 “
7. Tapio Satamo	Oulun Laskuvarjokerho	5,545 “
8. Rauno Härkönen	Imatran Ilmailukerho	5,652 “
9. Anssi Horppu	Utin Laskuvarjokerho	5,809 “
10. Kalle Savolahti	Laskuvarjojääkärikoulu	6,243 “

Joukkuetarkkuus (4 kierrosta)

1. Oulun Laskuvarjokerho	8,65 m
Tapio Satamo, Hannu Hernesniemi, Raimo Kemppainen, Mikko Närhi	
2. Laskuvarjojääkärikoulu	9,08 ”
Hannu Laitinen, Kalle Savolahti, Olavi Kilpinen, Tatu. Soini	
3. Imatran Ilmailukerho	9,58 ”
Matti Heino, Tapani Heino, Jorma Suppola, Rauno Härkönen	
4. Lahden Laskuvarjokerho	14,51 ”
Risto Koivisto, Raimo Koponen, Pekka Tuominen, Pekka Kittelä	
5. Utin Laskuvarjokerho I	18,16 ”
Hannu Ilves, Esa Huusari, Jukka Ilves, Markku Jääskeläinen	

Kilpailuista löytyy laajempia artikkeleita Senior Skydivers ry:n verkkosivuilla olevissa Laskuvarjourheilu-lehdessä 1/1976 ja Ilmailu-lehdissä 9/1976 ja 12/1976.

Utin Laskuvarjokerho ry: SM-76, Utti, lopputulokset
Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 17.2.1976: LuKT 1/1976, 7.2.1976

Laskuvarjourheilu 1/1976
 Ilmailu 9/76
 Ilmailu 12/76
 Kouvolan Sanomat 28.7.1976

Sekvenssirelatiivi-PM

Otsikon sanahirviön takana ovat uudet säännöt ja suomenkielisten nimitysten puuttuminen. Päätöksistä ja vaihtuvista vapaapudotusmuodostelmista sekä niiden välisistä siirtymävaiheista koostunut laji kutsuttiin englanninkielisellä sanalla Sequential Relative Work. Siis peräkkäinen työskentely

suhteessa johonkin toiseen, jos käännetään termi kieli poskessa. Ei kuitenkaan käännelty kieli poskessa eikä keskellä: lajista tuli yksinkertaisesti sekvenssi – sanokoon kielitoimisto siitä mitä haluaa.

Järjestyksessään toiset relatiivihypyjen – nykyisin muodostelmahypyjen (FS) - pohjoismaiset mestaruuskilpailut isännöi häthätää taito- ja tarkkuuslajien SM-kilpailut päätökseen saanut Utin Laskuvarjokerho. Kilpailun ajankohta oli 1.-8.8.1976.

Ensimmäistä kertaa siviilikilpailuihin oli saatu ilmavoimien lentokone, joskin joissakin näytöksissä olivat myös siviilit päässeet poistumaan tällaisesta mainiosta DC-3 hyppykoneesta. Utin RW-PM-kilpailussa hypättiin aluksi DO-7:stä ja muuttaman kierroksen jälkeen koko loppukisa DO-4:stä. Kuvassa täyrehyppääjien joukkue "Eeron ilmasirkus", joka ei osallistunut kilpailuun ja jonka kokoonpanokin vaihteli. Kuva: Jorma Öster.

Kilpailuvalmisteluja ja kilpailijoiden harjoittelua olivat sotkeneet edellä LuKT:n ja RW-SM-tarinoiden yhteydessä kuvatut sääntöongelmat. Oman jännitysmomenttinsa asiaan toi hyppykone – tai pareminkin sen puute. Neljän hyppääjän lajiin löytyi soveliaita hyppykoneita Utista ja melkein naapurista Imatralta. Kahdeksan miehen lajiin ei ollut siviilipuolelta saatavissa kohtuulliseen hintaan sopivaa konetta. Siksi yritettiin saada ilmavoimilta vuokrattua DC-3 kuljetuskone. Edellisessä PM-kilpailussa Norjassa kahdeksan hyppääjän laji hypättiin kahdesta muodostelmassa lentäneestä Cessnasta, mikä ratkaisu oli kaukana ihanteellisesta, eikä antanut joukkueille tasavertaisia mahdollisuuksia. Muodostelmalento ei kisoissa mukana olleen Historiahepun kokemusten perusteella aina mennyt putkeen.

Isomman hyppykoneen hankintaa hoiti ilmailuliitto puolustusministeriön kautta. Sieltä oli ilmoitettu, että onnistuu. Ilmavoimatkin olivat kertoneet, että jo vain lennot onnistuvat, etenkin kun toiminta tapahtuisi koneiden omassa tukikohdassa Utissa. Siirtolentojakaan ei tarvittaisi. Kilpailuajankohta alkoi kuitenkin lähestyä, eikä kirjallista vahvistusta saapunut. Asian käytännön järjestelyjä oli hoitanut liiton mies, laskuvarjotoiminnanohjaaja **Eero Kausalainen**, Historiaheppu, joka kertoo itse asiasta kuuluna näin:

”Kilpailun alkuun oli enää muutama viikko, eikä ”vihreiden valojen” lisäksi näkynyt eikä kuulunut mitään konkreettisempaa. Siispä tartuin puhelimeen ja soitin ilmavoimien esikuntaan. Pienen pallottelun jälkeen sieltä löytyi reipas kapteeni, jolla oli utuinen mielikuva, että jostain lentokoneen vuokrauksesta SM-kilpailuihin olisi ehkä ollut jotain puhtetta. Hän pyysi kuitenkin lähettämään varmuuden vuoksi vielä yhden kopion hakemuksesta...

Olivat siis hukanneet hakemuksen ja puolustusministeriön päätökset johonkin. Olivatko kuuluisat byrokratian rattaat jauhaneet alkuperäiset hakemuspaperit silpuksi? Laitoin uuden kopion hakemuksesta. Sen jälkeen vastaus tulikin jo noin viikon kuluessa. Läheltä piti, ettei jäänyt viime tippaan.”

Kilpailuun oli Suomen joukkueen lisäksi saapunut Ruotsista ja Tanskasta. Neljän hyppääjän lajissa joukkueita oli tarpeeksi. Kahdeksan hyppääjän lajiin ilmoitautui ainoastaan Norja ja Tanskan joukkueet. Suomessa ei joukkuetta ollut löytynyt SM-kilpailuun, joka oli määritetty karsintakilpailuksi.

Kilpailu aloitettiin neljän hyppääjän lajilla. Kilpailut hypättiin kerhon tavanomaisista hyppykoneista,

Utin Laskuvarjokerhon Cessna 182:sta (OH-CCA) ja Imatran Ilmailukerhon Cessna 206:sta (OH-CSU). Hypyt tuomaritiin maasta. RW-SM-kilpailuun verrattuna näkölaitteet olivat selvästi paremmat: puolustusvoimilta oli saatu jalustalliset hyvälaatuiset kiikarit, suurennus 8 x. SM-kisoissa tuomarit tihrusivat suorituksia käsikiikareilla, mikä oli kaukana ihanteellisesta. Vaikka maailmalla oli jo nähty videolaitteistoja, joissa pitkän objektiivin avulla saatiin vapaapudotussuorituksestakin ”lähikuva”, ei sen aika vielä ollut tullut Suomeen. Tuli SM-tasolle vasta neljän vuoden kuluttua. Ilmavideoita saatiinkin odottaa toistakymmentä vuotta...

Kilpailun tuomareina toimivat joukkueiden mukana tulleet kansainväliset tuomarit. Kilpailun ylituomari oli työkomennuksellaan Suomessa useita vuosia vaikuttanut norjalainen hyppääjäveteraani **Kjell T. Olsen**. Tuomaristo joutui myöntämään muutamia uusintahyppyjä alhaisesta, alle 65 asteen tarkkailukulmasta johtuneiden arvosteluvaikeuksien vuoksi. Tässä kilpailussa käytetyt kiikarit mahdollistivat tarkkailukulman todentamisen, toisin kuin SM-kilpailuissa, jossa arvosteltiin käsivarakiikarein.

Neljän hyppääjän lajia hypättiin yhdeksän kierrosta, jonka jälkeen tunnelma tiivistyi, kun ilmavoimien DC-3 (DO-7) rullasi tähtimoottorien kumean murinan säestämänä Utin lentokentän sotilasalueelta laskuvarjokerhon asematasoalueella. Koneeseen olisi sopinut kolme 8-miehistä joukkuetta, mutta paikalla oli vain kaksi. Suomen puolelta ehdotettiin, että paikalle saapuneista ulkomaalaisista ja suomalaisista hyppääjistä muodostettaisiin kansainvälinen sekajoukkue, joka hyppäisi kilpailun

ulkopuolella. Ruotsi ja Norja eivät tähän suostuneet. Joukkueet kuitenkin hyväksyivät, että taloudellisista syistä konekuormassa voisi ”pokan täytteenä” hypätä suomalaisista paikalle saapuvista relativeista koostuva joukkue. Tässä ilmasirkuksessa mukana lopulta myös yksi ulkomaalainen, ei kuitenkaan kilpailujoukkueista.

Norjan joukkue 8-hyppääjän sekvenssilajissa, syntymässä stairstep muodostelma. Kuva: Jorma Öster.

Kahdeksan miehen lajikin sujui kohtuullisesti. Kilpailun pari ensimmäistä kierrosta hypättiin DO-7:stä, jonka jälkeen hyppykoneeksi vaihtui nykyään Suomen Ilmavoimamuseossa Tikkakoskella oleva DO-4. Koneen pilottina toimi sotilaslentäjä **Juutilainen**, joka kuului samaan sukuun parin tunnetun sotasankari-Juutilaisen kanssa. Lopulta säävaikeudet pysäyttivät tämänkin lajin yhdeksän kierroksen jälkeen.

Kilpailuajan lipuessa loppua kohti oli kummassakin lajissa yksi kierros hyppäämättä. Lopulta kilpailun johto teki - kilpailujoukkueiden suostumuksen jälkeen – ratkaisun keskeyttää kilpailu jo ennen kilpailuajan päättymistä. Ajatuksena oli päästää joukkueet kotiin, koska voisivat joutua tarpeettomasti odottamaan yhden kierroksen loppuunsaattamista. Viimeinen kierros ei kummassakaan lajissa voinut enää muuttaa tulosasetelmia. Joukkueiden väliset erot olivat niin suuret.

Ruotsin laskuvarjoliiton SFF:n ”*Fallskärmssport*” -lehdessä myöhemmin olleessa, **NC Åke Almgrenin** kirjoittamassa artikkelissa, kritisoitiin tätä ratkaisua ja sitä tehneitä ankarasti. Erityisesti moitittiin ja mainittiin – ilman nimeä - ”*biträdande tävlingsledare*”, jota tehtävää hoiti Historiaheppu. Kilpailun

johtajaa, Utin Laskuvarjokerhon puheenjohtaja **Erkki Kajalaa** ei ruotsalaisten kisa-artikkelissa mainittu. Kirjoituksessa ei huomioitu, että osanottajien päätös oli ollut yksimielinen.

Kun otetaan huomioon, että laji oli vielä alkuvaiheissaan, tulostaso kärjessä oli kohtuullinen. Neli-miehisen lajin voittaneen Ruotsin keskiarvo oli 3,55 pistettä ja toiseksi tulleen Tanskan 2,44 pistettä. Suomen joukkueen keskiarvo oli 2 pistettä. Suomen kannalta tilaisuus oli lähinnä vielä opiskelua itseä paremmassa seurassa. Kilpailu oli oppimistapahtuma myös siksi, että Norjan joukkueen mukana oli FAI:n laskuvarjokomitean CIP:n RW-alakomitean vahva mies **Eilif Ness** ja Norjan joukkueen valmentajana eräs RW-hyppäämisen uranuurtajista, "**Skratch**" **Garrison**. Molemmilta guruilta varisi paljon tiedonjyviä suomalaiseseenkin RW-maaperään. Ness epäilemättä hyödynsi tämän kilpailun opetuksia omissa työssään CIP:n relatiivialakomiteassa.

TULOKSET											
4-miehininen											
KIERROS											
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	yht.pist.
1. RUOTSI	Tomas Rehn Agne Andersson Jan Pautsch Johan Toren	6	6	4	6	4	3	3	0	0	32
2. NORJA	Claus Heen Torolf Paulshus Per Nordstrand	3	2	4	0	2	1	3	2	1	18
3. SUOMI	Into Taskinen Hannu Sailavuo Kari Puhakka Pertti Jompero	3	1	2	0	2	1	1	1	1	12
		3	0	2	3	3	0	1	2	2	16
		1	3	2	1	3	1	1	1	2	15
4. TANSKA											
5. NORJA	(kilp.ulkop.)										
6. TANSKA	(kilp. ulkop.)										
4-miehen lajissa kultakin oikein suoritelta kuviolta joukkue sai yhden pisteen. Mikäli koko viiden muodostelman sarja onnistui, sai joukkue lisäksi yhden bonus-pisteen.											
8-miehininen											
	Kierros	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	pist.yht.
1. NORJA		4	2	0	2	2	2	2	2	2	18
2. TANSKA		2	0	0	0	0	0	2	2	2	8

Kahdeksan hyppääjän lajin voittanut Norjan joukkue teki keskimäärin kaksi pistettä per hyppy. Jos oli sääntöjen kanssa monenlaista vääntöä ennen kilpailua, tehtiin vielä kilpailupaikalla viimeinen vääntö. Ennen kilpailua pidetyssä kokouksessa päätettiin, että neljän hyppääjän lajissa joukkue saa kustakin kuviosta yhden pisteen ja jos koko kuviosarja on tehty oikein, joukkue saa vielä lisäksi yhden bonuspisteen. Yhden hypyn kokonaispistemäärä saattoi siis olla 6 pistettä, koska pakollisia muodostelmia oli viisi. Ruotsin joukkue sai kolmella hypyllä kuusi pistettä, mutta muut eivät tästä bonussäännöstä hyötäneet.

Norjan 8-miehisessä joukkueessa hyppäsivät Tor Gundersen, Claus Heen, Torolf Paulshus, Per Arnold Nordstrand, Bent Laursen, Karl Arneberg, Einar Thoen, Stenshans Oddmar ja Espen Pettessen. Tanskan joukkueeseen kuuluivat Finn Blond Olsen, Erik Damgaard, Mads Larsen, P. E.

Hansen, Bjørn Stephensen, P. Lindholm, Niels Brunsgaard-Sørensen ja Horst Nørgård.

Kilpailusta löytyy lisätietoja lähdeviitteinä mainituista Laskuvarjourheilu-lehdestä ja Ilmailu-lehden artikkelista, jotka löytyvät Senior Skydivers ry:n verkkosivuilta.

Ilmailu 9/1976

Laskuvarjourheilu 1/1976

Svenska Fallskärmsförbundet: Svensk Fallskärmsport (lehden numero tuntematon)

Eero Kausalainen 7.2.2021

Laskuvarjo-MM, Guidonia, Italia

Vuoden 1976 taito- ja tarkkuus-MM-kilpailun jär-jestäjä Italian ilmailuliitto ei pitänyt liikaa kiirettä kilpailukutsun ja muuta kisamatkan kannalta tärkeän tiedon toimittamisessa. Aika ja paikka olivat suunnilleen tiedossa, mutta ei sitten muuta. Vielä kesäkuun loppupuolella pidetyssä kokouksessaan LuKT päivitteli puuttuvia tietoja, jotka yleensä toimitetaan viimeistään 4-5 kuukautta ennen kilpailuja. Tiedot lopulta saatiin ja matkavalmistelut voitiin käynnistää.

Tällä kerralla joukkue sai kohtuullisesti tukea matkaan. Liiton budjetista herui hiukan, Finnair tuki lentomatkoja ja tarra- ja paitakauppakin jäi tällä kerralla plussalle, mikä ei aina ollut varmaa.

Suomen ryhdikäs joukkue avajaisparaatissa. Kilvenkantajan takana on Markku Jääskeläinen, lippua kantaa Hannu Laitinen takanaan Timo Nieminen, Olavi Kilpinen ja Tatu Soini. Kuva: via Eero Kausalainen.

Kilpailupaikka oli Rooman liepeillä oleva Guidonian lentotukikohta, joka sijaitsi parikymmentä kilometriä Roomasta koilliseen. Kilpailun ajankohta oli 12.-21.9.1976, jolloin keski-Italiassa oli vielä täysi kesä. Suomen joukkue matkusti kilpailupaikalle lentokoneella ja junalla. Ensin lennettiin sinivalkoisin siivin Zürichiin, josta matkattiin junalla Milanossa tapahtuneen junanvaihdon kautta Roomaan, josta järjestäjän bussilla majoitukseen Bagni Tivoli nimiseen pieneen kylään ja sieltä edelleen kisakentälle.

LuKT oli nimennyt kilpailijat SM-kilpailun yleismestaruuden perusteella. Kaikki listan kärjessä olleet pääsivät lähtemään. Kilpailijoina olivat matkassa **Olavi Kilpinen**, **Tatu Soini**, **Hannu Laitinen**, **Pekka Tuominen** ja **Markku Jääskeläinen**. Suomen joukkueenjohtajana (Team Leader) oli laskuvarjotoiminnanohjaaja **Eero Kausalainen**. Delegaation johtaja (Head of Delegation) oli LuKT:n puheenjohtaja **Timo Nieminen**. Ero edellä mainittujen johtoportaalle nimikkeiden välillä oli se, että ”tiimi-johtaja” avusti ja johti joukkueen käytännöllisiä puuhailuja kilpailujen aikana, osallistui kokouksiin ja piti joukkueen puolta laatimalla protestit, jos sellaiseen olisi ollut aihetta. Joukkueen ylipäällikkö Nieminen oli Suomen CIP-edustajan ominaisuudessa myös kilpailun juryn jäsen. Tuomarikurssin vuoksi Nieminen ei paljoa osallistunut joukkueen arkeen. Joukkue oli melko utililainen, koska kilpailijoista vain Tuominen oli Utin lähinaapurista Lahden Laskuvarjokerhosta, muut Utin kerhosta. Kausalainen oli vielä toinen jalka Utissa, vaikka kirjat jo olivat Helsingissä. Nieminen oli Vaasan Laskuvarjokerhosta.

Nieminen osallistui kilpailun yhteydessä järjestettyyn, sveitsiläisen FAI-tuomarin **Marc Schneebelin** vetämään tuomarikurssiin. Kurssi oli historiallinen, koska se oli ensimmäinen vastaava CIP:n hyväksymä kurssi. Tuomarioppilaat saivat koulutusta ja harjoittelivat eri tuomari tehtävissä, mutta koska he eivät osallistuneet viralliseen tuomarointiin, ei Niemisellä ollut estettä toimia juryn jäsenenä.

Suomen lippu saapuu kisapaikalle joukkueenjohtajan tuomana. Kuva: Eero Kausalainen

Suomen joukkue valmistautumassa hypylle: Pekka Tuominen (vas.), Olavi Kilpinen, Hannu Laitinen, Markku Jääskeläinen ja Tatu Soini. Kuva: Eero Kausalainen

Pari vuotta aikaisemmin Suomi oli saanut ensimmäisen kansainvälisen FAI-tuomarin, kun CIP helmikuussa 1974 hyväksyi **Ralf "Affe" Norran** aikaisemman tuomarikokemuksen (PM- ja SM-kilpailut) perusteella. Nyt puhalsivat CIP:ssä uudet tuulet, pian meilläkin. CIP:n tavoite oli, että tuomarinimitys myönnettäisiin kurssin perusteella. Vielä muutaman seuraavan vuoden aikana tuomareiksi hyväksyttiin kurssin käyneiden rinnalla myös pitkän linjan tuomarikonkareita muualla, kuin virallisella FAI-tuomarikurssilla annettujen näyttöjen perusteella. Suomen tuomarijärjestelmä oli saanut puheenjohtaja Niemisen esittelemänä muodon kesäkuussa 1975, mutta varsinaisen järjestelmän käynnistäminen oli vielä kesken. Niemisen kurssi oli hyödyllinen, sillä tästä oli epäilemättä paljon apua Suomen kansallisen tuomarijärjestelmän käytäntöön saattamiseksi, johon kuuluivat tuomarien koulutus ja

arvioinnit ennen oikeuksien myöntämistä, sekä myös säännöllisesti kaikissa vähintään SM-tasoisissa kilpailuissa.

Italian ilmavoimat vastasivat hyppylennoista. Kuljetusvälineenä hulpeea Bell 204 (UH-1B). Taivaalle pyrkimässä Hannu Laitinen. Kuva: Eero Kausalainen.

Kilpailut aloitettiin hulpeella lentonäytöksellä, jossa lennettiin lentokoneilla oikein ja väärinpäin sekä hypättiin laskuvarjoilla. Oli paraatia ja kylänvanhimman tai vastaavan puheita. Kun kilpailut lopulta alkoivat, kävi ilmi, että niiden järjestelyt hieman takeltelivat. Aikataulut olivat italialaisia ja järjestelykoneistoa vaivasi rajallinen kielitaito. Tai ehkä vika olikin paikalle saapuneissa vierasmaalaisissa, jotka eivät olleet vaivautuneet opettelemaan italiaa. Johtui kielitaidon puute kummasta osapuolesta tahansa, se häytti oleellisesti tiedon kulkua ja sitä kautta kilpailun sujuvaa toteutusta.

Kilpailujen tuomaritoiminta sujui hyvin. Ylituomarina oli Suomessakin nähty – esimerkiksi Immolan 1973 PM-kilpailuissa – tanskalainen **Svend Brøstedt**. Henkilökohtaisessa tarkkuudessa käytettiin neuvostoliittolaisten paikalle tuomaa sähköpläkkää, joka toimi kohtuullisesti. muutaman kerran piti lätkää vaihtaa, mutta se ei ollut ongelma, koska varapläkiä oli tuotu mukana. Sähköpläkä oli vielä tälläkin tasolla uusi väline, johon suhtauduttiin epäluuloisesti. Joukkuetarkkuudessa luotettiin perinteiseen tuomarin silmän ja kädessä olevan merkkitikun yhteistyöhön: sähköpläkkää ei käytetty.

Kilpailuissa tapahtui jonkin verran loukkaantumisia, suunnilleen saman verran patjoilla ja pallokuvuilla. Loukkaantumisten seurauksena ohjattiin ilmassa lähestymässä olleet kilpailijat ulos maalialueelta, jonka vuoksi he saivat uusintahypyn. Loukkaantumiset eivät tietävästi olleet vakavia.

Suomi ei kivunnut palkintosijoille eikä ihan viereenkään. SM-kilpailujen ja MM-kilpailun välinen aika oli kuitenkin käytetty hyödyllisesti ja harjoiteltu yhdessä. Se näkyi hyvissä tuloksissa. Suomi oli selkeästi paras pohjoismaa.

Kilpailussa oli sen alkaessa mukana 28 maata, joista kuitenkin Marokko ja Jugoslavia vetäytyivät katsomoon tarkemmin tuntemattomaksi jääneistä poliittisista syistä. Mistään ei löytynyt dokumenttia,

joka olisi selittänyt poliittisen syyn. Olisikohan mahtanut olla Etelä-Afrikka? Suppeista tulostiedoista ei kuitenkaan saa vahvistusta, olivatko he mukana. Näinä aikoina tämä rotusortoa harjoittava maa alkoi aiheuttaa hankaluutta kansainvälisissä urheilukilpailuissa yleisemminkin – myös Suomen purjelennon MM-kilpailuissa samana vuonna. Tämä arviointi on kuitenkin Historiahepun oma jälkiviisasta pohdintaa. Kilpailijoita oli kaikkiaan 201, joista naisia oli tuloluettelon mukaan 71.

Parhaat suomalaiset kannattaa mainita. Markku Jääskeläinen oli paras taitohypyssä, Sijoitus oli 33. tuloksella 33,41, yleismestaruudessa hän oli myös paras suomalainen sijalla 38 (4.3988 pistettä). Paras suomalainen tarkkuushyppääjä oli Tatu Soini, sijaluvullaan 46, (0,85 m). Joukkuetarkkuudessa Suomi oli yhdeksäs tuloksella 2,44 metriä. Maiden välisessä paremmuudessa Suomi oli kymmenes.

Täysin ongelmitta eivät Suomen joukkueen hyppy sujuet. Kuvassa on Tatu Soini. Hänelle tuli vajaatoiminta päävarjoon. Varavarjon käyttö ei sujunut oppikirjan mukaan, vaan päävarjo ja varavarjo takertuivat. Maahantulo sujui kuitenkin vaurioitta. Kuva: Bernard D. Lyng.

Kilpailuista löytyy lähes hyppyhypyltä kertova tarina Senior Skydivers ry:n verkkosivuilla olevassa Ilmailu-lehden artikkelissa, joten tässä ei ole tarpeen kertoa kaikkia tapahtumia uudelleen. Kilpailuissa käytetty hyppykalusto on kuitenkin kiinnostava. Oli menossa murroskausi, patjavarjot olivat tulossa kovaa kyytiä, vaikka omissa kisoissamme niitä oli vielä reilulla kymmenesosalla hyppääjistä. Joukkueessa kilpailijana ollut Hannu Laitinen teki tutkimustyötä ja selvitti paljonko ja millaisia kuputyyppejä kilpailuissa käytettiin. Laitisen tutkimuksen perusteella kuvat jakautuivat seuraavasti:

72 kpl	Strato Star	Patja, 5 tunnelia (USA)
44 "	UT-15	PC:n tyyppinen pallokupu (Neuvostoliitto)
39 "	Papillion	PC:n tyyppinen pallokupu (Ranska/USA)
19 "	Strato Cloud	Patja, 7 tunnelia (USA)
13 "	PC Competition	PC:n kehittyneempi versio (USA)
5 "	Haba Commander	UT-15:n kloonit (USA)
3 "	PTCH-8	PC:n tyyppinen pallokupu (Tšekkoslovakia)
2 "	Para Foil	Patja, 7 tunnelia (USA)
1 "	"Strato Star"	Patja, 5 tunnelia (Neuvostoliitto)
1 "	PC Mk I	PC:n alkuperäinen versio (USA)
1 "	Para-Plane	Varhaisimpia patjavarjoja, 7 tunnelia (USA)

Edellä esitetyn perusteella patjavarjoja on ollut 48 prosentilla kilpailijoista. Kaikki suomalaiset hypäsivät pallokupuilla, joista osa oli valmistettu alkuperämaassa Ranskassa ja osa Yhdysvalloissa. Laitisen ja tämän tarina pohjalla olleen Ilmailu-lehden artikkelin hyppääjämäärässä on vähäinen ero, mutta se ei haittaa suuntaa antavaa tilanteen arviointia.

Ja loppuun vielä pieni tarina, jota ei löydy lähdeoteoksista, kertojana joukkueenjohtajana toiminut Historiaheppu:

"Eräänä päivänä joukkueemme telttaa lähestyi nuori mies, arviolta 15 vee. Hän kysyi jotain, mutta ensimmäinen kohdalle osuneista kilpailijoista ei ymmärtänyt. Tulkiksi

pyydettiin joukkueenjohtaja. Kävi ilmi, että englantia puhunut nuorukainen halusi vaihtaa laskuvarjomerkkejä. Joukkueemme ”merkkimies” oli Enska Kilpinen, jolla oli melkoinen kokoelma itsellään. Vinkkasin Enskan paikalle. Hän ja nuorukainen asettuivat istumaan vastakkain, teltan varustukseen kuuluvalla kenttävuoteelle.

Molemmat nostivat vaihtoarsenaalinsa esille. Nuorukaisella oli tavarat kassissa, Enskalla attaseasalkussa. Vaihtokauppa alkoi. Molemmat esittelivät merkkiaarteitaan ja keskustelivat asiaan kuuluvasti. Välillä Enska taisi jo käydä siellä salkun ”kalliilla” puolella, jossa hän piti arvokkaampia merkkejään.

Lopulta kaupat oli tehty pitkän väännön jälkeen ja herrasmiehet erkanivat toisistaan. Molemmat ilmeisesti tyytyväisenä. Silloin nuorukainen tuli luokseni ja pahoitteli nolona, että hän puhuu niin huonoa englantia... No, eihän se kummoista ollut, mutta kaupankäynnin toinen osapuoli Enska ei puhunut lainkaan englantia, paitsi ”jees” ja ”nou”. Enska oli puhunut koko kaupanteon ajan suomea – ”näytäs tota... oisko tää hyvä?” - ja nuori mies englantia. Alan miehet ymmärsivät silti mainiosti toisiaan. Niin hyvin, että nuorukainen ei huomannut, että Enska puhui vain suomea...”

Tuloksia:

Henkilökohtainen tarkkuus (8 kierrosta)			Yleismestaruus			
1. Jean Dermine	Ranska	0.00	1. Grigori Surabko	NL	pist. 3.3700	
2. Jack Brake	USA	0.04	2. Pierre Forand	Kanada	3.4150	
2. Ivan Hosso	Tshekkosl.	0.04	3. Jean-Claude Armaing	Ranska	3.5637	
4. R. Hiatt	Englanti	0.05	4. Jack Brake	USA	3.5800	
5. Pierre Forand	Kanada	0.06	5. Karoly Huse	Unkari	3.6638	
6. Chuck Collingwood	USA	0.07	6. Chuck Collingwood	USA	3.6713	
6. Victor Erschov	NL	0.07	7. Vladimir Gurnij	NL	3.6800	
8. Gunter Stefan	Kanada	0.08	8. Nikolai Usmaev	NL	3.6825	
9. Meszarovics	Unkari	0.10	9. Royal Hatch	USA	3.7475	
10. Vince Timar	Unkari	0.12	10. Vladimir Tchaika	NL	3.7950	
46. Tatu Soini		0.85	38. Markku Jääskeläinen		4.3988	
54. Pekka Tuominen		1.36	40. Pekka Tuominen		4.4488	
59. Hannu Laitinen		1.60	45. Olavi Kilpinen		4.6663	
66. Markku Jääskeläinen		1.78	62. Tatu Soini		5.1188	
86. Olavi Kilpinen		3.63	80. Hannu Laitinen		5.9175	
Osanottajia (miehet) 130			Kilpailuun osallistui kaikkiaan 26 maata. Suomen taakse jäivät mm. Sveitsi, Englanti, L-Saksa, Italia, Itävalta, Australia ja kaikki pohj.maat!			
Taitohyppy (4 kierrosta)			Joukkuetarkkuus		Maiden paremmuus	
		sek.	(4 kierrosta)		(kaikki lajit)	
1. Grigori Surabko	NL	26.41	1. USA	0.06	1. NL	
2. Jean-Claude Armaing	Ranska	27.21	2. Puola	0.44	2. USA	
3. Pierre Forand	Kanada	27.26	3. NL	0.46	3. Ranska	
4. Jack Brake	USA	28.60	4. Unkari	0.62	4. Puola	
5. Karoly Huse	Unkari	28.74	5. Ranska	0.81	5. Kanada	
6. Nikolai Usmaev	NL	28.87	6. Kanada	1.01	6. DDR	
7. Vladimir Gurnij	NL	29.17	7. Bulgaria	1.22	7. Tshekkoslovakia	
7. Royal Hatch	USA	29.17	8. Italia	2.42	8. Unkari	
9. Chuck Collingwood	USA	29.30	9. Suomi	2.44	9. Bulgaria	
10. Bern. Wiesner	DDR	29.56	10. L-Saksa	2.57	10. Suomi	
33. Markku Jääskeläinen		33.41				
36. Olavi Kilpinen		33.70				
39. Pekka Tuominen		34.23				
67. Tatu Soini		40.10				
90. Hannu Laitinen		45.74				
Osanottajia 124						

Ilmailu 4/1974

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 5.6.1975: LuKT 4/1975

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 16.1.1976: Suomen Ilmailuliitto ry:n hallituksen kokous 1/76

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 17.2.1976: LuKT 1/1976, 7.2.1976

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 21.6.1976: LuKT 2/1976, 19.6.1976

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 19.8.1976: Suomen Ilmailuliitto ry:n hallituksen kokous 5/76

Ilmailu 10/1976

Suomen Ilmailuliitto ry, Eero Kausalainen, luentorunco 12.11.1976: Rooman kuulumiset

Laskuvarjourheilu 1/1977

Eero Kausalainen 8.2.2021

Laskuvarjourheilu-lehti syntyy

Jo muutaman vuoden ajan oli suunniteltu suomalaista laskuvarjojulkaisua. Edellisissä tarinoissa on kerrottu, miten ajatusta oli esitelty ja pyritty edistämään laskuvarjourheilun keskustoimikunnassa, jossa muun muassa LuKT:n puheenjohtaja oli korostanut lehden tarpeellisuutta. Lehden nimeksi piti tulla ”Exit”. Huhtikuussa 1975 lehden vetäjäksi ryhtynyt tamperelainen LuKT:n jäsen **Erkki ”Eetu” Hakanen** esitteli keskustoimikunnassa, että lehti on syntymässä. Sitä tultaisiin julkaisemaan noin viisi numeroa vuodessa. Sen painos olisi alkuvaiheessa 1 000 kappaletta, myöhemmin ehkä noin 500.

Yritys kuitenkin kuihtui voimavarojen puuttuessa jo ennen ensimmäisen numeron ilmestymistä ja Hakanen löi hanskat tiskiin. Sen jälkeen LuKT:n puheenjohtaja Nieminen yritti suostutella toimittaja/valokuvaaja **Erkki Näätäsen** mukaan jatkamaan lehtiprojektia, mutta hän ei pitänyt yritystä elinkelpoisena eikä siksi suostunut. Tämän jälkeen Nieminen esitti lehteä korvaavaksi laskuvarjourheilun tiedotusjärjestelmäksi toiminnanohjaajan toimittamaa, säännöllisesti ilmestyvää laskuvarjotiedotetta, kiertokirjettä. Se jaettaisiin automaattisesti laskuvarjokerhoille, mutta myös yksityiset hyppääjät voisivat sen tilata itselleen. Ajatus tiedotteesta toteutettiin, mutta sen lisäksi toteutui muutakin.

Kesällä 1976 helsinkiläinen hyppymies ja maan paras vapaapudotuskuvaaja **Jorma Öster** saapas-teli ilmailuliittoon ja esitteli ajatustaan laskuvarjolehden perustamisesta laskuvarjotoiminnanohjaaja **Eero Kausalaiselle**. Jäljempänä olevaa kuvausta lehden syntyvaiheista ei ole ennen dokumentoitu, joten se kirjattakoon tähän, Historiahepun alla lueteltuihin lähdeoteiksiin tukeutuvien, mahdollisesti hatarien muistikuvien mukaan:

*”Neuvottelimme Österin kanssa lehden perustamisesta kesän 1976 aikana. Ajatus lähti kehittymään ja mukaan arveltiin tarvittavan myös muita sopivina pidettyjä henkilöitä. Lehden perustamisesta sovittiin kesän aikana. Mukaan kutsuttiin Österin ja Historiahepun lisäksi ilmailuhallituksen mies ja LuKT:n jäsen **Lars Bäckström** ja helsinkiläinen hyppymestari **Ahti Honkanen***

Öster oli perustanut Suomen Laskuvarjo Oy nimisen yhtiön, jonka tarkoitus oli laskuvarjojen ja hyppytarvikkeiden myynti Suomessa. Hän myös omisti pienen reprokuvausfirman, jolla oli merkittävä osuus suunnitelmissa. Österin ajatuksena oli, ja sen myös muut perustajajäsenet hyväksyivät, että lehden julkaisija olisi Suomen Laskuvarjo Oy. Lehden perustajien kesken tehtiin sopimus, joka rajoitti sen käyttämistä vain mainoslehtisenä. Lehden perustajat lähtivät tukemaan sen toimintaa vain sillä ehdolla, että osakeyhtiö eikä Öster päättä lehdessä toimituksellista sisältöä, mutta lehdessä olevat yhtiön mainokset olivat tietenkin hyväksyttäviä. Niitä oli yleensä kaksi kokosivun mainosta 36-sivuisessa lehdessä.

Sovittiin myös, että lehti muodostaa Österin osakeyhtiöstä selvästi hallinnollisesti ja taloudellisesti erillään olevan yksikön, jonka taloudesta päättävät ja vastaavat toimittajat demokraattisten periaatteiden mukaisesti. En kuitenkaan muista, että niiden muutaman vuoden ajan, jolloin Suomen Laskuvarjo Oy oli julkaisijana, olisi käyty minkäänlaisia keskusteluja lehden taloudesta. Öster rahoitti, rahat riittivät, päätoimittaja sai toimittaa kuten halusi ja lehti ilmestyi ajallaan.

Lehti valmistettiin alkuvaiheessa siten, että tekstit kirjoitettiin kirjoituskoneella, teksteihin lisättiin valokuvat ja sivut taitettiin A4-kokoisiksi. Sivut kuvattaisiin Österin reprokuvauslaitteilla, mikä säästäisi kustannuksia merkittävästi.

Uuden lehden ensimmäinen koenumero valmistui vuoden 1976 syyskuun aikoihin. Ensimmäisen koenumeron päätoimittaja oli Jorma Öster, jonka firmat rahoittivat lehden painamisen. Ensimmäisen numeron kokosi edellä lueteltu ”neljän kopl”. Ensimmäiseen numeroon laativat artikkelia heidän lisäksi myös **Hannu Laitinen, Kavo Laurila ja Timo Nieminen**. Turkulainen hyppääjä **Arto Mattila** avusti lehteä piirroksin. Näistä piirroksista toimitus saikin ensimmäiset moitteet, koska Mattila oli ne lähettänyt vain näytteeksi, eivätkä ne hänen mielestään vielä olleet julkaisuvalmiita. Toimituksen mielestä olivat. Onneksi yhteistyö ei tähän kariutunut vaan jatkui pitkään. Lehden nimeksi tuli yksinkertaisesti ”Laskuvarjourheilu”.

Ensimmäisen numeron rahoitti Jorma Öster, Rahoitus ilmeisesti toteutettiin ensisijaisesti mainostilaa myymällä. Österin tai Suomen Laskuvarjo Oy:n rahoitusosuus ei ole selvillä, mutta se oli ilmeisesti huomattava, koska mainosten määrä oli toimitukselliseen sisältöön verrattuna varsin kohtuullinen. Lehteä joka tapauksessa painettiin tuhat kappaletta, jotka jaettiin näytenumeroina laskuvarjokerhoille ja yksityisille hyppääjille eri tilaisuuksissa.

Jotta lehden perustajien ajatus julkaisijasta riippumattomasta toimituksesta toteutuisi, suostuin lehden päätoimittajaksi sen alkaessa ilmestyä säännöllisesti vuoden 1977 alusta lähtien. Koenumerossa päätoimittaja oli vielä Öster. Tehtävään ryhtyessäni hankin matkakirjoituskoneen, koska tekstit oli kirjoitettava puhtaaksi kunnollisella koneella. Opettelin myös kirjoittamaan kymmensormijärjestelmällä. Opiskelu tapahtui piirtämällä konekirjoituskoulun mainoksessa näkynyt ”sormitus” ruutupaperille, josta sitten opiskelin, millä sormella mitäkin näppäintä piti painaa. Menetelmä toimii edelleen tätäkin kirjoitettaessa, vaikka kirjoitusväline on jo muutamaan kertaan vaihtunut...

Vaikka lehden rahoittajaa ”suitsittiin” edellä kuvatulla tavalla, Öster sai vapaasti kirjoittaa artikkeleita lehteen. Joskus ne eivät vastanneet päätoimittajan näkemyksiä, mutta se meni sananvapauden piikkiin.”

Lehden olemassaolon tarkoitus ja tavoitteet määritettiin seuraavasti:

”Lehden tarkoituksena on tukea ja edistää suomalaista laskuvarjourheilua levittämällä tietoutta meillä ja muualla tapahtuvasta laskuvarjoalan kehityksestä, sekä välittämällä erilaisia alan uutisia”.

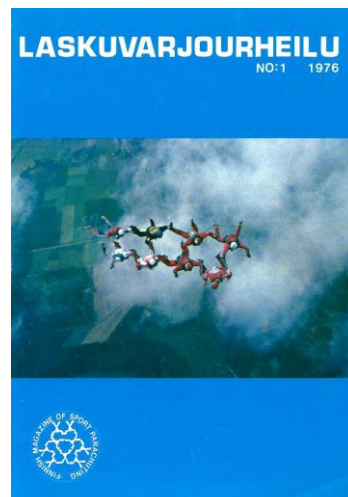
Ensimmäisessä koenumerossa oli mm. seuraavia artikkeleita:

- LuKT:n puheenjohtaja Niemisen laatima ajankohtainen pääkirjoitus
- Laskuvarjohyppääjän kouluttaminen
- PM-kilpailut Utissa
- Hyppymestarikurssi 76
- Uusin tulokas ”slider”
- Laskuvarjohyppääjän kouluttaminen
- Päreän värettä (**Kavo Laurilan** pakina laskuvarjourheilumme alkuhämaristä)
- Relatiivi SM-76
- LJK:n ajankohtaista
- Pätkelmiä ulkomaisista paralehdistä

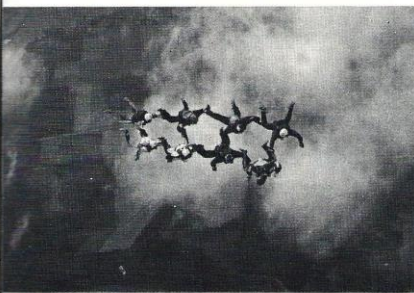

Lehden koenumerossa kerrottiin ajankohtaisista laskuvarjotapahtumista, julkaistiin teknistä aineistoa ja vakiopalstaksi muotoutuneella ”Pätkelmiä ulkomaisista paralehdistä” ja kerrottiin uutisia suu-
resta maailmasta.

Eräänä näistä uutisista esiteltiin patjavarjoihin liittyvä uutuuus, sen avautumista säännöstelevä liukuhidastin, jonka nimeksi vakiintui pian sen englanninkielinen nimi *slider*, savoksi slaideri. Se korvasi nopeasti aikaisemmissa patjavarjoissa käytettävän järjestelmän, jossa apuvarjoon yhteydessä oleva, kuvun helmaan asennettu reefing-punos hidasti kuvun kehittymistä. Sen tarkoitus oli estää liian kovat aukaisut ja/tai kuvun hajoamisen. Tosin sliderillakin oli alkuun ongelmia, jota artikkelissa kuvataan.

Toinen koenumerossa esitelty innovaatio oli päävarjon kuvun irrotukseen suunnitellut ”Boothwell” olkalukot. Sen oli tarkoitus korvata aikaisemmissa laskuvarjomalleissa käytetyt 2-shot, 1½-shot ja 1-shot olkalukot, joissa lukkojen suojakannet jäivät irrotuksen jälkeen auki siten, että (rintapakkaus) varavarjon punokset saattoivat takertua niihin. Keksinnön nimestä voidaan päätellä, että keksijä oli Relative Workshopin omistaja **Bill Booth**. Keksinnöstä ei tullut sukseeta, Suomessa niitä ei nähty lainkaan. Lähivuosina vanhat metalliset tai myös hetken aikaa Suomessakin käytössä olleet tarraolkalukot korvattiin Bill Boothin uudemmallalla keksinnöllä 3-rengasolkalukoilla.

NYT ON ILMESTYNYT

LASKUVARJOURHEILU
NO:1 1976

**LASKUVARJOURHEILIJOIDEN
OMA ERIKOISLEHTI**

- 36 SIVUA
- KILPAILUT
- HYPYTEKNIikka
- VARUSTEET
- UUTISIA JNE ...

4 NUMEROA VUODESSA 20 mk

**TILAA HETI ETTET
JÄÄ ILMAN.**

LASKUVARJOURHEILU-LEHTI

Suursuontie 21 00630 Helsinki 63
Puh 745 096 / Öster

Seuraavana vuonna lehti alkoi ilmestyä säännöllisesti neljä kertaa vuodessa. Siitä tuli merkittävä laskuvarjourheilun viestintäväline, joka tavoitti suurimman osan laskuvarjourheilijoita. Siinä voitiin käsitellä asioita suorasukaisemmin ja teknisemmin, kuin ilmailuliiton Ilmailulehdessä. Vuoden 1979 alusta alkaen lehden julkaisijaksi vaihtui Suomen Laskuvarjokerho. Se ei kuitenkaan muuttanut lehden alkuperäistä toimintaideaa. Lehti ilmestyi melko säännöllisesti vuoteen 1990 saakka.

SIL ja Ilmailu suhtautuivat

myönteisesti uuteen lehtitulokkaaseen, eikä sen nähty olevan ristiriidassa liiton pyrkimysten tai muun tiedottamisen kanssa. Ilmailun numerossa 10/1976 julkaistiin oheinen, puolen sivun kokoinen Laskuvarjourheilu-lehden mainos. Myös LuKT tuki lehteä merkittävästi. Siinä oli usein LuKT:n puheenjohtajan ja jäsenten ajankohtaisia kirjoituksia.

Muutaman vuoden kuluttua lehden julkaisun aloittamisesta, siitä tuli Ilmailu-lehden rinnalle vaihtoehtoinen ilmailuliiton jäsenmaksuun sisältyvä lehti.

Ilmailuliitto ja LuKT saattoivat – etenkin kun laskuvarjopuuhamies oli kiinteästi mukana lehden toimituksessa – vapaasti käyttää lehteä kaikkeen laskuvarjotiedotukseen. Jopa osa laskuvarjotiedotteista julkaistiin myös Laskuvarjourheilussa. Lehteä saattoi myös ilmailuviranomainen käyttää oman ai-neistonsa julkaisemiseen. Vuosien varrella lehti jakoi paljon tärkeää turvallisuusaineistoa.

Lehti ei maksanut kirjoitus- eikä kuvauspalkkioita, vaan kaikki tehtiin vapaaehtoisperiaatteella ilmaiseksi ja rakkaudesta lajiin. Raha liikkui ainoastaan mainostuloissa ja lehden painatuskuluissa. Melko pian lehden toimitus huomasi, että kaikkien tekstien puhtaaksikirjoitus oli mahdoton tehtävä, jolloin ostettiin konekirjoitustyötä muualta. Saattoi tapahtua verottomana – ehkä?

Historiasta kiinnostuneet voivat itse arvuutella julkaisun merkitystä tutustumalla siihen Senior Skydivers ry:n verkkosivuilla, jonne on tallennettu kaikki lehden julkaistut 56 numeroa. Niiden yhteenlaskettu sivumäärä on yli 1 700. Digitoitujen lehtien tekninen taso on joidenkin lehtien osalta vain kohdalainen. Jotta lehti avautuisi verkkosivuilla riittävän nopeasti, oli resoluutiota – kokeilujen perusteella - tiedostojen suuren koon vuoksi pienennettävä alun perin suunnitellusta. Myös lehden alkupään numeroiden vaatimaton painoasu, erityisesti valokuvien osalta, voi hieman haitata lukuonnea.

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 15.3.1975: LuKT 2/1975

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 19.4.1975: LuKT 3/1975

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 5.6.1975: LuKT 4/1975, 1.6.1975

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 7.8.1975: LuKT 5/1975, 10.7.1975

Laskuvarjourheilu 1/1976

Ilmailu 10/1976

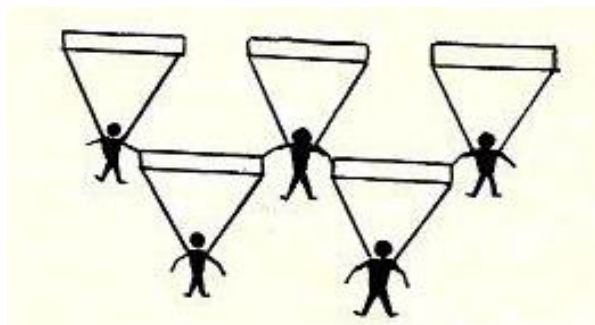
Laskuvarjourheilu 1/1977

Eero Kausalainen 9.2.2021

” Canopy Contact Relative Work: Revolution or Evolution”

USA:n laskuvarjoliiton julkaiseman *Parachutist*-lehden marraskuun 1976 numerossa kerrottiin kummallisesta hyppylajista. Artikkelin kirjoittaja oli monien ainakin nimeltä tuntema laskuvarjoalan vaikuttaja ja tietokirjailija **Dan Poynter**. Otsikko oli sama, kuin tässä historiatarinassa.

Artikkelissa, jossa pohdiskeltiin *”...mahdollisuuksia relatiivin harrastamiseen myös avattujen patjavarjojen varassa. Kyseessä ei ole pelkkä muodostelmalento, vaan hyppääjät pitävät kiinni toistensa*

kuvuista, muodostaen taivaalle erilaisia kuvioita...”

Lajilla ei vielä ollut suomalaista nimeä, mutta selkälaiseksi tuli pian vakiintumaan kupurelatiivi. Nykyisin nimi voisi olla kupumuodostelmahyppy tai CF – canopy formation. Artikkelissa kerrotaan, että lajissa olisi mahdollista yrittää suorituksia erilaisista korkeuksista, esimerkiksi 1 000, 2 000 tai peräti 4 000 metristä. Korkeus riippuisi hyppääjien lukumäärästä ja muodostelman vaikeudesta.

Kuvassa näytteeksi mahdollinen kuvio: viisimiehinen W. Piirros: Eero Kausalainen

Artikkelissa todettiin, että muodostelmia voisi tehdä uusimuotoisen sekvenssi-relatiivin tapaan ja siten, että lopullinen muodostelma olisi myös mahdollista koota lentämällä pienempinä osamuodostelmina.

Kirjoituksessa myös pohdittiin mahdollisuuksia käyttää irrotettavia painoja, kuten vesiballastia, avauksessa mahdollisesti syntyvien korkeuserojen varalta. Laji tuntui tosi uskomattomalta – silloin - Suomessa. Vähänpä silloin tiedettiin...

Artikkelin laajempi tiivistelmä löytyy Laskuvarjourheilu-lehden numerosta 1/1979

Laskuvarjourheilu 1/1977

United States Parachute Association: The Parachutist November 1976

Laskuvarjourheilijoiden syyspaneeli

Laskuvarjourheilun keskustoimikunta järjesti 13. – 14.11.1976 laskuvarjoväen syyspaneelin Nummelan Airmotellissa. Tilaisuudesta on löytynyt vain niukalti dokumentteja ja muistikin on juuri tuosta kohdasta hapertunut. Tilaisuus oli kuitenkin kaksipäiväinen. Siellä esiteltiin LuKT:n puheenjohtaja **Timo Niemisen** katsaus kuluneeseen vuoteen ja tulevien suunnitelmien esittely.

Tilaisuudessa esiteltiin uusi alkeiskoulutusohjelma sekä siihen liittyvä ja sitä täydentävä laskuvarjojääkäriin jatkokoulutus siviilihyppyihin. Esityksessä käytiin koulutusohjelmia läpi kouluttajan kannalta: mihin on missäkin koulutusohjelman kohdassa pyritty ja mihin asioihin kouluttajien on syytä kiinnittää huomiota: mitkä aiheet ovat informatiivisia ja missä ovat painopisteet, joihin on syytä koulutuksessa panostaa. Aihetta esitteli laskuvarjotoiminnanohjaaja **Eero Kausalainen**.

Paneelissa kerrottiin myös Italian MM-kilpailuista. Kiinnostavia olivat havainnot kovien kilpakumppanien käyttämistä tekniikoista ja heidän käyttämästään hyppykalustosta. Esiteltiin asioita, joita on jo kerrottu tässä tarinassa aiemmin, MM-kilpailun yhteydessä. Aihetta esitteli kilpailuissa joukkueenjohtajana ollut Eero Kausalainen.

Epäilemättä tilaisuudessa oli paljon muitakin tärkeitä aiheita, mutta arkistot eivät avautuneet edellä kerrottua enempään. Suomen Ilmailumuseossa olevassa SIL:n arkistossa ei sen kaikissa osissa vallitse järjestys. Osa aineistosta on arkistoitu niin huolellisesti, että kukaan ei pääse sitä hukkaamaan. Kaikkea ei ole löydetty, eikä tilaisuudesta tehty kirjoituksia Ilmailuun eikä Laskuvarjourheiluun. Ei tiedetä tarkkaa ohjelmaa eikä osanottajia edellä mainittuja enempää. Voidaan kuitenkin arvella, että entisten vastaavien tilaisuuksien tapaan on käyty läpi paitsi tulevan vuoden toimintaa, myös tulevan keskustoimikunnan kokoonpanoa.

Suomen Ilmailuliitto ry, Eero Kausalainen, luentorunco 11.11.1976: Alkeis- ja laskuvarjojääkäriin jatkokoulutusohjelmat
Suomen Ilmailuliitto ry, Eero Kausalainen, luentorunco 12.11.1976: Rooman kuulumiset

Pohjoismaat kokoustivat Tukholmassa

Svenska Fallskärmsförbundet		Flik nr	Underind
Mottagare	Datum	Bilaga nr	Blad nr
Närvarande, se nedan	761216		
SFF styrelse	Ärende		
Ordförande alla klubbar	PLANERINGSMÖTE den 4.12-76		
Fastställd av SFF styrelse	Ersätter	Utfärdare	
		Clas Norrman/JH	

Vuotuinen pohjoismaiden yhteinen laskuvarjokokous pidettiin 4.12.1976 Tukholmassa, kuninkaallisen ilmailuliiton KSAK:n upeissa tiloissa, osoitteessa Skeppsbron 40. Se sijaitsee vanhassa kaupungissa, meren rannassa heti siinä kuninkaanlinnasta etelään, aika liki. Kokoukseen osallistuivat Suomi, Ruotsi, Norja ja Tanska. Islantia ei näissä kokouksissa nähty. Osanottajia oli yhdeksän henkilöä, Suomesta LuKT:n puheenjohtaja **Timo Nieminen** ja sihteeri **Eero Kausalainen**.

Vaikka kokouksen painopiste ja päätarkoitus oli keskustella pohjoismaisten laskuvarjo-organisaatioiden yhteisistä ja yhteistyöasioista, oli se myös oiva tilaisuus valmistautua tulevaan FAI:n laskuvarjokomitean kokoukseen, koska osanottajien joukossa olivat kaikkien pohjoismaiden CIP-edustajat.

Kokous alkoi perinteisesti informaation vaihdolla. Kerrottiin esimerkiksi, paljonko hyppyjä kussakin maassa oli edellisenä vuonna hypätty ja paljonko oli jäseniä? Luvut olivat tietysti vasta arvioita, koska tilastot valmistuivat vasta vuoden päätyttyä. Oli mielenkiintoista verrata eri pohjoismaiden toiminnan suuruusluokkia. Jäsenmäärien ja hyppymäärien vertailusta saatiin aikaan tällainen taulukko, jota on korjattu kokouksen jälkeen saatujen tarkennettujen tietojen mukaisesti:

1976 arvioita	Ruotsi	Norja	Tanska	Suomi
Hyppyjä 1976	yli 20 000	yli 17 000	yli 15 000	yli 13 000
Jäseniä 1976, noin	1 600	1 300	1 300	600
Vakavia onnettomuuksia	-	2	-	-

Kaikissa pohjoismaissa vuosi 1976 oli hyvä paravuosi, Suomessa hyppymäärän perusteella paras vuosi ikinä. Toiminta- ja jäsenluvuissa Suomi oli hieman jäljessä muista pohjoismaista.

Kokouksessa käytiin myös ”ilmanpuhdistuskeskustelu”, jota Suomen edustaja Timo Nieminen kuvasi kokouksesta Ilmailu-lehteen laatimassaan artikkelissa näin: *Esityslistan ulkopuolella käytiin myös laajahko ja väliin jopa tiukahko keskustelut tavoitteena ”ilmapiirin puhdistus”. Viime vuonnahan Ruotsi on kirjoituksin, puhein ja käytöksellään esittänyt monenlaista kritiikkiä CIP:n ja RW/SCP-ala-komitean työtä kohtaan, eri yhteyksissä mainituista henkilöistä puhumattakaan...* Tähän kritiikkisarjaan kuului myös ruotsalaisten moitteet Utin RW-PM-kilpailun järjestelyjä kohtaan. Ilmapiiri puhdistuikin – Ruotsin edustajat suostuivat perääntymään - koska myöhemmissä kokouksissa ei enää ollut tarvetta tällaiseen, vaan asioita hoidettiin pohjoismaisen veljeyden hengessä.

Para-Ski oli lajiryhmä, johon kokous käytti paljon aikaa. Para-Ski World Cup Sveitsin Savognissa sivuutettiin nopeasti ilmoitusasiana. Suomi, Ruotsi ja Norja olivat lähettämässä joukkuetta. Tanska jättäytyi suosiolla sivuun kaikista Para-Ski asioista. Siellä ei hiihdetä.

Pohjoismainen Para-Ski olikin sitten isompi asia. Se oli uutuuksia, jota haluttiin kehittää. Ruotsi aikoi järjestää ensimmäisen Para-Ski kilpailun pohjoismaisissa lajeissa Östersundissa helmikuun 1977 loppupuolella. Kilpailu oli pohjoismainen, mutta sille ei vielä suotu PM-kilpailun arvoa. Maailmancup-kilpailuissa lajeina olivat suurpujottelu ja tarkkuushyppy rinteeseen. Pohjoismaisen Para-Skin lajit olivat 10 kilometrin murtomaahiihto ja tarkkuushyppy laskuvarjolla tasaisella maalla olevalle maalialueelle. Ennakkotietojen mukaan Ruotsista olisi kilpailuun tulossa yhdeksän joukkuetta, Suomesta ja Norjasta yksi joukkue ja yksi joukkue peräti Ranskasta saakka.

Toinen suuri asiakokonaisuus oli valmistautuminen tulevaan CIP:n kokoukseen. Tulevista RW-säännöistä keskusteltiin kovasti. Oli esitetty erilaisia vaihtoehtoja. Kokemuksia tänä vuonna käytetyistä säännöistä oli saatu erityisesti Etelä-Afrikassa järjestetystä World Cup -kilpailusta, mutta tietenkin myös Utin PM-kilpailuista. Kokouksessa ei saatu valmiiksi pohjoismaiden ehdotusta, mutta ainakin perehdyttiin hyvin asiaan, koska paikalla oli CIP:n asiaa esittelemässä relatiivialakomitean jäsen **Eilif Ness**.

Myös MM-tason taito- ja tarkkuusasiat olivat vahvasti esillä. Italiassa edellisenä syksynä pidetyn MM-kilpailun ylituomari **Svend Brøstedt** oli paikalla. Hän kertoi kilpailun tuomaritoiminnasta melko häkellyttäviä tietoja, jotka korostivat tuomarijärjestelmän ja -koulutuksen kehittämisen tärkeyttä. Hän oli kovin tyytymätön tuomareiden työhön taitohyppysä. Nieminen kuvasi tätä puheenvuoroa Ilmailulehden artikkelissaan:

”...Arvostelulomakkeista löytyy selvä näyttö sille, että on olemassa sekä kirkkaan puolueettomia, että kovin puolueellisia tuomareita, joiden näkökyky putoaa lähelle täyttä sokeutta oman hyppääjän esityksen aikana...”

Tätä eivät Guidonia taivaalla taitohyppysarjoja vääntäneet suomalaiset tienneet, mutta koska he eivät tällä kerralla kilpailleet kärkisijoista, ei tuomarivinoutumalle liene ollut vaikutusta heidän suorituksiinsa. Brøstedtin raportilla tulikin olemaan vaikutusta tuleviin tuomaritoiminnan sääntöihin. Brøstedt myös korosti – samasta syystä – sähköpläkän käytön tärkeyttä tulevissa kilpailuissa tuomaritoiminnan vinoutumisen estämisessä.

Kokous keskusteli pohjoismaisen yhteistyön mahdollisuuksista valmentaja-asioissa. Suomessakin Utin RW-PM-kilpailun aikana piipahtanut USA:n **Scratch Garrison** oli ollut Norjassa kokonaisen kuukauden valmentamassa sekä viikon ajan Tanskassa, ja piipahtipa vielä Ruotsissakin. Suomi hyötyi miehestä rajallisemmin, kun RW-hyppääjämme parhaimmisto kävi hänen kanssaan pitkiä keskusteluja lajin ihmeistä. Muissa pohjoismaissa oli hankkeita myös taitohyppyvalmentajien kutsumiseksi. Suomella ei vielä, mutta kohta...

Laajempi artikkeli kokouksesta löytyy Senior Skydivers ry:n verkkosivuilla olevasta Ilmailu-lehden artikkelikokoelmasta.

Svenska Fallskärmsförbundet: Noteringar förda vid Nordiskt Planeringsmöte 76-12.04
Ilmailu 1/1977

Sillin surullinen syys

Ilmailu-lehdessä ollut kertomus Suomen Ilmailuliiton 11.12.1976 pidetystä syyskokouksesta oli varustettu yllä olevalla otsikolla, eikä syyttä. Otsikon takana oli purjelennon MM-kilpailujen jälkitilanne, jossa tappiota oli tullut kaiken kaikkiaan 540 000, josta opetusministeri oli luvannut tappiotakuuta 300 000 mk. Opetusministeriö kuitenkin ministerinsä **Kalevi Kivistön** johdolla kieltäytyi maksamasta tappiotakuuta, koska Etelä-Afrikan joukkueen oli sallittu osallistua kilpailuihin. Se ei ollut tähän aikaan, eikä vielä pitkään aikaan myöhemminkään, suotavaa maan ollessa urheiluboikotissa harjoittamansa rotusortopolitiikan vuoksi.

Vaikka tappiotakuu olisi maksettu, jäi kilpailujen tase siitä huolimatta vielä 240 000 markkaa pakkasen puolelle. Jo sekin olisi merkinnyt niukkuutta tuleville vuosille. Vaikealla taloustilanteella oli pitkään vaikutusta myös laskuvarjourheiluun osoitettaviin varoihin.

Syyskokouksen hyväksymässä vuoden 1977 niukkuusbudjetissa esitettiin kilpailutoimintaan lennokitoiminnan osuudeksi 2 000 markkaa ja 20 000 jaettavaksi purje- ja moottorilennon sekä laskuvarjourheilun kilpailu- ja valmennustoimintaan. Jos oli niukkaa ollut ennenkin, ei se tästä parantunut. Liitto olisi mennyt konkurssiin, ellei tilinpäätöksissä olisi kikkailtu pitämällä opetusministeriön lupamaa 300 000 markkaa ”varmana saatavana”. SIL tuli lopulta saamaan tappiotakuun, mutta se tapahtui vasta opetusministerin vaihdoksen jälkeen. Ja siihen meni aikaa.

Liiton henkilökunta – Historiaheppu muiden mukana - tunsi istuvansa kiikkerällä jakkaralla kuunnellessaan lähes päivittäin, kun liiton kassanhoitaja **Taimi Salo** kärsivällisesti lepytteli velkojia ja pyyteli lisää maksuaikaa.

Syyskokouksen henkilövalinnat vuodelle 1977 menivät vanhoja polkuja. Puheenjohtajana jatkoi **Antti Aarnio-Wihuri** ja varapuheenjohtajana **Olavi A. Rautio** – tuleva FAI:n presidentti. Laskuvarjourheilun keskustoimikunnan terävä kärki valittiin myös uudelleen ilman vastaehdokkaita: puheenjohtajaksi vaasalainen **Timo Nieminen** ja varapuheenjohtajaksi **Hannu Laitinen** Kouvolasta.

Syyskokouksessa jaettiin perinteisesti liiton tärkeimpiä palkintoja, joihin kuului myös Neste Oy:n kiertopalkinto. Sen saajaksi ja samalla vuoden laskuvarjourheilijaksi nimettiin **Markku Jääskeläinen** Utin Laskuvarjokerhosta. Palkinnon perusteena oli hyvä kilpailumenestys Suomen- ja Maailmanmestaruuskilpailuissa. Hän oli taitohypyn Suomenmestari ja paras suomalainen Rooman (Guidonia) MM-kilpailuissa.

Vuoden Laskuvarjourheilija vuosimallia 1976: Markku Jääskeläinen. Kuva: Erkki Näätänen.

Ilmailu 1/1977

Mikko Uola 1994: Suomen Ilmailuliitto 75 vuotta; 1919–1994

Eero Kausalainen 11.2.2021

Hyppynainen Amer-tupakan mainosmagneettina

Vuonna 1976 sai tupakkatuotteita ja alkoholijuomiakin vielä mainostaa. Myös laskuvarjourheilijat kantoivat mainospuolella kortensa kekoon – epäilemättä hyvää korvausta vastaan. Tupakkamainoksia nähtiin esimerkiksi laskuvarjoissa, PC:n stabilisaattoreihin ommeltuna. Myös muunlaisia mainoksia nähtiin. Ohessa esimerkki mainoksesta, jossa kuvattiin laskuvarjourheilua ihan asiallisesti, mutta samalla kuvattiin reippaan laskuvarjourheilijan sanoin hänen tupakointitapojaan.

'Menthol Form on sopivan raikas.'

Olemuksessa tasapainoisen ihmisen rauhallisuutta ja varmuutta. Naurukin irtoaa herkästi, eikä innostuksesta ole epäilystä kun tulee puhe omasta harrastuksesta.

Mikä teki sinusta laskuvarjohyppääjän?
"Olin jo alun perin kiinnostunut, mutta tietyt asiat siinä pelottivat. Sitten tutustuin erääseen poikaan, joka oli hypännyt. Hän karsi väärät ennakkoluulot ja rohkaisi menemään mukaan."

Hyppäämisen edellytykset?
"Jokseenkin vastaavanlainen lääkärintodistus kuin aikoo."

Eila Suomela, kustannuslaskija. Harrastus laskuvarjolla hyppääminen. Polttanut seitsemän vuotta, vain mentholsavukkeita, kulutus pari rasiaa viikossa.

Milloin yleensä poltat?
"En polta koskaan silloin kun hermostuttaa, on kiire tai muuta."

Kerhot toimivat lentokentillä ja paikan päällä voi liittyä joukkoon. Alakaraja on 16 vuotta. Tule mukaan!
Menthol Form on muuten kevyt savuke hyppääjän makuun. Aina-kin minun."

Polta savuketta, jossa on vähemmän tervaa ja nikotiinia. Laboratoriokokeet osoittavat, että Formissa on vähemmän tervaa ja nikotiinia. Tervaa vain n. 14,8 mg/savuke ja nikotiinia n. 0,8 mg/savuke. (Mitattu Amer-Tupakan Oy:n laboratoriossa mar-ras-helmikuussa Coresta-menetelmän mukaan.)
Formin polttajat pitävät sen makua miellyttävänä ja monet ovat todenneet Formin ärsyttävän kieltä ja kurkkua vähemmän kuin muut savukkeet.

Vastaaviin olutmainoksiin ei hyppääjiä tietävästi pyydetty, vaikka olisi voinut saada mukavia mainoslauseita oheisen tupakkamainoksen tapaan. Esimerkiksi:

Miksi yleensä juot?

"En juo koskaan silloin, kun on kiire ja hermostuttaa, ihan päinvastoin. Hyppääjäystävien seurassa ja viikonloppuisin me otetaan."

Miksi juot juuri Mansen Maukas olutta?

"En pidä tavallisten liruoluiden mausta. Ja minusta Mansen Maukas oluessa on riittävästi alkoholia."

Mitä sinulle merkitsee, että Mansen Maukaassa on enemmän alkoholia?

"Se käy paremmin päähän ja siitä saa kivan kännin..."

Varsinaisissa tämän tyyppisissä olutmainoksissa ei laskuvarjohyppääjiä tiettävästi nähty, mutta laskuvarjohyppääjien tiedetään hypänneen oluttehtaan avajaisiin tehtaan mainosviirin kanssa. Hyppääjät myös mainostivat – ehkä olutpalkkiota vastaan – Kosken oluttehdasta sen mainospaidoissa, joissa oli ytimekäs mainoslause: ”Saa Koskea”.

Yllä oleva mainos on todennäköisesti julkaistu aikakauslehdessä, mutta missä – se ei selvinnyt. Mainos löytyi Suomen Ilmailumuseosta 1970-luvulla laskuvarjourheilua valokuviiin ikuistaneen Tuula Heikkolan valokuvakokoelman yhteydestä.

Mainos tuntemattomassa lehdessä 1976 tai 1977: Tuula Heikkolan kokoelma / Suomen Ilmailumuseo
Eero Kausalainen 11.2.2021

Uutta hyppykalustoa

Vuoden 1976 aikana käynnistyi kalustovallankumous toden teolla. Se ei tosin vielä koskenut oppilaiden hyppykalustoa, vaan kokeneiden hyppääjien välineistöä. Taito- ja tarkkuus-SM-kilpailuissa runsaalla kymmenellä prosentilla hyppääjistä oli patjavarjo. Heistä osalla oli silti edelleen rintapakkaus-varavarjo – ”banaanilaukku”. MM-kilpailuissa patja- ja pallokuvut jakautuivat määrällisesti jo kutakuinkin tasan. Sen jälkeen, syksyn, talven ja kevään aikana laskuvarjokauppiat alkoivat tehdä tiliä toden teolla.

Suuri osa Suomen lupakirjahyppääjistä hankki vuosien 1976/1977 aikana uuden hyppyvarustuksen. Siinä oli päävarjona patja ja pyöreäkupuinen varavarjo, joka siirtyi selkäpuolelle päävarjon kaveriksi. Ne loput hankkivat päävarjokeseen patjavarjot vuosikymmenen loppuun mennessä, Historiaheppu – ammattireiska - viimeisten joukossa kesäkuussa 1979!

Jäljempänä esitellään vuoden 1976 aikoihin Suomessa käytössä olleita kupu- ja valjastyyppejä. Esittely ei ole kattava, mutta antaa yleiskuvan, millaisia varusteita käytettiin.

Yllä oleva kuvat esittävät kaikki amerikkalaisen Para-Flite Inc. yhtiön tuotteita. Strato Star ja Strato Flyer olivat viisitunnelisia ja Strato Cloud 7-tunnelinen. Edellä olevissa Starin ja Cloudin käsikirjoissa esitetään pakkaus vielä reefing-punosjärjestelmällä, joka kuitenkin epäkäytännöllisenä ja vajaatoiminta-alttiina poistui pian käytöstä. Sekä Star että Cloud olivat jonkin aikaan tarkkuushyppääjien suosiossa, kunnes parempia tuli markkinoille. Flyer oli yleiskupu, jolla toki osaava hyppyhenkilö osui maalialueen tuntumaan, mutta se oli lähinnä relatiivihyppääjien suosiossa. Starin pinta-ala oli 180, Cloudin 230 ja Flyerin 160 neliöjalkaa. Flyerin pakkaustilavuus

oli näistä kolmesta pienin, joten se soveltui paremmin relativisteille: sen sai pakattua litteämpään, vapaapudotuksen aerodynamiikan kannalta paremmin toimivaan reppuun.

Vasemmassa kuvassa oleva PI:n (Parachutes Incorporated) Paradactyl ei ole patjavarjo, vaan PI:n yritys tehdä tässä kirjoituksessa aiemmin tutuksi tulleen Delta II Parawingin parempi painos, johon liittyi myös sliderin käyttöönotto avautumisen hidastusvälineenä. Ei onnistunut ja oli katoavaa kansanperinnettä. Oli petojen sukua, kuten Fiat autojen mainosslogania mukaillen sanottiin: susi jo syntyessään. Paradactyl ei pärjännyt patjoille missään suhteessa ja toimikin huonosti. Turkulaiset, joista eräät tutustuivat syvällisemmin tähän laitteeseen, alkoivat kutsua sitä nimellä Paladactyl, erään hyppääjän laskeuduttua väärään paikkaan. Yksi aikaisemmin maassa olleista Delta II Parawingeistä muutettiin ilmailuhallituksen luvalla vastaamaan teknisesti Paradactyliä – niin kuin se olisi siitä parantunut...

Keskimmäinen kuva esittää Razzor-Pack reppu-valjasjärjestemää, joka oli eräs ensimmäisistä, joissa varavarjo on sijoitettu selkäpuolelle päävarjon yläpuolelle. Myös se oli PI:n tuote, joka oli alkuaan suunniteltu Paradactyl-kuvulle, mikä näkyy jo käsikirjan kansikuvassa. Historiahepun empiiristen havaintojen perusteella reppu-valjaskokonaisuuteen sopi mainiosti myös Strato Star. Razzor-Packit katosivat näkyvistä melko pian, koska se oli vielä melko kömpelö kokonaisuus. Siinä oli erikoisuutena ”Jesus-cordiksi” kutsuttu, varavarjon toiseen läppään kiinnitetty hihna, josta vetämällä saattoi tarvittaessa edesauttaa varavarjon repun avautumista. Järjestelmä lienee tullut varustukseen siksi, että hyppääjiä hirvitti ajatus varavarjon siirtämisestä selän taakse, jossa sen avautumista ei näe. Muissa varustekokonaisuuksissa ei ”Jesus-cordia” tai vastaavaa järjestelmää nähty.

Parempia, pienempiä ja kauniimpia reppuvaljasjärjestelmiä – tandemeita, kuten niitä ennen tandemhyppäämisen keksimistä nimitettiin - tuli pian markkinoille. Historiahepullakin oli Razzor-Pack muutamana vuoden ajan. Oli mahtava peli, ainakin verrattaessa sitä edelliseen varustekokonaisuuteen: PC ylijäämävaljailla ja banaanilaukku-varavarjo.

Pioneer Viking oli nimensä mukaisesti Pioneer Parachute Company Inc. tehtaan tuote. Se oli Pioneerin vastaus Para-Fliten Strato Cloudille. Varjot olivat samannäköisiä ja kokoisia (230 neliöjalkaa) ja olivat ominaisuuksiltaan melko lähellä toisiaan. Viking soveltuikin parhaiten tarkkuushyppyyhin. Tulimme pian näkemään, että tarkkuusvarjoiksi valikoituivat melko kookkaat, vakaat ja hitaasti vajoavat kuvut, jotka pystyivät liitämään vakaasti vielä melko pienellä nopeudella, syvässä jarrutustilassa..

Parachutes Incorporated 1976: Paradactyl Flight Manual
 Einari Mikkonen, kirje ilmailuhallitukselle 12.1.1977: Ilmailuhallitus 12.1.1977, D N:o 139/62/77
 Parachutes Incorporated 1976: Custom Razzor-Back, Owners Manual
 Para-Flite Incorporated 1974, reprinted 1977: Strato-Flyer Flight Manual
 Pioneer Parachute Company, Inc. (päiväämätön, leimattu IH:ssa 25.3.1977): Pioneer Viking
 Laskuvarjourheilu 1/1977

Vuoden 1976 toimintaa tilastoina

Vaikka Suomen Ilmailuliiton syyskokouksessa oli voihkittu liiton surkeaksi kääntyneitä talousnäkyviä, ei kaikki mennyt huonosti. Laskuvarjourheilulla meni oikein hyvin. Hyppymäärän mukaan arvioitaessa vuosi oli kaikkien aikojen paras. Kerhojen ilmoitusten mukaan Suomessa hypättiin kaikkiaan 13 586 laskuvarjohyppyä. Viisi vuotta aikaisemmin oli vuoden hyppymäärä niukasti ylittänyt kolmen toista tuhannen rajan. Vuonna 1975 hyppymäärä oli 12 235. Vuoden 1976 hypyistä oli pakkolaukaisuhyppyjä 1 907. Vaikka tämä määrä oli hieman noussut edellisen vuoden lukemasta (1 795), säilyi niiden suhteellinen osuus kaikista hypystä suunnilleen ennallaan.

Ilmailulehden vuoden 1976 toimintaa esittelevässä kirjoituksessa kerrottiin, että laskuvarjotoimintaa harjoittaneita kerhoja olisi ollut 15. Samassa yhteydessä esitetyssä kaikkia ilmailuliiton toimintalueita esittelevässä taulukossa on ilmoitettu 17 kerhon - tai vastaavan - laskuvarjohyppyjen määrä. Tämä vastaava oli SIL/Jämin ilmailuopisto, jossa hypättiin hyppymestarikurssin hypyjä.

Viisi aktiivisinta kerhoa olivat:

Utin Laskuvarjokerho	4 066 hyppyä
Suomen Laskuvarjokerho	3 548 "
Oulun Laskuvarjokerho	1 607 "
Tampereen Laskuvarjokerho	630 "
Kuopion Ilmailuyhdistys	617 "

Aktiivisia laskuvarjohyppääjiä, tässä luettiin aktiiviseksi jokainen vähintään kerran hypännyt, oli 534 henkilöä. Vuoden päättyessä Suomessa oli voimassa 141 (edellisenä vuonna 140) laskuvarjohyppääjän lupakirjaa. Heistä lisäksi 58:lla (55) oli hyppymestarin kelpoisuus.

Kerhot järjestivät yhteensä 35 alkeiskurssia (34), joilla koulutettiin 275 (233) henkilöä, joista naisia oli 33 (31).

Toimintaa esitelleessä artikkelissa arvioitiin myös LuKT:n uutta toimintamallia, jossa työ tapahtui suurelta osin LuKT:n alakomiteoissa, joita olivat kilpailu-, koulutus-, hyppytoiminta ja turvallisuus sekä kehittämistoimikunta. Artikkelissa arvioitiin tehokkuuden lisääntyneen sekä yleensä, että suppeammilla erikoisaloilla. Keskustoimikunta kokoontui täydessä kokoonpanossaan kaksi kertaa, jonka lisäksi pidettiin kuusi alakomiteoiden kokousta.

Ilmailu 4/1977

Laskuvarjoturvallisuus 1976 lukuina

Suomessa oli vuoden 1976 loppuun mennessä suoritettu järjestäytyneen laskuvarjohyppytoiminnan piirissä (alkanut 1962) yhteensä 97 294 urheilulaskuvarjohyppyä. Tänä aikana sattui kahdeksan kuolemaan johtanutta laskuvarjo-onnettomuutta. Vuonna 1976 sattui yksi kuolemaan johtanut onnettomuus. Edelliset kohtalokkaat onnettomuudet olivat sattuneet kolme vuotta aikaisemmin: vuonna 1973 sattui kaksi kuolemaan johtanutta onnettomuutta.

Tunnuslukuja laskettuna FAI:n laskuvarjotoimikunnan CIP:n tilastointitavan mukaan:

<i>Hyppyjä Suomessa vv. 1962–1976</i>	<i>Onnettomuuksia Suo- messä 1962–1976</i>	<i>Hyppymäärä / onnetto- muus</i>	<i>Hyppääjämäärä / onnetto- muus</i>
97.294	8	12.162	351

Edellisen vuoden loppuun mennessä Suomessa oli suoritettu 83 703 laskuvarjohyppyä. Kuolemaan johtaneiden onnettomuuksien kokonaismäärä nousi edellisestä vuodesta yhdellä. Edellisen vuoden loppuun mennessä Suomessa oli hypätty 11 958 hyppyä yhtä onnettomuutta kohti. Nyt sama suhdeluksi oli selvästi parantunut ja jatkoi paranemista tästä eteenpäin joka vuosi seuraavien seitsemän vuoden ajan.

CIP:n lukujen käyttämiseen liittyy joitakin epätarkkuuksia, jotka on kerrottu näiden tarinoiden aikaisemmissa osioissa.

Technical & Safety Subcommittee, IPC: Safety Report 2012
Eero Kausalainen 12.2.2021

Seuraava tekstiosio: [1977_tapahtumia\(1\).pdf \(seniorskydivers.com\)](#)